

Aan het College van B&W van de gemeente Zeist
T.a.v. het Team Ruimtelijke Ontwikkeling
Postbus 513
3700 AM Zeist

Zeist, 27 februari 2022

Betreft: Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist'

*Niet alles kan overal*¹

en

*Duurzaam, duurzaam, duurzaam*²

en

*Zeist in balans*³

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,
Via de media heeft u bekend gemaakt dat de: 'Ontwerp-omgevingsvisie Zeist' voor de periode van 17 januari t/m 27 februari 2022 voor het indienen van zienswijzen ter inzage is gelegd. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik een zienswijze op de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' in te dienen. Eerst zal nog nader worden ingegaan op het planproces, waarna de omgevingsvisie in inhoudelijke zin aan de orde zal worden gesteld. Afgesloten zal worden met een conclusie.

1. Planproces

Planproces

Het opstellen van de Eerste Zeister Omgevingsvisie kent diverse fasen. Voor zover relevant zal daar nog kort bij worden stilgestaan.

Eigenlijk al sinds het bekend is dat de Omgevingswet wordt ingevoerd, waarin dan 25 wetten betreffende de leefomgeving worden samengevoegd, is er door een aantal maatschappelijke organisaties bij de gemeente op aangedrongen om dit proces actief met de bevolking op te pakken, dat in vergelijkbare zin als dat met de Structuurvisie 'Zeist schrijf je met een Q' is gedaan. Daarbij hebben er toen ook een aantal voorgesprekken over een mogelijke aanpak plaatsgevonden.

Uiteindelijk er is op initiatief van de Stichting Beter Zeist in 2017 op het gemeentehuis een bijeenkomst voor maatschappelijke organisaties georganiseerd, waarbij toen o.a. ook een nadere toelichting over de Omgevingswet is gehouden door de gemeentelijke projectleider.

Daarna is het toch een relatief lange periode binnen de gemeente stil geweest, dat terwijl andere gemeenten in de regio, zoals bijvoorbeeld de Kromme Rijn gemeenten Bunnik Houten en Wijk bij Duurstede, het opstellen van een Omgevingsvisie, in dit geval voor hun buitengebieden, wel actief oppakten, met dus als resultaat de: 'Omgevingsvisie Kromme Rijngebied'.

¹ Zie ook het rapport: 'Niet alles kan overal (Commissie Remkes, 2021)' m.b.t. stikstofproblematiek.

² Zie ook de 'Propositie Zeist (Zeist, 2021).

³ Zie ook de publicatie: 'Zeist in balans (Stichting Milieuzorg Zeist e.o., 1990)', evenals 'update' 'Zeist in balans 2.0' in Milieukrant 2022, nummer 1.

Begin 2019 hebben er toen op verzoek van de gemeente een beperkt aantal overleggen met de (nieuwe) projectleider(s) plaatsgevonden, dat o.a. over de indeling van de buurten en wijken. Ook hebben zij de mogelijkheid aangeboden gekregen met een waardenbeschrijving van met name de buitengebieden van Zeist te komen.

Mede gezien de corona zijn de toen in eerste instantie in maart 2020 geplande inloopbijeenkomsten teneinde t.b.v. de 'Ruimtekaart van Zeist' waarden bij de samenleving op te halen niet doorgegaan. Daarvoor in de plaats zijn toen in februari en maart 2022 een tweetal digitale bijeenkomsten georganiseerd, waarbij met name per wijk/buurt kon worden aangegeven welke waarden de bewoners belangrijk vonden. Daar is toen ook een verslag van gemaakt, hetgeen dan als Bijlage B: 'Uitkomsten Waardensessies' aan de 'Ontwerp-Omgevingsvisie' is toegevoegd.

Daarnaast is er ook veel input gebruikt vanuit andere participatietrajecten die dan wel niet direct in verband stonden met de omgevingsvisie, maar daar ook niet geheel los van konden worden gezien, zoals die m.b.t. de: 'Maaltijd van Zeist (1 en 2)', het 'Adviesrapport van de Inwoners Advies Commissie (IAC)/het Burgerberaad in het kader van Samen in Balans (IAC, 2021) (met betrekking tot de bezuinigingen), de Woonvisie, de Mobiliteitsvisie, etc..

Naast het proces dat direct betrekking heeft om de omgevingsvisie zelf, lopen er ook op regionaal niveau diverse processen waar Zeist actief in participeert met dus ook een relatie met de omgevingsvisie van Zeist. Daarbij gaat het dan met name wat betreft de U-16, dus de Regio Utrecht, om zowel het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) (Regio Utrecht, 2021)' waarin een ruimtelijke perspectief voor de regio wordt geschetst, als de: 'Regionale Energie Strategie (RES) (Regio Utrecht, 2021)' dat zich dan met name richt op de energietransitie. T.a.v. van het bepalen van haar positie in het kader van met name het: 'IRP heeft Zeist dan met haar: Propositie Zeist (Zeist, 2021)' haar positie bepaald.

Op een hoger schaalniveau moet dan op rijksniveau de 'Nationale Omgevingsvisie (Min BZ & Koninkrijksrelaties, 2020), evenals op provinciaal niveau de: 'Provinciale Omgevingsvisie provincie Utrecht' en ook '- Omgevingsverordening (Provincie Utrecht, 2021)' van belang worden geacht.

Ook speelt tussen die diverse overheidslagen nog het proces in het kader van het MIRT Utrecht-Oost/UNED waarbij i.r.t. de grote woningbouwopgave met name ook naar de diverse oplossingsrichtingen m.b.t. de infra en dan in het bijzonder m.b.t. het (H)OV en de fiets wordt gekeken (zie in deze dus ook de visie: 'Utrecht Nabij (UNED, 2021)').

Teneinde inzicht te geven in de relatie tussen diverse planvormen is dan door Zeist de notitie: 'De Samenhang der Dingen - Groeidocument voor College en gemeenteraad over de samenhang tussen locale, regionale en provinciale projecten (Zeist, 2021)' opgesteld.

Uiteindelijk heeft het ophalen van waarden (zie in deze dus met name ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Bijlage B: 'Rapport Uitkomsten Waardensessies'), evenals ook uit andere bronnen, zoals dus de: 'Maaltijd van Zeist', de: 'Propositie (Zeist, 2021)', de: 'Mobiliteitsvisie', de 'Woonvisie', etc. (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie, Bijlage A: 'Bronnenlijst') dan geleid tot de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist' zoals deze thans van 17 januari t/m 27 februari 2022 voor het indienen van zienswijzen ter inzage is gelegd.

Tenslotte is door Zeist wel een: 'Werkgroep Omgevingswet' ingesteld, bestaande uit een vertegenwoordiging vanuit de raad, maar onduidelijk blijft toch naar buiten toe welke

betekenis aan die Werkgroep moet worden toegekend, dat ook al aangezien de vergaderingen niet openbaar waren.

Procedurele aspecten

Participatie

Zoals ook uit het voorgaande duidelijk mag zijn, heeft de gemeente zich wat betreft de omgevingsvisie (sec) wat betreft het participeren van de samenleving met name gericht op het ophalen van waarden.

Nu is het inderdaad zo dat de gemeenten overeenkomstig de: 'Omgevingswet' verplicht zijn tot participatie, maar deze wel vormvrij is gelaten (zie in deze o.a. ook het:

'Omgevingsbesluit', Art. 10.7). Wel is bij de behandeling van de: 'Uitvoeringswet omgevingswet' ten tijde van de behandeling in de Eerste Kamer een amendement aangenomen, waarin staat aangegeven dat:

'verzoekt de regering om in het Invoeringsbesluit Omgevingswet een regeling op te nemen die ervoor zorgt dat er een plicht ontstaat voor gemeenten, provincies en waterschappen om het participatiebeleid op te stellen waarin vastgelegd wordt hoe participatie wordt vormgegeven en welke eisen daarbij gelden en dit participatiebeleid vast te stellen door respectievelijk gemeenteraad, provinciale staten en het algemene bestuur van het waterschap, en te bevorderen dat de medeoverheden hier zo snel mogelijk mee beginnen, liefst voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet'.

Natuurlijk Zeist heeft inmiddels een: 'Handvat Participatie (Zeist, 2022)' vastgesteld, waarin op basis van de zogenaamde: 'Participatieladder' wordt aangegeven hoe zij in toekomst participatie wil vormgeven, maar daarin wordt geen relatie gelegd met de processen zoals deze in het kader van de Omgevingswet zullen plaatsvinden, althans niet direct.

Buiten het gegeven wettelijke kader gaat het er de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. evenwel meer om dat we in de samenleving met zijn alle voor grote uitdagingen staan, zoals die m.b.t. de biodiversiteit en ook de klimaatproblematiek, die beiden willen we deze ook echt als samenleving oppakken een algehele 'transitie' vragen, en dat het alleen al in die zin goed zou zijn de samenleving niet alleen te betrekken bij het ophalen van waarden, hoe positief/belangrijk ook, maar juist ook bij het toekomstperspectief van Zeist en dus ook bij de integrale keuzen, waaronder die op het ruimtelijke vlak, die daarbij aan de orde zijn.

Natuurlijk door Zeist is de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' opgesteld, waarin zij ook ingaat op de uitdagingen waar Zeist voor staat, dat ook mede uitmondend in een aantal 'ontwikkelkansen' en ook 'onderzoeksrichtingen', maar daarbij zijn slechts een beperkt aantal 'stakeholders' betrokken geweest en dat ook maar in een zeer beperkte mate. Dat terwijl die: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' dus als een belangrijke 'input', zo niet als de belangrijkste 'input' voor de voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' wordt genomen, zoals m.b.t. de waarden voor Zeist als geheel (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 3: 'Waar gaan we voor'), evenals ook t.a.v. mogelijke toekomstige ontwikkelingen.

Gezien het verloop van het gehele proces, dat ook in relatie tot het eerdere proces in het kader van het: 'Ontwikkelingsperspectief Zeist 2030 (Zeist, 2010)' en ook de: 'Structuurvisie Zeist Schrijf je met een Q (Zeist, 2011)' en waarbij toen een groot aantal bijeenkomsten met de samenleving zijn georganiseerd, dat zowel m.b.t. bepaalde thema's op het niveau van Zeist als geheel, zoals wat betreft wonen en natuur, als voor meer specifieke thema's in de diverse kernen/buurtten, in totaal zo'n 34 bijeenkomsten, evenals dat alles onder leiding van

een onafhankelijke 'regiegroep', zijn in de loop van de tijd door de maatschappelijke organisaties met enige regelmaat oproepen aan de gemeente/gemeenteraad gedaan de participatie m.b.t. de omgevingsvisie niet alleen te betrekken tot het ophalen van waarden, maar ook bij de diverse ambities en de afweging t.a.v. de ambities die in dat verband voorliggen, dus feitelijk t.a.v. de 'integrale visie' als geheel (zie in deze o.a. de: 'Brief Ontwikkelings- en Participatieproces Eerst Zeister Omgevingsvisie', d.d. 10 mei 2021). Uiteindelijk hebben die diverse verzoeken dan geleid tot een dialoogavond op 14 oktober 2021. Dat heeft toen ook geleid tot een aantal vragen vanuit de gemeenteraad aan het College, waar het College ook in haar brief van 13 januari 2022 toen ook een antwoord op heeft gegeven, hetgeen er dan op neer kwam, althans zo interpreteert de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat dat er bij de maatschappelijke organisaties *'nostalgie aanwezig is naar hoe men gewend was met elkaar de ontmoeting aan te gaan en naar de veiligheid van de inhoud zoals die er in was in de Structuurvisie, maar dat de tijdsgeest iets anders vraagt'* en *'dat we in die zin eerst te oefenen hebben met het nieuwe instrumentarium om met elkaar te kunnen constateren hoe het wel en niet werkt'*⁴ (zie in deze dus ook de: 'Brief College van B&W, d.d. 13 januari 2022, Hoofdstuk 2: 'Een andere aanpak voor het wegnemen van de zorgen').

Door met name de Stichting Beter Zeist, dat mede namens de andere betrokken organisaties, is in die zin nog wel aan het gemeentebestuur een brief toegestuurd met ook een aantal voorstellen om alsnog m.b.t. de omgevingsvisie tot een bepaalde dialoog met de samenleving te komen, zoals m.b.t. het voorzien in een bepaalde woningbehoefte, maar dus ook de: 'Waardenweger' (zie in deze dus ook de: 'Reactie SBZ Collegebeantwoording van vragen uit de raad over zorgen buurt- en natuurorganisaties over participatie in de Omgevingsvisie', d.d. 07 februari 2022, inclusief ook het: 'Memo van aanvullende participatie over de Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist'), maar daar is het dus niet meer van gekomen. Want ondertussen was de 'Ontwerp-Omgevingsvisie', dat dus zonder dat in de gemeenteraad aan de orde te stellen, dus al voor het indienen van zienswijzen voor de periode van 17 januari t/m 27 februari ter inzage gelegd, zij het dat deze wel al vanaf 22 december 2021 op de website van de gemeente was geplaatst, zodat de iedereen daar al eerder kennis van kon nemen en over de visie desgewenst ook nog toelichtende vragen aan het College kon stellen.

Nu is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bij zowel het proces van het opstellen van de omgevingsvisie betrokken (geweest) van zowel de provincie Utrecht, als diverse gemeenten in de regio, zoals dat in de gemeenten Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug en in zekere zin ook Utrecht. Zowel door de provincie Utrecht, als binnen al die gemeenten is of wordt t.a.v. hun omgevingsvisie een uitbereid traject met de samenleving gevolgd, met ook diverse fasen. Zo heeft bijvoorbeeld de gemeente De Bilt eerst een : 'Startnotie Omgevingsvisie De Bilt 2040 (De Bilt, 2020)' door de gemeenteraad laten vaststellen met ook een soort van 'Routemap', met daarbij in diverse fasen de: 'Week van de leefomgeving' waarbij de bewoners zowel op het niveau van de gemeente als geheel als voor diverse kernen actief op basis van thema's worden geconsulteerd. Hetzelfde geldt in vergelijkbare zin voor de gemeenten Bunnik en ook Utrechtse Heuvelrug. Ook hebben bijvoorbeeld de gemeente De Bilt en gemeente Utrechtse Heuvelrug een: 'Plan-MER' laten opstellen, dat al dan niet op basis van diverse scenario's, teneinde ook een inzicht te hebben wat de eventuele gevolgen zijn van bepaalde scenario's/keuzen.

⁴ Ook al wordt daaraan in de brief dan niet direct gerefereerd, waarschijnlijk gaat het daarbij dan om het toepassen van de zogenaamde: 'Waardenweger' (zie ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 6: 'Waardenweger', pag. 106.

In ieder geval zou het dus o.i. goed zijn als over een aantal thema's alsnog een dialoog met de samenleving plaatsvindt, zoals m.b.t. de woningbehoefte, waarden/ambities natuur, landschap en cultuurhistorie, de leefomgevingskwaliteiten, de kaarten, evenals ook de: 'Waardenweger' (zie in deze dus ook: 'Algemene zienswijze Stichting Beter Zeist op Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 6: 'Voorstel voor verbeterde burgerparticipatie over de Omgevingsvisie voordat de Omgevingsvisie wordt vastgesteld').

Plan-MER

Dan heeft het College besloten t.b.v. de omgevingsvisie geen Plan-MER op te stellen, dat aangezien er geen nieuwe ontwikkelingen in de omgevingsvisie zijn opgenomen. Anderzijds worden in de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' op basis van een 11-tal 'ontwikkelkansen' waar Zeist voor staat dan een 9-tal 'onderzoeksrichtingen' aangegeven, onderzoeksrichtingen die ook zijn doorvertaald naar de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie'.

Ook al was dat dan wettelijk niet verplicht, wat was er dan mooier geweest als men al die onderzoeksrichtingen nu juist in het kader van de voorliggende omgevingsvisie ook samen aan de orde had gesteld, dat inclusief het op basis van een: 'Plan-MER' in kaart brengen van de effecten, zodat in die zin uiteindelijk, juist ook gezien de met bepaalde voorstellen, ook al zijn deze dan voorlopig, gepaard gaande effecten, duidelijke keuzen te kunnen maken.

Daarbij komt dat als we dan de wettelijke kaders bezien, namelijk het: 'Besluit MER' en ook de Wet Natuurbescherming dat dan wat betreft het: 'Besluit' een Plan-Mer noodzakelijk is als het bij een activiteit gaat om een aangesloten gebied met meer dan 2.000 woningen, evenals als vanwege een bepaalde activiteit vanwege de Wet Natuurbescherming een zogenaamde: 'Passende beoordeling' nodig is, bijvoorbeeld vanwege de kans op aantasting van (nabijgelegen) Natura 2000-gebieden door stikstof.

Bezien we dan in dat kader de voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' dan zie je dat daarin toch reeds, ook al worden die getallen dan daarin zelf niet genoemd, op een bepaalde woonbouwopgave wordt ingespeeld, namelijk een HOV USP-Zeist-Amersfoort met de mogelijke bouw van 0 - 5000 extra woningen in Zeist-Noord (zie in deze dus ook het: 'IRP (Regio Utrecht, 2021)'), evenals de ontwikkeling van een nieuwe kern bij het Station Driebergen Zeist met 500 - 1500 extra woningen (zie eveneens het: 'IRP (Regio Utrecht, 2021)', dat dus naast de 2500 woningen die nog tot 2030 in de planning staan (zie in deze ook: 'Projectenlijst Zeist 2021'), dus toch in totaal (maximaal) zo'n 9.000 woningen. Nu gaat het bij gegeven projecten veelal niet om een aangesloten gebied, maar gezien de totale omvang had o.i. het opstellen van een: 'Plan-Mer' toch voor de hand gelegen⁵.

Voor zover dan formeel het opstellen van een: 'Plan-MER' dan niet verplicht is, had het o.i. dan goed geweest dat in ieder geval een zogenaamde: 'vormvrije m.e.r.-beoordeling' had plaatsgevonden.

Natuurlijk je kunt met opstellen van een: 'Plan-MER', hetgeen dus in beginsel m.b.t. het opstellen van omgevingsvisies wettelijk verplicht is, zoals het College voorstelt wachten tot de actualisatie van de omgevingsvisie in 2025, maar de vraag blijft dan toch welke betekenis dan in die zin aan de diverse voorstellen moet worden gehecht die nu al wel in de voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' aan de orde worden gesteld, maar die niet verder

⁵ Overigens zou onder de Omgevingswet de zogenaamde D-lijst, waarin dan de drempels zijn aangegeven vervallen, maar dan nog blijft altijd een m.e.r.-beoordeling nodig (zie in deze overigens ook de factsheets: 'Omgevingswet en milieueffectrapportage' en ook: 'Omgevingsvisie en milieueffectrapportage').

in beeld worden gebracht en waarbij feitelijk ook geen echte keuzen worden gemaakt. Dat terwijl daarvan naar verwachting van zowel de realisatie van een HOV tussen het USP en Zeist (en dan verder in de richting van Amersfoort), inclusief ook de bouw van 0 - 5000 woningen, evenals ook van de ontwikkeling van een nieuwe woonkern nabij het Station Driebergen Zeist (met 500 - 1500 extra woningen), wel degelijk naar verwachting significante effecten op waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zullen uitgaan, waarbij dat bij het HOV natuurlijk wel ook afhankelijk is van de tracékeuze.

Een groot voordeel van het opstellen van een: 'Plan-MER' is natuurlijk dat dan niet alleen de milieueffecten in beeld worden gebracht, maar meteen ook mogelijke alternatieven, inclusief eventueel (desgewenst) meerdere scenario's (vergelijk o.a. ook aanpak gemeente De Bilt in het kader van haar omgevingsvisie), waardoor uiteindelijk ook zorgvuldig afgewogen besluiten kunnen worden genomen. Ook kan daardoor een beter inzicht in de zogenaamde 'referentiesituatie' ontstaan⁶.

Bij het opstellen van een dergelijke: 'Plan-MER' zou het dan mooi zijn als het zogenaamde : 'Rad van de Leefomgeving' daarbij dan als basis wordt gebruikt, waarbij ook kan worden ingespeeld op de diverse thema's die t.a.v. van een duurzame ontwikkeling aan de orde zijn, dat op basis van de zogenaamde: 'Lagenbenadering' (zie in deze ook onderstaande fig. : 'Rad van de Leefomgeving')⁷.

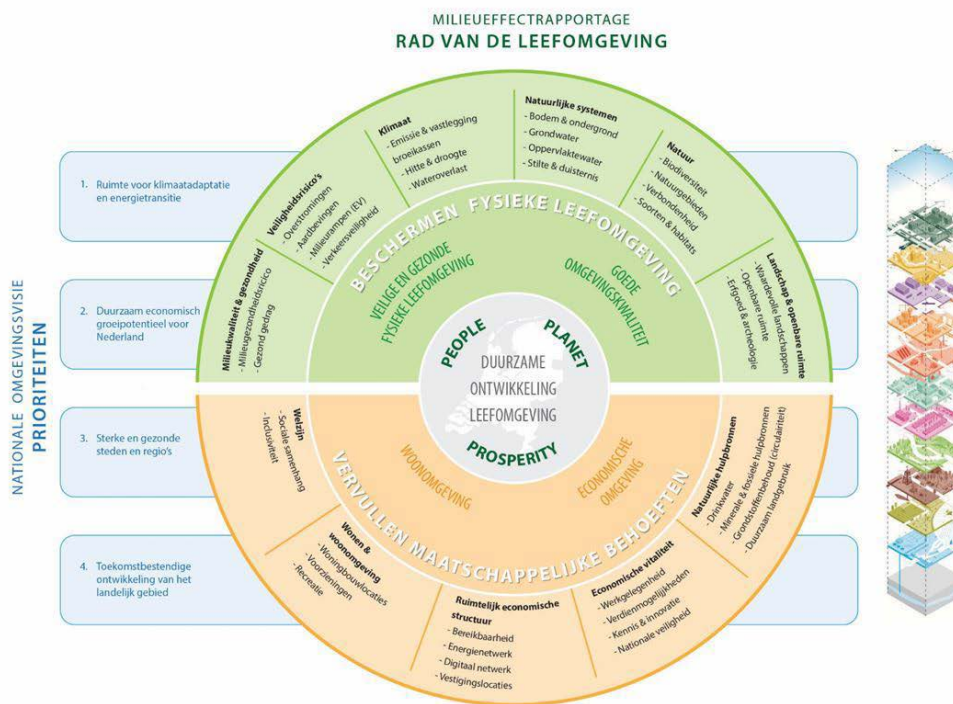

Fig.: Rad van de Leefomgeving

⁶ Teneinde een beeld te krijgen van de huidige situatie is door diverse gemeenten dan een 'Basisverkenning/Atlas' opgesteld, zoals door de gemeenten De Bilt (zie ook het document: 'Atlas van de De Bilt – Bouwstenen voor de Omgevingsvisie' en Bunnik (zie ook het document: 'Atlas Bunnik 2040')..

⁷ Dat: 'Rad van de Leefomgeving' is dan de basis geweest voor o.a. het opstellen van de 'Plan-MER/Leefomgevingstoets' voor zowel de 'Nationale Omgevingsvisie (NOVI) (Min BZ en Koninkrijksrelaties, 2020)', als bijvoorbeeld ook de: 'Omgevingsvisie Zuid Holland (Provincie Zuid-Holland, 2019)'.

Conclusie

Kortom, het zou o.i. toch goed zijn als er t.a.v. diverse thema's, zoals m.b.t. het wonen, de natuur en het landschap, de kaarten, evenals m.b.t. toekomstvisie van Zeist als geheel en ook de afzonderlijke kernen, inclusief de 'ambities/uitgangspunten' en ook de afweging van belangen, dat ook i.r.t. de: 'Waardenweger' alsnog echte dialogen met de samenleving plaatsvinden, alvorens de omgevingsvisie wordt vastgesteld.

Verder had het gezien diverse voornemens/voorstellen o.i. toch voor de hand gelegen, net als dat bij de andere gemeenten het geval is, als een: 'Plan-MER' was opgesteld, inclusief eventueel diverse scenario's/varianten, zodat daarin wat betreft de milieueffecten, dat ook i.r.t. tot de zogenaamde 'referentiesituatie', evenals mogelijke alternatieven, ook een bepaald inzicht kan ontstaan, alvorens de daadwerkelijke keuzen worden gemaakt.

2. Inhoudelijke aspecten

Hierbij zal dan in inhoudelijke zin bij de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' worden stilgestaan, dat ook in relatie tot de uitdagingen waar we als samenleving met zijn allen voor staan, zoals de biodiversiteit- en ook de klimaatcrisis.

2.1 Inleiding

In de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist' wordt dan na een korte inleiding (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 1: 'Inleiding') eerst de context is aangegeven (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 2: 'Context'), waarna de waarden of het DNA van Zeist als geheel worden geschetst, dat op basis van hetgeen bij (regionale) 'stakeholders' is opgehaald en i.r.t. beschikbare bronnen⁸, evenals wordt ook (kort) een beeld gegeven van het 11-tal 'Ontwikkelkansen' en ook het 9-tal 'Onderzoeksrichtingen' zoals deze uit de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' voortkomen (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 3: 'Waar gaan we voor'). Vervolgens worden dan themagewijs de opgaven aan de orde gesteld, zoals die m.b.t. wonen, de economie, mobiliteit, de gezondheid, het groen, de energieopgave, etc., evenals de dilemma's en toekomstkeuzen (zie ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 4: 'Opgaven van Zeist'). Verder wordt op basis van de in die zin in de samenleving opgehaalde bevindingen een beeld gegeven van de: 'Waarden per gebied' (zie ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 5: 'Waarden per gebied'). Dan wordt de zogenaamde: 'Waardenweger' aan de orde wordt gesteld, waaraan dan in instrumentele zin een belangrijke betekenis wordt toegekend teneinde bij initiatieven vanuit de samenleving een zorgvuldige afweging te kunnen maken t.a.v. van de 'waarden' zoals deze daarbij aan de orde zijn en die als zodanig dan in het voorgaande hoofdstukken voor zowel Zeist als geheel als per Kern/Buurt zijn beschreven (zie in deze dus de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 6 'Waardenweger'). Tenslotte wordt stilgestaan bij de vervolg en de uitvoering (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 7: 'Vervolg en uitvoering').

Uiteindelijk zal de: 'Omgevingsvisie Zeist' dan op basis van een aantal kaartlagen de basis zijn voor de toekomstige ontwikkeling van Zeist, dat op basis van het zogenaamde 'Ja, Mits-principe', waardoor deze ook wel als de: 'Ruimtekaart van Zeist' wordt gepresenteerd (zie dus ook de website: www.ruimtekaartzeist.nl).

⁸ Althans leidt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat uit de in die zin in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' op de betreffende: 'Waardeoriëntatie' gegeven nadere toelichting af (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 2.B: 'Totstandkoming' en dan onder het hoofdje: 'Waardeoriëntatie'), zij het dat de betreffende waarden feitelijk ook al als zodanig zijn beschreven in de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' (zie in deze dus ook de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)', Hoofdstuk 2: 'Wat maakt Zeist uniek')

In de bij de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist' gegeven: 'Infographic' wordt dan een beeld gegeven van die omgevingsvisie en wat dat dan betekent voor initiatiefnemers en ook burgers/inwoners.

In de zienswijze van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zal eerst bij het: 'Wettelijke kader' van de omgevingsvisie worden stilgestaan, vervolgens bij haar reacties op diverse plannen zoals deze mede in relatie staan tot de voorliggende omgevingsvisie, zoals het: 'IRP', de: 'Propositie', etc., alvorens een meer algemene reactie op de voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist' zal worden gegeven. Vervolgens zal dan bij de achtereenvolgende hoofdstukken van omgevingsvisie worden stilgestaan, zoals dat m.b.t. de waarden voor Zeist in het algemeen, dat m.b.t. de 'opgaven' die dan themagewijs aan de orde worden gesteld, waarna bij de waarden per gebied zal worden stilgestaan, dat mede ook i.r.t. tot de uit de samenleving in die zin opgehaalde waarden. Uiteindelijk zal dan de: 'Waardenweger' aan de orde worden gesteld, evenals worden stilgestaan bij het vervolg.

2.2 Wettelijk kader

In de: 'Omgevingswet', Art. 2.1, lid 1, wordt dan een uiteenzetting gegeven waaraan een omgevingsvisie dient te voldoen, of deze nu op het niveau van het rijk, de provincie of de gemeente wordt opgesteld. Daarbij gaat het dan om het volgende aspecten, dat mede voor de uitvoering van taken en bevoegdheden (zie in deze dus ook de: 'Omgevingswet', Art. 2.1, lid 1):

- a. *een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;*
- b. *de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;*
- c. *de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.*

Met name aan de: 'hoofdlijnen van voorgenomen ontwikkeling(en)' en ook de: 'hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid' dient dan o.i. dat dus naast een: 'beschrijving van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving', een bijzondere betekenis te worden toegekend. Juist het geven van een duidelijk integraal (en dus ook afgewogen) beeld van de toekomstige ontwikkelingen zoals je die voor een bepaalde gemeente voor je ziet, zoals in het voorkomende geval dus Zeist, kan o.i. nu juist ook als een belangrijke meerwaarde van de invoering van de nieuwe omgevingswet worden gezien.

2.3 Relatie tot IRP, RES, Propositie, Maaltijd van Zeist, Routekaart Nieuwe Energie voor Zeist', etc..

Zoals ook hiervoor onder het hoofdstuk 1: 'Planproces' reeds aangegeven kan de voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist' niet geheel los worden gezien van diverse processen die zowel op hoger schaalniveau reeds lopen, zoals die m.b.t. de: Nationale Omgevingsvisie (NOVI (Min BZ en Koninkrijksrelaties, 2020)', de 'Provinciale Omgevingsvisie Provincie Utrecht (POVI) (Provincie Utrecht, 2021)', het: 'Integraal-Ruimtelijk Perspectief (IRP) (Regio Utrecht, 2021)' en ook de: 'Regionale Energie Strategie (RES)'. In de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' heeft de gemeente Zeist dan haar positie t.a.v. de ontwikkelingen in de Regio bepaald. Ook op lokaal niveau zijn de afgelopen periode diverse beleidsdocumenten vastgesteld die (in zekere zin) als (een soort van) bouwstenen voor de omgevingsvisie kunnen worden gezien, zoals die m.b.t. de: 'Maaltijd van Zeist (1 en 2)', de: 'Woonvisie', de: 'Mobiliteitsvisie', de: 'Biodiversiteitsvisie', etc.. Dan lopen er (logischerwijs) ook bij diverse buurgemeenten de processen om tot een omgevingsvisie te

komen, of hebben zij deze inmiddels vastgesteld, zoals bij de gemeenten Soest⁹ en Utrecht¹⁰ het geval is.

Voor zover relevant leek het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch goed bij bepaalde plannen/visies nog kort stil te staan, althans voor zij dat voor de omgevingsvisie van Zeist van belang acht, alvorens op de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist' zelf in te gaan¹¹.

Integraal Ruimtelijk Perspectief (Regio Utrecht, 2021)

In het: 'IRP' wordt dan een beeld geschetst van de toekomstige ontwikkeling van de Regio Utrecht. Met name gezien de woningbouwopgave waarbij daarvan wordt uitgegaan, namelijk van de bouw van 104.000 tot 125.000 woningen extra tot 2040, evenals de groei van het aantal arbeidsplaatsen, namelijk van 80.000 arbeidsplaatsen, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich hier gezien de daarmee gepaard gaande gevolgen voor met name aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (zie in deze overigens met name ook de: 'Plan-MER Omgevingsvisie Provincie Utrecht (TAUW, 2021)') vanaf het begin kritisch tegenover gesteld. Wel is het zo dat mede op basis van de inbreng vanuit de diverse gemeenteraden alsnog een beeld is gegeven van de groene kwaliteiten, evenals hoe deze zouden kunnen worden versterkt, zodat in die zin wel een meer integraal toekomstbeeld is ontstaan¹².

Voor een reactie op het: 'IRP' vanuit de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. kan dan worden verwezen naar Bijlage 1: 'Inpraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het 'IRP'".

RES

Naast het: 'IRP' speelt m.b.t. de energietransitie op het regionale niveau de zogenaamde: 'Regionale Energiestrategie Regio Utrecht (RES)'. Binnen dat kader zijn op basis van daartoe gegeven analyses o.a. de zoekgebieden aangegeven m.b.t. zonnenvelden en ook wind. Dat teneinde binnen de Regio te kunnen voldoen aan het tot 2030 gestelde doel om 1.8 THw te kunnen opwekken.

Propositie Zeist

In de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' wordt dan door de gemeente Zeist haar positie binnen de Regio Utrecht aangegeven, waarbij dan op basis van een 11-tal: 'ontwikkelkansen' en 9-tal: 'onderzoeksrichtingen' aan de orde worden gesteld.

Alhoewel daar ook een aantal 'ontwikkelkansen' en ook 'onderzoeksrichtingen' worden aangegeven, die de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. vanuit het perspectief van een duurzame ontwikkeling van Zeist van harte kan ondersteunen, zoals een nader onderzoek om tot een: 'Natuurrobuust en duurzaam Kromme Rijngebied' te komen, staat zij daarentegen ook kritisch tegenover bepaalde daarin eveneens aangekondigde 'ontwikkelkansen' en met

⁹ Zie ook de: 'Omgevingsvisie Soest (Soest, 2022)'.

¹⁰ Voor Utrecht als geheel gaat het dan om diverse documenten, waarbij in ruimtelijke zin dan met name de: 'Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) (Utrecht, 2021)' relevant moet worden geacht. Wel is dat voor diverse deelgebieden er dan aparte omgevingsvisies worden vastgesteld, zoals o.a. voor het USP waarvoor inmiddels een: 'Ontwerp-Omgevingsvisie USP' ter inzage heeft gelegen en hetgeen thans in de besluitvormende fase is aangeland.

¹¹ In een eerdere fase zijn door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zowel zienswijzen ingebracht op de: 'NOVI' als de: 'POVI, evenals heeft zij in het kader van de omgevingsvisies van de aan Zeist grenzende gemeenten, zoals Bunnik, De Bilt, Soest, Utrecht en ook Utrechtse Heuvelrug, hetzij zienswijzen op de: 'Ontwerp-Omgevingsvisies' ingediend (Soest en Utrecht), hetzij is zij op een of andere wijze betrokken bij de in die zin nog lopende processen om tot een omgevingsvisie te kunnen komen (Bunnik, De Bilt en Utrechtse Heuvelrug).

¹² Zie in deze dus o.a. het document: 'Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)'

name ook 'onderzoeksrichtingen' die naar verwachting met een grote impact op de leefomgeving gepaard gaan, zoals het 'doortrekken van de Waterlinielijn/tram vanuit het USP via Zeist(-Noord) naar Amersfoort', inclusief ook de mogelijke ontwikkeling van 0 – 5.000 woningen (zie in deze dus ook het: 'IRP'), evenals de 'mogelijke ontwikkeling van een nieuwe kern (met 500 – 1500 woningen) nabij het Station Driebergen-Zeist'.

Voor een meer uitgebreide reactie vanuit de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' kan dan worden verwezen naar de inspraakreactie zoals zij die ten tijde van de behandeling van het betreffende raadsvoorstel in de Commissie Ruimte heeft gegeven (zie dus ook Bijlage 2: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake Propositie Zeist').

Maaltijd van Zeist 2.0

Teneinde de bevolking van Zeist ook echt meer actief bij de toekomstige ontwikkeling van de gemeente te betrekken heeft Zeist dan tot twee keer toe het proces van de: 'Maaltijd van Zeist' doorlopen. M.b.t. de tweede maaltijd van Zeist heeft dat dan tot het: 'Toekomstboek Maaltijd van Zeist (Zeist, 2018)' geleid.

In het kader van de: 'Maaltijd van Zeist 2.0' is daar toen ook door een aantal maatschappelijke organisaties van Zeist, waaronder de Stichting Milieuzorg Zeist e.o., het: 'Manifest Toekomst van Zeist' ingebracht (zie in deze ook Bijlage 3: 'Manifest Toekomst van Zeist (SBZ et al, 2019)').

Routekaart Nieuwe Energie voor Zeist/Beleidsnotitie Duurzame opwek in Zeist

In de: 'Routekaart Nieuwe Energie voor Zeist (Zeist, 2019)' wordt dan de route uitgestippeld voor Zeist om in 2050 of zoveel eerder als mogelijk energieneutraal te zijn. Een en ander is dan wat betreft het opwekken van duurzame energie in het buitengebied op basis van zon(nevelden) en wind nader uitgewerkt in de: 'Beleidsnotitie Duurzame opwek in Zeist (Zeist, 2021)'. Daarbij wordt dan met name het gebied tussen de A-12 en het spoor kansrijk geacht voor het opwekken van zowel zon als wind. Daartoe heeft inmiddels een nadere verkenning plaatsgevonden (zie in deze ook het rapport: 'A12-Spoorzone – Rapportage informatiefase (ROM3D, 2021)'. Op basis van de betreffende rapportage, alsmede de uitkomsten van het in die zin verrichtte nadere geluidsonderzoek, dat ook i.r.t. de onzekerheden m.b.t. bepaalde afstandsnormen gezien de uitspraken van de Raad van State n.a.v het zogenaamde Nevele-arrest, evenals het op dit moment niet tot nauwelijks nog beschikbaar zijn van capaciteit op het net, heeft de gemeenteraad dan besloten het verdere proces in ieder geval tot 2025, dus tot de: 'RES 3.0', te willen aanhouden.

2.4 Algemene visie toekomst Zeist i.r.t. de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie'

Kernvraag: Visie òf (toetsings)kader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen

Alhoewel dan de: 'Ontwerp-Omgevings Zeist' in het Hoofdstuk 2A: 'Betekenis Zeister Omgevingsvisie' wordt uiteengezet wat de betekenis is van de: 'Eerste Zeister Omgevingsvisie', dat ook nog begeleid door een: 'Infographic' heeft het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. eerlijk gezegd toch enige tijd gekost om de betekenis van de: 'Eerste Zeister Omgevingsvisie' ook echt te kunnen doorgronden, voor zover dat op dit moment al het geval is.

Voor zover zij dat begrijpt wordt dus eerst in hoofdstuk 3: 'Waar gaan we voor' aan de hand van diverse bronnen en ook informatie van bepaalde 'stakeholders' een beeld geschetst van de waarden die Zeist op het niveau van de gemeente als geheel van belang acht, zoals die

t.a.v. het: 'Groen - Natuur- en Parkinclusief', de: 'Cultuur en historie - De allure van Zeist', de Identiteit - Verscheidenheid aan woon- en leefgebieden', 'Zorgzaam in een inclusieve samenleving', 'Dorpse waarden met stadse allure en 'Duurzaam'. Voor zover mogelijk worden die waarden dan op basis van afzonderlijke kaarten in beeld gebracht, die overigens zeer slecht leesbaar zijn, maar dat terzijde¹³. Daarbij valt het dan tevens overigens op ook al heet het betreffende hoofdstuk dan 'Waar gaan we voor?' dat met name op de betreffende kaarten niet zozeer bepaalde ambities worden aangegeven, aangezien deze dan met name in de volgende hoofdstukken aan de orde worden gesteld, maar feitelijk meer een overzicht van de bestaande situatie wordt gegeven.

Dan wordt tevens in het Hoofdstuk 3: 'Waar gaan we voor' een overzicht gegeven van het 11-tal 'ontwikkelkansen' en ook het 9-tal 'onderzoeksrichtingen' zoals deze in de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' aan de orde worden gesteld

Vervolgens wordt dan in Hoofdstuk 4: "Opgaven van Zeist" themagewijs de 'opgaven' waarvoor Zeist zich ziet geplaatst in beeld gebracht, evenals de 'dilemma's en toekomstkeuzen'.

In Hoofdstuk 5: 'Waarden per gebied' worden dan de waarden van de als zodanig onderscheiden afzonderlijke gebieden beschreven, dat aan de hand van de inbreng van de samenleving, zowel van de natuurgebieden (A), de kernen van Zeist (B) en ook de buurten van Zeist (C).

Tenslotte komt dan in Hoofdstuk 6: 'Waardenweger' aan de orde.

Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat goed heeft begrepen zit dan in de:

'Waardenweger' de echte kern, namelijk dat als een initiatiefnemer met een plan komt, deze dan op basis van die waardenweger, dat mede op basis van een (bepaald) participatieproces met de samenleving, zoals bijvoorbeeld in het kader van een 'Omgevingstafel'¹⁴, de 'scores' ten aanzien van bepaalde waarden in beeld brengt, zowel t.a.v. de waarden voor de gemeente als geheel als wat betreft de betrokken gebied/kern/buurt, waarna er door het College, althans voor zover de gemeenteraad een bepaalde besluitvorming niet aan zichzelf heeft gehouden¹⁵, op basis die 'scores' dan wordt bepaald of een initiatief al dan niet kan doorgaan. Dat dan vanuit het 'Ja, mits-principe', dus of een bepaald initiatief al dan niet een bepaalde 'waarde' toevoegt aan de 'waarden van Zeist als geheel' (zie dus ook hetgeen daartoe in hoofdstuk 3: 'Waar gaan we voor?' en in zekere zin ook Hoofdstuk 4: 'Opgaven van Zeist'), evenals de 'waarden van een bepaald gebied' (zie in deze dus dan met name ook Hoofdstuk 5: 'Waarden per gebied').

Bezien we dan vanuit het geschetste perspectief de: 'Eerste Zeister Omgevingsvisie', althans voor zover de betreffende interpretatie juist is, dan kan de gegeven omgevingsvisie o.i. dus niet zozeer als een visie voor de toekomst van Zeist worden gezien, maar eerder toch als een soort van 'onderlegger' om toekomstige initiatieven te toetsen, dat dus op basis in die zin gegeven diverse themagewijze kaarten en bijbehorende beschrijvingen op het niveau van Zeist als geheel, evenals die per afzonderlijk gebied. Als dat klopt moet dan o.i. toch als een gemiste kans worden gezien, evenals kan dan de vraag worden gesteld of daarmee wel in wettelijke zin aan de voorwaarden wordt voldaan aan die overeenkomstig de Omgevingswet aan omgevingsvisies wordt gesteld, namelijk (zie in deze dus wederom de: 'Omgevingswet', Art, 2.1, lid 1):

a. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;

¹³ Overigens zijn dus wel (alsnog) op de website van de gemeente (afbeeldingen) van losse kaarten geplaatst, die dan gelukkig wel duidelijk leesbaar zijn.

¹⁴ Zie in deze dus ook het zogenaamde: 'Handvat Participatie'.

¹⁵ Zie in deze dus ook het: 'Rv Adviesrecht Omgevingsvisie'.

- b. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- c. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Meer in het bijzonder is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus betrokken geweest bij diverse omgevingsvisies, zowel die vanuit het rijk, de provincie, de regio, als de diverse gemeenten binnen de regio. Bij de totstandkoming van die omgevingsvisies werd dan vaak toch eerst de 'koers' bepaald, alvorens die koers dan leidde tot een omgevingsvisie, waarbij dan ook echt de toekomstige visie centraal stond, dus het m.b.t. het grondgebied van de betreffende overheden t.a.v. de toekomst te voeren integrale beleid, inclusief ook bijbehorende integrale visiekaart (vergelijk in deze dus bijvoorbeeld ook de: 'Structuurvisie Zeist schrijf je met een Q', 'Visiekaart').

Natuurlijk er wordt in de: 'Eerste Zeister Omgevingsvisie' themagewijs een beeld gegeven van de waarden van Zeist als geheel en ook voor de als zodanig onderscheiden gebieden, evenals van de diverse opgaven en ontwikkelkansen zoals de gemeente die ziet én ook t.a.v. bepaalde thema's en gebieden bepaalde 'ambities' en ook 'uitgangspunten', maar de kernvraag is o.i. dan toch of je dan zo ook echt de beschikking hebt over het integrale beleid, dus een 'integrale visie' waar Zeist in de toekomst naar toe wil, inclusief ook een 'integrale visiekaart'¹⁶, dat ook gezien de grote uitdagingen/opgaven waar we met zijn allen en overigens niet alleen Zeist voor staan, zoals die m.b.t. het klimaat en de biodiversiteit?

Visie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. t.a.v. duurzame ontwikkeling aarde en ook Zeist

Algemeen

Zoals ook al meerdere keren in het inspraakreacties in de gemeenteraad t.a.v. diverse beleidsdocumenten, etc., door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. naar voren gebracht staan we op de schaal van de aarde/wereld als geheel voor grote opgaven, zoals die m.b.t. zowel het klimaat (zie in deze ook de diverse rapporten van het IPCC¹⁷), als de biodiversiteit (zie ook diverse rapporten van het IPBES¹⁸). Eigenlijk komt dat erop neer dat met name ook in de westerse samenleving de draagkracht van de aarde nu 3.5 keer wordt overschreden (zie in deze ook diverse: 'Living Planet Reports' van het WWF/WNF), dat met grote gevolgen voor de leefomgeving, niet alleen voor planten en dieren, maar ook voor de mens zelf¹⁹.

Juist om een beter beeld te krijgen van de grenzen die de aarde aan ontwikkelingen stelt wordt daar al enige tijd onderzoek naar gedaan en wel naar de zogenaamde: 'Planetary boundaries'. Dat onderzoek maakt dan duidelijk dat met name m.b.t. de biodiversiteit, maar ook m.b.t. klimaat én het gebruik van nutriënten die grenzen thans al (ver) worden overschreden (zie in deze dus ook onderstaande fig.: '*Planetary boundaries (Rockstrom, J., 2009)*').

¹⁶ Weliswaar zijn in de Omgevingsvisie van Zeist een aantal themagewijze kaarten opgenomen, inclusief die m.b.t. ontwikkelingen, die dan samen kennelijk de: 'Ruimtekaart Zeist' vormen, maar daarmee heb je o.i. nog geen echte visiekaart (vergelijk in deze dus wederom de: 'Structuurvisie Zeist schrijf je met een Q', 'Visiekaart'). Wel is dan in de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' een dergelijke visiekaart opgenomen (zie dus ook de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2012)', Kaart op pag. 54-55, maar kennelijk heeft de gemeente toch besloten om voor haar moverende redenen deze niet direct op te nemen in de voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie'.

¹⁷ Zie o.a. ook het rapport: 'Climate Change 2021 – The physical science basis (IPCC, 2021)'.

¹⁸ Zie o.a. ook het rapport: 'Global assessment report on biodiversity and ecosystem services (IPBESS, 2019)'.

¹⁹ Zie in deze o.a. de publicatie: 'Future of the human climate niche (XU, C, et al, 2019)'.

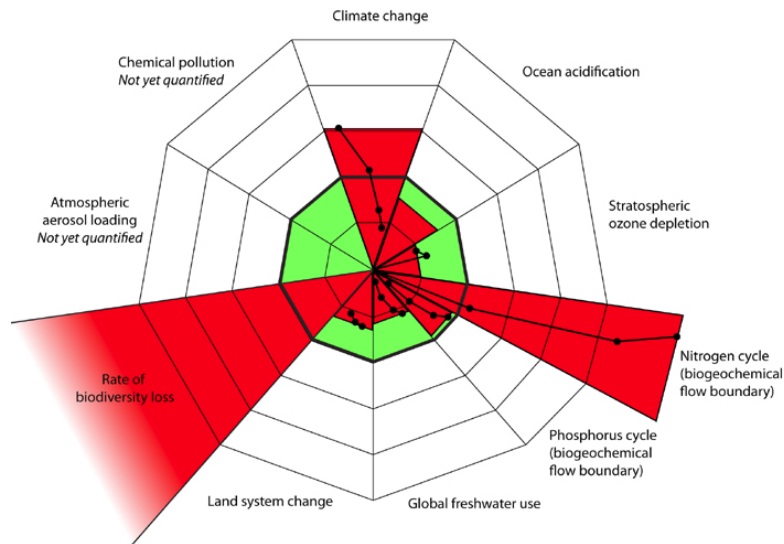

Fig.: Planetary boundaries (naar Rockstrom, J., 2009)

Mede op basis van het concept van de: 'Planetary boundaries' is door de econome Kate Raworth in 2016 het model van de: 'Doughnut economics' gelanceerd. Overeenkomstig dat model wordt enerzijds rekening gehouden met de grenzen die de aarde/natuur aan ontwikkelingen stelt en anderzijds ook met de minimale behoeften van de mens (zie onderstaande fig.: 'Model Doughnut economics (Raworth, K., 2016)'). Inmiddels is dat model ook door onder andere Amsterdam omarmd als perspectief voor een duurzame ontwikkeling van de stad²⁰.

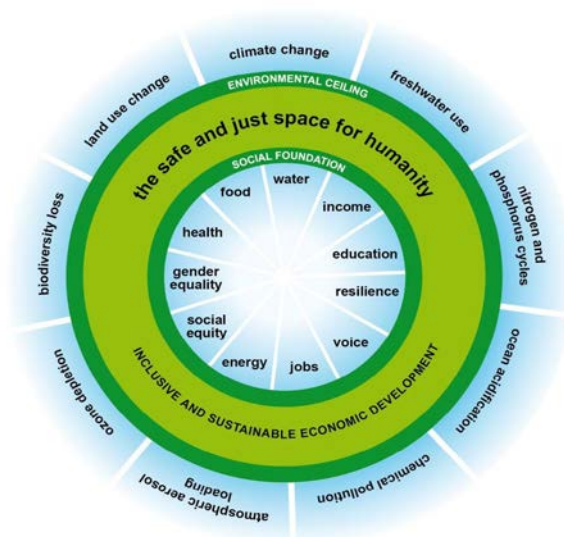

Fig: Model Doughnut economics (Raworth, K., 2016)

Het is duidelijk dat wij echt anders zullen moeten gaan leven met respect voor de natuur en de daarin voorkomende ecosystemen. We zullen de neergaande curve van de achteruitgang van de natuur moeten ombuigen in een positieve curve door al ons handelen als mens daar op af te stemmen (zie ook het volgende fig.: 'Bending the curve (IIASA, 2020)'). Dat door veel meer 'natuurinclusief' te gaan denken en doen, dus holistisch i.p.v. reductionistisch.

²⁰ Zie ook de publicatie: 'The Amsterdam City Doughnut - A Tool For Transformative Action (Amsterdam, 2020)'

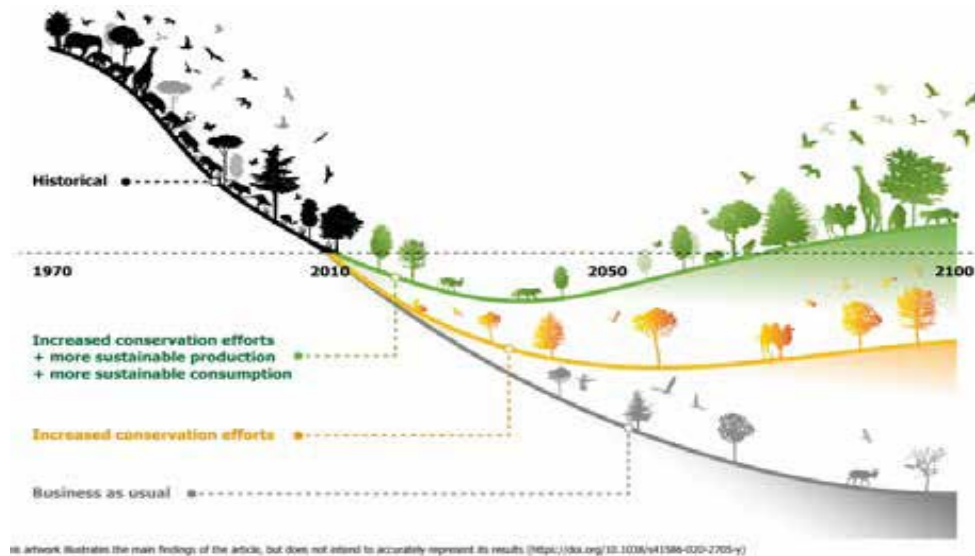

Fig.: Bending the curve (IIASA, 2020)

Inmiddels worden op alle overheidsniveaus de uitdagingen waar wij allemaal voor staan ook geagendeerd. Zo stelt de VN met haar: '17 Sustainable Development Goals (SDG's)' duurzame ontwikkeling nu ook echt centraal en met het programma: 'Harmony with Nature' ook het leven in harmonie met en respect voor de natuur²¹.

Verder werkt ook de Europese Commissie met de: 'Green Deal' aan een duurzame toekomst voor Europa, inclusief bijzondere aandacht voor het klimaat en ook de transformatie naar een circulaire economie²². Daarnaast staat in Europa met de: 'Biodiversiteitsstrategie 2030' ook het stoppen van de achteruitgang van de biodiversiteit hoog op de agenda, dat met o.a. als doelstelling 30 % van het land en wateroppervlak primair voor natuur aan te wijzen. Uiteindelijk zal dit alles ook de gezondheid van de mens, waarin eveneens overeenkomstig de omgevingswet een belangrijke betekenis wordt toegekend, ten goede komen²³.

Nederland

Ook wat betreft het op orde krijgen van het milieu, dus milieucondities, liep Nederland indertijd voorop, met publicaties als: 'Zorgen voor morgen (RIVM, 1988)', het: 'Nationale Milieubeleidsplan (VROM, 1989)', etc., maar die aandacht is toch in de loop van de tijd steeds meer op de achtergrond geraakt.

Pas door diverse, meer recente juridische procedures, denk hierbij aan de zaak van Mobilisation on the environment (MOB) i.v.m. de stikstofproblematiek (m.b.t. de zogenaamde 'Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS)'), de zaak van Urgenda (tegen de Nederlandse Staat) en de zaak van Milieudefensie (tegen Shell) m.b.t. klimaatproblematiek, is in Nederland weer een bepaalde 'sense of urgency' ontstaan. Dit heeft zich tot nu toe helaas nog niet tot nauwelijks vertaald in politieke daadkracht, zij het dat er in het nieuwe kabinet nu wel een aparte minister is voor Klimaat en energie en ook voor Natuur en stikstof.

Wel wordt met name in de: 'Nationale Omgevingsvisie (NOVI) (Min BZ & Koninkrijksrelaties, 2019)' bijzondere aandacht gegeven aan duurzame ontwikkeling en dan in het bijzonder ook

²¹ Zie in deze dus o.a. ook het document: 'Making peace with Nature (UNEP, 2021)'.

²² Zie in deze ook de: 'Green Deal (EU, 2021)'.

²³ Zie in deze dus o.a. ook de publicatie: 'Green and blue spaces and Mental Health (WHO, 2021)', naast bijvoorbeeld de factsheet: 'Natuur en gezondheid (IVN, 2013)'.

aan de: '17 Sustainable Development Goals (SDG's)' die toch als een leidraad door de hele 'NOVI' heen lopen²⁴.

Wat betreft het stoppen van de achteruitgang van de biodiversiteit is daar met name door de Wageningen Universiteit met de visie: 'Een natuurlijker toekomst voor Nederland in 2120 (WUR, 2019)' dan een eerste integrale aanzet toe gegeven, dus inclusief ook de transitie naar een samenleving die klimaatneutraal is ingericht.

Intermezzo: Nederland Natuurinclusief

In de scenariostudie: 'Natuurverkenning 2050 - Scenario Natuurinclusief (WUR, 2022)' wordt dan een nader beeld gegeven wat het betekent als Nederland gezien de diverse opgaven waar we voor staan ook echt voor een natuurinclusieve inrichting van Nederland van Nederland zouden kiezen. Meer in het bijzonder is dan aangegeven wat dat voor de zogenaamde: 'ecosysteemdiensten' betekent (vergelijk ook het principe van het: 'Globaal Ecologisch Model (Van der Maarel, E., 1978)').

Duidelijk wordt dat door de keuze voor een dergelijk scenario we een aantal van de opgaven waar we met zijn allen voor staan het hoofd kunnen bieden, maar dat er vaak nog wel aanvullende maatregelen nodig zijn om ook echt bepaalde doelen, zoals die m.b.t. het klimaat, maar ook de biodiversiteit (denk aan o.a. de doelen m.b.t. de: 'Natura 2000-gebieden') te kunnen halen.

Verder dat als dit de richting/koers is welke wij als samenleving na willen streven, hetgeen op basis van de diverse crisissen waar wij voor staan evident lijkt, dat wij dan voor grote 'transitieopgaven' staan die wij dan wel ook echt met zijn allen samen zullen moeten oppakken. Daarbij gaat het dan o.a. om een transitie van de landbouw die natuurinclusief en (dus) circulair is, waarbij wij met zijn allen toch een eerlijke prijs voor onze voedingsproducten zullen moeten gaan betalen, dus inclusief de natuurwaarden die dat voor de aarde als geheel en daarmee ook voor ons allen oplevert.

Teneinde een en ander te versnellen, zullen we ook aan o.a.: 'true pricing' van producten moeten gaan denken, dat dus op basis van de gehele levenscyclus van een bepaald product, hetgeen ook wel als de: 'Levens Cyclus Analyse (LCA)' wordt aangeduid, inclusief dus ook de milieubelasting van elke fase (vergelijk ook het zogenaamde: 'Cradle tot cradle-' of 'wieg tot graf-concept').

In die zin leeft dus in Nederland gelukkig de aandacht voor natuur en biodiversiteit nu weer op, zowel op het beleidsniveau²⁵, als door diverse maatschappelijke initiatieven, zoals dat m.b.t. het: 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel'. En meer recent is er het initiatief van met name de Vogelbescherming om in Nederland minimaal tot een: 'Basiskwaliteit Natuur' te komen.

Naast een geheel andere inrichting van Nederland en dus ook het gebruik van de ruimte, dat om in die zin ook echt tot een: 'Natuurinclusief Nederland' te kunnen komen, zal dus ook de klimaatproblematiek ook echt moeten worden opgepakt en dat op verschillende niveaus. In het: 'Klimaatakkoord 2018' is daar dan een belangrijke aanzet toe gegeven.

Mede in verband met de klimaatproblematiek, maar ook wat betreft het terugdringen van gebruik van grondstoffen en zeldzame aardmetalen (voor o.a. elektrische auto's en windmolens) zullen we daarnaast uiteindelijk toe moeten naar een economie die echt

²⁴ Zie ook de: Nationale Omgevingsvisie (Min BZ & Koninkrijksrelaties, 2020)', Hoofdstuk 3.2: 'Nationale belangen' en dan onder nationaal belang 1: 'Bevorderen van duurzame ontwikkeling van Nederland als geheel en van alle onderdelen van de fysieke leefomgeving.

²⁵ Zie o.a. de beleidsnota 'Nederland Natuurpositief – Ambitiedocument voor een gezamenlijke aanpak in natuurbeleid (LNV, 2019)'.

circulair is²⁶. Voorwaarde om eenmaal gebruikte producten ook echt te kunnen hergebruiken is dat deze zodanig ontworpen dat de grondstoffen die daarvoor zijn gebruikt ook eenvoudig kunnen worden teruggewonnen en dat die terugwinning tevens natuurlijk niet teveel energie kost.

Om meer in balans te komen met de aarde, dus de draagkracht van de natuur zal de samenleving als geheel zich dan ook minder op kwantitatieve groei moeten richten maar meer op de kwaliteit van het leven zelf. Dus door te ontgroeien (zie in deze ook de degrowth-movement) en zo meer het wonder van het leven zelf te ontdekken, waarbij dan aan de natuur een belangrijke betekenis kan worden toegekend, zoals ook met Covid nog eens extra duidelijk is geworden.

Regio Utrecht

Kijken wij vanuit het bovenstaande perspectief naar de ontwikkelingen in de provincie Utrecht, de Regio Utrecht én dus ook Zeist, dan zien wij ook positieve ontwikkelingen of in ieder geval een aantal aanzetten daartoe (vergelijk o.a. ook de inspanningen in het kader van de: 'Cirkelregio Utrecht').

Kernpunt hierbij blijft o.i. evenwel dat men de Regio toch wil laten blijven groeien, zowel wat betreft het aantal woningen (met tot 2040 104.000 tot 125.000 extra woningen), als m.b.t. het aantal arbeidsplaatsen (met tot 2040 80.000 extra arbeidsplaatsen) (zie in deze dus met name ook het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio Utrecht (IRP) (Regio Utrecht, 2021)'). Natuurlijk men wil daarbij het groen mee laten groeien (zie ook het: 'Groen Groeit Mee-Pact'), maar ook duidelijk is dat door die extra groei aan woningen en arbeidsplaatsen de natuur en het landschap toch onder een nog veel grotere druk komen te staan, terwijl deze op dit moment al onder een (te) grote druk staan en daardoor ook extra kwetsbaar zijn. In die zin lijkt een echte 'omslag' in het denken en met name in het doen, ondanks de vele aanzetten tot een 'systeemverandering', nog (heel) ver weg.

Gezien het bovenstaande staan wij kritisch tegenover het steeds weer lanceren van nieuwe woningbouwplannen en ook extra werkgelegenheidslocaties vanuit de Regio en (dus mede) ook in Zeist. Natuurlijk, mensen moet een plek worden aangeboden om te wonen en leven, evenals te werken, maar de vraag is of er in die zin niet tot een bredere spreiding over bepaalde regio's in het land moet worden gekomen met ook aandacht voor de krimpregio's (vergelijk ook het model van: 'Gebundelde deconcentratie').

Wellicht is het vanuit het perspectief van een duurzame aarde wel een nog belangrijkere vraag of je de economie in het algemeen en die van de Randstad in het bijzonder wel almaar sterker moet willen laten groeien. Niet alleen leidt dat tot een almaar grotere druk op het milieu, maar ook trek je daardoor in de Randstad mensen aan vanuit het hele land en ook van daarbuiten. Dat levert dan weer een nog grotere druk op het milieu en de ruimte op. Ook in die zin is het dus de vraag of je die (economische) ontwikkeling niet veel beter over het hele land (en uiteindelijk ook Europa en de Wereld als geheel) kunt spreiden. Bij spreiding van woningen en (economische) ontwikkeling over het gehele land dien je dan uiteraard wel nadrukkelijk ook rekening te houden met de bijzondere identiteit/het DNA en dus ook de kernkwaliteiten/waarden van de betreffende gebieden.

²⁶ Zie overigens ook m.b.t. de doelstellingen van rijksoverheid het beleidsdocument: 'Nederland circulair in 2050 - Rijksbreed programma circulaire economie (Min. EZ, 2016)' en ook m.b.t. die van de provincie Utrecht: 'Beleidsvisie circulaire samenleving (Provincie Utrecht, 2021)'.

Voor zover voor een bepaalde (economische) ontwikkeling wordt gekozen zou deze dan natuurlijk meteen ook echt duurzaam moeten zijn, rekening houdend met de (lokale) draagkracht van de natuur, gecombineerd met de keuze voor 'circulariteit' van al het handelen, inclusief dus ook van de economie (vergelijk in deze ook het principe van de: 'Doughnut economics/Donut-aanpak').

Zeist

Natuurlijk zien we ook in Zeist aanzetten tot een duurzame ontwikkeling, dat ook gezien de uitdagingen waar we ook in Zeist voorstaan. Meer in het bijzonder kan dan worden verwezen naar de: 'Brede Milieuvisie (Zeist, 2016)', evenals het bijbehorende: 'Uitvoeringsplan Brede Milieuvisie - Samen het milieu in Zeist verbeteren (Zeist, 2017)', de: 'Routekaart Nieuwe Energie (Zeist, 2019)', de: 'Mobiliteitsvisie (Zeist, 2021)' en niet op de laatste plaats de: 'Biodiversiteitsvisie (Zeist, 2021)'. Ook heeft Zeist met het beleidsdocument: 'Klimaatbestendig Zeist (Zeist, 2021)' de klimaatadaptie, dus aanpak van de gevolgen van de klimaatverandering, zoals het optreden van extreme buien, hittestress, ho(o)g(er) op de agenda gezet. Verder wordt ook in het: 'Toekomstboek - Het Boek met de dromen van de toekomst van Zeist (Zeist, 2020)', dat dus op basis van de inbreng vanuit de samenleving in het kader van de (2^e) Maaltijd van Zeist voor duurzaamheidsvraagstukken, zoals het groen en het klimaat, belangrijke aandacht gevraagd.

Maar waar het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan om gaat is dat de in diverse beleidsdocumenten aangegeven doelen die voor een duurzame ontwikkeling van Zeist van belang moeten worden geacht ook echt worden doorvertaald in de voorliggende omgevingsvisie en dat vanuit ook echt een 'integrale visie'. Van belang daarbij is o.i. dan, tenminste wil de toekomstige ontwikkeling ook echt duurzaam zijn, dat dan ook echt aan het 'Planet-deel' van duurzame ontwikkeling een centrale plek wordt toegekend, dat dus als 'drager van al het leven' op aarde. Uiteraard is daarbij vanuit de geschetste: 'Donut-aanpak' het ontwikkelen van een samenleving van belang waarbij (minimaal) in ieders basisbehoeften kan worden voorzien, inclusief ook 'ontwikkelkansen', dat dus vanuit het beginsel van een 'inclusieve samenleving', dus vanuit het 'People-deel' van duurzame ontwikkeling, waarbij ook daarbij dan wel duidelijk rekening wordt gehouden met de grenzen die de aarde daaraan stelt. Hetzelfde geldt dan eveneens voor het: 'Profit-deel' van duurzame ontwikkeling, dus t.a.v. een economie die ook echt duurzaam en dus (minimaal) circulair is.

Gezien het gestelde zou het in die zin dus mooi zijn als Zeist zich in de toekomst ook echt natuurinclusief zou ontwikkelen, dat dus in brede zin, dus behalve de opgaven m.b.t. de biodiversiteit, ook die m.b.t. het klimaat, de circulariteit van de economie, etc., dat dus vanuit het beginsel: 'Zeist Natuurinclusief'. Dus naar een 'Zeist in Balans (Stichting Milieuzorg Zeist e.o., 1990)', maar dan wel inclusief een 'update' (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: 'Zeist in balans', evenals de 'update' zoals deze daarvan in de 'Milieukrant, 2022, nummer 1: Zeist in Balans 2.0' van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is gegeven en die dan mede tot een aantal 'aanbevelingen' heeft geleid zoals deze m.b.t. diverse relevante thema's in de zienswijze van de Stichting op de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' naar voren zullen worden gebracht).

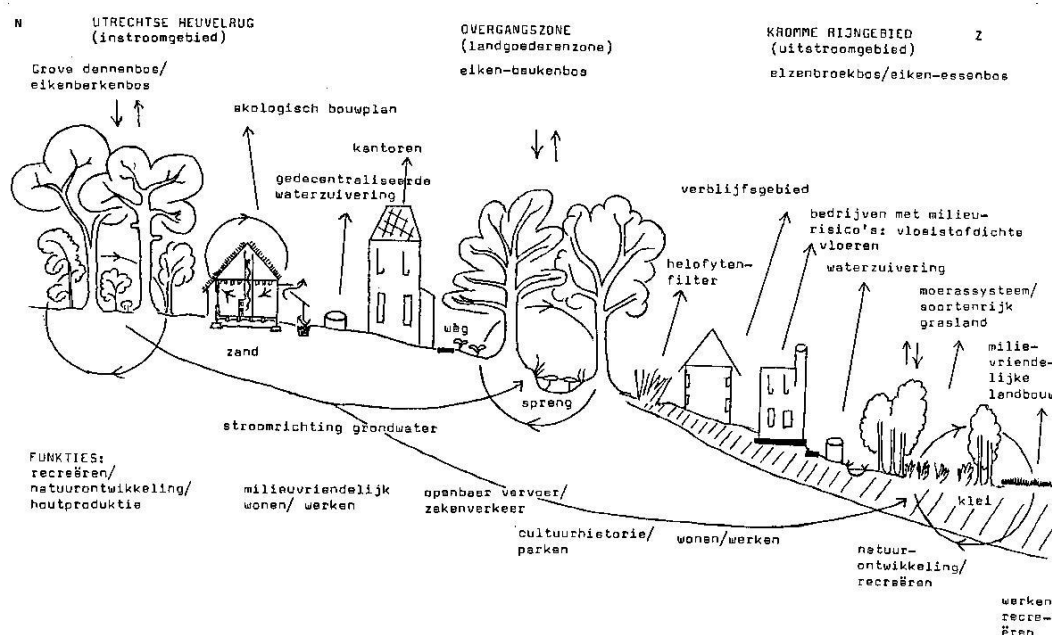

Fig.: 'Zeist in balans' (uit publicatie: 'Zeist in balans (Stichting Milieuzorg Zeist e.o., 1990)

Alhoewel er in de voorliggende Omgevingsvisie daar dus wel bepaalde aanzetten toe worden gegeven, met name in de diverse per thema gegeven 'ambities' en ook 'uitgangspunten', blijven deze o.i. vaak toch (heel) globaal, evenals ontbreekt nu juist ook vaak een afweging daar waar t.a.v. per thema gegeven ambities spanningsvelden aanwezig zijn (zie in deze overigens ook de: 'Omgevingsvisie hoofdstuk 4.B: Opgaven van Zeist', Hoofdstuk 'Dilemma's en toekomstkeuzen'). Juist ook een: 'Plan-MER' had hierbij dus o.a. belangrijke inzichten kunnen opleveren, dat bijvoorbeeld door in die zin met verschillende scenario's te werken, evenals ook in die zin zogenaamde 'botsproeven' uit te voeren (vergelijk in deze ook: 'Plan-MER Provincie Utrecht'). Vanuit in het voorgaande in het kort geschetste perspectief, waarop hierna nog bij diverse thema's nader zal worden ingegaan, is o.i. dus nog heel veel te winnen.

2.5 Uitwerking i.r.t. omgevingsvisie

In dit hoofdstuk zal dan vanuit het door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in het bovenstaande geschetste perspectief m.b.t. een duurzame ontwikkeling van Zeist in het algemeen en dan m.b.t. 'Zeist Natuurinclusief' in het bijzonder nader bij het drietal kernhoofdstukken van de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' worden stilgestaan, te weten Hoofdstuk 3: 'Waar gaan we voor?', Hoofdstuk 4: 'De opgaven van Zeist' en Hoofdstuk 5: 'Waarden per gebied', althans voor zover daar op basis hetgeen in die zin naar voren wordt gebracht de aanleiding toe is. Voor zover mogelijk zullen daarbij op basis van in die zin gegeven nadere 'analyse(s)', ook een aantal concrete 'aanbevelingen' worden gedaan.

2.5.1 Waar gaan we voor

In dit hoofdstuk wordt dan eerst bij de: 'Waarden voor Zeist' als geheel stilgestaan, waarna aan de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' aandacht wordt besteed.

In inleidende zin wordt dan aangegeven dat 'het streven is om de vele waarden die Zeist rijk is te behouden en te versterken t.a.v. een goed leven in Zeist', waarbij dan tevens wordt verwezen naar het centrale thema uit de Structuurvisie: 'Zeist schrijf je als een Q', van 'Quality/Kwaliteit'. Concreet worden dan de volgende kwaliteiten aangegeven:

- Ons groen als grote kwaliteit;

- Samenleven doen we samen;
- Wonen voor alle generaties;
- Omzien naar alle ouderen;
- Bruisend Zeist ook voor jongeren.

Uiteraard thema's die ieder uit het hart zijn gegrepen, maar de vraag blijft dan wel vanuit het oogpunt van duurzaamheid, of een ander toch niet (teveel) antropocentrisch wordt gezien, dus vanuit het perspectief van de mens. Juist als de mensheid meer in 'harmonie met de natuur' wil leven, dien je dan niet veel meer een en ander te benaderen vanuit het perspectief van de mens als 'partner' of 'participant' met de hem omringende natuur, dat ook vanuit de 'intrinsieke waarde' die daaraan kan worden toegekend (zie dus ook onderstaande fig: 'Van mens als heerser/rentmeester naar die van partner/participant')

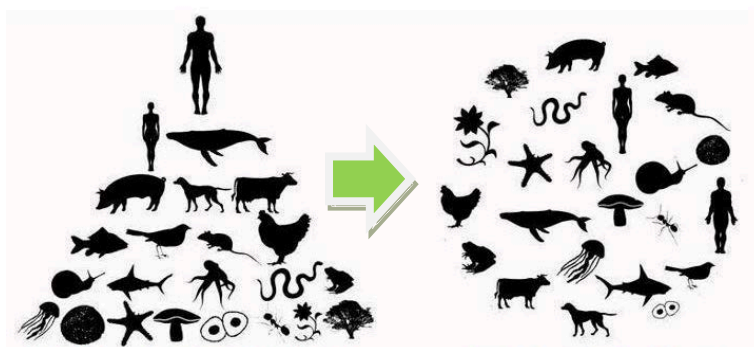

Fig.: Van mens als heerser/rentmeester naar die van partner/participant

2.5.1.1 Waarden voor Zeist (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist', Hoofdstuk 3)

In dit hoofdstuk wordt dan een beeld gegeven van die waarden die voor Zeist als geheel centraal staan, dat dan kennelijk mede op basis van de input van (regionale) 'stake-holders' en ook beschikbare bronnen (zie in deze o.a. de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie Zeist', Bijlage A: 'Bronnenlijst'), althans zo interpreteert de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat dus op basis van de in die zin in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' gegeven nadere toelichting (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 2.B: 'Totstandkoming' en dan onder het hoofdje: 'Waardeoriëntatie'). Feitelijk gaat het daarbij dan, zoals ook hiervoor reeds naar voren is gebracht om de waarden die in die zin ook al in de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' als zodanig waren aangegeven, waarbij dan zij aangetekend dat t.a.v. de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' er dus niet tot nauwelijks enige participatie heeft plaatsgevonden.

Meer in het bijzonder wordt hierbij dan t.a.v. diverse thema's, inclusief bijbehorende kaarten, het: 'DNA van Zeist' geschetst. Wat dan t.a.v. de gegeven kaarten wel opvalt dat deze met name de huidige waarden aangeven, maar dus niet bepaalde 'ambities/uitgangspunten' (zie in deze dus met name ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' de hoofdstukken 4: 'Opgaven van Zeist' en ook 5: 'Waarden per gebied'), hetgeen als men dan in de toekomst bepaalde afwegingen t.a.v. bepaalde ontwikkelingen wil maken, dat dus op basis van de: 'Waardenweger', dat toch o.i. juist ook van belang moet worden geacht.

2.5.1.1.1 Groen: Natuur- en parkinclusief

Mooi dat wordt aangegeven dat groen het: 'DNA van Zeist' is, hetgeen de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zoals ook het voorgaande duidelijk zal zijn uit haar groene hart is gegrepen.

Kernvraag is dan natuurlijk hoe Zeist dat groen, dat toch ook haar groene kapitaal is²⁷, ziet in relatie tot de diverse opgaven die zij voor zich ziet. Juist als je ook echt dat groen centraal wil stellen, dat vanuit het principe 'leven in harmonie met de natuur' is het dan van belang dat er in die zin ook echt een: 'omslag' in denken en met name ook doen komt in de samenleving, dat dan vanuit de grondhouding van de 'partner/participant'.

In ieder geval zou het dan vanuit dat perspectief goed zijn allereerst die waarden, die dan o.i. uit verschillende 'lagen' bestaat in kaart te brengen, evenals te bezien hoe in die zin ook echt een versterking van aanwezige groene kwaliteiten mogelijk is. Daarbij gaat het dan overigens niet alleen om de 'natuur (sec)', maar ook om de 'omgevingscondities', zoals die m.b.t. de bodem- en ook het water. Bij de bodem gaat het dan met name om de bodemkwaliteit (sec), maar bijvoorbeeld ook om de overmatige belasting met o.a. stikstof²⁸. Wat betreft het water gaat het dan zowel om de waterkwaliteit (denk aan o.a. de belasting met meststoffen, waaronder stikstof²⁹, maar ook om overstorten, inclusief ook het effluent van RWZI's), maar daarnaast ook om de waterkwantiteit³⁰. Met name hierna waarbij dan op zowel bij de 'opgaven' (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 4: 'Opgaven van Zeist'), als ook de 'gebieden' (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 5: 'Waar per gebied') zal worden stilgestaan zal hierop nog worden teruggekomen.

Meer in het bijzonder is in deze dus ook in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' de kaart: 'Groenmonumentaal natuur- en parkinclusief' opgenomen (zie dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Kaart 1: 'Groenmonumentaal natuur- en parkinclusief', pag. 19), hetgeen uiteraard wordt gewaardeerd.

Toch is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de daarbij gekozen systematiek niet geheel duidelijk. Allereerst wordt dan op een hoger abstractieniveau een onderscheid gemaakt tussen de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied, hetgeen evident lijkt, maar anderszins moet in ecologische zin toch met name nu juist ook aan de overgang/gradiënt van de Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied een belangrijke betekenis worden toegekend. Dus had het o.i. goed geweest als ook die overgangszone op een of andere wijze nader was aangeduid.

Verder wordt dan kennelijk voor het buitengebied het NNN aangeven, evenals voor het binnenstedelijke gebied bepaalde groene lijnstructuren, waaraan dan voor het natuur-netwerk als geheel, of dan nu binnen- of buitenstedelijk is, een belangrijke betekenis kan worden toegekend.

Hoe een en ander ook zij, het zou o.i. toch goed zijn de betreffende kaart, ook al is dat wellicht gedaan, nog eens wat betreft het binnenstedelijke gebied naast de kaart:

'Ecologische Hoofdstructuur Zeist (EHZ)' te leggen (zie in deze dus ook het:

'Groenstructuurplan Groen voor Zeist' (Zeist, 2010)', Kaart: 'Habitattypen en verbindingen binnen-buiten bebouwde kom v.v.', pag. 38), evenals wat betreft het groen in het

buitengebied naast bijvoorbeeld ook de kaarten uit het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons &

²⁷ Zie in deze dus o.a. de publicatie: 'Het geld groeit op onze Heuvelrug (Bade, T., 2005)'.

²⁸ Zie in deze dus o.a. het rapport: 'Niet alles kan overal (Commissie Remkers, 2020)', maar bijvoorbeeld ook de publicaties 'Stikstof en natuurherstel - Onderzoek naar een ecologisch noodzakelijke reductiedoelstelling voor stikstof (WNF, 2021)', 'Effecten van stikstofdepositie nu en in 2030: een analyse (B-Ware, 2021)', 'Herstelbaarheid van door stikstof aangetaste Natura 2000-Habitattypen: een overzicht (B-Ware, 2022)', 'Benut stikstofcrisis als kans voor de natuur en alle Nederlanders (WNF, 2019)' én ook: 'Gebiedsgerichte verkenning voor de verder aanpak van stikstof (WUR, 2021), etc...

²⁹ Zie in deze o.a. de publicatie: " Effecten van stikstof op oppervlaktewateren (Kennisimpuls waterkwaliteit, 2021)'.

³⁰ Zie in deze dus ook diverse bijdragen in het kader van het symposium: 'De natuur snakt naar water – samen voor watersysteemherstel tegen verdroging'

Partners, 2009)'), zoals bijvoorbeeld de: 'Kaart Natuurvisie' (zie wat betreft de visiekaart LOP voor Zeist ook Bijlage 4: 'Visiekaart Zeist LOP Kromme Rijngebied Zeist').

In ieder geval valt het in die zin op dat op de kaart met name bepaalde groene monumentale gebieden niet expliciet zijn aangegeven, zoals bijvoorbeeld het geval is voor het landgoed Dijnseburg, evenals ook niet bepaalde groene structuurlijnen, zoals langs de Weteringlaan, maar het zou te ver voeren hier nu tot in detail, hoe belangrijk ook, op in te gaan. Wat betreft de diverse landgoederen worden deze dan weliswaar op kaart 2: 'Cultuurhistorie - Allure van Zeist' aangegeven, maar aan het betreffende monumentale groen kan wel degelijk ook een belangrijke ecologische waarden worden toegekend (zie in deze ook diverse ecologische onderzoeken zoals deze in de loop van de tijd door met name het Bureau Waardenburg zijn uitgevoerd, inclusief ook een ecologische evaluatie³¹).

Meer in het bijzonder zou het in die zin goed zijn ook de diverse ecologische verbindingen en ook faunapassages op de betreffende kaarten op te nemen, zeker waar dat het buitengebied betreft, aangezien zij voor het functioneren van het gehele netwerk van essentieel belang moeten worden geacht (zie in deze dus o.a. ook Bijlage 5: 'Biodiversiteitsvisie', Bijlage 5.A: 'Visiekaart Biodiversiteitsvisie Zeist' én met name ook Bijlage 5.B: 'Kaart groene netwerk Zeist') en wat betreft het Kromme Rijngebied ook Bijlage 6: 'Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)').

2.5.1.1.2 Cultuur en historie: De allure van Zeist

Wat betreft de historie van Zeist gaat deze tot in de Middeleeuwen terug en zijn daarbij diverse tijdslagen te onderscheiden (zie in deze met name ook de publicatie: 'Zeist door de tijd - Cultuurhistorische atlas van Zeist (Volkers, K., 2011)', evenals diverse publicaties in het kader van: 'Zeist, Groei en Bouw' en natuurlijk in het bijzonder de website: 'www.geheugenvanZeist.nl.. In die zin kent Zeist inderdaad een rijke historie, waarvan het van belang is deze uiteraard te koesteren.

Wat ook hierbij opvalt dat lang niet al het monumentale groen en ook monumentale structuren erop staan, zoals bijvoorbeeld met de WA Hoeve het geval is. Ook in die zin goed dus toch nog eens goed naar de kaart met (groene) monumenten uit 1986 te kijken.

2.5.1.1.3 Identiteit: Verscheidenheid aan woon- en leefgebieden

Zeist kent inderdaad een verscheidenheid aan woon- en dus ook leefgebieden, dat vaak samenhangend met de periode waarin bepaalde wijken zijn ontstaan, dus hun ontstaansgeschiedenis.

Wat betreft de wijk Kerckebosch wordt dan aangegeven dat het hier om een wijk/buurt gaat die natuurinclusief en zorgzaam is. Alhoewel de wijk in die zin inmiddels inderdaad diverse prijzen heeft gewonnen, waarvoor uiteraard ook waardering, is het dus wel zo dat door de gekozen opzet ook een aanzienlijke oppervlakte aan bos is verloren is gegaan, ook bos met grove dennen van meer dan 150 jaar oud, hetgeen dan wel deels is gecompenseerd, maar ook in die zin dus wel goed dit/dat wel in het juiste perspectief te blijven plaatsen.

Hetzelfde geldt feitelijk ook voor het Woonwagenvak Beukbergen, waaraan dan door alle bewonderenswaardige inzet een aanzienlijke kwaliteitsimpuls is gegeven, maar wel ook daarbij vrijwel al het groen, waaronder ook vele bomen, zijn verdwenen, met dus ook gevolgen voor het leefklimaat, zoals die i.r.t. de klimaatverandering, etc. (zie in deze dus ook het document: 'Klimaatbestendig Zeist (Zeist, 2021)', Bijlage 1: 'Klimaatbestendigheid van Zeist').

³¹ Zie in deze dus o.a. het rapport: 'Natuur- en landschapswaardering buitengebied Zeist - Ecologische en landschappelijke waarde van het buitengebied Zeist (Bureau Waardenburg, 2009)'.

Op de betreffende Kaart 3: 'Verscheidenheid aan woon- en leefgebieden' wordt dan met name het bouwjaar van de diverse panden aangegeven, maar o.i. wordt daarmee toch tekort gedaan aan de algehele ontstaansgeschiedenis die aan bepaalde woon- en leefgebieden ten grondslag ligt, waardoor het o.i. toch goed zou zijn daartoe alsnog een bepaalde verdiepingsslag te maken, waarbij bijvoorbeeld behalve uit hetgeen in die zin wordt vermeld in de publicatie: 'Zeist door de tijd - Cultuurhistorische atlas van Zeist (Volkers, K., 2011)' ook gebruik wordt gemaakt van de: 'Welstandsnota (Zeist, 2010)'.

2.5.1.1.4 Zorgzaam in een inclusieve samenleving

Uiteraard een thema dat altijd van belang is. Waarbij dan wel ook kan worden aangetekend dat met name Zeist, ook vanwege haar groene ligging/setting altijd al in die zin van betekenis is geweest, waarvan bijvoorbeeld de vestiging van instellingen als het Chr. Sanatorium, maar ook de WA Hoeve een (aan)sprekend voorbeeld zijn. In die zin werd Zeist in het verleden ook wel aangezien als de: 'Care Valley', dat ook vanwege de vele bejaardenhuizen langs de Oude Arnhemsebovenweg, waarvan een aantal inmiddels overigens een gewone woonfunctie hebben gekregen.

Heden ten dage staat dan 'Healthy Urban Living' centraal, ook wel vertaald als 'Gezond Stedelijk Leven', waarbij dan aan een gezonde leefomgeving die uitnodigt om te bewegen een belangrijke betekenis wordt toegekend, dus behalve aan het groen, ook aan de kwaliteit van de lucht, het geluid, etc..

Uiteraard zijn daarbij ook de mogelijkheden tot het sporten voor jong en oud van belang (zie in deze dus o.a. ook de: 'Sport- en beweegvisie Zeist 2015 – 2020 (Zeist, 2015)'), zij het dat het ook daarbij van belang is zorgvuldig rekening te houden met de draagkracht van de natuur, zoals deze bijvoorbeeld ook bij het mountainbiken in het geding kan zijn.

2.5.1.1.5 Dorpse waarden met Stadse allure

Hierbij wordt dan met name bij het voorzieningenniveau van Zeist stilgestaan, hetgeen dan als hoog wordt aangegeven. Dat Zeist dan door met name Vollenhove indertijd de grootste galerijflat van Europa een bepaalde stedelijke uitstraling zou hebben mogen dan wellicht zo zijn, maar anderzijds werd ook daarbij aan het groen bijzondere betekenis toegekend, net als dat overigens bij de bouw van het Kerckebosch indertijd het geval was.

2.5.1.1.6 Duurzaam(, duurzaam, duurzaam)

Dat Zeist duurzaamheid als een belangrijke waarde voor Zeist ziet, is de Stichting Milieuzorg Zeist uiteraard uit haar duurzame hart gegrepen.

Vanuit dit perspectief wordt dan aangegeven dat Zeist respectvol omgaat met 'onze' natuur, waarbij als groen ergens moet wijken wegens andere prioriteiten, zoals woningbouw, dat altijd wordt gecompenseerd. Verder wordt hierbij gerefereerd aan de opgaven m.b.t. klimaatverandering, zoals m.b.t. het opwekken van duurzame energie, evenals aan de vele initiatieven in het kader van 'Samen Duurzaam Zeist'.

Zoals ook hiervoor al aangegeven wordt de inzet van Zeist t.a.v. duurzaamheid gewaardeerd, maar anderzijds is het o.i. zo dat met name op dit vlak nog heel veel is te winnen, alvorens Zeist zich ook echt als een duurzame en natuurinclusieve gemeente kan manifesteren. Dat hiervoor dan natuurlijk niet alleen de gemeente (sec) aan de spreekwoordelijk lat staat, maar dat we dit wel ook echt met zijn allen samen zullen moeten

doen, zal ook iedereen duidelijk zijn (zie in deze dus ook alle initiatieven/activiteiten in het kader van Samen Duurzaam Zeist).

In ieder geval was het o.i. goed geweest als hier toch ook een algemene analyse was gegeven hoe Zeist er t.a.v. duurzaamheid voor staat, zodat in die zin duidelijk is voor wat voor opgaven we in die zin met zijn allen staan. Daarbij zou dan (o.a.) in algemene zin kunnen worden teruggevallen op de diverse 'Gemeentelijke Duurzaamheidsindexen (GDI's)' die inmiddels zijn ontwikkeld. Stond Zeist bij de GDI in 2014 in die zin nog op plek 199, inmiddels zou zij met een score van 6.2 inmiddels meer dan gemiddeld scoren, waarbij dan wel zij aangetekend dat Zeist nu juist op het gebied van 'Milieu en energie', dus het: 'Planet-deel, een 5.6 scoort Zeist, dus relatief laag en dan in het bijzonder m.b.t. de waterkwaliteit en het opwekken van duurzame energie zelfs in het rood staat (zie in deze ook Bijlage 7: 'Gemeentelijke duurzaamheidsindex Zeist 2021').

In het bovenstaande en dan in het bijzonder in het hoofdstuk 2.4: 'Algemene visie toekomst Zeist i.r.t. de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie'' en dan onder het hoofdje: 'Visie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. t.a.v. duurzame ontwikkeling aarde en ook Zeist' en vervolgens onder het hoofdje: 'Zeist' wordt dan het perspectief gegeven hoe de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tegen een duurzame ontwikkeling van Zeist aankijkt. Uiteindelijk gaat het er dus o.i. om dat we ook in Zeist meer in balans met de aarde/natuur komen en dat op alle vlakken, dus in 'harmonie van de natuur'. Met de voorliggende 'Omgevingsvisie', juist aangezien deze ook echt gezien de doelstelling van de: 'Omgevingswet' een integrale aanpak mogelijk maakt, liggen daartoe nu alle kansen, maar die zullen we dan wel ook echt met zijn allen moeten oppakken.

Uiteraard is duurzaamheid nog niet zo eenvoudig op kaarten aan te geven, maar ook in die zin zijn er o.i. wel degelijk diverse mogelijkheden. Zo zou met o.a. kaarten kunnen opnemen waarbij de kwaliteiten van de lucht, inclusief fijnstof, het geluid en bijvoorbeeld ook de kwaliteit van het groen (zie wat betreft dat laatste bijvoorbeeld ook de kaarten vanuit de: 'Green Stad Challenge', waarbij dan bepaalde scores per kern en buurt worden aangegeven), evenals waar in die zin er dus nog mogelijkheden m.b.t. het groen tot verbeteringen te komen.

Ook zouden dus kaarten kunnen worden opgenomen met (per type gebied) duidelijke ambities t.a.v. de te realiseren omgevingskwaliteiten (vergelijk in deze dus o.a. het 'Milieubeleidsplan Zeist 2008 – 2011: 'Milieu op de kaart (Zeist, 2008)'). In ieder zou men daar wat betreft de kwaliteit van de lucht en ook geluid dus o.i. uit moeten gaan van de advieswaarden van de WHO (zie in deze wat betreft de lucht dus ook het zogenaamde: 'Schone luchtakkoord').

2.5.1.2 Propositie

In de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' wordt dan bij een 11-tal 'ontwikkelkansen' en een 9-tal onderzoeksrichtingen' voor Zeist stilgestaan, dat dan mede in relatie tot de positie van Zeist binnen de Regio Utrecht. In het voorgaande is hierbij al in het hoofdstuk 2.3: 'Relatie tot IRP, RES, Propositie, Maaltijd van Zeist, Routekaart Nieuwe Energie voor Zeist', etc.' en dan onder het hoofdje: 'Propositie' al bij stilgestaan. Daarbij wordt dan tevens verwezen naar de inspraakreactie zoals deze indertijd door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ten tijde van de behandeling van het Raadsvoorstel in de Commissie Ruimte is gegeven (zie in deze dus ook Bijlage 2: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake 'Propositie Zeist').

Duidelijk is dat op basis van de 'Propositie' er ook een aantal 'ontwikkelkansen' zijn aangegeven die de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. vanuit het perspectief van een duurzame ontwikkeling van Zeist van harte kan ondersteunen, dat ook gezien de opgaven waar we in

die zin met zijn allen voor staan, zoals de 'ontwikkelkansen' t.a.v.: 'Natuurbehoud' en ook 'Natuurinclusief bouwen', evenals die m.b.t. de klimaatproblematiek (noodzakelijke) 'Energietransitie' en die m.b.t. de: 'Klimaatbestendigheid en het verdwenen water terug brengen' én ook m.b.t. 'Duurzame mobiliteit', maar dat zij tegelijkertijd kritisch staat t.a.v. de ambitie om nog veel meer extra woningen te bouwen en dan in het bijzonder op in die zin kwetsbare locaties, zoals nabij het Station Driebergen-Zeist, evenals de aanleg van een 'Hoogwaardige OV-verbinding tussen Utrecht SP en Amersfoort, inclusief dus mogelijk ook de bouw van 0 - 5.000 extra woningen in Zeist-Noord. Dat geldt ook voor de eventuele aanleg van een nieuw fietspad tussen het USP en Zeist-West door de Lage grond, hetgeen ten koste gaat van de hier gelegen aardkundige en ook ecologische waarden, waaronder de ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied³². Natuurlijk een en ander dient nog nader te worden onderzocht, dat op basis van een 9-tal zogenaamde 'onderzoeksrichtingen', maar ook duidelijk zal zijn dat naar verwachting met name de betreffende ambities op het gebied van wonen en ook de infra wel degelijk ten koste zal gaan van die waarden die nu juist zeer kenmerkend voor Zeist zijn en die zij ook wil koesteren, zoals die m.b.t. de natuur en ook cultuurhistorie.

2.5.2 Uitdagingen/opgaven voor Zeist (per thema) én dilemma's en toekomstkeuzen

In dit hoofdstuk wordt dan themagewijs, dus t.a.v. 8 thema's, bij de diverse opgaven stilgestaan waar Zeist dan voor staat. Daarbij wordt dan (logischerwijs) in zekere zin aangesloten bij de thema's zoals deze ook al in de: 'Propositie' naar voren zijn gebracht, waarbij dan m.b.t. die thema's ook (logischerwijs) gebruik is gemaakt van de diverse bronnen die daar voor beschikbaar zijn (zie in deze dus wederom de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Bijlage A: 'Bronnenlijst'). Daarbij gaat het dan om thema's als die m.b.t.: 'Wonen', een: 'Vitale economie', 'Mobiliteit', 'Erfgoed, cultuur en recreatie', 'Gezondheid', 'Bodem en water', 'Groen' én: 'Duurzame energie en een duurzaam klimaat' (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 4.A: 'Opgaven per thema').

Aangezien er tussen die thema's ook dilemma's kunnen optreden en er in die zin weloverwogen toekomstkeuzen dienen te worden gemaakt, hetgeen op dit moment (kennelijk) nog niet mogelijk is, wordt van deze dilemma's dus wel ook alvast een beeld gegeven (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', Hoofdstuk 4.B: 'Dilemma's en toekomstkeuzen').

Op basis van de gegeven/geschetste opgaven worden deze dan in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' wel ook meteen op een plattegrond aangegeven, dat ook aangezien bepaalde van de geschetste ontwikkelingen met bepaalde effecten op de leefomgeving gepaard kunnen gaan (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie', de kaart op pag. 37). Voor zover aan orde zal daar hierna bij de bespreking van de afzonderlijke thema's nog nader op worden teruggekomen.

Zonder nu meteen bij de opgaven vanuit de diverse thema's stil te staan, is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wel opgevallen dat daarbij weliswaar een beschrijving van die opgaven wordt gegeven, evenals van de 'ambities', de 'ontwikkelingen' en ook 'uitgangspunten', maar daarbij de o.i. in die zin noodzakelijke analyses, uiteraard voor zover deze beschikbaar zijn, toch ontbreken. Evenals zou veel van de gegeven 'ambities' en 'uitgangspunten' niet of nauwelijks concreet, dus SMART, geformuleerd, dus in die zin toch nauwelijks houvast bieden. Daarnaast is het toch o.i. ook onduidelijk wat nu precies de 'doelen' zijn waar Zeist

³² Zie in deze o.a.: 'Brief gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties aan provincie Utrecht m.b.t. fietspad USP Zeist-West', d.d. 30 november 2017, evenals 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake rapporten TAUW fietspad USP - Zeist-West, d.d. 23 november 2017.

dan voor gaat staan, of dat bijvoorbeeld de als zodanig aangegeven 'ambities' zijn of toch de 'uitgangspunten', dus toch ook goed als daar dan meer duidelijkheid over zou komen.

Daarbij komt dat nu juist de: 'Omgevingswet' voor de lagere overheden, dus ook de gemeenten alle kansen biedt om de door hen nagestreefde 'omgevingskwaliteiten/-waarden' ook echt in hun omgevingsvisies te verankeren (zie in deze dus o.a. ook het: 'Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL)'), dus ook zin zou dat o.i. kansen bieden om nu echt in Zeist aan duurzame ontwikkeling in het algemeen en aan natuurinclusiviteit in het bijzonder een belangrijke impuls te geven. Dat niet alleen door deze 'omgevingswaarden' in de voorliggende omgevingsvisie ter verankeren, maar deze dan ook op basis van in die zin nog op te stellen 'programma's' te realiseren.

Teneinde een duurzame ontwikkeling dan te kunnen borgen moet o.i. aan het daarbij volgen van de zogenaamde 'Lagenbenadering' een belangrijke betekenis worden toegekend (zie ook onderstaande fig. 'Lagenbenadering' (uit: 'De lagenbenadering in de Nederlandse planning (Hagens, J., 2006)'). Dan wordt het dus (meteen) ook mogelijk de voorwaarden die de natuur en het landschap, dus de aarde in het algemeen, aan ontwikkelingen stelt, dus als harde (rand)voorwaarde aan toekomstige ontwikkelingen mee te geven. Dus door in die zin per onderscheiden 'gebiedstype' op basis van zogenaamde 'milieukwaliteitsprofielen' ook duidelijke per thema eenduidige 'omgevingswaarden' aan te geven (zie in deze dus wederom ook het: 'Besluit Kwaliteit Leefomgeving, Afdeling 2.2: 'Omgevingswaarden beschermen van de gezondheid en het milieu' in die zin biedt), zodat deze ook echt kunnen worden geborgd (vergelijk dus ook de systematiek van: 'Natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'). Feitelijk is daar door de provincie Utrecht met de: 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling - Vernieuwd instrumentarium leefbaarheid/duurzaamheid in ruimtelijke plannen (Provincie Utrecht, 2015)', maar ook in bijvoorbeeld eerdere milieubeleidsplannen van de gemeente Zeist, zoals het: 'Milieubeleidsplan 2008-2011 - Milieu op de kaart 2008 (Zeist, 2008)' reeds een aanzet toe gegeven, maar het zou dus mooi zijn als gemeente in de voorliggende omgevingsvisie in die zin ook meer gebiedsgerichte ambities/doelen zou opnemen. Meer in het bijzonder is in die zin in het: 'Uitvoeringsplan Brede Milieuvisie Zeist (Zeist, 2017)' als een van de doelen aangegeven, dat 'n.a.v. de invoering van de Omgevingswet goede milieukwaliteiten in 2030 zijn geborgd in de nieuwe Omgevingsvisie en het Omgevingsplan'.

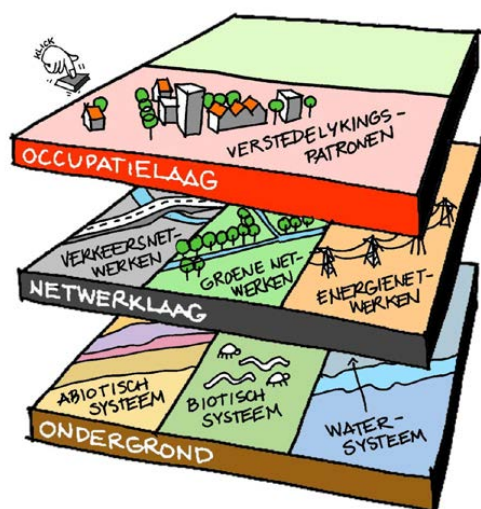

Fig.: Lagenbenadering (uit: 'De lagenbenadering in de Nederlandse planning (Hagens, J., 2006)')

Gezien haar voorkeur voor de: 'Lagenbenadering' zal de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar zienswijze toch eerst ingaan op de opgaven die m.b.t. achtereenvolgens de 'thema's': 'Bodem en het water', het: 'Groen', het: 'Erfgoed, cultuur en recreatie', evenals die m.b.t. het: 'Klimaat' samenhangen, alvorens die t.a.v. van de 'Gezondheid in het algemeen', het: 'Wonen' en de: 'Mobiliteit/Infra' én ook de: 'Vitale economie' aan de orde te stellen. Voor zover zij dat op basis van de daarbij gegeven analyse(s) aan de orde acht, zal zij daarbij dus ook een aantal meer concrete 'aanbevelingen' doen.

Ook zal nog kort worden ingegaan op: 'Dilemma's en toekomstkeuzen'.

2.5.2.1 Bodem en water

Mooi dat aan zowel de bodem als water in de voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' bijzondere aandacht wordt gegeven. Daarbij wordt dan aangegeven dat Zeist is gelegen op de overgang van de (Utrechtse) Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied, inclusief de daarmee gepaard gaande kwel, hetgeen het gebied waar die kwel uittreedt geschikt maakt voor zeldzame plant- en diersoorten. Aangezien de bodem en het water de 'schatten' zijn waar Zeist ook vanuit de kernwaarden duurzaam en groen trots op kan zijn, wordt dan aangegeven dat het van belang is zuinig om te gaan met dit kwetsbare systeem.

Ambities

Wat betreft de 'ambities' wordt dan o.a. aangegeven dat we dit kwetsbare systeem moeten koesteren door te zorgen dat er altijd voldoende water is, dat dus door het grondwater zoveel mogelijk aan te vullen met regenwater en de afvoer van het water tot een minimum te beperken.

Ook wil men zorgen dat de kwaliteit van het water goed is, dat o.a. door het beperken van het gebruik van materialen en middelen die slecht zijn voor de natuur en ook kunnen uitspoelen naar diepere grondlagen. Ook wil men anticiperen op de klimaatverandering en ook zoveel mogelijk het water uit landbouwgebieden gescheiden houden van het water in natuurgebieden.

Uitgangspunten

Als 'uitgangspunten' wil men dan dat schoon regenwater zoveel mogelijk gescheiden blijft van het huishoudelijk water, evenals dat in een groot deel van de gemeente dat regenwater rechtstreeks in de bodem infiltreert of als dat niet mogelijk het afvoeren naar het oppervlaktewater. Ook wil men dan inzetten op 'natuurinclusief bouwen' en 'klimaatadaptie'. Door Zeist verder te vergroenen kan zo ook voor een betere sponswerking worden gezorgd, waardoor het water beter wordt vastgehouden en dat gedurende droge perioden kan worden benut.

Analyse

Laat het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. al deze 'ambities' en ook 'uitgangspunten' natuurlijk van harte deelt.

Zoals bekend ligt Zeist op de overgang van de Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied, met niet alleen een aantal bijzondere 'geologische fenomenen', maar dus ook met het optreden van kwel in de aan de Heuvelrug grenzende lager gelegen gebieden, waaronder dus het overgangsgebied. Juist om hieraan bijzondere aandacht te geven is dan het: 'Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht i.o.' opgericht, waarbij nog niet lang geleden ook voor Zeist een 'Ontdekkaart' is gepresenteerd.

Zoals ook hiervoor echter al meer in algemene zin aangegeven, had het in ieder geval toch goed geweest als in het kader van het opstellen van de omgevingsvisie er toch ook meer inzicht was gegeven hoe het er in Zeist met de kwaliteit van de bodem voorstaat, evenals met de toestand van het water, dat dus ook op basis meer concrete gegevens. Dat niet alleen wat betreft de betekenis daarvan voor de natuur, maar ook voor de gezondheid van de mens.

Wat betreft de bodem is het dan vanuit het verleden bekend, dat mede gezien de vele 'galvaniseerbedrijven' die hier in een verder verleden voorkwamen, er vele bodemverontreinigingen voorkwamen (zie in deze o.a. de publicatie: 'Wat ligt waar in Zeist? - Een zwartboek over bodemverontreiniging (PSP/PPR Steunfractie Zeist, 1984)' en waar wij nog steeds bepaalde gevolgen van ondervinden, zoals ook het zuiveren van het grondwater dat aan de Bergweg t.b.v. de winning van drinkwater wordt gewonnen van tri. Verder mag ook worden verwacht, ook al zijn daar dan geen cijfers van bekend, dat ook de natuur op met name de Heuvelrug de gevolgen ondervindt van de deken van stikstof die over ons land ligt.

Ook wat betreft water, zowel wat betreft de kwantiteit, als ook de kwaliteit, zijn er dan op basis van de in die zin bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. beschikbare gegevens nog de nodige opgaven.

Alhoewel dan het op zich mooi is dat in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' aandacht wordt gegeven aan de voor de overgang van de Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied karakteristieke kwel, is het ook bekend dat mede door de grondwaterwinning, maar ook de versnelde afvoer van het (kwel)water in die zin juist op die overgang vele sprengen en vijvers in de loop van de tijd droog zijn gevallen. Met het project van de: 'Blauwe agenda' wil men dit nu oppakken, waarvoor ook al eerste mogelijke bouwstenen zijn aangeleverd (zie in deze dus met name ook het rapport: 'Bouwstenen Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug (Hydrologic, 2021)', maar op basis van dat rapport zal het ook duidelijk zijn dat willen we de kwel ook echt herstellen, dat er dan ingrijpende maatregelen noodzakelijk zijn³³.

Ook wat betreft de waterkwaliteit van met name het oppervlaktewater zijn er dan in de loop van de tijd diverse onderzoeken uitgevoerd (zie in deze o.a. de: 'Ecoscan water bebouwde omgeving gemeente Zeist (TAUW, 2016)'), evenals wordt dit thans door de zogenaamde 'waterwachters' voor vrijwel alle binnenstedelijke wateren in Zeist gemonitord. Verder is met name de Zeister Grift in het kader van de: 'Kader Richtlijn Water' aangewezen als 'waterlichaam' waarvoor er ook bepaalde doelen liggen om deze voor 2027 te realiseren (zie in deze dus o.a. ook het rapport: 'Watersysteemanalyse Biltse Grift (HDSR, 2019)') .

Aanbevelingen

- Zoals bij de gemeente bekend is er inmiddels met de oprichting van het 'Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht i.o.' bijzondere aandacht voor aardkundige waarden, maar zou dat wel ook nog verder in het beleid kunnen worden doorvertaald, zoals door ook echt een actieve bescherming van bijzondere geologische fenomenen³⁴, bijvoorbeeld door deze aan te wijzen als gemeentelijk landschapsmonument (vergelijk ook aanwijzing 'Biltse Duinen' als Landschapsmonument in De Bilt);

³³ Overigens is hier ook in het verleden al meerdere keren bijzonder aandacht aan gegeven, waaronder door de provincie Utrecht in het kader van het zogenaamde 'OEDI', evenals in het kader van de 'Landinrichting Groenraven-Oost' (zie in deze dus ook het rapport: 'Groenraven-Oost – Maatregelen ter bestrijding van de verdroging (Grontmij, 2001)' én ook door de gemeente Zeist in het kader van de: 'Lange termijnvisie Waterplan Zeist (Milieudienst Zuid-Oost Utrecht, 2007)', waarvan met name de verdrogingsstudie in het kader van de landinrichting ook tot bepaalde maatregelen aanleiding heeft gegeven, maar die o.i. niet tot een structurele aanpak hebben geleid.

³⁴ Zie in deze dus ook 'Ontdekkaart Zeist' van het Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht.

- Wat betreft de bodem zou het dan goed zijn als toch nog eens goed wordt gekeken waar eventueel nog ernstige bodemverontreinigingen zitten en waar een aanpak vanuit zowel de natuur, als ook de gezondheid van de mens ook echt gewenst is;
- Verder zou ook de aanpak van de stikstofproblematiek³⁵, met dus ook grote effecten op de bodemkwaliteit voor planten en dieren, ook bij de gemeente Zeist hoger op de agenda moeten komen. In die zin wordt daar zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat heeft begrepen thans wel voor met name de natuur op de Heuvelrug een nader onderzoek naar gedaan, maar wellicht kan ook Zeist door het nemen van bepaalde maatregelen hier toch ook een bepaalde bijdragen aan leveren;
- Vanuit de gegeven opgaven zijn de in die zin in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' gegeven 'ambities' en 'uitgangspunten' dus mooi, maar o.i. zou ook Zeist zich ook echt moeten richten op het 'herstel van de oorspronkelijke grondwaterbalansen tussen de Heuvelrug en het aangrenzende Kromme Rijngebied', dat al dan niet in het kader van de: 'Blauwe agenda'). In die zin zou het dan tevens goed zijn als daar ook een termijn voor wordt gegeven, bijvoorbeeld in 2030, of zo veel eerder als mogelijk is (zie overigens ook in die zin onder het thema: 'Groen' aangegeven ambitie);
- Herstel in uiterlijk 2027 (vergelijk ook doelstelling vanuit de: 'KRW') van de waterkwaliteit van in Zeist voorkomende oppervlaktewateren, dus behalve van de Grift. ook van de andere wateren tot (minimaal) het niveau: 'levendig'

2.5.2.2: Groen

Aangegeven wordt dan dat 'een levend netwerk van natuur, landschap en cultuurhistorie het groene goud van Zeist is' en al 'eeuwenlang de motor achter ontwikkeling van Zeist is', zoals m.b.t. de diverse ridderhofsteden (in de Middeleeuwen), de landgoederen, de vele zorginstellingen en ook de diverse villa- en ook arbeiderswijken in Zeist.

Alhoewel Zeist dan bijna evenveel oppervlakte aan openbaar groen heeft als verhard/verstedelijkt gebied, namelijk ongeveer 2.5 miljoen m², wordt tegelijkertijd geconstateerd dat er m.b.t. de druk op dat groen ook een aantal uitdagingen zijn, dat door een verdergaande verstedelijking, de aanleg nieuwe infra, maar ook door klimaatverandering en de toenemende behoefte vanuit de recreatie, etc..

Ambities (niet volledig)

Meer in algemene zin wil men zich m.b.t. het groen dan richten '*op het veiligstellen, koesteren en ook het versterken van het groene karakter van Zeist*' (zie in deze dus ook de centrale doelstelling van het: 'Groenstructuurplan Groen (voor) Zeist (Zeist, 2010)'), dat met name ook door diverse zwakke punten in de schakels van het NNN aan te pakken, zoals bij Den Dolder, Bosch en Duin en ook bij Station Driebergen-Zeist.

Meer in bijzonder wil men ook de hoge milieukwaliteiten behouden die de gemeente heeft behouden.

Verder wordt aangegeven dat Zeist inmiddels een: 'Biodiversiteitsvisie (Zeist, 2021)' heeft opgesteld, aangezien niet alleen in Nederland, maar ook in Zeist veel soorten achteruitgaan.

Meer concreet wil men dit dan aanpakken door een zoveel mogelijk aaneengesloten natuurlijk gebied, zowel voor de Heuvelrug, als voor het Kromme Rijngebied (zie in deze dus

³⁵ Zie dus ook onder voornoot 28, waarbij dat zij aangetekend dat veel van de daar aangegeven onderzoeken betrekking hebben op de gevolgen van de overmatige stikstofdepositie op de "Natura 2000-gebieden", maar dan neemt niet weg dat er ook buiten deze gebieden natuurgebieden of zo men wil natuur(doel)typen voorkomen, zoals in het NNN, die daarvoor net zo gevoelig zijn.

ook voor het overzicht Bijlage 5: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)' en in dan in het bijzonder de Bijlage 5.B; 'Kaart Groene Netwerk Zeist').

Ook wil men de kwaliteit van tussen de natuurgebieden en de natuurverbindingen gelegen groengebieden verbeteren als leefgebied voor planten en dieren, zoals de landbouwgebieden, maar ook tuinen en gebouwen.

Ook wil men de kwaliteit van een aantal grotere groengebieden in de bebouwde kom verbeteren, dat door deze groengebieden met elkaar te verbinden, zoals het Sanatoriumbos en het Brinkpark, dat door (bomen)lanen, bloemrijke bermen en watergangen (natuurverbindingen).

Bij dit alles wordt dan tevens bijzondere aandacht gegeven aan oversteekvoorzieningen voor dieren bij wegen, dus faunapassages.

Meer in bijzonder wil men in die zin dan een 'bijencorridor' voor wilde bijen vanuit Zeist-West aanleggen naar het Zeisterbos (of wellicht beter Zeister bossen) en de Vliegbasis Soesterberg (zie in deze dus ook het rapport: 'In het belang van de bijen – Analyse en advies aangaande wilde bijen in Zeist (ZoomIn Consultancy, 2019)').

Ook wil men de verschillen in landschappen koesteren, zichtbaar houden en versterken en bevorderen dat deze structuren doorlopen in de directe omgeving van mensen.

Gezien het belang van groen wordt dan aangegeven dat voor iedere ontwikkeling, groot of klein, geldt dat groen het uitgangspunt is i.p.v. de sluitpost (vergelijk dus ook het principe van: 'Natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'). Dat door de groenwaarden voorafgaande aan (nieuwe) ruimtelijke ontwikkelen te analyseren en bij kosten-baten-analyses het economisch rendement van de groene omgeving te borgen i.p.v. dat uitsluitend als een kostenpost te zien.

Meer in het bijzonder wordt dan eveneens aangegeven dat Zeist niet in haar buitengebied wil bouwen, dus buiten wat dan als de 'rode contour' wordt aangeduid. Wel wordt daarbij dan aangegeven dat daarvan kennelijk in uitzonderlijke gevallen wel weer kan worden afgeweken, namelijk door een uitruil van rood en groen, waarbij dan als voorwaarde wordt gesteld dat daardoor dan de algemene ruimtelijke kwaliteit verbeterd. Kennelijk wordt daarbij dan ingespeeld op het zogenaamde: 'Kernrandzonebeleid', zoals dat nader in de: 'Provinciale Omgevingsvisie Provincie Utrecht (Provincie Utrecht, 2020)' is verankerd.

Wel wil men tegelijkertijd ook samen met de andere Heuvelruggemeenten een bijdrage leveren aan de toenemende behoefte aan groene recreatie, binnen welk kader men dan wil bezien of Austerlitz en Den Dolder kunnen functioneren als 'recreatiepoorten'. In die zin wil men ook duurzame recreatieve verbindingen stimuleren, zoals TOP's en wandel- en fietspaden, waarbij men dan extra kansen ziet in de vernieuwing van het Station Driebergen-Zeist.

Analyse

Op zich klinkt dit natuurlijk allemaal fantastisch, maar ook hierbij zou het o.i. toch goed zijn als een en ander ook echt met nadere analyse meer inhoudelijk wordt onderbouwd, evenals men ook echt aangeeft hoe een en ander dan in ruimtelijke zin kan worden doorvertaald met duidelijke doelen, evenals ook i.r.t. welke milieukwaliteitseisen.

Zo is uit inventarisaties bekend zoals deze met name door Bureau Waardenburg in de loop van de tijd zijn uitgevoerd, dat inderdaad een aantal soorten zijn verdwenen, of althans nog

maar zelden worden waargenomen, zoals bijvoorbeeld de patrijs in het buitengebied zoals dat ten zuid-westen van Zeist voorkomt.

Wat betreft de natuur in het buitengebied is er dan gelukkig wel de afgelopen decennia veel aandacht geweest om aldaar tot een aaneengesloten natuurnetwerk te komen, zowel op de Heuvelrug, dat in het kader van het Programma Hart van de Heuvelrug, als ook in het Kromme Rijngebied³⁶. Dit heeft o.a. geleid tot de aanleg van diverse faunapassages die ook tot verbetering van de natuurkwaliteiten hebben geleid³⁷. Wij zijn uiteraard heel blij met de aandacht die hiervoor de afgelopen decennia is geweest en gelukkig nog is, maar dat neemt niet weg dat er bijvoorbeeld in het kader van het 'Programma Hart van de Heuvelrug' ook terreinen met (zeer) hoge natuurwaarden verloren zijn gegaan of nog zullen gaan, zoals met de ontwikkeling van een woonwijk op de Vliegbasis³⁸. In die zin is het van belang hier alert op te blijven.

Verder zijn er in de loop van de tijd vele hoopvolle initiatieven ontstaan, zoals de aanleg van natuurakkers door de Stichting Utrechts Landschap, zowel op de Heuvelrug, als in het Kromme Rijngebied, de aanleg van een 'Bijenoase' in Zeist-West in de richting van de voormalige Vliegbasis Soesterberg, hetgeen dan een hotspot is voor vele (beschermde/bijzondere) soorten, waaronder insecten/bijen, etc..

Toch liggen er ook in die zin wel degelijk nog een aantal kansen/opgaven, waarvan dan in de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)' een totaaloverzicht wordt gegeven (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 5.A: 'Visiekaart Biodiversiteitsvisie Zeist' én ook: 'Bijlage 5.B: 'Kaart groene netwerk Zeist'), evenals ook van de maatregelen die in die zin per als zodanig onderscheiden deelgebied mogelijk zijn om tot een verbetering te komen.

Meer in het bijzonder kan dan wat betreft het voltooiën van het Nationale Natuur Netwerk in het Kromme Rijngebied worden verwezen naar Bijlage 8: 'Biotopenkaart Kromme Rijngebied Zeist - Bunnik (uit: 'Perspectief en inrichtingsbeeld voor de Ecologische Hoofdstructuur - Deelgebied Zeist-Bunnik (Grontmij, 2011)'). Gelukkig is in die zin dus wel ook op diverse plaatsen in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' aangegeven dat de gemeente (samen met de Regio U-10) ook echt de mogelijkheden wil onderzoeken om in het Kromme Rijngebied tot een verdere versterking van de aldaar gelegen natuurcorridor tussen Groenekan en Odijk te komen.

Wel is er in die zin o.i. wel ook nog een opgave om toch eveneens de Heuvelrug meer robuust te maken, dat niet alleen door de kijken waar nog extra faunapassages dienen te worden gerealiseerd, zoals ter hoogte van de N-234 bij Soest, maar ook door het alsnog realiseren van een robuuste verbinding met de Veluwe, dus het zogenaamde: 'Valleilint' (zie in deze ook Bijlage 9: 'Kansen tot versterking robuustheid Heuvelrug')³⁹. Teneinde die

³⁶ Zie wat betreft het Kromme Rijngebied met name ook de folder: 'Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid- West, 2020)'.

³⁷ Zie o.a. wat betreft het Programma Hart van de Heuvelrug ook het rapport: 'Natuurscan ecologische verbindingen Hart van de Heuvelrug (Viridis, 2022)'.

³⁸ Zie in deze dus met name ook de diverse monitoringsrapporten zoals deze m.b.t. de Vliegbasis in de loop van de tijd zijn verschenen, zoals: 'Waar de leeuwerik zingt.... - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', '....nog steeds zingen er leeuweriken - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel, 2016)' en ook: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)'.

³⁹ Overigens heeft ook het College van Rijksadviseurs in haar: 'Advies Landschap versterken met bomen en bos (CRA, 2020)' in het kader van de: 'Bossenstrategie' de kansen die het aanleggen van

mogelijkheid nader samen met Gelderland te verkennen is in die zin ook bij de vaststelling van de: 'Provinciale Omgevingsvisie Provincie Utrecht (Provincie Utrecht, 2021)' ook een motie aangenomen, zij het dat Gelderland heeft aangegeven thans in de zin de prioriteit elders te leggen. Uiteindelijk moet het realiseren van een robuuste natuurverbinding tussen de Heuvelrug en de Veluwe niet alleen vanuit het oogpunt van het duurzame voortbestaan van de populaties op de Heuvelrug van belang worden geacht⁴⁰, maar ook om het systeem als geheel meer veerkrachtig te maken .i.r.t. de klimaatverandering⁴¹.

In ieder geval zijn wat betreft het: 'Bomenbeleid en -beheer' er de afgelopen jaren een aantal belangrijke stappen gezet. Zo is voor de gemeentelijke laanbomen samen met 'stakeholders' een: 'Lange termijn bomenbeheerplan Zeist 2016 - 2040 (Zeist, 2016) opgesteld, evenals ook een: 'Beheerplan Landschappelijke beplantingen (Zeist, 2020)'.

Wel is het wat betreft de 'milieucondities' op basis van meerdere onderzoeken bekend, zoals ook hiervoor onder het hoofdje : 'Bodem en Water' reeds aangegeven, dat door grondwaterwinningen, etc., de kweldruk in Zeist zodanig is afgenomen, dat bijvoorbeeld de sprengen op de Heuvelrug niet langer watervoerend zijn.

Meer in het bijzonder is het op basis van beschikbare inventarisaties eveneens duidelijk dat de waterkwaliteit nog lang niet overal even optimaal is, ook al zijn dan in die zin wel bepaalde maatregelen genomen.

Eveneens kan worden verwacht dat door de stikstofdeken zoals deze ook in Nederland aanwezig is deze ook voor de natuur van Zeist bepaalde gevolgen met zich meebrengt.

Dan is het natuurlijk aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend dat Zeist wat betreft het groen relatief hoog scoort op de zogenaamde: 'Groene Stad Challenge', waar Zeist zelfs als dé stad in Nederland met het grootste aantal bomen naar voren is gekomen (nl. 35.000), maar dat zegt o.i. dus niet dat er in die zin geen verdere uitdagingen zouden zijn. O.i. brengt dat juist een grote verantwoordelijkheid en ook uitdaging met zich mee om al dat groen ook actief te beschermen en het liefst natuurlijk nog verder te versterken en dat mede op basis van de in die zin per gebied/kern/ buurt/wijk gegeven analyses.

Gezien het gestelde zou het dus goed zijn, dat ook gezien de urgentie m.b.t. biodiversiteit, maar ook het klimaat, dat er in Zeist m.b.t. tot de natuur/biodiversiteit ook echt een 'omslag' in de richting van 'Zeist Natuurinclusief' zou plaatsvinden, dat in dan in brede zin, dus op alle niveaus die daarbij van belang moeten worden geacht.

Aanbevelingen⁴²

Wat betreft het groen/de natuur wordt dan eerst een aantal aanbevelingen gegeven op het niveau van de Regio, dan voor Zeist als geheel en vervolgens voor het buitengebied en ook het binnenstedelijk gebied.

Regio

- Het is goed te lezen dat de gemeente (samen de Regio U-10) ook echt de mogelijkheden wil onderzoeken om in het Kromme Rijngebied tot een verdere versterking van de aldaar gelegen natuurcorridor tussen Groenekan en Odijk te komen;

het 'Valleilint' biedt nog eens uiteengezet (zie in deze dus ook het: 'Advies Landschap versterken met bomen en bos (CRA, 2020)', Hoofdstuk 4: 'Voorbeelduitwerkingen' en dan onder het hoofdje: "Gelderse Vallei").

⁴⁰ Zie in deze dus ook het rapport: 'Corridor Leusderheide (Alterra, 2004).

⁴¹ Zie dus ook het rapport: 'Robuuste verbindingen en klimaatverandering (Alterra, 2007)'.

⁴² Zie in deze overigens ook de publicatie: 'Bouwstenen biodiversiteit in het omgevingsplan (Bureau stadsnatuur, 2021)'.

- Wel zou het goed zijn als de gemeenten in de Regio zich ook samen met de provincie Utrecht sterk zouden maken om ook de natuur op de Heuvelrug toch nog meer robuust te maken, dat niet alleen door aanleg van nog een aantal extra ecoducten op de Heuvelrug, zoals ter hoogte van de N234 bij Soest, maar ook door het alsnog realiseren van een robuuste verbinding met de Veluwe via het zogenaamde 'Valleilint';

Zeist als geheel

- Op het niveau van de gemeente als geheel speelt dan allereerst het herstel van de biodiversiteit. Met name in de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)' worden daar vele kansen toe aangedragen, overigens niet alleen voor Zeist als geheel, maar ook m.b.t.. diverse daarbij onderscheiden deelgebieden (zie in deze dus met name ook Bijlage 5.A: 'Visiekaart Biodiversiteitsvisie' en ook Bijlage 5.B: Kaart Groene netwerk Zeist'),
- Daarbij moet dan inderdaad, zoals in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' aangegeven, aan een aaneengesloten 'levend netwerk van natuur, landschap en cultuurhistorie' een groot belang worden toegekend. Wel zou het dan goed zijn, zoals ook hiervoor reeds onder het hoofdstuk 2.5.1.1: 'Waarden van Zeist' en dan onder het hoofdje 'Groen: 'Natuur- en Parkinclusief' naar voren gebracht, als een en ander ook nog meer concreet op de in die zin gegeven kaart(en) wordt aangegeven, inclusief ook bijbehorende faunapassages;
- Daarnaast zou Zeist daarbij voor minimaal een: 'Basiskwaliteit Natuur' voor haar gehele grondgebied moeten gaan, inclusief natuurlijk van een hogere natuurkwaliteit waar dat mogelijk is. Dat dus ook door concreet per gebied(stype)/deelgebied aan te geven op welke doelsoorten, bijvoorbeeld: 'icoon- of ambassadeursoorten', men zich daarbij richt (zie in deze overigens ook de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)'), inclusief de maatregelen om die basiskwaliteit te bereiken⁴³;
- Meer in het bijzonder zou daarbij kunnen worden gekeken of het toch niet mogelijk is om voor bepaalde wegen die door natuurgebieden lopen de snelheid te verlagen tot maximaal 60 km/uur, zodat dieren hier eenvoudig(er) kunnen oversteken (vergelijk in deze ook het initiatief: 'Heuvelrug in goede banen');
- Realiseer verder dus de kansen zoals aangegeven in de: 'Biodiversiteitsvisie (Zeist, 2021)', het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & partners, 2010)', evenals: 'Kansen voor natuur in Zeist (Zeist, 2019)';
- Wat betreft het 'Kromme Rijngebied' zou dan minimaal het NNN moeten worden voltooid (zie in deze dus ook bijlage 8: 'Biotopenkaart Kromme Rijngebied Zeist - Bunnik' (uit: 'Perspectief en inrichtingsbeeld voor de Ecologische Hoofdstructuur - Deelgebied Zeist-Bunnik (Grontmij, 2011)');
- Bij: 'Natuurinclusief ontwerpen en - bouwen' is naast aandacht voor natuurwaarden in het algemeen, ook altijd de bijzondere aandacht voor bomen van belang, waarbij bij ontwikkelingen altijd als er bomen voorkomen een: 'BEA' zou moeten worden gemaakt, waarbij dan het uitgangspunt zou moeten zijn dat deze in beginsel worden behouden. Bij een afweging zou eventueel ook de waarde van de boom in beeld kunnen worden gebracht op basis van bijvoorbeeld de: 'Methode Raad' of (meer recent): 'I-Tree', waarbij het wel zo is dat de 'intrinsieke waarde' natuurlijk niet in geld is uit te drukken⁴⁴. Voor zover het uiteindelijk echt niet mogelijk is de ergens voor komende bomen te behouden zullen deze ook echt moeten worden gecompenseerd, inclusief ook een toeslag;
- Gezien de ligging van Zeist op de overgang van de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied zou dan nu eindelijk, zoals ook hiervoor onder het hoofdje: 'Bodem en water' reeds aangegeven, aan het herstel van de (grond)waterbalans tussen die Heuvelrug en

⁴³ Zie in deze o.a. de publicatie 'Nederlandse vogels in hun domein (Vogelbescherming, 2021)'

⁴⁴ In verschillende gemeenten wordt hiermee inmiddels geëxperimenteerd, zoals in Den Haag en Utrecht.

het Kromme Rijngebied en daarmee van de kwel een hoge prioriteit moeten worden gegeven, dat dus al dan niet op basis van de: 'Blauwe agenda';

- Daarnaast zou ook de milieudruk op de natuur moeten worden opgepakt of wellicht beter echt aangepakt, zoals die m.b.t. de 'stikstofproblematiek';
- Ook zou de grote recreatiedruk die er in de regio op de natuur is moet worden aangepakt door een goede 'recreatieve zonering', zodat er voor de natuur en in het bijzonder ook de dieren echt 'rustgebieden' ontstaan⁴⁵. Ook in die zin zou het goed zijn als die zonering dus ook op de diverse kaarten en uiteindelijk ook duidelijk op de (nog op te stellen) 'integrale visiekaart' zou worden opgenomen;
- Bij voorkeur zou een en ander dan gebiedsgericht en integraal moeten worden opgepakt en dat op basis van een 'natuurvisie' waarbij de natuur ook echt centraal staat. Aangezien de natuur zich niet aan grenzen houdt zou het goed zijn als zo'n natuurvisie zou worden opgesteld vanuit het perspectief van de binnen de provincie Utrecht (en aangrenzende provincies) voorkomende grotere landschappelijke eenheden, bijvoorbeeld de Heuvelrug of het Rivierengebied, waar het Kromme Rijngebied dan deel vanuit maakt, inclusief bijzondere aandacht voor de overgangen tussen de betreffende landschappen;
- Daarnaast kan het invoeren van een: 'Biodiversiteitstoets' natuurlijk helpen om bij elk project met de effecten en kansen voor de biodiversiteit rekening te houden (vergelijkbaar met het initiatief van de gemeente Houten).

Buitengebied

- Alhoewel dan in het verleden reeds een aantal maatregelen zijn genomen om ook in de buitengebieden tot een aangesloten natuurnetwerk te komen, zijn we er ook in die zin nog niet, waarbij met name voor het Kromme Rijngebied nog wel degelijk bepaalde opgaven liggen⁴⁶.
- Dan moet voor de natuurwaarden in het buitengebied dus (eveneens) met name ook het herstel van de grondwaterbalans tussen de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied en daarmee van de voor dit gebied karakteristieke kwel van belang worden geacht⁴⁷. Daardoor kunnen de ecologische potenties die Zeist in die zin kent nog beter tot hun recht komen (vergelijk bijvoorbeeld ook recente aanpak van de Bunzing, waar zelfs al een keer de zwarte ooievaar is gesignaleerd).
- Dan liggen er (inderdaad) met name in het buitengebied nog vele uitdagingen om ook daar tot een verdere versterking van de natuur te komen. Met name wat betreft de landbouw zou het mooi zijn als daarbij veel meer zou worden aangesloten bij de natuur zoals deze voor een bepaald gebied karakteristiek is, dus dat ook daarbij de verwevenheid met de natuur wordt gezocht (vergelijk de initiatieven m.b.t. permacultuur, waaronder voedselbossen, etc.). Dat naast een grotere verbondenheid met de lokale samenleving (vergelijk in deze diverse initiatieven, zoals die van local2local, etc.);
- Inmiddels is door diverse organisaties er (in die zin) voor gepleit om (delen) van het Kromme Rijngebied aan te wijzen tot een 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)', zodat het ook echt een 'Proeftuin' in het kader van het 'Deltaprogramma Biodiversiteit' kan worden voor nieuwe vormen van landbouw in nauwe samenwerking met de natuur, dat teneinde tot een 'natuurinclusieve landbouw' te komen. Daardoor zou ook het buitengebied weer echt letterlijk tot bloei kunnen

⁴⁵ Zie in deze met name ook het initiatief vanuit het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug om voor de Heuvelrug als geheel tot een bepaalde recreatiezonering te komen.

⁴⁶ Zie in deze zowel het 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2010)' als met name ook het rapport 'Perspectief en inrichtingsbeeld voor de Ecologische Hoofdstructuur - Deelgebied Zeist-Bunnik (Grontmij, 2011)'.

⁴⁷ Zie dus ook de 'Blauwe Agenda'.

komen, inclusief met als doelsoort (o.a.) de patrijs, die er vroeger veelvuldig werd waargenomen⁴⁸.

Binnenstedelijk gebied

- Uiteraard goed om ook in het binnenstedelijk gebied tot een aaneengesloten natuurnetwerk te komen, inclusief bijvoorbeeld ook een 'bijen-corridor' (zie in deze dus ook het rapport: 'In het belang van de bijen - Analyse en advies aangaande wilde bijen in Zeist (ZoomIn Consultancy, 2019), maar dan zal dat dus wel ook echt moeten worden opgepakt;
- Meer in het bijzonder zou in die zin ook kunnen worden gezien of bepaalde buurten/parken een 'Zusterpark' van het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug zouden kunnen worden, inclusief het initiatief om van je tuin een 'Heuvelrugtuin' te maken;
- Ook zou de gemeente, althans voor zover dat nu nog niet het geval is, waar dat maar enigszins mogelijk is moeten overschakelen op ecologisch beheer van de diverse voorkomende natuurtypen, inclusief bijbehorende doel- en icoon-/ambassadeursoorten (vergelijk ook het uitgangspunt: *'Ecologisch waar dat mogelijk is, cultureel waar dat moet'* uit het 'Groenstructuurplan Zeist (1993)');
- Dan liggen er vele kansen tot een algehele vergroening van het binnenstedelijke gebied, zoals bijvoorbeeld van het Centrum van Zeist, dat niet alleen in relatie tot de biodiversiteit, maar ook m.b.t. de klimaatverandering (denk aan o.a. de aanpak van hittestress en de opvang extreme buien). Daarbij kan natuurlijk ook aan de kansen worden gedacht die de aanleg van groene daken bieden. Zoals hiervoor al aangegeven komt een dergelijke vergroening uiteindelijk ook de gezondheid van de mens ten goede;
- Uiteraard goed dat wordt aangegeven dat voor elke nieuwe stedelijke ontwikkeling geldt dat deze 'natuurinclusief' moet zijn, dus vanaf het begin rekening houdend met de op een bepaalde plek aanwezige waarden (vergelijk ook het principe van: 'Natuurinclusief ontwerpen') (zie in deze overigens ook de: 'Brede Milieuvisie (Zeist, 2016)'), maar dan zou het dus wel goed zijn als dat ook nader wordt uitgewerkt op basis van diverse in die zin beschikbare tools en deze ook op een of andere wijze worden verankerd in de 'Omgevingsvisie' (zie in deze ook hieronder onder het hoofdje 'wonen').

2.5.2.3 Erfgoed, cultuur en recreatie

Aangegeven wordt dat Zeist een rijk erfgoed, inclusief ook het groen, heeft, dat zij dan onder het motto 'Zeist bruist' breed wil benutten.

Wel wordt daarbij dan vermeld dat binnen de provincie Utrecht inmiddels een tekort zou zijn van 550 ha recreatief groen. Formeel klopt dat dan mogelijk, dat afhankelijk van de gekozen systematiek, namelijk die m.b.t. de zogenaamde: 'Randstadgroenstructuur', maar o.i. geeft die oppervlakte toch een veel te beperkt beeld van de totale opgave, inclusief ook die m.b.t. natuur, waarbij men dan uitkomt op 4.110 ha (zie in deze dus ook het rapport: 'U 16 Ruimtelijke opgaven groen en landschap 2020 - 2040 (BVR, 2020)'). Ook komen de berekeningen op basis van het rapport: 'Utrecht Buiten - Groene recreatie voor gezond stedelijk leven (Bureau Buiten, 2019)', waarbij dan wel ook rekening wordt gehouden met de stedelijke opgaven binnen de Regio Utrecht, dat mede in relatie tot de opgaven in het kader van 'Groen groeit mee', veel hoger uit, namelijk op 5.000 ha extra recreatief groen.

Ambitie

Het centrale motto is dan: 'Zeist bruist', waarbij dan wel wordt aangegeven dat de balans tussen toerisme en de natuur wankel is.

⁴⁸ Vergelijk o.a. ook het 'Partridge-project' van de Vogelbescherming.

Ontwikkelingen

Wat betreft ontwikkelingen wil men dan kennelijk de toeristische functie van zowel de kernen Austerlitz en ook Den Dolder onderzoeken, teneinde deze als 'regiopoorten' te ontwikkelen.

Wat betreft de recreatie op de Heuvelrug wil men die dan aan laten sluiten bij de kansen die het Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht biedt.

Uitgangspunten

Hierbij wil men dan een keuze maken van de doelgroepen, passend en aansluitend bij de drie leefstijlen: stijlzoekers, rustzoekers en inzichtzoekers en de promotie daarop aan laten sluiten.

Wel wil men t.b.v. evenementen zogenaamde 'locatieprofielen' voor maken.

Analyse

Hierbij wordt dan eerlijk gezegd o.i. niet zozeer stilgestaan bij de bijzondere waarden van het Erfgoed van Zeist (zie in deze dus ook de: 'Monumentenlijst/Erfgoedverordening'), maar eerder hoe die waarden in brede zin kunnen worden benut t.b.v. cultuur en ook recreatie, dat onder het motto: 'Zeist Bruist'. Wel wordt daarbij (gelukkig) ook aangegeven dat de recreatie in goede banen moet worden geleid. Dus in die zin is de titel o.i. toch enigszins misleidend.

Natuurlijk Zeist heeft met haar: 'Cultuurvisie 2017- 2020 – Zeist kans- en cultuurrijk (Zeist, 2017)' haar visie op cultuur gepresenteerd, maar ook hierbij gaat het o.i. dan uiteindelijk toch om het vinden van de juiste balans. In die zin hebben er inmiddels bijvoorbeeld met name ook m.b.t. de organisatie van evenementen, dat n.a.v. de organisatie van Ashton in de Slottuin, reeds diverse keren overleggen tussen de gemeente en de natuur- en milieuorganisaties plaatsgevonden teneinde dat zorgvuldig te doen, dus daarbij zorgvuldig rekening houdend met ter plaatse aanwezige waarden, zoals die van de natuur in het algemeen, inclusief beschermde/bijzondere soorten, en dan van (monumentale) bomen in het bijzonder. Daartoe is toen ook door de wethouder toegezegd dat er in die zin een evenementenbeleid zou komen, inclusief ook per locatie een 'evenementenpaspoort', waar toen ook bepaalde aanzetten toe zijn gegeven.

Verder is het zo dat de natuur, ook die op de Heuvelrug, steeds meer onder druk komt te staan, waardoor bijvoorbeeld het tijdens de lockdown vanwege Covid er zelfs bepaalde terrein moesten worden afgesloten, zoals met Heidestein en Bornia het geval is geweest. Juist om hierin dan een goede balans te vinden, is dan door het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug een: 'recreatieve zoneringskaart' opgesteld. Duidelijk is immers ook dat 'rustgebieden' voor dieren van belang zijn, teneinde ook aan hen een bepaalde leefruimte te bieden (zie wat betreft effecten van de recreatie op de natuur o.a. het rapport: 'Natuur en recreatie (WUR, 2012)'). Ook in deze is het dus van belang altijd een bepaalde balans aan te houden.

Wat betreft de ontwikkeling van Austerlitz en met name ook Den Dolder als recreatieve regiopoorten staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar kritisch tegenover. Nu al vindt er bijvoorbeeld in Austerlitz, ook door de start van enkele mountainbikepaden een zodanig toeloop plaats, dat het gebied de (parkeer)druk niet tot nauwelijks aan kan. In die zin kan een vergelijkbare vraag voor Den Dolder worden gesteld. Natuurlijk in de nabij is de Vliegbasis gelegen, maar dat is een zeer kwetsbaar natuurgebied, dat o.a. door het voorkomen van

vele grondbroeders, waaronder veldleeuweriken, etc., die juist voor verstoring zeer gevoelig zijn.

Zoals wellicht de gemeente bekend is in de 'Omgevingsvisie Soest (Soest, 2021)' de optie opgenomen voor een openbaar vervoer verbinding dwars over de Vliegbasis naar Soesterberg, maar ook duidelijk zal zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hier absoluut geen voorstander van is.

Aanbevelingen

- Geef in dit hoofdstuk juist ook de ambities aan t.a.v. van erfgoed zelf, dat op basis van een in die zin gegeven analyse, en dan met name ook hoe de kwaliteiten daarvan te verbeteren, dat indien aan de orde ook in ruimtelijke zin (vergelijk in deze bijvoorbeeld ook de: 'Visie voor Stichtse Lustwarande (Provincie Utrecht, 2005)', evenals het: 'Streefbeeld Wegh der Weegen (Stichting Wegh der Weegen, 2018)'), zij het uiteraard ook daarbij rekening houdend met daarbij mogelijk aan de orde zijnde ecologische waarden;
- Neem in ieder geval m.b.t. de recreatie/het toerisme in de: 'Omgevingsvisie' een duidelijke 'zoneringskaart' op, dat uiteraard op basis van een (landschaps)ecologische analyse van de diverse natuurgebieden, inclusief hun samenhang (vergelijk dus ook: 'Zoneringskaart NPUH', ook al is ook daar het laatste dan nog niet over gezegd) (zie in deze overigens ook onder het hoofdstuk 2.5.2.2: 'Groen' en dan onder het hoofdje: 'aanbevelingen');
- Geef nu ook echt prioriteit aan het opstellen van een 'evenementenbeleid', inclusief ook locatieprofielen, zodat iedereen weet waar zij aan toe zijn.

2.5.2.4 Gezondheid

Hierbij wordt dan aan het belang van gezondheid aandacht gegeven, hetgeen natuurlijk iedereen aan het hart gaat. In de: 'Omgevingswet' wordt hieraan dan ook bijzondere aandacht gegeven.

Aangegeven wordt dat het algemene uitgangspunt voor de inrichting van de ruimte vanuit de invalshoek gezondheid is dat er altijd een basisinfrastructuur is van zorg(voorzieningen) op loopafstand, sport, cultuur, onderwijs en recreatie.

Ambities

Met betrekking tot gezondheid wordt dan de volgende centrale ambitie aangegeven:

'In Zeist wonen gezonde en vitale mensen, die kunnen participeren en deelnemen aan de samenleving op eigen kracht en met de touwtjes in handen'.

In die zin wil men dan gelijke kansen bieden voor iedereen op een goede gezondheid, evenals een gezonde start voor elk kind en het opgroeien een gezonde leefomgeving. Als ambitie wordt daarbij dan aangegeven een goede lucht- en waterkwaliteit, minder geluidshinder en een duurzame voedselvoorziening.

Ontwikkelingen

In die zin wordt aangegeven dat Zeist over een groene, natuurlijke omgeving beschikt die bijdraagt aan gezondheid en biodiversiteit. Een groene omgeving die zowel schone lucht biedt als uitnodigt om te bewegen. Dat Zeist (wat betreft die schone lucht) wil inzetten op duurzame mobiliteit, evenals wil onderzoeken op welke wijze de A-28 zone op een duurzame manier kan worden ingevuld om het effect van lawaai en de milieubelastende stoffen tegen te gaan.

Uitgangspunten

Met de inrichting van parken wil men dan kinderen en volwassen stimuleren om meer te bewegen. Dat je met meer groen ook zorgt dat de leefbaarheid, de gesteldheid van de inwoners en daarmee ook de gezondheid van de bewoners verbetert. Dat groene schoolpleinen daarbij eveneens van belang zijn spreekt dan o.i. voor zich!

Verder dat het van belang is dat er ook echt ontmoetingsplekken zijn.

Ook wil men dan bezien hoe de blootstelling aan luchtvervuiling en geluid kan worden verminderd, teneinde gezondheidsschade te beperken.

Analyse

Inmiddels zijn tal van instrumenten ontwikkeld om gezondheid bij ruimtelijke ontwikkelingen ook echt mee te kunnen laten bewegen (zie in deze dus o.a. de website: www.Gezondeleefomgeving.nl, inclusief ook diverse tools en handreikingen). Dus wellicht zou het goed zijn als dergelijke analyses toch ook aan de voorliggende omgevingsvisie ten grondslag waren gelegd, zodat ook duidelijk wordt waar mogelijk in Zeist in die zin ook nog echt bepaalde stappen kunnen worden gemaakt. Dat dus ook vanuit een: 'Gezond stedelijk leven/Healthy Urban Living'.

In ieder geval heeft de gemeente Zeist dan een: 'Sportvisie (Zeist, 2017)' waarbij zij ook op de sport in brede zin inzet, dus ook in relatie tot de gezondheid.

Dan moet inderdaad het groen van betekenis worden geacht voor de gezondheid van de mens (zie in deze dus ook de publicaties: 'Green en blue spaces and mental Health (WHO, 2021)' en ook de factsheet: 'Natuur en gezondheid (IVN, 2013)').

Meer in het bijzonder zou het in die zin dus goed zijn als in de voorliggende omgevingsvisie alsnog, juist nu de: 'Omgevingswet' daar alle kansen toe biedt, (per gebiedstype) duidelijke 'leefomgevingswaarden/leefomgevingskwaliteitseisen/milieukwaliteitseisen' worden opgenomen, dat dus op basis van zogenaamde 'Milieukwaliteitsprofielen'. Zoals de gemeente ongetwijfeld bekend is daartoe door de provincie Utrecht de: 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling – Vernieuwd instrumentarium leefbaarheid/duurzaamheid ontwikkeld (Provincie Utrecht, 2015)', inclusief ook een zogenaamde 'MAP-table', evenals heeft de gemeente hieraan ook al eerder in haar: 'Milieubeleidsplan 2008 2011 - Milieu op de kaart' bijzondere aandacht gegeven, dus zou het mooi zijn als die kansen nu ook worden doorvertaald in de voorliggende omgevingsvisie.

Verder is er enige tijd aandacht voor mogelijke effecten 5 G op de gezondheid van mens, plant en dier, waarvoor ook door de gemeenteraad een 'Initiatiefvoorstel klachten rondom elektromagnetische straling is aangenomen (zie in deze dus ook het: 'Initiatiefvoorstel klachten rondom elektromagnetische straling', d.d. 20 april 2021).

Aanbevelingen

- In ieder geval zou het goed zijn als alsnog wordt bezien, dat ook gezien de kansen die de: 'Omgevingswet' biedt, dat op basis van die zin opgestelde analyses er (per gebiedstype) duidelijk 'Milieukwaliteitsprofielen' worden vastgesteld, inclusief ook met bepaalde ambities (vergelijk in deze dus ook het: 'Milieubeleidsplan 2008-2011 Milieu op de kaart (Zeist, 2008)');
- Ten aanzien van de integrale (her)inrichting van stedelijke gebieden heeft Utrecht dan de zogenaamde: 'Barcode' ontwikkeld (zie in deze dus ook de: 'Ruimtelijke Strategie

Utrecht 2040 (Utrecht, 2021)'), dus wellicht goed te kijken of Zeist hier eventueel ook iets mee kan, zij dat in Utrecht natuurlijk wel van een andere schaal sprake is;

- Zoals bekend was er vroeger de zogenaamde 'Jantje Beton-norm', dus zou het wellicht goed zijn deze toch als standaard in de voorliggende omgevingsvisie op te nemen;
- Dan zou men o.i. m.b.t. de kwaliteit van lucht en ook m.b.t. geluidsbelasting gewoon van de advieswaarden van de WHO moeten uitgaan, deze eventueel te realiseren binnen een daartoe aangegeven termijn. Met betrekking tot schone lucht is daartoe immers ook al het zogenaamde: 'Schone lucht-akkoord' afgesloten.
- Ook zou het dus goed zijn als in de Omgevingsvisie zou worden aangegeven dat mogelijk effecten 5G i.r.t. gezondheid mens, plant en dier worden gevolgd en dat zo mogelijk tot nader beleid leidt om die gezondheidseffecten te kunnen voorkomen;

2.5.2.5 Duurzame energie en een duurzaam klimaat

Aangegeven wordt dat we met zijn allen wat betreft het klimaat een grote opgave hebben om de doelen uit het: 'Klimaatakkoord van Parijs' te kunnen halen. Met de: 'Routekaart Nieuwe Energie voor Zeist (Zeist, 2019)' heeft Zeist dan haar route om in 2050 energieneutraal te zijn, of zoveel eerder als mogelijk uitgezet.

Behalve om het besparen van energie, gaat het er ook om dat de energie die we gebruiken ook duurzaam is. Daarbij is dan niet alleen het opwekken van duurzame elektrische energie aan de orde (zie in deze dus ook de notitie: 'Duurzame opwek elektrische energie (Zeist, 2020)'), maar ook van warmte, waarvoor dan inmiddels de: 'Warmtevisie Zeist (Zeist, 2021)' is vastgesteld.

Ook t.a.v. het m.b.t. de klimaatverandering duurzaam inrichten van de ruimte, dat dus ook gezien de daardoor te verwachten extreme buien en ook hittestress, heeft Zeist inmiddels met de beleidsnota: 'Klimaatbestendig Zeist (Zeist, 2021)' haar visie bepaald, waarbij dan wordt aangesloten bij de: 'Regionale Adaptie Strategie Regio Utrecht Zuid-West (Water & Klimaat, 2020)'.

Naast de opgave voor Zeist (sec) maakt Zeist dan deel uit van de: 'Regionale Energie Strategie Regio Utrecht', waarvoor inmiddels de: 'RES 1.0' is vastgesteld, waarbij alle gemeenten binnen de Regio Utrecht samen zich dan hebben gecommitteerd aan een regionale bijdrage van 1.8 TWh aan de totale landelijk opgave van 35 TWh op land, dat dus naast 47 TWh op zee.

Ambities

Hierbij wordt dan stilgestaan bij de ambities uit zowel de: 'Routekaart Nieuwe energie voor Zeist (Zeist, 2019)', als ook de: 'Warmtevisie Zeist (Zeist, 2021) én ook: 'Klimaatbestendig Zeist (Zeist, 2019)'.

Daarbij wordt dan tevens aangegeven dat het niet alleen om de energietransitie (sec) gaat, maar juist ook om gedrag, hetgeen de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van het harte onderschrijft. Het gaat immers inderdaad *'ook om zuinig te zijn op alles wat leeft onder onze voeten en vliegt in de lucht, een duurzame biodiversiteit. Of wat dacht je van 'circulaire economie'? Dus hergebruiken we grondstoffen bijvoorbeeld!'*

Ontwikkelingen

Hierbij wordt dan o.a. stilgestaan bij de potentie van het gebied tussen het spoor en de A-12, ook wel als de A-12 zone aangeduid, voor het opwekken van duurzame energie. Inmiddels is dan door de gemeenteraad besloten om het proces om te verkennen of hier ook het plaatsen

van een tweetal windmolens mogelijk is vooralsnog te stoppen tot in ieder geval 2025. Dat dan gezien de uitkomsten van het tot op heden in die zin uitgevoerde onderzoek naar de effecten van die windmolens m.b.t. zowel de geluidsbelasting, als slagschaduw. Evenals dat er voorlopig geen capaciteit op het net beschikbaar zou zijn. Waarbij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan aantekent, zoals ook in haar inspraakreactie op het: 'Rv Afronden gebiedsverkenning A-12/spoorzone' naar voren gebracht, dat zij het stopzetten van de verkenning, ook al is dat voorlopig, als een gemiste kans ziet, dat ook gezien de urgentie die er is om de klimaatproblematiek aan te pakken en het doorzetten van de verkenning o.i. wel degelijk zinvol moet worden geacht, zoals m.b.t. het nu ook echt in beeld brengen van de effecten op de natuur, inclusief overigens ook op de hier gelegen ecologische verbindingszone (zie in deze dus ook Bijlage 6: 'Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)').

Ook wordt aangegeven dat de gemeente tussen Zeist-West en Bunnik ruimte wil bieden aan enkele zonnevelden (max. 5 ha), mits deze goed zijn ingepast in de omgeving en het landschap. Hierbij tekent de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan aan dat zij zich wel afvraagt waarom hierbij niet gewoon de letterlijke tekst uit de: 'Beleidsvisie zonnevelden in Zeist (Zeist, 2020)' is overgenomen, waarin dan is aangegeven, dat *'gezien de waarden van het gebied, de voorkeur uitgaat naar meerdere kleine zonnevelden van 0-3 ha, liefst nabij de bebouwing. Twee zonnevelden mogen vanuit landschappelijk oogpunt niet direct naast elkaar worden geplaatst. Een groter zonneveld dan 3 ha kan mogelijk zijn op een geschikte locatie waar de impact op de omgeving relatief beperkt is, indien nodig voor de business case en dit ruimte biedt voor extra inpassing'*.

Ook wordt aangegeven dat dat de gemeente samen met de U-10 de mogelijkheden wil onderzoeken om het Kromme Rijngebied als natuurgebied te versterken door een aaneengesloten robuuste natuurcorridor te creëren van Groenekan tot tenminste Odijk.

Analyse

Aan de diverse opgaven liggen dan meerdere analyses ten grondslag, dat niet alleen die in het kader van de RES, maar ook wat betreft de gemeente Zeist (sec). Duidelijk is dat we met zijn allen m.b.t. de klimaatverandering een enorme opgave hebben.

Juist ook aangezien Zeist een kwetsbare omgeving kent, waarvan aanzienlijke delen binnen het NNN zijn gelegen, zou het goed zijn als Zeist ook maximaal inzet op het toepassen van de zogenaamde 'Zonneladder', al zijn we er ook dan nog (lang) niet.

Ook is teneinde de klimaatdoelen ook echt te kunnen halen op vele niveaus een transitie nodig, zoals ook de transitie naar een 'circulaire economie', evenals een 'duurzame mobiliteit'.

Voor zover dan zonnevelden en/of windmolens op een bepaalde plek aanvaardbaar worden geacht, dat mede gezien de aldaar aanwezige ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten, inclusief ook de gezondheid van de mens (denk aan o.a. de geluidsbelasting, evenals slagschaduw), dan zullen deze in ieder geval zorgvuldig moeten worden ingepast, waarvoor dan inmiddels diverse tools zijn ontwikkeld (zie in deze o.a. 'Toolbox natuurinclusieve energietransitie (Milieufederaties, 2021)').

Dan dus wel goed dat ook nu al aan een klimaatadaptieve inrichting van de ruimte wordt gewerkt (zie dus ook de beleidsdocument: 'Klimaatbestendig Zeist (Zeist, 2021)').

In die zin moet inderdaad ook van belang worden geacht dat de natuur robuust en aaneengesloten is (zie in deze o.a. het rapport: 'Robuuste verbindingen en klimaatverandering (Alterra, 2009)'). In ieder geval goed te lezen dat in die zin dus ook het onderzoeken van de mogelijkheden om tot het verder versterken van de natuurcorridor tussen Groenekan en Odijk hoog op de agenda wordt gezet (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 6: Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)').

Wel kan hierbij dan worden aangetekend dat het vanuit de klimaatverandering ook voor de Heuvelrug van belang moet worden geacht dat deze d.m.v. een robuuste verbinding met de Veluwe wordt verbonden, dus op basis van het zogenaamde 'Valleilint' (zie in deze dus ook Bijlage 9: 'Kansen tot versterking robuustheid Heuvelrug'). Dat moet ook nu al van belang voor de duurzaam voortbestaan voor bepaalde soorten worden geacht, zoals o.a. de boommarter (zie in deze dus ook het rapport: Corridor Leusderheide (Alterra, 2004)'). Wat betreft de Heuvelrug zelf kan deze in ieder geval nog verder worden versterkt, dat dus door faunapassages aan te leggen ter hoogte van een aantal knelpunten die er nog steeds zijn, zoals ter hoogte N-234 bij Soest.

Aanbevelingen

- Wat betreft het gebruik en het gedrag zou dan aan een ieder duidelijk moeten worden gemaakt, dat alles dat wordt bespaard aan energie ook niet duurzaam hoeft te worden opgewekt of anderszins. Gelukkig zijn ook alle inspanningen van Mijn Groene Huis en ook Mijn Groene Bedrijf daarop gericht;
- Dan hebben we natuurlijk vanuit de klimaatopgave met zijn allen ook een grote opgave m.b.t. het verduurzamen van de huizen, dus behalve door deze energiezuinig te maken door o.a. isolatie, dat ook door het duurzaam opwekken van energie met zonnecollectoren, zonneboilers, warmtepompen. Daarbij is het dan wel van belang dat bij dat verduurzamen en dan in het bijzonder m.b.t. het isoleren van huizen zorgvuldig met de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten wordt omgegaan⁴⁹.
- Dan zou het toch ook goed zijn als het uitgangspunt van de 'Zonneladder' ook in de omgevingsvisie zou worden opgenomen (vergelijk in deze overigens ook de: 'Nationale Omgevingsvisie (NOVI)');
- Daarnaast dat voor zover mogelijk zonnevelden worden gecombineerd met 'multifunctioneel landgebruik', dat bijvoorbeeld als 'zonnelint' langs de A12, of als dak boven de A-28, dat al dan niet gecombineerd met panelen die aan de onderkant de lucht zuiveren;
- Voor zover dan zonnevelden en ook windmolens worden aangelegd, uiteraard voor zover op een bepaalde plek aanvaardbaar, zullen deze zorgvuldig moeten worden aangelegd, dat ook in ecologische en landschappelijke zin, inclusief daarbij ook rekening houdend met de bodemecologie (zie in deze o.a. ook de: 'Toolbox natuurinclusieve energietransitie (Milieufederaties, 2021)');
- Geef naast de aandacht aan de energietransitie zelf, ook bijzondere aandacht aan het stimuleren als gemeente van een 'circulaire economie'. Dit kan o.a. door ketens in kaart te brengen en deze waar mogelijk met elkaar te verbinden teneinde zo tot optimalisaties te kunnen komen, dus het sluiten van (grondstof)kringlopen. De lokale afzet van (biologisch) geteelde producten kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Dat naast (steeds meer) gebruik maken van de lokale circulaire munt, de 'Zeister Knoop' (vergelijk ook diverse activiteiten in het kader van de: 'Brede Milieuvisie/Samen Duurzaam Zeist', Pijler 2: 'Circulaire economie');

⁴⁹ Zie in deze overigens ook het 'Soortmanagementplan gemeente Zeist (Viridis, 2020)'.

- Dat geldt eveneens voor het (verder) verduurzamen van de mobiliteit door een transitie van automobilititeit naar duurzamere vormen van vervoer, zoals het OV en de fiets. Voor zover dan toch de auto noodzakelijk is gaat dan de voorkeur uit naar het gebruik van elektrische deelauto's, waarvoor inmiddels (eveneens) in het kader Samen Duurzaam Zeist het initiatief is genomen;
- Meer in het bijzonder zou er behalve vanuit het oogpunt van de klimaatverandering versterken van de natuurcorridor tussen Groenekan en Odijk in het Kromme Rijngebied, dus eveneens moeten worden gekeken hoe uiteindelijk ook de robuustheid van de Heuvelrug kan worden versterkt, dat dus o.a. door het alsnog realiseren van een robuuste verbinding met de Veluwe, dus het zogenaamde: 'Valleilint'.

2.5.2.6 Wonen

Hierbij wordt dan aangegeven dat *'iedereen in Zeist moet kunnen wonen, ongeacht leeftijd, inkomen en huishoudsamenstelling'* en dat *'goed kunnen wonen de basis vormt voor een goed leven in de gemeente Zeist'*.

Aangegeven wordt dan weliswaar dat Zeist tot 2030 nog concrete plannen heeft voor 2.500 woningen, waarmee aan de woningbehoefte kan worden voldaan, maar dat er vanuit de regio een grote woningbehoefte bestaat en dat Zeist door zijn goede ligging t.o.v. het OV en de centrumvoorzieningen een deel van die opgave kan oppakken.

Ambitie

Hierbij wordt dan een overzicht gegeven van de doelen uit de: 'Woonvisie Zeist (Zeist, 2021)', waarbij dan 'Duurzaam wonen in Zeist' en ook: 'Natuurinclusief bouwen' een van de speerpunten is, naast een bepaalde 'woningdifferentiatie', etc..

Ontwikkelingen

Met betrekking tot de ontwikkelingen wordt dan aangegeven dat Zeist kansen ziet om aan te sluiten op de knooppunten, dus het in die zin geformuleerd beleid in het kader van: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)', de: 'Provinciale Omgevingsvisie provincie Utrecht (Provincie Utrecht, 2021)' en ook het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief (Regio Utrecht, 2021)'.

Uitgangspunten

Hierbij wordt dan o.a. aangegeven dat of het nu om inbreiden gaat binnen de rode contour, of om uitbreiden buiten de rode contour met consequenties voor het groen, er in overleg met de provincie heel wat kan. Zolang er maar wordt aangetoond dat de ruimtelijke kwaliteit verbeterd, want de grenzen worden door de provincie niet zomaar verlegd.

Ook wordt aangegeven dat de nieuwbouw tenminste energieneutraal, natuurinclusief, circulair en klimaatadaptief dient te worden gebouwd.

Analyse

Uiteraard kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich er geheel in vinden dat goed kunnen wonen de basis vormt voor een goed leven in de gemeente Zeist. Anderzijds plaatst zij er wel vraagtekens bij, ook al is dat dan als zodanig aangegeven in de: 'Woonvisie Zeist (Zeist, 2021)', dat ook echt iedereen in Zeist moet kunnen wonen, ongeacht leeftijd, inkomen en huishoudsamenstelling. Als dat in kwalitatieve zin zo wordt bedoeld dan past dat inderdaad binnen het doel om tot een 'inclusieve samenleving' te komen, maar als dat ook in kwantitatieve zin het geval is dan zou dat uiteindelijk toch betekenen dat dat ten koste zal gaan van de 'waarden/kwaliteiten' waar Zeist toch ook zegt voor te staan en dan in het bijzonder haar groene kwaliteiten.

Meer in het bijzonder is het dan zo dat er in Zeist overeenkomstig het in die zin door het bureau Companen uitgevoerde woningbehoefteonderzoek van een 'sterfteoverschot' sprake is (zie ook het rapport: 'Woningmarktonderzoek Zeist (Companen, 2019)'). Dat er dus in die zin met name m.b.t. de gezinsverdunding nog wel een bepaalde behoefte aan woningen is, maar dat daar gezien de bestaande mogelijkheden nog voldoende ruimte voor beschikbaar is (zie in deze dus ook de: 'Projectenlijst Zeist 2021').

Wel is het zo dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. (zeer) kritisch staat tegenover de bouw van woningen op de Vliegbasis Soesterberg, dat aangezien dat een 'hotspot' is voor beschermde soorten, waaronder ook een relatief groot aantal 'icoonsoorten', evenals ook op de WA-Hoeve gezien de daarmee in het geding zijnde waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie⁵⁰.

Verder kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich dan weliswaar vinden in het algemene uitgangspunt dat de bouw van nieuwe woningen, etc., in primair het binnenstedelijke gebied plaatsvindt (vergelijk in deze ook de zogenaamde: 'Ladder van duurzame verstedelijking') en voor zover dat niet mogelijk is dat dan toch in eerste instantie vanuit duurzaamheidsoverwegingen bij OV-Knooppunten te doen, maar juist ook het Station Driebergen-Zeist en ook het Station Den Dolder acht zij gezien de ligging in een kwetsbare omgeving daar juist niet geschikt voor.

Wat betreft het Station Driebergen-Zeist wil men daar dan een nieuwe kern Rijnwijk (met 500 - 1500 woningen) realiseren. Dat mogelijk samen met de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Nu is juist voor dit gebied nog niet zo heel lang geleden een integrale gebiedsvisie is opgesteld, dat uitgaande van in het gebied aanwezige waarden, waarbij dan vanuit het perspectief van een 'landgoedstation', dus als entree voor de Stichtse Lustwarande (SLW) en ook het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug, wel in een bepaalde ontwikkeling was voorzien maar dan wel binnen de als zodanig in die zin de: 'PRS/PRV 2013 (Provincie Utrecht, 2013)' aangegeven 'rode contouren' (zie in deze dus ook de: 'Gebiedsvisie Station Driebergen-Zeist (12NStedenbouw, 2013)'). Juist gezien de ligging te midden van landgoederen en landerijen, inclusief ook ecologische verbindingen, zal het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hier ontwikkeling van geheel nieuwe kern niet mogelijk acht zonder dat er een aantasting van aanwezige waarden plaatsvindt.

Wat betreft het dan al dan niet bouwen buiten de 'rode contouren' heeft het de Stichting Milieuzorg dan wel weer verbaasd, dat enerzijds in het hoofdstuk dat over 'Groen' gaat worden aangegeven dat *'er principe niet wordt gebouwd buiten de rode contouren en alleen in uitzonderlijke gevallen'* en dan in het hoofdstuk 'Wonen' wordt aangegeven dat er in die zin *'in overleg met de provincie heel veel kan'*. Duidelijk zal zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. vanwege de daarmee gepaard gaande effecten sowieso niet voor het bouwen buiten de rode contour is, maar het zou dus wel goed zijn als de gemeente in haar omgevingsvisie in die zin ook echt duidelijk haar positie zou aangeven.

Dan staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus ook kritisch tegenover de aanleg van een nieuw (H)OV tussen het USP - Zeist - Amersfoort, zij het wel afhankelijk van de tracékeuze. Uiteraard is zij vanuit het oogpunt van duurzaamheid niet tegen een (H)OV, maar dan dient dat wel goed inpasbaar te zijn. In die zin biedt een vervoer per gelede bussen o.i. toch meer

⁵⁰ Zie in deze dus ook de: 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake WA Hoeve NOV en ZOV' én ook; 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake WA Hoeve HMA'.

kansen, dat ook aangezien er over een groot gedeelte van het traject langs zowel de Universiteitsweg en ook de Utrechtseweg er dus al vrije busbanen aanwezig zijn. Meer in het bijzonder zouden dan voor de aanleg van een (H)OV, althans tram, vanwege de vervoerswaarde de bouw in Zeist-Noord van 5.000 extra woningen nodig zijn, maar ook hierbij is het dan de vraag, zeker als je voor bepaalde woon- en ook leefomgevingskwaliteiten wil gaan, inclusief ook het groen, waar deze dan zonder een aantasting van dat groen zouden kunnen komen.

Daar komt dan bij dat net voor Vollenhove in het kader van: 'Vollenhove vooruit' het: 'Parkplan Vollenhove (URHAHN, 2021)' is opgesteld, dat dan als een opmaat naar een gebiedsvisie kan worden gezien, maar waarover met name met de bewoners nog met elkaar in gesprek moeten gaan.

Verder wordt dan in de wandelgangen gesproken over een herontwikkeling van het Handelscentrum, maar de vraag is dan wel waar die bedrijven dan heen zouden moeten gaan. Tevens zijn ook in Huis ter Heide al diverse ruimtelijke ontwikkelingen voorzien, zoals m.b.t. Huis ter Heide-Zuid en Huis ter Heide-West, waarbij het dan de vraag is of dit allemaal niet iets te veel van het goede wordt.

Dan mooi te lezen dat als er dan bepaalde ontwikkelingen plaatsvinden, dat deze dan meteen ook energieneutraal, natuurinclusief, circulair en klimaatadaptief dienen te zijn (vergelijk in deze dus ook diverse uitgangspunten uit de: 'Brede Milieuvisie Zeist (Zeist, 2016)').

Wel zou het goed zijn als dit dan meteen ook nader zou worden geconcretiseerd⁵¹. Inmiddels zijn daartoe immers door bepaalde gemeente ook al bepaalde standaarden voor ontwikkeld, althans wat betreft 'natuurinclusief bouwen', zoals door de gemeente Ede en ook Den Haag, hetgeen Zeist kan inspireren deze ook in haar eigen 'Omgevingsvisie' op te nemen.

Meer in het bijzonder zou het ook goed zijn als dat er dan toch wordt gebouwd ten koste van het groen, dat na een zorgvuldige afweging, dat dat groen dan meteen ook echt volwaardig wordt gecompenseerd, dat dus ook op basis van het principe 'Groen groeit mee' (vergelijk in deze dus ook het: 'Groen Groeit mee-Pact').

Aanbevelingen

- Teneinde bij ontwikkelingen ook bepaalde leefkwaliteiten te waarborgen zou daarbij in ieder geval dus ook minimaal van de 'Jantje Beton-norm' moeten worden uitgegaan of wellicht nog beter het model van de 'Barcode' dat Utrecht in haar 'Ruimtelijke Strategie Utrecht (Utrecht, 2040)' hanteert (zie ook hiervoor onder hoofdstuk 2.5.2.4: 'Gezondheid' en dan onder het hoofdje: 'Aanbevelingen');
- Wat betreft 'Natuurinclusief bouwen' zou het goed zijn als de gemeente Zeist in navolging van bijvoorbeeld de gemeente Ede een bijbehorend 'puntensysteem' zou invoeren. Ede heeft daarbij zelfs voor initiatiefnemers een digitale: 'Bio-morfologische kaart' gemaakt met per buurt/wijk een: 'factsheet' met basisnatuurgegevens en kansen die er zijn om zo tot natuurversterking te komen (vergelijk in deze overigens ook de: Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021));
- Daarnaast kan het invoeren van een: 'Biodiversiteitstoets' natuurlijk helpen om bij elk project met de effecten en kansen voor de biodiversiteit rekening te houden (vergelijkbaar met het initiatief van de gemeente Houten);
- Ook zou het goed zijn als Zeist alsnog met een: 'Handreiking Natuurinclusief bouwen' zou komen (zie ook themaworkshop zoals deze indertijd voor ambtenaren is georganiseerd);

⁵¹ Zie de publicaties 'Zorgen om landschap - Naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid (PBL, 2019)' en ook 'Aan de slag met natuurinclusief bouwen (Milieufederatie Zuid-Holland, 2019)'.

- Verder zou het goed zijn, dat voor zover een bepaalde ontwikkeling vanuit ruimtelijke overweging aanvaardbaar wordt geacht, dat dan in ieder geval het groen dat daarmee verloren gaat wordt gecompenseerd (vergelijk ook het: 'Groen groet mee-pact');
- Verder kan door het afkoppelen van het regenwater een bijdrage worden geleverd aan het herstel van de natuurlijke waterbalans op de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied. Met name ook door groene daken, al dan niet gecombineerd met zonnepanelen, kan het water ook in het stedelijke gebied beter worden vastgehouden, naast natuurlijk de kansen voor het versterken van de biodiversiteit.

2.5.2.7 Vitale economie

Aangegeven wordt dat Zeist een woon- en werkgemeente is met 35.000 arbeidsplaatsen. Dus dat zij in die zin naar een vitale economie streeft.

Ambitie

Hierbij wordt dan aangegeven dat Zeist een belangrijk economisch centrum is en dat zij in die zin onder het motto: 'Groen, gezond, slim en gastvrij'⁵² haar vitale economie wil behouden en ook versterken. Dat zij het in die zin van belang vindt dat bedrijven kunnen groeien, dus nieuwe initiatieven van bedrijven wil stimuleren om uit te breiden, passend in de (toekomstige) tijdgeest. Met name wil Zeist daarbij inzetten op de twee vleugels van de Zeister economie, te weten bedrijvigheid (accent op gezondheidszorg, duurzaamheid en ICT) en groen (prettig wonen en recreëren) (zie in deze dus o.a. ook het: 'Zeister economisch Kompas (Zeist 2017)').

Daarnaast wil men relatie met het USP als 'toplocatie' op het gebied van Health & Life Sciences versterken.

Ontwikkelingen

Aangegeven wordt dat men specifiek voor de locatie Station Driebergen-Zeist met de gemeente Utrechtse Heuvelrug in gesprek is om op basis van een (nieuwe) gebiedsvisie de mogelijkheden te verkennen om werken te combineren met functies als wonen, recreatie en sporten.

Uitgangspunten

Aangegeven wordt dat bij het anders inrichten van bestaande werklocaties er op wordt gelet dat deze 'toekomstbestendig' zijn, dus duurzaam en natuurinclusief.

Analyse

De kernvraag hierbij is dan toch of Zeist nog extra werkgelegenheid zou moeten aantrekken, aangezien dat toch ook weer gevolgen heeft voor de woon-werkbalans en daarmee voor de mobiliteit.

Uiteraard zijn er afhankelijk van de tijdgeest altijd nieuwe ontwikkelingen en dus ook transformaties van bestaande terreinen, maar dus wel goed ook daarbij een bepaalde balans aan te houden (vergelijk ook het principe van: 'Recycle de ruimte').

Verder is op het niveau van Zeist als geheel het aanpakken van de klimaatproblematiek zeer urgent, inclusief dus ook het verduurzamen van de economie. Niet alleen het verduurzamen van de bedrijven is daarbij aan de orde, maar ook het op een hoger schaalniveau komen tot een 'circulaire economie', of nog beter tot een: 'Donut economie'. Daarbij kan het dan helpen

⁵² Zie ook het motto van de: 'Centrumvisie Zeist (Zeist, 2015)'.

om ketens in kaart te brengen en deze waar mogelijk met elkaar te verbinden teneinde zo tot optimalisaties te kunnen komen, dus het sluiten van (grondstof)kringlopen (vergelijk ook de inspanningen in het kader van de: 'Cirkelregio Utrecht' en overigens ook die binnen de pijler: 'Circulaire economie' van 'Samen Duurzaam Zeist'). Ook het stimuleren van de lokale afzet van (biologisch) geteelde producten kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren (vergelijk ook inspanningen in het kader van 'local2local'). Dat naast (steeds meer) gebruik maken van de lokale circulaire munt, de: 'Zeister Knoop'.

Aanbevelingen

- Zoek het ook wat betreft de bedrijvigheid niet zozeer in kwantiteit, maar in kwaliteit, dat passend bij de identiteit van Zeist;
- Zet ook echt in op het actief stimuleren van de: 'Circulaire economie', dat niet alleen vanuit de klimaatproblematiek, maar ook vanwege de tekorten van grondstoffen en ook de gevolgen die de winning daarvan maar al te vaak meebrengt voor de mens en het milieu, waar nog heel veel is te winnen (zie in deze overigens dus ook de activiteiten in het kader van Samen Duurzaam Zeist, Pijler 2: 'Circulaire economie');
- Ook met betrekking tot het vergroenen en verduurzamen van (de bestaande) bedrijventerreinen liggen er nog vele kansen en ook opgaven (zie in deze overigens ook het: 'Groenstructuurplan Groen (voor) Zeist (Zeist, 2010)', Deel III, Hoofdstuk S5 en dan onder het hoofdje: 'Bedrijventerreinen', pag.: 209-211).

2.5.2.8 Mobiliteit

Ambities

Wat betreft mobiliteit zet Zeist dan in op een transitie naar duurzame mobiliteit, dus van automobilititeit naar de fiets en OV, zonder daarbij dan de auto uit het oog te verliezen (zie in deze dus ook de: 'Mobiliteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)').

Ontwikkelingen

Hierbij wordt dan o.a. gerefereerd aan het HOV USP- Zeist - Amersfoort, als ook het realiseren van een directe en veilige fietsverbinding tussen Zeist en het USP.

Analyse

Het zal duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een transitie naar meer duurzame vormen van verplaatsing/vervoer van harte ondersteund, dat ook vanwege de klimaatproblematiek, etc..

Wel staat zij daar kritisch tegenover als dat uiteindelijk tot nieuwe doorsnijdingen leidt, zoals dat mogelijk het geval is bij het doortrekken van het HOV tussen het USP naar Zeist(-Noord) en dan door naar Amersfoort. Eveneens geldt dat voor een eventueel nieuw fietspad door de Lage Grond⁵³. Dat terwijl er voor beiden goede alternatieven bestaan, zoals wat betreft het (H)OV de bestaande vrije busbanen langs de Universiteitsweg en de Utrechtseweg en wat betreft het fietspad door de Lage Grond de bestaande route langs de Bisschopsweg.

Aanbevelingen

- In ieder geval zou bij nieuwe ontwikkelingen het principe van de: 'Ladder van Verdaas' moeten worden toegepast (vergelijk ook de: 'Kracht van Utrecht 2.0').

⁵³ Zie in deze dus met ook: 'Brief gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties aan provincie Utrecht m.b.t. fietspad USP Zeist-West', d.d. 30 november 2017, evenals 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake rapporten TAUW fietspad USP - Zeist-West, d.d. 23 november 2017.

2.5.2.9 Dilemma's en toekomstkeuzes

In dit hoofdstuk wordt dan themagewijs een algemeen beeld gegeven van de diverse opgaven en ambities en dat daarbij dan in de toekomst bepaalde keuzen moeten worden gemaakt. Maar juist die keuzen is toch uiteindelijk waar het in een omgevingsvisie dient te gaan, want zoals ook ergens in de omgevingsvisie staat aangegeven niet alles is (altijd en overal) te combineren. Natuurlijk door 'multifunctioneel ruimtegebruik' kun je zo mogelijk naar bepaalde oplossingen zoeken, maar als je de waarden ziet die in sterke mate de identiteit van Zeist bepalen, zoals die van groen, dat ook wel als het 'groene goud' wordt aangeduid, dan liggen met name op dat vlak, zo leert de ervaring de grootste dilemma's en ook toekomstkeuzen.

2.6 Gebieden

In dit hoofdstuk worden dan de 6 waarden van Zeist per gebied beschreven, dus achtereenvolgens voor de natuurgebieden, de kernen van Zeist en ook de buurten. Dat mede op basis van de informatie die in die zin uit de samenleving in de waardensessies is opgehaald.

2.6.1 Natuurgebieden⁵⁴

Hierbij wordt dan eerst bij de waarden van de Zeist omringende natuurgebieden stilgestaan en wel achtereenvolgens die van de Heuvelrug, de Stichtse Lustwarande en het Kromme Rijngebied, ieder met hun eigen specifieke natuur. Verder wordt ook aan het groen in het stedelijk gebied aandacht gegeven.

Ook wordt stilgestaan bij de betekenis van aanwezige 'aardkundig fenomenen', zoals de stuifduinen op de Heuvelrug en de (oude) meanders van de Kromme Rijn.

Wat betreft de ambities zoals deze per afzonderlijk als zodanig onderscheiden natuurgebied naar voren wordt gebracht kan dan worden afgeleid dat het verbinden van natuurgebieden teneinde zo tot meer robuuste en aaneengesloten natuurgebieden te komen daarbij wezenlijk wordt geacht.

Eveneens worden dan in algemene zin een drietal 'uitdagingen' aangegeven zoals de:

- Verstedelijking, want niet alles is (altijd en overal) te combineren;
- De klimaatverandering met de aandacht voor klimaatbestendig groen;
- De verdroging met de effecten op de natuur, de landbouw en de drinkwaterwinning.

Analyse algemeen

Ook gezien de versnippering zoals deze in de loop van tijd t.a.v. voorkomende natuurgebieden is opgetreden moet inderdaad van het verbinden van versnipperde natuurgebieden een belangrijke betekenis worden toegekend. Daartoe zijn in de loop van de tijd ook veel inspanningen verricht, zowel op de Utrechtse Heuvelrug, als in het Kromme Rijngebied, ook al zijn nog verdere optimalisaties mogelijk.

Ook in het drietal gegeven 'uitdagingen' kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich vinden. De klimaatverandering heeft inderdaad al geleid, met name ook door langere perioden van droogten en dat samen met hoge temperaturen tot het massaal afsterven van bomen, zoals van de douglas, fijnspar en deels ook larix, dat mede ook door aantastingen door de zogenaamde letterzetter.

⁵⁴ Zie overigens ook wat betreft een algemene natuur- en landschapswaardering van de buitengebied van Zeist het rapport: 'Natuur – en landschapswaardering buitengebied Zeist (Bureau Waardenburg, 2009)'.

Het meer klimaatbestendig maken van bossen staat dan ook in het kader van de: 'Bossenstrategie' hoog op de agenda, zowel landelijk als bij de provincie Utrecht. Daarbij zij dan wel aangetekend dat bij het inbrengen van zogenaamde 'rijkstrooiselsoorten' goed moet worden gekeken waar de betreffende soorten worden aangeplant, dus in ieder geval niet in bossen waar nog veel bomen en struiken met autochtoon genenmateriaal voorkomen, zoals: 'oude boskernen', etc..

Verder is natuurlijk een aanpak van droogte van belang, dat door het water zoveel mogelijk vast te houden. Anderzijds moet in die zin ook, zoals ook in het voorgaande al naar voren gebracht, met name ook het herstel van de grondwaterbalans op de Heuvelrug van groot belang worden geacht, zodat de oorspronkelijke kwelrelaties met de aangrenzende lager gelegen gebieden wordt hersteld (zie in deze dus ook de: 'Blauwe agenda').

Meer in het bijzonder moet wat betreft de klimaatverandering dus wel ook het meer robuust maken van natuurgebieden van belang worden geacht, zoals dat van het Kromme Rijngebied en ook de Utrechtse Heuvelrug (zie in deze dus ook hetgeen hiervoor in die zin onder het hoofdstuk 2.5.2.5: 'Duurzame energie en een duurzaam klimaat' naar voren is gebracht).

Dan is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. opgevallen dat in de: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' dus op zich wel bijzondere aandacht wordt gegeven aan het: 'IRP' voor zover dat het voldoen van de woningbehoefte betreft, waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus zeer kritisch tegen over staat gezien de gevolgen voor waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (zie in deze dus ook de: 'Plan-MER Provincie Utrecht (TAUW, 2021)'), maar o.i. toch in mindere mate bij de groene opgaven die daar dan direct mee samenhangen (zie in deze dus ook de rapporten: 'Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)', 'Verdieping groene routes en scheggen I Landschap van de Toekomst I Landbouwkerngebied (BVR, 2019)' en: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen & Landschap 2020 - 2040 (BVR, 2020)'). Natuurlijk er wordt op meerdere plaatsen in de 'Ontwerp-Omgevingsvisie' aan gerefereerd dat de gemeente (samen met de U-10) de mogelijkheid wil onderzoeken om het Kromme Rijngebied te versterken door een aaneengesloten, robuuste natuurcorridor te realiseren van Groenekan tot aan Odijk (zie in deze overigens ook de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)', Onderzoeksrichting 1: 'Kromme Rijngebied natuurrobuust en duurzaam'⁵⁵, maar in zijn algemeen zijn de gegeven ruimtelijke opgaven m.b.t. groen en landschap toch groter en breder.(zie ook onderstaande fig.: '*Ontwikkelbeeld groen en landschap*'), tenzij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat verkeerd ziet.

Verder heeft de gemeente Zeist dus recent mede het: 'Groen groeit mee-Pact' getekend. Juist in die zin had het dus voor de hand gelegen dat hieraan in ieder geval ook in de voorliggende Omgevingsvisie op diverse plaatsen bijzondere aandacht was gegeven.

Hoe dat ook zij, als men dan toch uiteindelijk bij bepaalde bouwopgaven blijft dan zal toch ook de daarmee samenhangende kwaliteitsslag van groen, dat dan zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin, toch ook direct moeten worden meegenomen.

⁵⁵ Overigens heeft de gemeente zich in haar zienswijzen in het kader van zowel het: 'IRP', als ook het: 'POVI' al meerdere keren uitgesproken voor zowel het aanwijzen van het Kromme Rijngebied als: 'Bijzonder Provinciaal Landschap', als voor het versterken van de natuur in de zogenaamde: 'Kromme Rijn-corridor'.

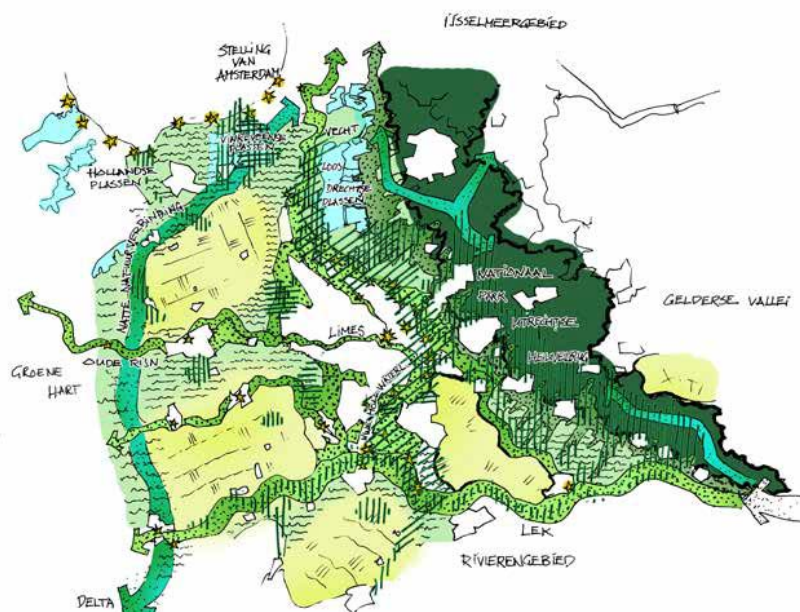

Fig.: 'Ontwikkelbeeld groen en landschap'

2.6.1.1 Utrechtse Heuvelrug

Aangegeven wordt dat dit gebied hoge aardkundige, ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden kent en als zodanig deel uitmaakt van het NNN, evenals het: Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug', het 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o..

Ambitie

Aangegeven wordt dat het de ambitie is de ecologische structuur te 'verkrijgen', hetgeen waarschijnlijk te 'versterken' moet zijn, evenals te behouden, evenals dat eventuele aanpassingen worden gedaan met inachtneming van de cultuurhistorische, de landschappelijke en ecologische waarden.

Analyse

Gelukkig is er de afgelopen decennia dus veel aandacht geweest om op de Utrechtse Heuvelrug tot een aaneengesloten natuurnetwerk te komen (zie in deze overigens ook het rapport: 'Ontsnippering van de Heuvelrug (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2004)'), dat o.a. in het kader van het Programma Hart van de Heuvelrug. Dit heeft o.a. geleid tot de aanleg van diverse faunapassages die ook tot verbetering van de natuurkwaliteiten hebben geleid⁵⁶.

De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is uiteraard verheugd met de aandacht die hiervoor de afgelopen decennia is geweest en gelukkig nog is, maar dat neemt niet weg dat er bijvoorbeeld in het kader van het 'Programma Hart van de Heuvelrug' ook terreinen met hoge natuurwaarden verloren zijn gegaan of nog zullen gaan, zoals met de ontwikkeling van een woonwijk op de Vliegbasis.

Meer in het bijzonder liggen er ook m.b.t. de Heuvelrug nog wel degelijk bepaalde opgaven, zoals de aanleg van faunapassages op plekken waar deze nog niet aanwezig zijn, zoals ter hoogte van de N-234 bij Soest. Daarnaast is het o.i. teneinde de robuustheid van de

⁵⁶ Zie o.a. wat betreft het Programma Hart van het Heuvelrug ook het rapport: 'Natuurscan ecologische verbindingen Hart van de Heuvelrug (Viridis, 2022)'.

Heuvelrug ter versterken, dat niet alleen m.b.t. de duurzame instandhouding van populaties, maar ook vanuit de klimaatverandering, dus van belang dat alsnog de robuuste verbinding met de Veluwe wordt gerealiseerd, namelijk het zogenaamde: 'Valleilint' (zie in deze dus ook Bijlage 9: 'Kansen tot versterking robuustheid Heuvelrug').

Dan is dus recent in opdracht van het Nationaal Park een nieuwe visie voor de Heuvelrug gepresenteerd, namelijk: 'Utrechts Heuvelland - Een ruimtelijk toekomstperspectief voor nieuw bos rondom de Heuvelrug (FLUX, 2021)', met een aantal nogal ingrijpende voorstellen, dus zou het goed als in die zin daarover nog wel ook een bepaalde dialoog wordt georganiseerd.

Dan moet voor de natuurwaarden ook het herstel van de grondwaterbalans tussen de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied en daarmee van de voor dit gebied karakteristieke kwel van groot belang worden geacht⁵⁷. Daardoor kunnen de ecologische potenties die Zeist in die zin kent nog beter tot hun recht komen (vergelijk bijvoorbeeld ook recente aanpak van de Bunzing, waar zelfs al een keer de zwarte ooievaar isesignaleerd).

Wel zijn er ook bedreigingen. Zo wordt in de: 'Propositie Zeist)Zeist, 2021)' o.a. ingespeeld op de ontwikkeling van de Amersfoortse Lustwarande, dat dus langs de 'Weg der Weegen', maar onduidelijk blijft voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch wat daar nu exact mee wordt bedoeld.

Aanbevelingen

- Teneinde de natuurwaarden te kunnen behouden en versterken op de Heuvelrug zou het dus goed zijn als voor de Heuvelrug als geheel er alsnog een: 'Natuurvisie' (sec) zou worden opgesteld, dat dus naast de algehele ambitie die er al is (zie in deze dus ook brochure: 'Nationaal Park Heuvelrug - Ruimtelijke ambities voor het gebied (NPUH, 2017)'⁵⁸. Dat dus ook met bijzondere aandacht voor de milieucondities, zoals de verdroging, maar ook de stikstofproblematiek;
- Meer in het bijzonder zouden er alsnog een aantal ontsnipperingsmaatregelen die nog niet zijn moeten uitgevoerd, zoals de aanleg van een ecoduct ter hoogte van de N-234 bij Soest, als ook het alsnog realiseren van een robuuste verbinding met de Veluwe, dus het zogenaamde 'Valleilint', hoog op de agenda moeten worden geplaatst (Bijlage 9: 'Kansen tot versterking robuustheid Heuvelrug');
- Meer in het bijzonder zou dus ook kunnen (en moeten) worden gekeken waar in natuurgebieden de snelheid van de er gelegen wegen kan worden teruggebracht naar maximaal 60 km/uur (vergelijk ook het initiatief: 'Heuvelrug in goede banen');
- Veder zou ook het herstel van de oorspronkelijke grondwaterbalans tussen de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied nu echt hoog op de agenda moeten komen, dat o.a. ter herstel van de op de Heuvelrug gelegen sprengen (zie in deze overigens dus ook de: 'Blauwe agenda');
- Verder moet ook een goede 'recreatieve zonering' met dus voldoende 'rustgebieden' voor de dieren van belang worden geacht (zie in deze dus ook initiatief NPUH), evenals deze moeten worden verankerd in de omgevingsvisie (vergelijk in deze ook: 'Ontwerp-Omgevingsvisie gemeente Utrechtse Heuvelrug').

⁵⁷ Zie dus ook de: 'Blauwe Agenda'.

⁵⁸ Maar zie dus ook het rapport: 'Utrechts Heuvelland - Een ruimtelijk toekomstperspectief voor nieuw bos rondom de Heuvelrug (FLUX, 2021)'.

2.6.1.2 Stichtse Lustwarande

Naast een beschrijving van de kwaliteiten en waarden van de Stichtse Lustwarande die nu juist op de overgang is gelegen van de Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied, wordt ook stilgestaan bij de diverse buitenplaatsen die hier zijn gelegen.

Ook wordt aangegeven dat nu juist dit gebied vanwege de centrale ligging in Nederland een hoge dynamiek kent en dat het in die zin de belangrijkste opgave is het zoeken van een balans tussen enerzijds het behoud van het landschappelijke 'groen' en cultuurhistorie en anderzijds het 'rood' in de vorm van woningen, kantoren en verkeer.

Ambities

Wat betreft de Stichtse Lustwarande wordt dan o.a. als ambitie aangegeven dat in lijn met 'Onderzoeksrichting 7' uit de: 'Propositie' de gemeente zich inzet voor een 'nieuwe betekenisgeving', dat o.a. door de aanleg van een (doorgaande) recreatieve wandelroute. Wel wil men een verdere verstening voorkomen.

Hoe dat ook zij, er zijn m.b.t. de Stichtse Lustwarande inmiddels meerdere visies opgesteld, dat zowel vanuit het perspectief van de Lustwarande als geheel (zie o.a.: 'Visie Stichtse Lustwarande (Provincie Utrecht, 2005)'), als ook meer specifieke voor het Zeister deel, inclusief ook apart voor een aantal afzonderlijke landgoederen/buitenplaatsen, zoals o.a. Schoonoord, maar ook het Molenbosch en De Breul.

Verder heeft de gemeente in het verleden als eens meerdere ecologische onderzoeken naar de natuurwaarden van de landgoederen van de Stichtse Lustwarande laten uitvoeren, evenals de kansen deze te verbeteren, o.a. m.b.t. de landschapsecologische structuur (zie in deze o.a. het rapport: 'Ecologische evaluatie van een landgoederenzone (Alterra, 2001)'). Dat er in die zin nog bepaalde opgaven liggen zal ook duidelijk zijn (zie in deze dus ook Bijlage 6: Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)').

Ook de voorziene ruimtelijke ontwikkelingen voor de bouw van 500-1500 woningen nabij het Station Driebergen-Zeist (SDZ) genoemd in zowel het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief U-16 (Regio Utrecht, 2021)' en ook in de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)' baren ons in die zin zorgen.

Aanbevelingen

- Met name de (landschaps)ecologische structuur is hier nog steeds niet optimaal, die dan met name ook van belang moet worden geacht als ecologische verbinding tussen de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied. Dus zou moeten worden gezien hoe deze alsnog kan worden versterkt (zie in deze o.a. ook de betreffende Bijlage 6: 'Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)');
- Verder wordt in het kader van de: 'Blauwe agenda' gezien hoe waterrelaties en dan in het bijzonder die van de hier aanwezige sprengen en vijvers kan worden hersteld⁵⁹, zij het dat daarvoor vaak toch meer ingrijpende maatregelen noodzakelijk zijn, zoals een echt herstel van de oorspronkelijke grondwaterbalans van de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied, inclusief die van de Stichtse Lustwarande;

⁵⁹ Zie in deze dus o.a. de inspanningen vanuit de Stichting Utrechts Landschap voor o.a. het Zeisterbos en ook Hoog, Beek en Rooijen in het kader van de: 'Blauwe agenda'.

2.6.1.3 Kromme Rijngebied

Hierbij wordt dan een beschrijving gegeven van de ontstaansgeschiedenis van het Kromme Rijngebied, evenals van de ecologische landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden van dit gebied. Daarbij wordt dan tevens aandacht gegeven aan de ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied/Noorderpark en het Kromme Rijngebied die door dit gebied loopt (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 6: 'Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)').

Ambitie

Als ambitie wordt dan aangegeven dat in het kader van de: 'Onderzoeksrichting 1' uit de "Propositie" door de gemeente (samen met de U-10) onderzocht gaat worden hoe het Kromme Rijngebied als natuurgebied kan worden versterkt door het creëren van een aangesloten, robuuste natuurcorridor tussen Groenekan en Odijk. Als mogelijke opties wordt daarbij dan gerefereerd aan een ecologisch beheer van de bermen, het herstel van de kweldruk en de transitie naar een landbouw die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en bij voorkeur streekgebonden is.

Analyse

Ook zijn wij er wat betreft dat aaneengesloten netwerk nog niet, waarbij met name voor het Kromme Rijngebied er nog wel degelijk bepaalde opgaven liggen. Meer in het bijzonder kan dan wat betreft het versterken van de ecologische en landschappelijke kwaliteiten worden verwezen naar Bijlage 4: 'Visiekaart LOP Kromme Rijngebied +' én wat betreft het NNN en dan met name de hier voorkomende ecologische verbinding in het bijzonder naar zowel de Bijlage 6: 'Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)', als Bijlage 9: 'Biotopenkaart Kromme Rijngebied Zeist – Bunnik'.

Dan liggen er inderdaad met name in het buitengebied van Zeist-West nog vele uitdagingen om ook daar tot een verdere versterking van de natuur te komen. Met name wat betreft de landbouw zou het mooi zijn als daarbij veel meer zou worden aangesloten bij de natuur zoals deze voor dit gebied karakteristiek is, dus dat ook daarbij de verwevenheid met de natuur wordt gezocht (vergelijk de initiatieven m.b.t. biologische landbouw, evenals permacultuur, waaronder voedselbossen, etc.). Dat naast een grotere verbondenheid met de lokale samenleving (vergelijk in deze diverse initiatieven, zoals die van local2local, etc.).

Inmiddels is verder door diverse organisaties ervoor gepleit om (delen) van het Kromme Rijngebied aan te wijzen tot: 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)', zodat het ook echt een: 'Proeftuin' in het kader van het 'Deltaprogramma Biodiversiteit' kan worden voor nieuwe vormen van landbouw in nauwe samenwerking met de natuur, dat teneinde tot een 'natuurinclusieve landbouw' te komen. Daardoor zou ook het buitengebied weer echt letterlijk tot bloei kunnen komen, inclusief met als doelsoort (o.a.) de patrijs, die er vroeger veelvuldig werd waargenomen⁶⁰.

Wel zien we nog steeds bedreigingen voor de groene waarden van het buitengebied van Zeist, zoals die van nieuwe doorsnijdingen bij een eventuele aanleg van een HOV USP-Zeist, evenals een nieuw fietspad tussen het USP en Zeist door de Lage Grond, etc.. Daarnaast kan o.i. dus wel degelijk ook de realisatie van een nieuwe kern 'Rijnwijk' als een grote bedreiging van de hier aanwezige waarden worden gezien, dat niet alleen vanwege het voorkomen van aantal landgoederen, maar dus ook van de ecologische verbindingen tussen

⁶⁰ Vergelijk o.a. ook het: 'Partridge-project' van de Vogelbescherming.

de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied zoals die hier voorkomen en die overigens nog wel verder kunnen worden geoptimaliseerd.

Verder speelt met name ook voor het Kromme Rijngebied de problematiek rond de energietransitie en de eventuele aanleg van zonnevelden en windmolens. Daarom is het naar onze mening van belang dat uitgaande van de 'Trias Energetica' eerst maximaal op het besparen energie wordt ingezet, zodat er zo min mogelijk duurzaam hoeft te worden opgewekt. Ook kan door het (strikt) toepassen van de 'Zonneladder' zoveel mogelijk worden voorkomen dat de buitengebieden onnodig worden aangetast, ook al ben je er daarmee als we de huidige (en toekomstige) energiebehoefte van Zeist zien nog lang niet, althans op basis van de diverse inschattingen die in die zin zijn gemaakt⁶¹.

Voor zover dan toch het opwekken van duurzame energie in het buitengebied noodzakelijk is zou dat in ieder geval 'Natuur- en landschapsinclusief' moeten gebeuren⁶². Ook biedt 'meervoudige ruimtegebruik' wellicht kansen⁶³, zoals van ter plaatse van de snelwegen, waaronder de A-12 met als idee een 'zonnelint' en (dus) ook een overkapping van de A-28 met een 'zonnedak' dat bijvoorbeeld tegelijkertijd de lucht zuivert.

Aanbevelingen

- Het zou in ieder geval mooi zijn als eveneens voor het Kromme Rijngebied een integrale 'natuurvisie' zou worden gemaakt, teneinde hier ook echt aan de natuur een kwaliteitsimpuls te kunnen geven (zie in deze overigens ook de diverse rapporten vanuit het zogenaamde: 'Kromme Rijn Project' uit de jaren '70 van de vorige eeuw, evenals ook het rapport: 'Ecologische verbindingzones Kromme Rijngebied (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2009)');
- In ieder geval zijn er nog diverse opties om ook hier tot een natuur- en ook landschapsversterking te komen, waarvoor in het verleden dus al diverse voorzetten zijn gedaan, zoals in het kader zowel het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & partners, 2009)', als in nadere onderzoeken van de provincie Utrecht om de hier gelegen ecologische verbinding te versterken (zie in deze dus o.a. ook Bijlage 8: 'Biotopenkaart Kromme Rijngebied Zeist – Bunnik');
- Dan zou ook hier o.i. op het gebied van de waterkwaliteit nog heel veel te winnen zijn, dat niet alleen door het herstel van de kwel, maar ook door herstel waterkwaliteit van de er voorkomende sloten, dat o.a. ook in kader van maatregelen m.b.t. de Kaderrichtlijn Water (KRW). Wat betreft de boeren sloten zou daarbij dan minimaal van de ambitie: 'levendig' moeten worden uitgegaan;
- Ook gezien de ligging nabij de stedelijke gebieden leent dit gebied zich natuurlijk nog eens extra voor de teelt van biologische producten die dan lokaal kunnen worden afgezet;

2.6.1.4 Groen binnen bebouwd gebied

Hierbij wordt dan aandacht gegeven aan het groen in het binnenstedelijke gebied, waarbij dan met name wordt verwezen naar hetgeen dan als de: 'Ecologische Hoofdstructuur Zeist (EHZ)' wordt aangeduid (zie in deze dus ook het: 'Groenstructuurplan Groen (voor) Zeist', Fig. op pag. 38). Meer in het bijzonder wordt daarbij dan aandacht gegeven aan o.a. het Sanatoriumbos en ook het (natuur)park De Brink die dan beide als belangrijke dragers/brongebieden van de binnenstedelijke groenstructuur kunnen worden gezien. Die

⁶¹ Zie in deze dus ook het beleidskader: 'Nieuwe energie voor Zeist - Routekaart naar een energieneutraal Zeist (Zeist, 2019)'.

⁶² Zie in deze o.a. de 'Toolbox natuurinclusieve energietransitie (Milieufederaties, 2021)'.

⁶³ Zie wat betreft zonnevelden overigens ook het regeerakkoord, waarbij multifunctioneel gebruik als voorwaarde wordt gesteld aan de aanleg daarvan.

binnenstedelijke groenstructuur zou dan moeten worden beschermd en waar mogelijk ook versterkt.

Hiervoor wordt met name in het betreffende hoofdstuk 2.5.2.2: 'Groen' en dan onder het hoofdje: 'Aanbevelingen' en dan onder het: 'Binnenstedelijk gebied' aangegeven waar er in die zin o.i. nog kansen liggen om tot een versterking van het binnenstedelijke groen te komen. Meer in het bijzonder wordt hier dus in die zin dus ook in de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)' behalve op de kansen tot het versterken van de natuur in de diverse buitengebieden, ook bij die m.b.t. de diverse binnenstedelijke gebieden, waaronder Zeist, stilgestaan en dat dan vanuit een totale visie(kaart) (zie ook Bijlage 5: 'Visiekaart Biodiversiteitsvisie Zeist'). Dus zou het goed zijn ook aan die kansen in de 'Omgevingsvisie' nadrukkelijk aandacht te geven.

2.6.2 De kernen van Zeist

In dit hoofdstuk wordt dan bij de diverse kernen van Zeist stilgestaan, dus achtereenvolgens Zeist, Den Dolder, Austerlitz, Bosch en Duin en Huis ter Heide. Daarbij wordt dan per kern zowel een meer algemene beschrijving wordt gegeven, als ook van bepaalde er voorkomende natuurwaarden, dat dus mede op basis van de in zin in de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021) gegeven beschrijvingen. Ook wordt dan aangegeven wat de bewoners tijdens het participatieproces als belangrijke waarden naar voren hebben gebracht.

Wat betreft de 'waarden die dan op basis van het participatieproces zijn opgehaald' vraagt de Stichting zich dus wel af hoe de gemeente daar dan als beleidsperspectief tegen aan kijkt, dus of deze uiteindelijk leidend zijn bij de toetsing met de: 'Waardenweger' en dat dan met name wat betreft de scores t.a.v. de buurt/kern of dat daar toch anders tegenaan wordt gekeken. Evenals of de gegeven waarden dan niet eerst toch nog nader dienen te worden uitgewerkt, dat dus ook ruimtelijk zin, alvorens deze ook echt goed mee te kunnen laten wegen.

Zo zijn er bijvoorbeeld in Bosch en Duin grote zorgen over de ruimte die er overeenkomstig het vigerende bestemmingsplan wordt geboden aan de bouw van kolossale villa's en gebouwen, o.a. in het kader van diverse er voorkomende zorginstellingen, hetgeen dan ten koste gaat van de voorkomende karakteristiek en groene kwaliteiten, hetgeen overigens door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt gedeeld.

In die zin zou het o.i. dan goed zijn dat nu eerst samen met betrokkenen een ruimtelijke visie wordt opgesteld en die visie dan ten grondslag te leggen aan een nieuw bestemmingsplan/omgevingsplan (vergelijk ook aanpak: 'Bestemmingsplan Bilthoven-Noord'⁶⁴). Dat daarbij dan tevens rekening houdend met de mogelijkheden die vergunning vrij bouwen biedt. Dat alles dus t.b.v. van het behoud van het aldaar aanwezige groene karakter.

Verder zou het dus o.i. goed zijn gewenst, zoals ook hiervoor in algemene al aangegeven, dat bij een beschrijving van de 'Ontwikkelingen en ambities' per kern (en later ook bij buurten) niet alleen wordt aangegeven welke bijzondere soorten er voorkomen, maar dus ook wat in die zin de kansen zijn om ook echt tot een versterking van de biodiversiteit te komen, dat dus mede op basis van de in die zin in de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)' daartoe aangegeven mogelijkheden.

⁶⁴ Zie in deze dus met name ook: 'Stedenbouwkundige visie Bilthoven-Noord (Royal Haskoning, 2013)'.

2.6.3 De buurten van Zeist⁶⁵

Hierbij worden dan de waarden van de afzonderlijke buurten aangegeven. Daarbij wordt dan (vaak) na een meer algemene beschrijving van de 'waarden' aangegeven, evenals de 'waarden die door bewoners tijdens het participatieproces zijn aangegeven', althans voor zover dat kennelijk het geval is geweest. Verder worden ook de 'ontwikkelingen en ambities' vermeld.

Ook hierbij is het dan tevens de vraag hoe de gemeente dan i.r.t. de: 'Waardenweger' aankijkt tegen de 'waarden' die in algemene zin worden aangegeven en de 'waarden die dan op basis van het participatieproces zijn opgehaald' en dat dan weer i.r.t. de aangegeven 'ontwikkelingen en ambities'.

Verder zou het dus o.i. goed zijn gewenst, zoals ook hiervoor al in algemene zin aangegeven, dat bij een beschrijving van de 'Ontwikkelingen en ambities' per buurt (net als bij de kernen) niet alleen de bijzondere soorten wordt aangegeven, maar ook wat dan in die zin de kansen zijn om ook echt tot een versterking van de biodiversiteit te komen, dat dus mede op basis van de in die zin in de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)' aangegeven mogelijkheden.

Voor zover relevant zal de Stichting Milieuzorg Zeist nog bij enkele buurten stil staan bij de 'waarden' en 'ambities en ontwikkelingen', althans voor zover daar natuurlijk nog aanleiding toe is.

2.6.3.1 Buurt Zeisterbos

Waarden

Het Zeisterbos is inderdaad een 'natuurparel' met ook een lange historie, indertijd (1913) door de gemeente aangekocht om dat te behouden. Inmiddels is dit bos, net als grote andere delen van de gemeentelijke bossen, in 1994 overgedragen aan de Stichting Utrechts Landschap.

Ontwikkelingen en ambities

Wat betreft het: 'Bisonveld' wordt dan aangegeven dat dit wordt opengesteld voor iedereen en bij uiteenlopende evenementen en activiteiten kan worden ingezet als locatie om te recreëren, te sporten en bewegen, etc.. Op zich bestaat hier tegen geen bezwaar, zij het wel dat het goed is, net als bij andere buitenlocaties op basis van een 'locatiepaspoort' te bezien wat wel en niet mogelijk is, waarbij dan niet alleen met ter plaatse aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie rekening zou moeten worden gehouden, maar ook met eventuele geluidsoverlast naar de omgeving.

Verder is deze locatie als eens als: 'NME-Centrum' in beeld geweest, dat als buitenlocatie van de Boswerf, dat ook aangezien die locatie op een in ecologische zin meer gevoelige locatie is gelegen en er ook relatief weinig ruimte is voor diverse activiteiten.

Ook wordt aangegeven dat men bestaande bedrijven (o.a. Bedrijvenpark Seyst) niet alleen wil behouden, maar waar mogelijk uitbreidingsruimte wil bieden, maar gezien de ligging midden in de natuur/het NNN ziet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarvoor geen mogelijkheden.

⁶⁵ Zie voor meer uitgebreide beschrijving van de groene waarden van de buurten en ook kansen, behalve de 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2021)', eveneens het: 'Groenstructuurplan Zeist (voor) Groen (Zeist, 2010)', Deel III, S5: 'De Collage van de buurten'.

2.6.3.2 Buurt Kerkebosch en Hoge Dennen

Waarden

De buurt wordt dan geafficheerd als een wijk die staat voor 'natuurinclusief wonen', waaraan bij de ontwikkeling ook veel aandacht is gegeven, waarvoor dus ook waardering, maar de bouw van de wijk is dus wel te koste gegaan van een aanzienlijke oppervlakte aan bos, waarvan deels ook bomen ouder dan 150 jaar.

2.6.3.3 Buurt Station Driebergen Zeist

Ontwikkelingen en ambities

Hierbij wordt dan stilgestaan bij de ontwikkeling van de nieuwe kern 'Rijnwijk', hetgeen dan als een oplossing moet dienen voor de vraagstukken in Zeist, zoals de roep om middeldure woningen en bereikbare kantoorlocaties.

Zoals ook op meerdere plaatsen in het bovenstaande reeds aangegeven is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. geen tegenstander van een bepaalde transformatie van het bestaande stationsgebied, maar dan wel op basis van de eerder door de gemeenteraad in die zin vastgestelde: 'Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen-Zeist (12N Stedenbouw, 2013)', dus binnen de aldaar aanwezige 'rode contouren' en passend bij het landgoedkarakter van dit station. Maar dus wel tegen de bouw van een geheel nieuwe kern met 500 – 1500 woningen, hetgeen ongetwijfeld ten koste zal gaan van de hier aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

2.6.3.4 Buurt Brugakker

Waarden

Hierbij wordt dan aangegeven dat het naastgelegen weidegebied een belangrijke recreatieve waarde heeft, o.a. door wandelpaden, evenals dat die waarde in de toekomst versterkt kan worden.

Nu is met name dat weidegebied uitermate kwetsbaar voor recreatieve ontwikkeling, dat o.a. als functie binnen de hier gelegen ecologische corridor (zie in deze dus ook Bijlage 6: 'Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zuid-West, 2020)'), dus ziet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarvoor geen verdere mogelijkheden. Bovendien is hiervoor indertijd met de visie: 'Boeren, burgers en buitenlui (Utrechts Landschap, 2007)' ook een alternatief ontwikkeld, namelijk paden parallel aan de hier gelegen kwelsloot, dat teneinde het gebied wel te kunnen beleven, maar dan zonder een nadere verstoring.

2.6.3.5 Buurt Lyceumkwartier

Waarden

Hierbij wordt dan terecht stilgestaan bij de: 'Cultuurhistorische waarden' van het Lyceumkwartier en de ook daarmee samenhangende ecologische waarden.

Toch zie je ook hier, net als in Bosch en Duin, vaak inbreidingen die ten koste van aanwezige waarden gaan. Ook in die zin zou het dus goed om te bezien, dat dan mede met als input van de door de wijk opgestelde 'visie', of hier geen algehele herziening van het thans vigerende bestemmingsplan nodig is teneinde aanwezige waarden ook echt adequaat

te kunnen beschermen. Dat daarbij dan tevens rekening houdend met de mogelijkheden die vergunning vrij bouwen biedt.

2.6.3.6 Buurt Valkenbosch

Waarden

Deze buurt herbergt inderdaad een aantal (meer) verborgen (cultuurhistorische en natuur) parels, zoals de 'Dieptetuin', maar bijvoorbeeld ook het tracé van de oude spoorlijn Zeist-Bilthoven. Gezien hun waarden zouden beiden moeten worden behouden.

2.6.3.7 Buurt Dijnselburg

Hierbij wordt dan o.a. aangegeven dat voor met name het landgoed Dijnselburg een gebiedsvisie wordt opgesteld, evenals dat toekomstige ontwikkelingen zoveel mogelijk dienen aan te sluiten op wat de gebiedsvisie zal voorschrijven.

Zoals bij de gemeente bekend is dit proces stilgelegd, aangezien niet direct tussen alle betrokken consent over de gebiedsvisie kon worden bereikt. In die zin hecht de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er toch aan, dat ook gezien de met eventuele ontwikkelingen in geding zijnde waarden, dat wordt gezien of alsnog het bereiken van consent mogelijk is (zie in deze overigens ook het document: 'Kadernotitie Gebiedsvisie Dijnselburg (BRO, 2018)').

2.6.3.8 Buurt Utrechtseweg

Voor deze buurt is dan samen met 'stakeholders' zowel de: 'Gebiedsvisie Utrechtseweg-Noord (OKRA, 2017)' opgesteld, als ook een nadere uitwerking van het zogenaamde: 'Groene Raamwerk (Bureau Lubbers, 2021)'.

Teneinde hierbij bepaalde kwaliteiten ook daadwerkelijk te kunnen behouden en ook realiseren is het van belang zowel de 'Gebiedsvisie', als het: 'Groene Raamwerk' als leidraad voor toekomstige ontwikkelingen aan de houden.

2.6.3.9 Buurt Vollenhove

Ontwikkelingen en ambities

Ook voor deze wijk is dan onder de titel: 'Vollenhove vooruit' een proces gestart om daaraan samen met diverse 'stakeholders', waaronder bewoners, op basis van een gebiedsvisie aan een integrale kwaliteitsimpuls te geven. Daartoe is inmiddels door de gemeenteraad het: 'Parkplan Vollenhove - Opmaat naar de gebiedsvisie (URHAHN, 2021)' vastgesteld.

Verder wordt dan stilgestaan bij het eventueel aanleggen van een (H)OV tussen het USP en Zeist (en dan door naar Amersfoort), hetgeen dan een impuls kan bieden voor een vernieuwing van Vollenhove en ook het Handelscentrum. Alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus op een voorstander is van (hoogwaardig) openbaar vervoer, dat vanuit de noodzakelijke transitie naar meer duurzame vormen van vervoer, is zij wel van mening dat bij die keuze voor het soort (H)OV zeer zorgvuldig naar de ruimtelijke effecten dient te worden gekeken. Daarbij komt dat er feitelijk al langs de Universiteitsweg en de Utrechtseweg over vrijwel de gehele lengte een vrije busbaan aanwezig is, zodat het toch de vraag is wat een eventueel (H)OV daaraan dan nu nog kan toevoegen.

2.6.3.10 Buurt Driebergseweg

Ontwikkelingen en ambities

Hierbij wordt dan o.a. de aandacht gegeven aan kwaliteiten 'Stichtse Lustwarande', waarvan het van belang is deze te behouden (zie in deze dus o.a. de: 'Visie op de Stichtse Lustwarande (Provincie Utrecht, 2005)')

Zoals ook in het voorgaande reeds aangegeven liggen hier toch ook kansen om tot een ecologische structuurversterking te komen (zie in deze dus o.a. ook Bijlage 6: 'Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)').

2.6.3.11 Buurt Den Dolder-Noord

Ontwikkelingen en ambities

Hierbij wordt o.a. stilgestaan bij de toekomstige herontwikkeling van de WA Hoeve, dat ook als deel van het Programma Hart van de Heuvelrug. Het zal duidelijk zijn voor zover daar natuur/bos dient te worden aangetast/gekapt dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar dan zeer kritisch tegenover staat (zie in deze dus ook de zienswijzen van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake zowel het: 'Ontwerp-bestemmingsplan WA Hoeve HOV en ZOV', als ook het: 'Ontwerp-bestemmingsplan WA Hoeve HMA').

Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van het NS Den Dolder tot een regiopoort voor de recreatie, inclusief dus mogelijk ook een (H)OV naar Den Dolder.

Wel dus goed dat hier ook aandacht is voor de ecologische noord/zuid en ook oost.west corridors, waar nog steeds bepaalde opgaven liggen (zie in deze dus zowel de: 'Structuurvisie Zeist schrijf je met Q', 'Visiekaart', als bijvoorbeeld ook bijlage 5.A: 'Visiekaart Biodiversiteitsvisie').

2.6.3.12 Bosch en Duin

Alhoewel hierbij ook al eerder en wel in het hoofdstuk m.b.t. afzonderlijke kernen is stilgestaan, wordt daar in dit hoofdstuk toch met name ook meer stilgestaan bij de inbreng vanuit de wijk/samenleving.

Zoals ook daar reeds aangegeven zijn er in Bosch en Duin met name grote zorgen over de ruimte die er overeenkomstig het vigerende bestemmingsplan wordt geboden aan de bouw van kolossale villa's en gebouwen, o.a. in het kader van diverse er voorkomende zorginstellingen, hetgeen dan ten koste gaat van de voorkomende karakteristiek en groene kwaliteiten. In die zin zou het dan o.i. goed zijn nu eerst voor Bosch en Duin samen met betrokken een ruimtelijke visie uit te werken, uiteraard voor zover deze er nog niet is, en die visie dan ten grondslag te leggen aan een nieuw bestemmingsplan/omgevingsplan (vergelijk ook aanpak: 'Bestemmingsplan Bilthoven-Noord⁶⁶'). Dat daarbij dan tevens rekening dient te worden gehouden met de mogelijkheden die thans aan vergunningvrij bouwen worden geboden zal ook duidelijk zijn. Dat alles dus t.b.v. van het behoud van het bijzondere groene karakter.

Verder wordt dan stilgestaan bij de 'Wegh der Weegen' en de mogelijkheden deze tot transformeren tot de 'Amersfoortse Lustwarande'. Zoals ook eerder al aangegeven, dat ook in haar zienswijze t.a.v. de 'Propositie Zeist (Zeist, 2021)', zou het toch goed zijn als meer

⁶⁶ Zie in deze dus met name ook: 'Stedenbouwkundige visie Bilthoven-Noord (Royal Haskoning, 2013)'.

duidelijk wordt wat daarmee nu exact wordt beoogd en dat dus daardoor niet de deur wordt opengezet voor tal van nieuwe 'rode ontwikkelingen', zoals die m.b.t. het landgoed Dijnseburg.

2.6.3.13 Buurt Huis ter Heide

Zoals inmiddels ook bij de gemeente bekend is deze kern/buurt in de 'Green city challenge' dan wat betreft de dorpen op de tweede plaats geëindigd. Daar zou dus iedereen trots op moeten zijn.

Anderzijds zijn er ook ontwikkelingen gaande die ook (deels) ten koste van aanwezige groene waarden zullen gaan. In het bijzonder gaat het dan om de ontwikkeling van een nieuwe woonkern ter hoogte van: 'Huis ter Heide-Zuid' en met name ook: 'Huis ter Heide-West'. In ieder geval zou het goed zijn als met name t.a.v. 'Huis ter Heide-West' wordt gezien hoe hier ook echt een natuurinclusieve ontwikkeling kan plaatsvinden, dus met behoud van het hier aanwezige bos.

2.7 Waardenweger

Wat betreft de gegeven 'Waardenweger' zou het dan toch goed zijn, zoals ook hiervoor al aangegeven, als toch een uitgebreider er op was ingegaan hoe deze dan moet gaan functioneren en hoe bepaalde waarden dan uiteindelijk gaan worden gewogen, dat niet alleen m.b.t. de verschillende waarden per score, dat zowel per buurt als voor Zeist als geheel, maar ook die tussen de buurt en die voor Zeist als geheel onderling. Evenals hoe daarbij dan tegen bepaalde 'ambities' wordt aangekeken. In ieder geval zou de: 'Waardenweger', die dan kennelijk (mede) is gebaseerd op het principe van het zogenaamde 'Mengpaneel', o.i. nog nader moeten worden uitgewerkt, zowel in kwalitatieve⁶⁷ en indien mogelijk/wenselijk in kwantitatieve zin⁶⁸.

Ook was het dus goed geweest als in die zin eveneens was stilgestaan bij de relatie met de 'Omgevingstafel' en bijvoorbeeld ook het: 'Handvat participatie', dat mede ook gezien de eisen die de omgevingswet aan participatie stelt en dat dan weer in relatie tot het amendement m.b.t. participatie dat in de Eerste kamer t.a.v. de: 'Invoeringswet Omgevingswet' is aangenomen. In ieder geval zou het dus goed zijn als bij de participatie in beginsel wordt uitgegaan met het bereiken van 'consent' waar in Zeist met 'GONS' al veel ervaring is opgedaan (zie in deze dus ook: 'Notitie GONS-Werkwijze (Zeist, 2015)').

2.8 Vervolg

2.8.1 Omgevingsplan

Hierbij wordt dan stilgestaan bij het verschil tussen de omgevingsvisie en een omgevingsplan, waarbij de regels in een omgevingsplan dan kennelijk direct bindend zijn, maar de ambities zoals deze in de omgevingsvisie worden aangegeven, die dan de koers aangeven, dus kennelijk niet. Behalve dan als deze zouden worden doorvertaald in het omgevingsplan, althans zo heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uit de in die zin in de omgevingsvisie gegeven toelichting begrepen.

⁶⁷ Denk daarbij dan bijvoorbeeld aan een bepaalde prioritering, waarbij aan betekenis groen in Zeist, evenals vanuit het 'Planet-deel' van duurzame ontwikkeling, de hoogste prioriteit/waarde wordt toegekend. Dat dan ook vanuit het beginsel van 'natuurinclusief ontwerpen'.

⁶⁸ Denk daarbij bijvoorbeeld aan het kwantificeren van de (economische) waarden van het groen, zoals op basis van de 'ecosysteemdiensten' die deze met zich meebrengen (zie in deze dus o.a. ook de publicatie: 'Natuurverkenning 2050 - Scenario Natuurinclusief (WUR, 2022)' én bijvoorbeeld ook: 'Het geld groeit op onze Heuvelrug (Bade, T., 2005)'. Waarbij dan wel zij aangetekend dat de 'intrinsieke waarde' van de natuur natuurlijk in geld is uit te drukken.

Maar anderzijds is het toch zo dat een omgevingsvisie voor de gemeente wel degelijk 'zelfbinden' is.

In ieder geval goed te lezen dat men het omgevingsplan samen met de bevolking wil opstellen.

2.8.2 Programma's

Net als voor het rijk, de provincies, bestaat er dus voor de gemeente de mogelijkheid om de hetgeen in de: 'Omgevingsvisie' naar voren wordt gebracht uit te werken in programma's. In ieder heeft de provincie Utrecht in die zin dus al verschillende programma's vastgesteld.

2.8.3 Plan-MER

Ook hier is in het voorgaande al uitgebreid stilgestaan. O.i. blijft het toch een gemiste kans, voor zover niet al wettelijk verplicht, dat de gemeente voor voorliggende: 'Ontwerp-Omgevingsvisie' geen: 'Plan-MER' heeft opgesteld, dat ook gezien de toch als zodanig opgenomen opties voor meerdere relatief grootschalig ontwikkelingen. Natuurlijk deze dienen nog nader te worden verkend of onderzocht, maar anderzijds kan het opstellen van een: 'Plan-MER' nu juist helpen de waarden die met bepaalde ontwikkelingen mogelijk in het geding zijn ook echt in kaart/beeld te brengen, evenals mogelijke alternatieven, teneinde zo ook echt bewuste en dus zorgvuldig afgewogen keuzen te kunnen maken.

2.8.4 Wat te doen bij een plan

Hierbij wordt dan o.a. bij de participatie stilgestaan. Inmiddels is dan door de gemeente een: 'Handvat Participatie' vastgesteld, dus in ieder goed daar dan ook naar te verwijzen, ook al is dat o.i. zeer weinig specifiek m.b.t. ruimtelijke ontwikkelingen (zie in deze dus ook de: 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het 'Rv Handvat participatie').

3. Conclusie

Zoals gesteld: wij staan voor vele en zeer grote uitdagingen, zowel m.b.t. de biodiversiteit als het klimaat.

Om echt in balans met de aarde te komen zullen wij nu wel echt door moeten pakken, waar wij dan allen samen onze schouders kunnen en moeten zetten. Doelen en ideeën zijn er volop, evenals de creativiteit om als mens tot co-creatie met de aarde en de natuur te komen, maar nu komt het gezien de urgentie op de uitvoering aan.

Met de voorliggende omgevingsvisie kan een belangrijke aanzet worden gegeven voor een (echt) duurzame ontwikkeling van Zeist, dus 'Zeist in Balans'.

In het voorgaande zijn hiertoe door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. t.a.v. bepaalde voorgenomen ontwikkelingen ook haar zorgen kenbaar gemaakt, zoals die m.b.t. het Station Driebergen-Zeist (met mogelijk bouw 500 - 1500 extra woningen), het HOV USP-Zeist-Amersfoort (met de mogelijk bouw van 0 - 5000 extra woningen), evenals een eventueel nieuw fietspad tussen het USP en Zeist-West.

Daarnaast zijn een groot aantal aanbevelingen gedaan om in Zeist ook echt een belangrijke stap naar een (meer) duurzame toekomst op basis van de zogenaamde 'donut-aanpak' te kunnen zetten. Dat vanuit het perspectief van een duurzame ontwikkeling van Zeist en dat van 'Zeist Natuurinclusief' in het bijzonder.

De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hoopt de gemeente de gegeven kritische kanttekeningen, evenals de aanbevelingen ook echt in haar overwegingen mee wil nemen, teneinde zo samen met uiteraard ook de inbreng vanuit de samenleving als geheel dé stap naar die duurzame toekomst van Zeist te zetten.

Hoogachtend,

Patrick Greeven

B. de Wolf

Afz.: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 JV Bilthoven

Bijlagen

Bijlage 1: Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het 'IRP'

Bijlage 2: Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake 'Propositie Zeist'

Bijlage 3: 'Manifest Toekomst van Zeist (SBZ et al, 2019)'

Bijlage 4: Visiekaart Zeist LOP Kromme Rijngebied Zeist

Bijlage 5.: 'Biodiversiteitsvisie Zeist', 'Visiekaart' en ook: 'Kaart groene netwerk Zeist'

Bijlage 6: Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)

Bijlage 7: Gemeentelijke duurzaamheidsindex Zeist 2021

Bijlage 8: Biotopenkaart Kromme Rijngebied Zeist - Bunnik (uit: 'Perspectief en inrichtingsbeeld voor de Ecologische Hoofdstructuur - Deelgebied Zeist-Bunnik (Grontmij, 2011)')

Bijlage 9: Kansen tot versterking robuustheid Heuvelrug

Bijlage 1: Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het: 'Rv Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio Utrecht 2021 - 2040' van de gemeente Zeist

Geachte leden van de Commissie Ruimte, wethouder, overige aanwezigen,

1. Thans is binnen de Commissie Ruimte en daarna in de gemeenteraad van de gemeente Zeist de besluitvorming inzake het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio Utrecht 2021 - 2040 (hierna: 'IRP')' aan de orde;
2. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik nog een reactie op het: 'IRP' te geven. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna het: 'IRP' in inhoudelijke zin aan de orde zal worden gesteld. Afgesloten zal worden met een conclusie;

Planproces

Proces

3. Zoals ook in het: 'IRP' aangegeven is aan het betreffende perspectief een lang proces voorafgegaan. De basis werd dan gevormd door het zogenaamde: 'REK Regio U-16 (2018)', waarin dan de ruimtelijke economische koers voor de regio is aangegeven;
4. Daarna heeft dan een thematische verkenning van diverse thema's plaatsgevonden, zoals m.b.t. wonen, werken en energie, hetgeen dan later door inbreng van (bepaal)de gemeenten nog is aangevuld met die op het gebied van natuur, landschap en cultuurhistorie (zie in deze dus met name het rapport: 'Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)' en ook de latere nadere uitwerkingen daarvan⁶⁹);
5. Uiteindelijk hebben die diverse nadere verkenningen dan, zij het wel nadat eerst nog een: 'Uitgangspuntennotitie' en ook een: 'Beoordelingskader' was vastgesteld, geleid tot de zogenaamde: 'Contour-REP Regio Utrecht (2020)' met o.a. de visiekaarten: 'Kaart van Altijd' met de ontwikkelingen tot 2030 en ook de: 'Kaart van Alles' met die tot 2040;
6. Teneinde dan zelf een koers t.a.v. de ontwikkelingen in de Regio te kunnen bepalen is dan door (o.a.) de gemeente Zeist eerst een: 'Position Paper (Zeist, 2019)' vastgesteld en daarna tegelijk met de 'Contour REP' de: 'Propositie Zeist (Zeist, 2020)', dat dan mede als basis is gebruikt als reactie op diverse regionale (en ook provinciale) plandocumenten;
7. Dan is een en ander uiteindelijk nader uitgewerkt in het: 'Concept-IRP', met ook een uitvoeringsparagraaf. Door de gemeenten zijn daarop dan wederom zienswijzen ingebracht, dat ook na een behandeling in de diverse gemeenteraden, hetgeen dan uiteindelijk tot het definitieve: 'IRP' heeft geleid. In een aparte notitie wordt dan aangegeven hoe met de diverse zienswijzen van de gemeenten is omgegaan (zie in deze dus ook de notitie: 'Overzicht zienswijzen raden op concept-IRP'). Voor wat betreft Zeist zelf wordt dan een in de notitie: 'Relatie IRP en Propositie van Zeist' ingegaan op wat dan als de 'gedeelde opgaven tussen Zeist en de Regio' wordt gezien (zie dus ook het: 'RV IRP', Bijlage 5: 'Relatie IPR en Propositie van Zeist');

Participatie

8. Meer in het bijzonder is in de laatste fase toch ook bijzondere aandacht gegeven aan de participatie, dat ook op basis van de reacties vanuit de diverse gemeente(rade)n. Die participatie heeft dan met name plaatsgevonden met regionale stakeholders, waar ook verslag van is gedaan (zie in deze ook de notitie: 'Memo Regionale Participatie');

⁶⁹ Zie wat betreft de nadere uitwerkingen dus ook de beide rapporten: 'Casestudy Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)' en met name ook: 'U 16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020 – 2040 (BVR, 2020)'.

9. Alhoewel het actief betrekken van regionale stakeholders door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt gewaardeerd, blijft zij het toch als een gemiste kans zien dat de bevolking zelf hier op geen enkele wijze bij is betrokken. De participatie vanuit de samenleving (in brede zin) dient dan plaats te vinden in het kader van met name de opstelling door de afzonderlijke gemeenten van hun: 'Omgevingsvisies' en ook '-plannen'. Dan heeft echter al wel de vaststelling van het: 'IRP' plaatsgevonden. Natuurlijk het: 'IPR' heeft dan weliswaar in planologisch-juridische geen formele status⁷⁰, maar anderzijds gaan de afzonderlijke gemeenten met het vaststellen daarvan natuurlijk wel een bepaalde commitment aan, dat ook vanuit een bepaalde 'governance';
10. Meer in het bijzonder valt het dan op, dat met name ook als we de notitie: 'Relatie IRP en Propositie van Zeist' bezien, dat er kennelijk ook al heel programma klaar ligt teneinde de als zodanig in de Propositie en nu ook het IRP voor de gemeente Zeist aangegeven projecten vorm te gaan geven, inclusief ook eventueel betrokken 'stakeholders', dat terwijl toch in die zin nog de 'dialogue' met de samenleving in het kader van de Omgevingsvisie loopt;
11. In ieder geval had o.i. toch voor de hand gelegen als het: 'Concept-IRP' (op zijn minst) voor het indienen van inspraakreacties ter inzage was gelegd, zoals dat vaak ook wel bij andere plannen zonder formele juridische status het geval is geweest;

Plannen op andere overheidsniveau's

12. Naast de plannen vanuit de diverse regio's, zoals dus de U-16, vindt er thans ook planvorming op diverse andere overheidsniveaus plaats, dat veelal in het kader van de invoering van de: 'Omgevingswet', zoals door het Rijk de: 'NOVI', door de: 'Provincie Utrecht' de: 'POVI/POVER' en dan door afzonderlijke gemeenten ook hun: 'Gemeentelijke Omgevingsvisies (GOVI)', zoals ook het proces zoals dat thans in die zin binnen de gemeente Zeist plaatsvindt m.b.t. haar 'Omgevingsvisie';
13. Dan speelt tevens op het Regionale niveau het proces in het kader van het 'UNED/MIRT-Oost', waarbij tamelijk recent ook de visie: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)' is gepresenteerd⁷¹;
14. Op diverse overheidsniveaus vindt er dus planvorming plaats. Op zich natuurlijk goed dat er op diverse schaalniveaus er planvorming plaatsvindt, zeker als deze ook echt integraal is, maar een goede onderlinge afstemming is dan wel van wezenlijk belang. Wel is het dus zo, dat ook gezien de complexiteit, ook al aangezien elk plan net weer iets andere accenten lijkt te leggen, dat dit het er natuurlijk voor de burger allemaal niet eenvoudiger op maakt;

Beoordelingskader i.r.t. opstellen echte 'Plan-MER

15. Teneinde aan het eindproduct en ook de toekomstige uitvoering dan mede sturing te geven is dan gebruikt gemaakt van een zogenaamd: 'Beoordelingskader', hetgeen dan ook is gebruikt in het kader van het: 'MIRT-Oost', of althans daarmee een grote gelijkenis vertoont;
16. Op zich goed dat van een dergelijk: 'Beoordelingskader' gebruik is gemaakt, maar het is in die zin natuurlijk nog geen: 'Plan-MER', inclusief ook een: 'Passende beoordeling';
17. Door de provincie Utrecht is in het kader van haar: 'Provinciale Omgevingsvisie (POVI)' dus wel een: 'Plan-MER' opgesteld, inclusief ook een: 'Passende beoordeling'. Daarbij

⁷⁰ Overigens is het o.i. zo dat wat betreft de formele planologische status de: 'Provinciale Omgevingsvisie (POVI)' bepalend is welke ruimtelijke ontwikkelingen al dan niet mogelijk zijn, althans voor zover dat uit een eerdere uitspraken van de Raad van State valt af te leiden n.a.v. een indertijd door het BRU gevoerde procedure tegen besluit van de provincie m.b.t. het toenmalige: 'Regionale Structuurplan (RSP)' (zie in deze ook de: 'Uitspraak van de Raad van State', d.d. 19 december 2007)

⁷¹ Zie overigens in deze ook het: 'Toekomstbeeld OV' waarna dan met name ook in het 'RV IRP' wordt verwezen.

komt men dan tot de conclusie dat de in de: 'POVI' opgenomen ontwikkelingen, inclusief ook die binnen de Regio, wel degelijk tot een aantasting kunnen leiden van binnen de provincie Utrecht aanwezige landschappelijke kwaliteiten (zie in deze dus ook de: 'Plan-MER Omgevingsvisie provincie Utrecht (TAUW, 2020)', Hoofdstuk 4.6: 'Levend landschap, erfgoed en cultuur', Tabel: 'Effecten ontwikkelingen op thema Levend landschap, Erfgoed en Cultuur', pag. 59);

18. Eveneens is door de provincie Utrecht een: 'Plan-MER' opgesteld m.b.t. het zogenaamde: 'Programma Wonen en Werken provincie Utrecht', inclusief eveneens een: 'Passende beoordeling' (zie in deze dus ook het rapport: 'Plan-MER Programma Wonen en Werken Provincie Utrecht (Antea-group, 2021)'). Door o.a. de Commissie voor de mer zijn daar in haar: 'Toetsingsadvies' ook een aantal kritische kanttekeningen bij geplaatst.
Inmiddels is dat: 'Programma Wonen en Werken' ook door GS vastgesteld, dat mede op de basis van een: 'Nota van Beantwoording programma Wonen en Werken', inclusief ook een reactie op het 'Toetsadvies' van de Commissie voor het m.e.r.;
19. Dus blijft het op basis gestelde toch de vraag of voor het voorliggende: 'IRP', ook al is dat wellicht dan wettelijk niet verplicht, toch niet goed was geweest als toch een: 'Plan-MER' was opgesteld, inclusief ook een: 'Passende beoordeling' m.b.t. mogelijke effecten van alle voorgenomen ontwikkelingen op de zogenaamde: 'Natura 2000-gebieden', zoals die m.b.t. stikstof;

Conclusie m.b.t. het planproces

20. In de loop van het proces zijn met name de gemeenteraden en ook de regionale stakeholders steeds meer aangehaakt. Een groot deel van bevolking is evenwel nog ongewis van de regionale ontwikkelingen zoals de regiogemeenten van de U-16 zich dat voor zich zien, evenals hebben zij daar dus ook geen (inspraak)reactie op kunnen geven (vergelijk in die zin dus wel ook het interactieve planproces zoals dat door de provincie Utrecht in het kader van de: 'POVI' is gevolgd, inclusief dus ook een formele zienswijzenprocedure). O.i. is en blijft dat toch een gemiste kans;
21. Meer in het bijzonder wordt het tevens betreurd dat toch geen echte: 'Plan-MER' is opgesteld, inclusief een: 'Passende beoordeling' m.b.t. mogelijke effecten op: 'Natura 2000-gebieden', inclusief die m.b.t. effecten stikstof, etc.

Inhoudelijke aspecten

22. Hierbij zal toch eerst een meer algemene reactie worden gegeven, waarna nog op aantal deelaspecten zal worden ingegaan. Hierbij kan dan tevens worden verwezen naar de reactie van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zoals deze eerder al in de Commissie Ruimte t.a.v. het: 'Concept-IRP' is gegeven, dat ook om te voorkomen thans teveel in herhaling te vervallen (zie in deze dus ook voor de zekerheid de als zodanig toegevoegde Bijlage 1.1: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het Raadsvoorstel zienswijze gemeente Zeist Concept-IRP');

Algemeen

Integrale aanpak

23. In het: 'IRP' wordt dan op basis van het centrale thema: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' op basis van 5-tal 'opgaven', een 7-tal 'perspectieven' én een 8-tal 'redeneerlijnen', evenals een 5-tal verdiepende afspraken m.b.t. bepaalde thema's, een toekomstbeeld voor de Regio Utrecht tot/voor 2040 geschetst. Dat dan op basis van een: 'Integrale Perspectiefkaart 2040' (zie in deze dus ook het: 'IRP', de kaart op pag. 102-103), hetgeen dan vervolgens gebiedsgericht voor een 5-tal als zodanig

onderscheiden gebiedsdelen nader wordt uitgewerkt. Tenslotte wordt ook alvast nader stilgestaan bij de uitvoering, waarbij dan aan een zogenaamde: 'Regionale programmering' een belangrijke betekenis wordt toegekend, evenals aan een: 'Adaptief ontwikkelpad';

24. Laat voorop worden gesteld dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de integrale aanpak zoals deze wordt voorgestaan en waar na inbreng vanuit de diverse gemeente(rade)n nu met name ook bijzondere aandacht wordt gegeven aan de waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, die in het: 'IRP' dan ook wel als de: 'Utrechtse Trots' worden aangeduid, bijzonder waardeert;
25. Wat betreft die integraliteit is het o.i. dus wel zo dat: '*Niet alles overal kan*'⁷², dus zullen in die zin toch ook bij nadere gebiedsgerichte uitwerkingen bepaalde keuzen moeten worden gemaakt, evenals is dus ook een bepaalde prioritering wenselijk/noodzakelijk, waaraan overigens ook wel in het: 'Beoordelingskader' en (nu) ook in het: 'IRP' zelf een bepaalde aandacht wordt gegeven;
26. Meer in het bijzonder is en blijft het dus wel zo dat de diverse gepresenteerde kaarten echte 'schetsen' blijven, hetgeen aan een kant aangezien veel nog onzeker en nog niet nader is uitgewerkt wellicht logisch lijkt, maar dat maakt het wel veel moeilijker bepaalde ontwikkelingen ook echt te duiden, dat dus ook gezien de daarmee gepaard gaande effecten, dat ook weer aangezien vaak met diverse bandbreedtes wordt gewerkt;

Opgave woningbouw en werkgelegenheid

27. Waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan toch met name kritisch over is (en ook blijft), is het gewoon in de Regio blijven faciliteren van de grote vraag naar woningen (tot 175.000 extra woningen) en ook de werkgelegenheid (tot 80.000 extra arbeidsplaatsen), waarbij door het faciliteren van de werkgelegenheid de druk op de woningmarkt natuurlijk nog verder zal worden verhoogd. Bij die vraag gaat het dan niet alleen om de woningbehoefte van de Regio Utrecht zelf, maar ook om de vraag die dan voorkomt uit wat dan als de binnenlandse en buitenlandse migratie wordt aangeduid, dus wat in algemene zin als de trek naar de Randstad bekend staat.
Alhoewel dan ervoor wordt gekozen de betreffende woningbehoefte toch in eerste instantie zoveel mogelijk in en nabij de randen van de stad Utrecht en vervolgens ook rondom de zogenaamde (H)OV-Knooppunten te realiseren (zie in deze dus met name ook de visie: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)' en ook de: 'RSU (Utrecht, 2021)'), zal dat naar verwachting wel degelijk ook met relatief grote negatieve effecten op de binnen de provincie Utrecht en dus ook Regio Utrecht aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie gepaard gaan (zie in deze dus wederom de: 'Plan-MER Omgevingsvisie provincie Utrecht (TAUW, 2020)', Hoofdstuk 4.6: 'Levend landschap, erfgoed en cultuur, Tabel: 'Effecten ontwikkelingen op thema Levend landschap, Erfgoed en Cultuur', pag. 59);
28. Natuurlijk men wil het groen dan mee laten groeien (zie ook het: 'Programma Groen Groeit Mee'), maar enerzijds is daarvoor vooralsnog geen financiering gevonden en anderzijds is de ruimte in Utrecht schaars, dus blijft het de vraag, ook al zijn daarna dan verkennende studies uitgevoerd, of hiervoor de ruimte uiteindelijk wel kan worden gevonden (zie wat betreft gegeven verkenningen o.a. het document: 'Groen groeit mee - Opgaven in beeld (BureauBuiten, 2021)' en dus ook de diverse nadere uitwerkingen m.b.t. groen en landschap in het kader van het: 'IRP');
29. Meer in het bijzonder is het dus ook nog onbekend wat de uiteindelijke effecten van COVID en thuiswerken zijn, hetgeen dus ook een grotere spreiding van de vraag naar

⁷² Zie in deze dus o.a. het eindrapport van de zogenaamde Commissie Remkes m.b.t. de stikstofproblematiek: '*Niet alles kan overal* (Commissie Remkes, 2020)'.

won(ing)en over het land kan betekenen, dus goed ook dat te blijven volgen en zo nodig de vraag bij te stellen;

30. In ieder geval wel mooi te lezen dat men voor: 'Natuurinclusief ontwerpen' en '- bouwen', dus: 'Nature Based Solutions (NBS)' gaat (zie dus o.a. het: 'IRP' en dan het kader op pag. 152), waarbij het o.i. goed zou zijn als ook in die zin voor de gemeenten in een: 'Handreiking NBS' zou worden voorzien, dat dus naast een: 'Handreiking voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen' en ook een: 'Handreiking vitaliteit met kwaliteit';
31. Overigens zal extra woningbouw en werkgelegenheid dus ook leiden tot extra druk op natuurgebieden in de nabije en verdere omgeving van de gebieden alwaar die verstedelijking is voorzien, gebieden die nu vaak al onder een te grote recreatieve druk staan, hetgeen, voor zover dus al wenselijk, het belang van een goede 'recreatie zonerings' nog eens extra benadrukt, dat ook rekening houdend met voldoende rustgebieden voor de dieren;

Duurzaamheid

32. In het: 'IRP' is dan het centrale thema: '*Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen*', met nu dus ook bijzondere aandacht voor wat dan als de: 'Utrechtse Trots' wordt aangeduid, dus de binnen de regio aanwezige intrinsieke kwaliteiten van het landschap, inclusief de natuur, en ook de cultuurhistorie.
Steeds duidelijker wordt hoe belangrijk groen is, niet alleen vanuit het gezichtspunt van de (achteruitgang van de) natuur/biodiversiteit (en dus ook van de zogenaamde 'ecosysteemdiensten'⁷³), maar dus ook voor de gezondheid/het welbevinden van de mens (zie in deze o.a. de publicatie: 'Green and Blue Spaces and Mental Health (WHO, 2021)');
33. Ook aan de overige thema's die o.i. vanuit het gezichtspunt van duurzaamheid van belang moeten worden geacht wordt dan eveneens bijzondere aandacht gegeven, zoals het ontwikkelen van een circulaire economie, inclusief een circulaire landbouw, evenals de opgaven die er zijn om uiteindelijk tot een duurzame mobiliteit te kunnen komen;
34. Daarnaast is in het voorliggende: 'IRP' nu gelukkig dus ook de opgave m.b.t. de energietransitie, dat i.v.m. de problematiek van het klimaatverandering (vergelijk ook de bijeenkomst CoP 26 in Glasgow), geïntegreerd, dus wat betreft de: 'RES Regio Utrecht 1.0';
35. Ook is er dan, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, bijzondere aandacht voor: 'Natuurinclusief ontwerpen' en ook '- bouwen', dus 'Nature based solutions' (zie in deze dus o.a. ook het: 'Manifest bouwen voor natuur'), hetgeen eveneens wordt gewaardeerd⁷⁴;
36. Wel valt het op dat vele van de (m.b.t. het thema duurzaamheid) aangegeven doelen niet tot nauwelijks SMART zijn, met uitzondering dan van die m.b.t. wonen, werken en duurzame energie, zodat het niet alleen onduidelijk blijft hoe hard die doelen dan zijn, maar het daardoor tevens de regie/sturing er niet eenvoudiger op zal maken;
37. Dan zou het o.i. toch mooi zijn, zoals ook in de eerdere reactie op het: 'Concept-IRP' aangegeven, als de Regio U-16 net als de stad Amsterdam de zogenaamde 'Donut-aanpak' zou gaan omarmen, waarbij dus echt op basis van daartoe gegeven ecologische grondslag/analyses wordt gestuurd op een ontwikkeling die enerzijds de grenzen van de aarde/natuur respecteert, anderzijds rekening houdt met de minimale

⁷³ Zie in deze dus met name ook de website: 'www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl'

⁷⁴ Zie overigens m.b.t. NBS ook de publicatie: 'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120 (WUR, 2020)'.

behoeften van de samenleving, dus ook in die zin inclusief is (vergelijk in deze dus ook de zogenaamde: 'Sustainable Development Goals (SDG's) van de UN'⁷⁵;

Natuur en landschap

38. Dan is met name t.a.v. het: 'REK' een aanzienlijke inhaalslag gemaakt m.b.t. het alsnog rekening houden met waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, evenals aan die waarden bij toekomstige ontwikkelingen bijzondere aandacht te geven (vergelijk dus ook de aanpak via het programma: 'Groen groet mee');
39. Zoals bekend staan we behalve m.b.t. het klimaat, ook m.b.t. de biodiversiteit voor grote opgaven (vergelijk ook diverse rapporten IPBES en waaraan met name volgend jaar bij CBD CoP 15 in China/Kunming bijzondere aandacht zal worden gegeven). Dus verheugd over alle aanpassingen die in die zin m.b.t. opgave t.a.v. de natuur/biodiversiteit zijn doorgevoerd;
40. Meer in het bijzonder is dan als een van de doelstellingen aangegeven dat men de Heuvelrug meer robuust wil maken, hetgeen natuurlijk op zich mooi is, maar anderzijds blijft het o.i. dus wel onduidelijk hoe men daar dan vorm aan wil gaan geven.
In ieder geval wordt daarbij door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het alsnog realiseren van een robuuste ecologische verbinding tussen de Heuvelrug en de Veluwe ter hoogte van het zogenaamde 'Valleilint'/'Groene loper' van wezenlijk belang geacht, dat teneinde ook op de Heuvelrug op termijn tot meer duurzame populaties en ook (meer) complete zelfregulerende ecosystemen, inclusief dus mogelijk ook predatoren als de wolf, te kunnen komen (zie in deze dus eventueel ook:
<https://regiotvdebilt.nl/televisie/gemist/levende-monumenten/89b4b1d3-db61-497c-9aaf-3a4d2a08f0e9/levende-monumenten-de-wolf-van-de-utrechtse-heuvelrug>).
Verder moet dus ook, dat mede ook gezien de in de toekomst te verwachten nog grotere recreatieve druk, met name op Heuvelrug, maar ook elders, een goede 'recreatieve zonerings' o.i. van groot belang worden geacht. In het kader van het NPUH is daar ook een eerste aanzet toe gegeven, maar moet deze kennelijk toch nog verder nader worden uitgewerkt/bezien'.
Ook zou door het instellen van een snelheidsregime van 60 km/uur voor de provinciale wegen op de Heuvelrug tot een bepaalde verbetering robuustheid kunnen worden gekomen (zie dus ook het initiatief: 'Heuvelrug in goede banen');
41. In vergelijkbare zin geldt dat ook voor vele andere opgaven, zoals o.a. het versterken van de natuur in de zogenaamde: 'Kromme Rijn Vallei', inclusief ook de kansen tot het benutten van aldaar aanwezige kwelpotenties i.r.t. de: 'Blauwe Agenda Heuvelrug', ook al wordt daar in het kaartbeelden op pag. 36/38 en ook 114 wel een bepaalde impressie van gegeven;
42. Aangezien feitelijk t.a.v. diverse natuuropgaven alleen een globaal beeld wordt gegeven, voor zover dat dus al het geval is, is dan overeenkomstig het: 'Beoordelingskader' ook niet echt aan te geven, wat nu de effecten voor de biodiversiteit zijn, dat ook omdat geen kwalitatieve uitwerking op basis van bijvoorbeeld: 'Natuurdoetypen' heeft plaatsgevonden, maar is dat afhankelijk van de nadere uitwerking, dus programmering (zie dus ook het: 'Beoordelingskader' onder het hoofdje: 'Intrinsieke natuurwaarden', pag. 18);
43. Wel dus goed dat mede n.a.v. zienswijzen vanuit de gemeenten alsnog de ecologische verbinding tussen het Noorderpark en het Kromme Rijngebied (nog) meer expliciet op een van de betreffende kaartbeelden is aangegeven (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: 'Ontwikkelbeeld Kromme Rijn Vallei' naar het: 'IRP' en dan de Fig. op pag. 114), ook al aangezien deze verbinding voor tal van soorten voor hun overleven van belang

⁷⁵ Overigens bestaat er ook bij de provincie Utrecht steeds meer aandacht voor de zogenaamde: 'Donut-aanpak', zoals o.a. in het kader van het: 'Programma Recreatie en Toerisme'.

moet worden geacht (zie wat betreft de m.b.t. tot de betreffende ecologische verbinding van belang zijnde doelsoorten o.a. ook het rapport: 'Ecopassage Griffenstein bij de N-237 (Alterra, 2009)').

In die zin is dus wel ook aangegeven, dat men zich richt 'op een groene verbinding (ecologische en recreatief) over de A-28 (Landgoed Oostbroek) en de A-27 (Noorderpark)' (zie in deze dus ook het: 'IRP', het bepaalde op pag. 117), maar onduidelijk blijft dan toch wat daar dan exact mee wordt bedoeld, want juist ook als het om deze ecologische verbinding gaat moet een goede recreatieve zonering van belang worden geacht;

44. In ieder geval zal o.i. als algemeen doel alsnog wat betreft de natuur minimaal naar een: 'Basiskwaliteit' moeten worden gestreefd (zie ook diverse publicaties Vogelbescherming), evenals binnen het NNN en ook de Natura 2000-gebieden natuurlijk naar die kwaliteiten die daartoe in diverse: '(Natuur)beheerplannen' zijn vastgelegd;
45. Meer in het bijzonder is er dan niet tot nauwelijks in het: 'IRP' aandacht voor de problematiek van de stikstof, dus blijft het toch de vraag of diverse ontwikkelingen zoals men deze mogelijk wil maken, zowel wat betreft woningbouw, als die m.b.t. werkgelegenheid, inclusief toch ook een mogelijke uitbreiding van het wegennet, zoals in het uiterste geval dus een bypass van de A-12 ter hoogte Bunnik – Houten - Laaggraven, wel in juridische zin houdbaar zullen zijn;
46. Verder is dan door de gemeente Zeist gepleit voor het instellen van een: 'Bijzonder provinciaal landschap' voor (delen van) het Kromme Rijngebied. Daarop wordt dan door de Regio als reactie gegeven dat dat aan de provincie Utrecht is, maar waar het hierbij natuurlijk om gaat is dat de bijzondere landschappelijke waarden van dit gebied worden erkend, evenals wordt gezien hoe die kwaliteiten dan kunnen worden behouden en ook versterkt;

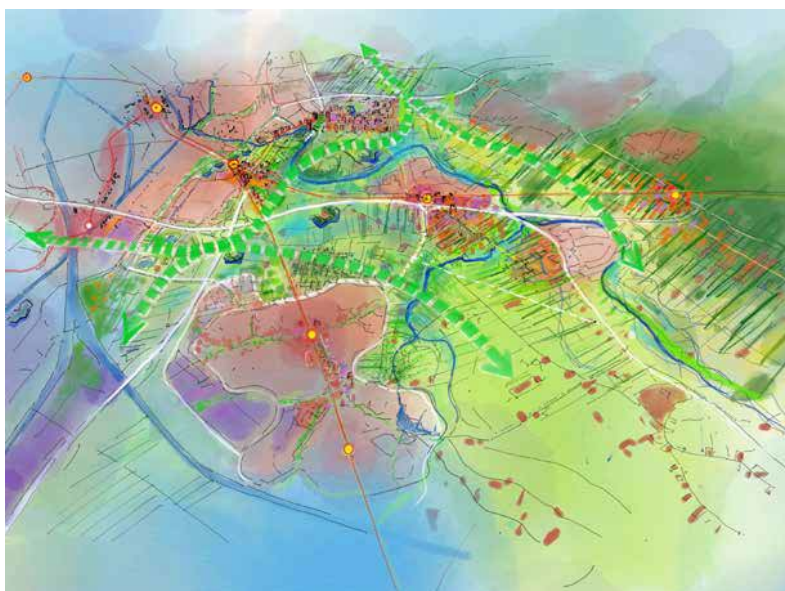

Fig.: 'Ontwikkelbeeld Kromme Rijnvallei' met dus o.a. ecologische corridor Vechtplassengebied/Noorderpark en het Kromme Rijngebied (zie ook het: 'IRP', Fig. op pag. 114)'

Specifieke aspecten

47. Hier zal dan met name nog worden ingegaan op enkele aspecten die dan in het bijzonder voor de gemeente Zeist van belang moeten worden geacht. Feitelijk wordt daar dan in het bijzonder in zowel het: 'Rv IRP', als ook in de notitie: 'Relatie IRP en Propositie Zeist' reeds bij stilgestaan;

(H)OV USP-Zeist

48. Mede door de zienswijzen van de gemeenten Zeist en De Bilt is hetgeen m.b.t. het '(H)OV USP – Zeist - Amersfoort' in het: 'IRP' is aangegeven nu enigszins genuanceerd, namelijk dat hierna nog een nader onderzoek dient plaats te vinden en op basis waarvan dan nog een nadere afweging van de varianten zal plaatsvinden, dat op basis van zowel de vervoerswaarde, als ook de daarbij in geding zijnde waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, zij het dat de (voorkeurs)verbinding gewoon langs de A-28 blijft ingetekend (zie in deze dus o.a. ook het: 'IRP', 'Visiekaart', pag. 102 – 103 en ook bijvoorbeeld de kaart op pag. 72: 'Mobiliteitsnetwerk 2040');
49. Ook op basis van haar eerdere reactie(s) zal het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. weliswaar een voorstander is van het verbeteren van het (H)OV tussen het USP en De Bilt/Zeist, dat ook gezien de opgave(n) m.b.t. het verduurzamen van de mobiliteit, maar gezien de met de diverse varianten gepaard gaande effecten op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, waaronder op de hier aanwezige ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied/Noorderpark en het Kromme Rijngebied (zie in deze dus ook de folder: 'Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2009)'), is zij dus vóór een tracékeuze ter hoogte van de as Universiteitsweg-Utrechtseweg, waar dus al grotendeels een vrije busbaan ligt;
50. Overigens wordt de aanleg van een dergelijk (H)OV ook gekoppeld aan de bouw van 0 - 5.000 extra woningen in Zeist-Noord, dat kennelijk ook teneinde de vervoerswaarde te van een eventueel HOV (lees: tram) te verhogen, naar de vraag blijft dan toch waar de gemeente al die woningen dan voor zich ziet. Meer in het bijzonder lijken dan diverse kaarten te verwijzen naar het gebied van het Bedrijvenpark Dijnseburg, dat kennelijk ook t.b.v. de ontwikkeling van wat dan als de: 'Regiopoort Zeist-Noord' wordt aangeduid (zie dus ook het: 'IRP', pag. 119), evenals als 'Regionaal Transformatiemilieu' (zie in deze dus ook het: 'IRP', de kaart op pag. 79), maar dan blijft het natuurlijk wel de vraag waar al de daar thans gevestigde bedrijven en kantoren dan naar toe zouden moeten gaan;
51. Kennelijk hangt een en ander dan ook (nog) samen met de ontwikkeling van een zogenaamde 'Multimodale hub A-28' ter hoogte van de afslag Den Dolder, inclusief dus een halte van de Waterlinielijn (zie in deze ook het: 'IRP', pag. 119);

Fietspad USP – Zeist

52. Ook hierbij blijft de Regio, ondanks een daartoe door met name de gemeente De Bilt, maar in zekere zin ook Zeist, ingebrachte zienswijze kennelijk vasthouden aan een rechtstreekse fietsverbinding tussen het USP en Zeist, dat kennelijk ook gezien het belang dat de provincie Utrecht daaraan hecht (zie in de o.a. het: 'IRP', 'Visiekaart', pag. 102 – 103' en ook het daartoe bepaalde op pag. 119);
53. Zoals bekend loopt nu juist hier een belangrijke ecologische verbinding, namelijk die tussen het Vechtplassengebied/Noorderpark en het Kromme Rijngebied (zie in deze dus wederom de folder: 'Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West. 2009)'), evenals is er o.i. wel degelijk een goed alternatief, namelijk door de huidige Bisschopsweg voor fietsers verder te verbeteren (zie in deze dus ook motie van de gemeenteraad Zeist, d.d. 08juli 2021), ook daarbij overigens nadrukkelijk rekening houdend met aanwezige natuurwaarden, maar kennelijk wil de provincie Utrecht/regio daar niet aan;
54. Gezien zienswijzen diverse gemeenten blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wonderlijk dat zowel provincie als ook de Regio ondanks de negatieve effecten die van

een dergelijke tracé op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie kunnen worden verwacht daaraan dan toch blijven vasthouden;

Ontwikkelingen op en nabij het Station Driebergen-Zeist

55. Kennelijk wil men dan bij het Station Driebergen-Zeist vast blijven houden aan de ontwikkeling van zowel wonen, evenals werken, dat laatste kennelijk ook als satelliet van het USP (zie ook het: 'IRP', pag. 83), waarbij het dan bij wonen gaat om 500 - 1500 extra woningen. Ook wordt gesproken over de uitbreiding van de spoorcapaciteit tussen Utrecht en Maarn (zie ook het: 'IRP', pag. 113), waarbij het dan kennelijk om een verdubbeling van het spoor gaat (zie in deze dus ook de notitie: 'Relatie IRP en Propositie van Zeist');
56. Nu is ook al eerder door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aangegeven dat zij zeer kritisch staat tegen de ontwikkeling van een nieuwe woonkern 'Rijnwijk' nabij het Station Driebergen-Zeist. Zoals bekend ligt dit Station midden in de Stichtse Lustwarande (SLW) en wordt het omgeven door aantal waardevolle landgoederen, die bovendien grotendeels deel uitmaken van het NNN. Ook lopen er een aantal belangrijke ecologische verbindingen. Juist teneinde rekening te houden met aangegeven waarden is dus nog niet zolang geleden de: 'Gebiedsvisie Station Driebergen Zeist (12 N Stedenbouw, 2014)' opgesteld, dus zou het goed zijn die visie dan als basis voor de toekomstige ontwikkeling van deze: 'Poort van de Stichtse Lustwarande/Heuvelrug' te nemen;
57. Dan zijn ook in het verleden al eens in het kader van de plannen voor de HSL-Oost diverse studies naar verbreding van twee naar vier sporen uitgevoerd. In ieder geval zal dat ook grote consequenties voor diverse direct aan het spoor gelegen natuurgebieden met zich meebrengen, evenals voor de oversteekbaarheid door dieren daarvan;

Regiopoort Den Dolder

58. Dan staat op diverse kaarten dus ook het stationsgebied van Den Dolder-Noord kennelijk als een soort van 'Regiopoort' aangegeven (zie in deze dus o.a. het: 'IRP', de kaart op pag. 116), maar ook hier is het aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. niet geheel duidelijk wat men daarmee dan precies beoogt;

Conclusie

59. Gewaardeerd wordt de echt 'integrale aanpak' van de voorliggende regionale visie/het perspectief, met na inbreng diverse gemeente(rade)n nu gelukkig ook de bijzondere aandacht voor het groen/natuur, hetgeen toch de basis voor het leven is;
60. Wel zijn er dus met name (grote) bedenkingen bij de grote opgaven m.b.t. wonen en ook werkgelegenheid, die de regio kennelijk gewoon wil faciliteren, terwijl daarvoor o.a. wel degelijk ook oplossingen op een hoger schaalniveau zijn te vinden, namelijk door de betreffende opgaven, waar overigens door diverse partijen verschillend tegenaan wordt gekeken, op basis van het principe van 'gebundelde deconcentratie' meer te spreiden over het land (denk o.a. ook aan Almere), ook daarbij uiteraard rekening houdend met aldaar aanwezige waarden;
61. Meer in het bijzonder zou het goed zijn als de Regio ook echt m.b.t. duurzame ontwikkeling de zogenaamde 'Donut-aanpak' zou omarmen (vergelijk ook Amsterdam);
62. Met betrekking tot de ontwikkelingen binnen de gemeente Zeist staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus met name kritisch tegenover de stedelijke ontwikkelen zoals deze in het: 'IRP' voor zowel Zeist-Noord, als het Station Driebergen Zeist zijn voorzien, dat ook gezien de daarmee (naar verwachting) mee in geding zijnde waarden van natuur, landschap en ook cultuurhistorie;

63. Dat geldt dan eveneens m.b.t. het: 'HOV USP – Zeist – Amersfoort' en een 'rechtstreeks fietspad tussen het USP en Zeist', met dus naar verwachting grote gevolgen voor de aldaar aanwezige ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied/Noorderpark en het Kromme Rijngebied;
64. Kortom, we staan met zijn allen voor grote opgaven/uitdagingen, zoals die m.b.t. het klimaat en ook de biodiversiteit. Daarvoor is ook echt een omslag/transitie van de samenleving als geheel nodig. Daartoe wordt in het voorliggende: 'IRP' gelukkig ook op diverse vlakken een aanzet gegeven, hetgeen ook wordt gewaardeerd, maar de vraag is dus wel of men daarbij moet blijven inzetten op (economische) groei (sec), terwijl o.i. dus toch veel meer de/het 'Brede welvaart/Wel-zijn', inclusief ook het wel-zijn van de natuur/aarde, het centrale thema zou moeten zijn⁷⁶;

Patrick Greeven (bestuurslid IVN-De Bilt e.o./Stichting Milieuzorg Zeist e.o.)

⁷⁶ Zo gebruiken we thans in het westen 3.5 keer de aarde (zie in deze ook diverse: 'Living Planet Report(s)'), dus om in die zin meer in balans te komen zullen we dan tot een heel andere economie en bijbehorende levensstijl moeten komen.

Bijlage 1.1 Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het: 'Raadsvoorstel zienswijze gemeente Zeist Concept-IRP'

Geachte raadsleden, wethouder, overige betrokkenen,

1. Thans is de het: 'Rv Zienswijze Zeist Concept-IRP' aan de orde. Door het College is ook al eerder een zienswijze op een eerder concept van het IRP ingediend. Leidraad van de zienswijze van de gemeente is de dan eerder door de gemeenteraad vastgestelde: 'Propositie Zeist 2020';
2. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna het: 'Concept-IRP' en daarmee samenhangende raadsvoorstel vanuit de gemeente in inhoudelijke zin aan de orde zal worden gesteld. Afgesloten zal worden met een conclusie (zie ook onder de aandachtspunten 67 t/m 70, pag. 19);

Planproces

3. Nadat eerst het RBU en daarna het BRU is opgeheven⁷⁷, is daarna door diverse gemeenten binnen de Regio Utrecht naar een nieuwe samenwerkingsvorm gezocht, eerst met 10 gemeenten, daarna met 16 gemeenten;
4. Door in eerste instantie 10 gemeenten is dus eerst een koersdocument opgesteld t.a.v. van de beoogde ruimtelijke economische ontwikkeling van de regio (zie in deze ook het document: 'Ruimtelijke Economische Koers U 10 - Ontmoetingsplaats voor Healthy Urban Living (U10, 2017)');
5. Daarna hebben er t.a.v. diverse thema's/pijlers eerst een aantal verkenningen plaatsgevonden, zoals m.b.t. wonen, werken (inclusief analyse kantorenmarkt), mobiliteit (inclusief een zogenaamde: 'knooppuntenanalyse') en ook energie (inclusief per gemeente ook zogenaamde: 'energiepaspoorten'). Mede n.a.v. van diverse moties door de diverse gemeenteraden heeft er daarna nog een aanvulling m.b.t. het thema/de pijler groen en landschap plaatsgevonden, ook wel als de 5^e Pijler aangeduid (zie in deze dus het rapport: 'Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)').
Op basis van de informatie zoals deze uit de betreffende analyserapporten naar voren kwam is dan vervolgens de: 'Contour-REP (U-10, 2020)' opgesteld, inclusief ook een 'Kaart van Altijd (tot 2030)' en een 'Kaart van Alles (tot 2040)', hetgeen wederom aan de gemeenteraden van de U16-gemeenten ter besluitvorming is voorgelegd. Dat ook inclusief een zogenaamd: 'Beoordelingskader'. Daarbij zijn toen ook door diverse gemeenten een aantal amendementen en moties aangenomen en niet in de laatste plaats ook m.b.t. het: 'Beoordelingskader' (zie o.a. voor het overzicht en ook de reactie vanuit de U-16 dus ook het: 'Raadsvoorstel Zeist Concept-IRP', Bijlage 5: 'Overzicht amendementen/moties Contour-REP' én ook Bijlage 6: 'Overzicht amendementen/moties Beoordelingskader');
6. Teneinde hun positie t.a.v. de: 'Contour-REP' te kunnen bepalen is dan door een aantal gemeenten in de regio een (pro)position paper opgesteld, zoals bijvoorbeeld door gemeente Zeist een: 'Propositie (zie in deze ook: 'Propositie gemeente Zeist voor het REP U-10 (Zeist, 2020)') en door de gemeente De Bilt een: 'Position paper' (zie in deze dus ook het: 'Position Paper - De betekenis van De Bilt in het Daily Urban System van de Regio (De Bilt, 2019)');
7. Indertijd is o.a. door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en ook anderen ten tijde van de gelijktijdige behandeling in de Commissie Ruimte van zowel het: 'Rv Contour-REP', het: 'Rv Propositie' en ook het: 'Rv Duurzame opwek energie' reeds een uitgebreide reactie op de betreffende beleidsdocumenten gegeven (zie in deze dus ook desgewenst in het

⁷⁷ Zie o.a. het: 'Regionaal Structuurplan 2005-2015 (BRU, 2005)'.

RIS: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het: 'Rv BOK REP en Contour REP', het 'RV Propositie' én het: 'Rv Duurzame opwek energie'/Beleidsvisie zonnevelden');

8. Die: 'Contour-REP' is dan uiteindelijk nader uitgewerkt in wat dan als het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP)' wordt aangeduid, dat dan weer in nauwe samenwerking met zowel het Rijk in het kader van (o.a.) U-NED (zie dus ook de visie: 'Utrecht Nabij (U-NED, 2019)'), de provincie Utrecht in het kader van de provinciale Omgevingsvisie (zie dus o.a. de: 'POVI'), de stad Utrecht (in relatie tot de: 'Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040') en uiteraard de deelnemende gemeenten.

Met name m.b.t. het thema/de Pijler groen en landschap heeft er nog wel een nadere uitwerking plaatsgevonden, zowel wat betreft een nadere verdieping van diverse daarbij aan orde zijnde thema's (zie dus ook het rapport: 'Verdieping groene routes en scheggen/Landschap van de toekomst/landbouw kerngebied (BVR, 2019)'), als t.a.v. de uiteindelijke ruimtelijke opgaven en waar deze dan zouden moeten landen (zie het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)');

9. Aan de gemeenten wordt dan thans de mogelijkheid geboden om op het: 'Concept-IRP' een zienswijze in te dienen, waarop door de Colleges, waaronder dat van Zeist, op een eerder concept al een reactie is gegeven.

Door het College wordt m.b.t. de zienswijze vanuit de gemeente Zeist dan een voorzet gegeven, dat mede op basis van de eerder door de gemeenteraad vastgestelde: 'Propositie' (zie in deze ook het: 'Rv Zienswijze Zeist Concept IRP') én ook een consultatie van de gemeenteraadsfracties die in die zin heeft plaatsgevonden (zie in deze dus ook het 'Rv Zienswijze IRP', Bijlage 9: 'Van de raad ontvangen mee te geven aandachtspunten voor zienswijze op Concept-REP')

Die door de bij de U 16 betrokken gemeenten ingebrachte zienswijzen moeten dan uiteindelijk tot een definitief IRP leiden, nog gevolgd door een 'Uitvoeringsstrategie' en ook een: 'Integraal Ruimtelijk Programma';

10. Het: 'Programma wonen en werken U-16' zal dan weer, net als van andere regio's binnen de provincie Utrecht worden opgenomen in het: 'Regionaal programma wonen en werken provincie Utrecht', waarvoor inmiddels een m.e.r.-procedure is opgestart⁷⁸;
11. Wat betreft de participatie met de samenleving heeft deze (uiteindelijk) kennelijk wel plaatsgevonden, maar dan vooral met een aantal 'regionale stakeholders' (zie in deze dus ook de aan het Raadsvoorstel toegevoegde Bijlage 8: 'Stand van zaken en vooruitblik - Participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief'), dat ondanks diverse moties vanuit diverse gemeenten om toch ook echt actief de bevolking te betrekken (zie dus o.a. ook de aan het Raadsvoorstel toegevoegde Bijlage 5: 'Overzicht amendementen/moties Contour-REP').

Zonder hier nu op dit moment al te diep op in te gaan blijft het niet breed laten participeren van de burgers/bevolking bij de thans overeenkomstig het: 'Concept-IRP' voorgestelde ruimtelijke ontwikkelingen o.i. toch een grote gemiste kans, terwijl het uiteindelijk met name die burger natuurlijk toch aangaat. Natuurlijk er lopen diverse processen in het kader van locale omgevingsvisies, waarbij (soms) ook aandacht voor de positie van de betreffende gemeente in de regio, maar veel burgers zijn van de beoogde ontwikkelingen in de regio zoals nu met het IRP voorgestaan niet of nauwelijks op de hoogte, behalve dan mogelijk via de media, terwijl de voorgenomen ontwikkelingen naar verwachting wel degelijk een grote invloed op de leefomgeving zullen uitoefenen.

In die zin zou het o.i. toch goed zijn als er ook alsnog voor derde belanghebbenden, waaronder de burgers, belangenorganisaties, etc., de mogelijkheid komt om zienswijzen

⁷⁸ Overigens ligt het betreffende 'Regionaal programma Wonen en Werken', inclusief ook de: 'Plan-MER' thans voor het indienen van zienswijzen ter inzage.

op het: 'Concept-IRP', hetgeen toch een (soort van) 'Regionale Omgevingsvisie (ROVI)' is, te kunnen indienen. Dat ook voorafgaand met een goede voorlichting/communicatie, alvorens het definitieve IRP door diverse gemeenteraden (op basis van 'consent') wordt aangenomen (vergelijk overigens ook het uitgebreide planproces in het kader van de: 'POVI').

Weliswaar heeft het IRP dan geen officiële wettelijke status, aangezien de Regio U-16 niet onder de WGR valt, maar daarom moet o.i. een inbreng vanuit de samenleving/burgers niet minder belangrijk worden geacht. Dat ook aangezien de gemeenten het IRP kennelijk toch als een (soort van) 'convenant' zien, waarbij de deelnemende gemeenten afspreken met behoud van de eigen publiekrechtelijke verantwoordelijkheden t.a.v. bijvoorbeeld gemeentelijke omgevingsplannen, de ambities en doelen van het IRP naar vermogen te helpen realiseren (zie in deze overigens ook het zogenaamde: 'Governance document').

Hoe dat ook zij, in ieder geval zou het op zich goed zijn als de gemeente Zeist, dat in navolging van de gemeente De Bilt, in haar zienswijze op het: 'Concept-IRP' aangeeft dat zij het IRP eerder als een 'tussenstap' ziet, ook al aangezien het proces in het kader van haar Omgevingsvisie dus nog loopt en dat zij er in die zin aan hecht dat elementen die voortkomen uit de betreffende locale participatieprocessen dan ook echt nog in de programmeringsfase van het REP/IRP aan de orde kunnen komen, dat ook gezien het voorgenomen adaptieve karakter van het IRP.

Natuurlijk de gemeente Zeist geeft in haar: 'Concept-zienswijze' aan dat zij bepaalde bouwopgaven, zoals voor Zeist-Noord en ook het Stationsgebied Driebergen-Zeist, niet als een 'taakstelling' ziet, maar deze te benaderen als een 'maatschappelijke opgave', waaraan Zeist op een eigen manier en vanuit eigen ontwikkelwaarden vorm wil geven, maar ook dan blijven de in het IRP in die zin genoemde woningaantallen natuurlijk wel boven de 'markt' hangen.

Bovendien is het o.i. gewoon zo dat als er eenmaal een definitief IRP ligt, het dan later niet eenvoudig zal zijn een eenmaal ingezette koers nog te wijzigen, dat dus n.a.v. de uitkomsten van het participatieproces in het kader van de omgevingsvisie, zodat ook al zou de gemeente Zeist net als de gemeente De Bilt en mogelijk ook andere gemeenten, zoals o.a. de gemeente Utrechtse Heuvelrug, dergelijke kanttekeningen bij het IRP plaatsen, het o.i. nog steeds een gemiste kans blijft dat burgers, etc., bij het gehele proces niet op een actieve wijze direct zijn betrokken;

12. Verder is het o.i. wel zo is dat het uiteindelijk niet alleen om reactie vanuit het locale perspectief van de gemeente Zeist zou moeten gaan, maar ook om een reactie op het gehele IRP, dat ook aangezien ontwikkelingen in andere gemeenten ook weer gevolgen kunnen hebben voor de keuzen waar de gemeente Zeist dan in haar eigen Omgevingsvisie voor staat (en natuurlijk ook vice versa);
13. Ook aangezien de invoering van de Omgevingswet wederom met een half jaar is uitgesteld, zou men o.i. eenvoudigweg ook de besluitvorming m.b.t. de IRP kunnen aanhouden, nadat dus eerst een uitgebreide participatie heeft plaatsgevonden;

Inhoudelijke aspecten

14. Eerst zal een algemene reactie worden gegeven, waarna nog bij een aantal deelaspecten zal worden stilgestaan en dan ook meer specifiek bij hetgeen in die zin in de: 'Concept-zienswijze' van de gemeente naar voren wordt gebracht;

Algemeen

15. In het: 'Concept-IRP' wordt dan aan de hand van de 'opgaven' t.a.v. het groen (inclusief nu ook de opgaven m.b.t. water, klimaatadaptie en biodiversiteit), mobiliteit, het wonen en werken én de energie hét (algemene) perspectief voor de Regio geschetst, namelijk

een: 'Gezond leven in en stedelijk regio voor iedereen', hetgeen dan weer in een 'zevental perspectieven' op meer thematische basis wordt uiteengezet. De gegeven perspectieven leiden dan weer tot integrale ruimtelijke keuzen die dan worden toegelicht op basis van een 'achtal redeneerlijnen'. Vervolgens vindt dan een thematische verdieping t.a.v. de thema's groen en landschap, mobiliteit (met dus o.a. het 'wiel met spaken'), wonen en werken en energie plaats, alvorens een nadere uitwerking in een vijftal deelgebieden plaatsvindt. Dat alles wordt dan op basis van een aantal (globale) schetsen per laag en ook een integrale: 'Perspectiefkaart' in beeld gebracht (zie dus ook het: 'IRP', 'Perspectievenkaart Regio Utrecht in 2040', pag. 28-29 en ook 100-101). Tenslotte vindt dus een uiteenzetting van de uitvoering plaats, inclusief wat dan als een 'Adaptief ontwikkelpad' wordt aangeduid;

16. Laat voorop wordt gesteld dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. verheugd is dat nu alsnog in het 'Concept-IRP' t.o.v. de eerdere: 'Contour-REP' en zeker t.o.v. de: 'Koers' aan groen en landschap, dus wat dan als de 'Trots van Utrecht' wordt aangeduid, zo'n hoge prioriteit, zo niet de hoogste prioriteit, wordt gegeven, dat niet alleen in algemene zin, maar ook in voorwaardelijke zin t.a.v. voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen (zie dus ook het 'Concept-IRP', 'Redeneerlijn 1: 'De Utrechtse Trots als basis', pag. 39);
17. Die prioritering voor groen en landschap, hoe mooi ook, neemt evenwel niet weg dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bij de overeenkomstig het: 'Concept-IRP' voorgestane sterke groei van de regio Utrecht tot een Metropoolregio - waarbij het dan niet alleen om het aantal inwoners en dus ook extra woningen gaat, maar ook om de economische groei, zoals m.b.t. de groei van het aantal arbeidsplaatsen, met dus ook weer verdergaande gevolgen voor diezelfde woningmarkt en naar verwachting ook de mobiliteit - dus wel (zeer) kritische kanttekeningen plaatst.
 Zoals iedereen die in de Regio Utrecht woont en werkt bekend is, staan de ruimtelijke kwaliteiten in de Regio al decennia onder een grote druk, dat ook na eerdere grote uitbreidingen in met name de jaren zestig en zeventig, de jaren negentig (met diverse zogenaamde VINEX-locaties)⁷⁹ en dan nu weer een nieuwe golf.
 De kernvraag is o.i. gewoon of je die sterke groei in de regio wel moet willen en in die zin dus ook accommoderen, dus in kwantitatieve zin, dat ook aangezien deze o.i. toch uiteindelijk vrijwel altijd ten koste zal gaan van de kwaliteiten van de regio, dus wat dan in het IRP als de 'Utrechtse trots' wordt aangeduid (zie in deze dus o.a. ook de diverse: 'Staat-en van Utrecht');
18. Als je dan het: 'Beoordelingskader' ziet, ook al liggen daar dan m.b.t. het bepalen van de eventuele effecten met name kwalitatieve inschattingen op basis van 'expert-judgement' aan te grondslag, dan zou de Regio daar op vrijwel alle punten naar verwachting beter op worden, ook al zijn m.b.t. een aantal subdoelen de inschattingen nog onzeker aangezien bijvoorbeeld een nadere uitwerking nog ontbreekt. Dat geldt dan bijvoorbeeld m.b.t. het subdoel: 'Het bevorderen van een gezonde leefomgeving' (zie in deze dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.1: 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' en dan onder het hoofdje: 'Bevorderen gezonde leefomgeving', pag. 9/10), maar bijvoorbeeld ook m.b.t. het subdoel 'Behouden versterken van de intrinsieke natuurwaarden', waarbij (enerzijds) wordt aangegeven dat de effectieve invloed op biodiversiteit ongewis is, maar (anderzijds) dat men al met al (toch) een licht positief effect verwacht (zie dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.4: 'Ruimtelijke kwaliteit verhogen' en dan onder het hoofdje: 'Behouden versterken van intrinsieke natuurwaarden', pag. 17/18).

⁷⁹ Zie in deze overigens o.a. het rapport: 'Ecologische toetsing stedenbouwkundige modellen Regio Utrecht (Bureau Waardenburg, 1990)'.

Nu hangt een dergelijk toetsing allereerst af van welke toetsingcriteria wordt uitgegaan, maar anderzijds is het o.i. gewoon zo dat kennelijk van veel veronderstellingen wordt uitgegaan, waarbij de uiteindelijke effecten vooralsnog alleen inschattingen zijn;

19. Nu is dus in het kader van de: 'POVI' (wel) een: 'Plan-MER' (inclusief ook zogenaamde: 'botsproeven') uitgevoerd en daarbij komt men toch o.i. tot een iets andere inschatting van de effecten van alle ruimtelijke ontwikkelingen dan op basis van het: 'Beoordelingskader' zoals dat in het kader van het voorliggende IRP is toegepast, namelijk dat er van gegeven ruimtelijke ontwikkelingen wel degelijk een negatief effect op met name de Utrechtse Landschappen zal uitgaan (zie in deze dus ook onderstaande fig.: '*Effecten ontwikkelingen op thema 'Levend landschap, Erfgoed en Cultuur (uit 'Plan-MER POVI', Hoofdstuk 4.6)*'). Dat terwijl deze dus al onder een grote druk staan;

Thema	Indicator	Huidig	Autonoom	Involed omgevingsvisie (per saldo)
Levend landschap, erfgoed en cultuur	Utrechtse landschappen	Neutraal	Negatief	
	Cultuurhistorie	Neutraal	Neutraal	
	Archeologie	Neutraal	Neutraal	
	Aardkundige waarden	Neutraal	Neutraal	

Tabel.: Effecten ontwikkelingen op thema 'Levend landschap, Erfgoed en Cultuur (uit: 'Plan-MER POVI', Hoofdstuk 4.6)

20. Natuurlijk men probeert een en ander te ondervangen door wat dan als: 'Groen groeit mee' wordt aangeduid, dat als opvolger van het eerdere: 'Ringpark-concept'⁸⁰, hetgeen op zich als men er dan voor kiest om de bevolking en werkgelegenheid sterk te willen laten groeien natuurlijk mooi is.

Een dergelijke voorwaarde, voor zover dus al hard (denk aan o.a. de financiën), neemt o.i. evenwel niet weg dat door de bouw van die minimaal 124.100 en maximaal 147.500 (inclusief kennelijk 30 % overprogrammering) extra woningen⁸¹ én ook 80.000 extra arbeidsplaatsen, zij het dat dus kennelijk ook al met de bouw van 167.265 extra woningen⁸² rekening wordt gehouden, hoe dan ook de druk op de regio als geheel sterk zal toenemen.

Weliswaar is het dan het voornemen het grootste gedeelte van die woningen en ook arbeidsplaatsen te situeren rondom zogenaamde 'Metropoolpoorten' en ook 'Regiopoorten', dat dus vanwege de relatie met het 'Wiel met spaken', hetgeen op zich vanuit duurzaamheid voor de hand ligt, namelijk vanwege goede bereikbaarheid (H)OV (zie ook de zogenaamde: 'Ladder van verdaas'), maar door de grote aantallen zal daar hoe dan ook o.i. grote effecten vanuit gaan. Is het niet door het ruimtegebruik ter plaatse van die poorten zelf, dan wel door de toename die daarvan via het zogenaamde 'roltrap-model' (op termijn) op de woningbehoefte van omliggende gemeenten zal uitgaan (zie

⁸⁰ Zie in deze ook het: 'Ringpark Magazine'.

⁸¹ Zie dus ook de betreffende getallen in het 'IRP' op pag. 21.

⁸² Zie dus ook het betreffende getal in het 'IRP' op pag. 156.

voor een nadere uiteenzetting ook hieronder onder aandachtspunt 22), evenals op de mobiliteit (in brede zin) en ook de recreatieve druk. Daarbij komt dan ook nog bij hoe slim men bepaalde functies ook wil combineren, hetgeen ook een mooi streven is, dat ook daarbij toch geldt, wil men tenminste ook echt kwaliteit realiseren, dat ook dan '*niet alles overal kan*'⁸³;

21. Meer in algemene zin kan hier nog de kanttekening bij worden geplaatst dat overeenkomstig de diverse rapporten van het NIDI/CBS de scenario's voor de toekomstige groei van bevolking toch onzeker zijn (zie in deze o.a. het rapport: 'Bevolking 2050 in beeld (NIDI et al, 2020)'), evenals hoe de samenleving zich ook na ervaringen met COVID verder zal ontwikkelen, zodat het wellicht ook in die zin goed was geweest, voor zover men de groei dus al wil accommoderen dat dan met diverse 'scenario's' was gewerkt, dus toch grotere bandbreedtes dan nu aangehouden, inclusief ook met een heldere prioritering/planning.
Natuurlijk men heeft op het einde van IRP met bepaalde onzekerheden rekening gehouden, dat door uit te gaan van wat dan een: 'Adaptief ontwikkelpad' wordt genoemd, maar in de praktijk is het de ervaring, dat als je eenmaal koers hebt gezet in de richting van een maximaal ontwikkelmodel dat dan een latere bijsturing lastig, zo niet onmogelijk is. Vele ontwikkelingen zijn dan feitelijk in gang zijn gezet, inclusief een bepaalde grondspeculatie, die dan nog lang een bepaalde schaduw vooruit zullen (kunnen) werpen;
22. Dan is op zich dus wel een inschatting van de woningbehoefte van de Regio gemaakt, dat kennelijk op basis van de zogenaamde PRIMOS-prognoses, die ook door Companen zijn gebruikt voor kwalitatieve woninganalyse (zie dus ook het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 gemeenten (Companen, 2020)').
Bij die PRIMOS-prognoses gaat men allereerst evenwel vaak ook uit van de gegeven plancapaciteit, dus t.o.v. het zogenaamde 'migratie saldo nul' komen daar altijd hogere aantallen m.b.t. de woningbehoefte uit. Duidelijk is dus wel ook dat er binnen de Utrechtse Regio wel degelijk ook sprake is van een aanzienlijke binnenlandse en buitenlandse migratie, die dan mede samenhangt met de druk op de Randstad als geheel⁸⁴.
Wat evenwel met name ook opvalt dat in het: 'Concept-IRP', ook al zou men dus groei willen faciliteren, er o.i. toch van de bouw van veel hogere aantallen extra woningen wordt uitgegaan dan zoals deze uit gegeven PRIMOS-prognoses naar voren komen. Zo zou er dan volgens die PRIMOS-prognoses (2020) tot 2040 van een woningtekort sprake zijn van 96.300 woningen (zie dus ook het rapport: 'Woningvraag Regio Utrecht - Kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte 2040 (Stec-groep, 2020)', 'Tabel 10: 'Confrontatie U16 woningvraag en plancapaciteit totaal', pag. 17)⁸⁵, terwijl men dus in het: 'Concept-IRP' voor betreffende periode uitgaat van 124.100 extra woningen,

⁸³ Zie in deze dus o.a. ook het eindrapport van de zogenaamde Commissie Remkes m.b.t. stikstofproblematiek: 'Niet alles kan overal (Commissie Remkes, 2020)' en bijvoorbeeld ook het rapport: 'Kiezen en delen - Advies van de Studiegroep Ruimtelijke inrichting landelijk gebied (ABDOPConsult, 2021)'.

⁸⁴ Zie in deze o.a. het rapport: 'Wonen in de provincie Utrecht - Knelpunten, veranderrichtingen en knelpunten (STEC-groep, 2017) en met name ook het rapport: 'Woningvraag Regio Utrecht – Kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte 2040 (Stec-groep, 2020)'. Met name uit dat laatste rapport komt dan naar voren dat het aandeel van de binnenlandse en buitenlandse migratie in de loop van het afgelopen decennium in de Regio Utrecht is toegenomen tot iets meer dan 50%.

⁸⁵ Een en ander geldt dus o.i. in vergelijkbare zin als we het deelrapport: 'Locatieonderzoek woningbouw Regio Utrecht - De opgave (SITE Urban Development, 2018)' er op na slaan en waarbij de cijfers uit van de PRIMOSprognoses uit 2017 als basis heeft gebruikt en waarbij men uiteindelijk op 90.000 woningen en inclusief sloop 104.00 woningen voor 2040 uitkwam (zie dus ook het: 'Locatieonderzoek woningbouw Regio Utrecht - De opgave (SITE Urban Development, 2018), het kader op pag. 11).

inclusief planuitval van 147.500 woningen (zie in deze dus ook het: 'Concept-IRP', de gegeven getallen op pag. 21). Tenzij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de betreffende cijfers dus op een verkeerde wijze interpreteert.

Verder is ook duidelijk dat alhoewel de bouw van woningen en kantoren, etc., dan voornamelijk rondom 'Metropoolpoorten' en ook 'Regionale poorten' is geprojecteerd daarvan toch ook op basis van wat dan als het zogenaamde 'roltrapmodel' wordt aangeduid een bepaalde druk vanuit de stad Utrecht op de omliggende in het groen gelegen gemeenten zal uitgaan, zowel wat betreft de woningbehoefte (zie in deze dus ook onderstaande fig.: 'Illustratie roltrapmodel (uit het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2020)'), als dus ook de mobiliteit en ook de recreatieve druk;

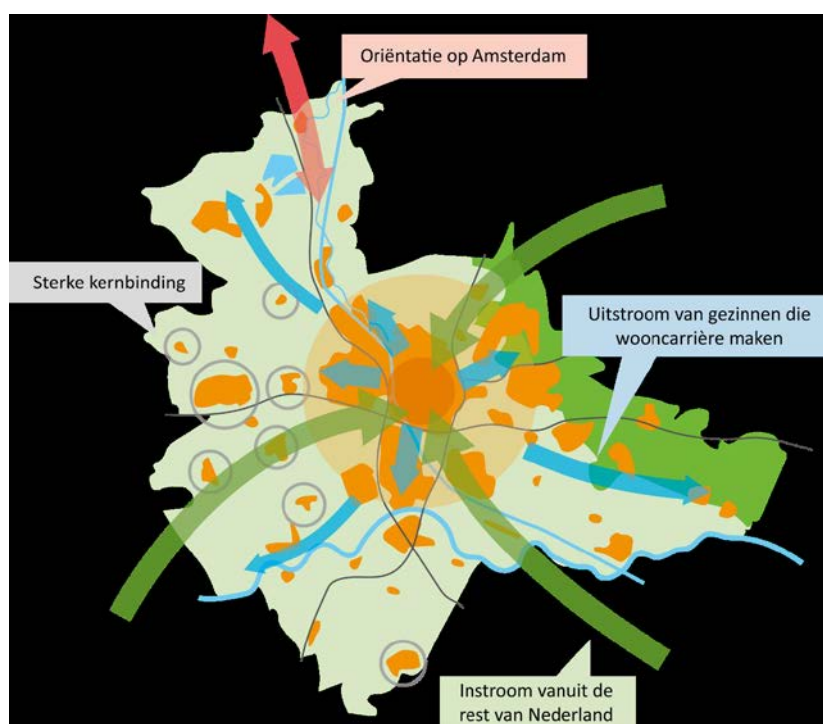

Fig.: 'Illustratie roltrapmodel (uit het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2020)'

23. Hoe dat ook zij, de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zet zich in voor een duurzame ontwikkeling in het algemeen en dus ook van de Regio Utrecht, inclusief ook de gemeente Zeist. Ook in haar eerdere reacties op o.a. de: 'Contour-REP' heeft de Stichting daarbij o.a. verwezen naar de kansen die in die zin het zogenaamde model van de: 'Doughnut Economics (Kate Raworth, 2016)' biedt en waarna ook in een motie van de gemeente Utrecht in haar reactie op het: 'Beoordelingskader' wordt verwezen. Overeenkomstig dat model wordt dus enerzijds rekening gehouden met de grenzen die de aarde aan ontwikkelingen stelt en anderzijds met de minimale basisbehoeften van de mens (zie in deze dus ook onderstaande fig.: 'Doughnut economics (naar K. Raworth, 2016)', dus met wat als de 'inclusieve samenleving' wordt aangeduid. Door de stad Amsterdam is dit model inmiddels omarmt⁸⁶, dus het zou mooi zijn als de Regio Utrecht haar in die zin alsnog zou volgen.

⁸⁶ Zie dus ook het rapport: 'The Amsterdam City Doughnut – A Tool for transformative Action (Amsterdam, 2020)'.

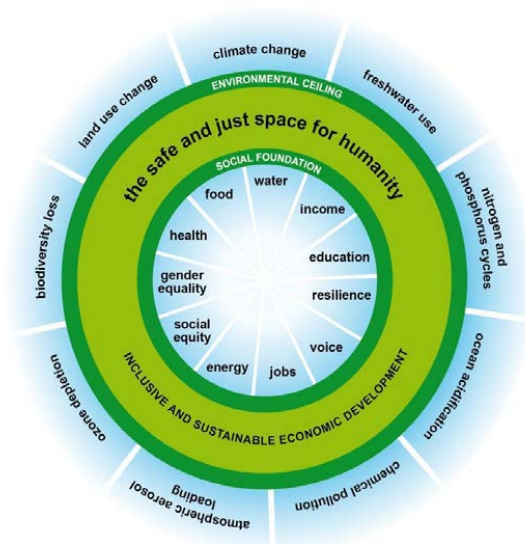

Fig.: 'Doughnut economics (naar K. Raworth, 2016)'

Voor zover dan het model van de: 'Doughnut economics' niet direct wordt overgenomen, zou het dan het dus mooi zijn als in ieder geval wat dan als: 'Brede welvaart' wordt aangeduid in de Regio centraal zou komen te staan, dat dus op basis SDG's van UN (vergelijk in deze dus o.a. ook de: 'NOVI'), inclusief dus wel ook de bijzondere aandacht voor de biodiversiteit;

24. Dan dus wel mooi dat wat betreft (het thema) groen/natuur/biodiversiteit er behalve aandacht voor het in algemene zin versterken van het natuurnetwerk er ook bijzondere aandacht is voor 'landschapsinclusief ontwikkelen/ontwerpen'⁸⁷ en ook 'natuur-/groeninclusief bouwen'⁸⁸ (zie in deze dus het 'IRP', Hoofdstuk 2.2: 'Acht redeneerlijnen die leiden tot ruimtelijke keuzen' en dan met name onder 'Redeneerlijn 1: 'De Utrechtse trots als basis', pag. 39). Wel is het o.i. zo dat bepaalde aspecten nog wel verder nader zouden moeten worden uitgewerkt, ook al ligt er met de diverse rapporten zoals deze m.b.t. Pijler 5: 'Groen en landschap' zijn opgesteld natuurlijk wel in die zin een goede basis.

Zo zou het mooi zijn als bijvoorbeeld t.a.v. de te bereiken natuurwaarden ook duidelijke (streef)doelen zou worden aangegeven, dat dus als een soort van 'Meetlat' (vergelijk ook het initiatief van de Vogelbescherming m.b.t. het weer bereiken van een: 'Basiskwaliteit Natuur' in Nederland⁸⁹), evenals men ook echt zou kiezen voor wat dan als: 'Nature base solutions (Nbs)' wordt aangeduid (zie o.a. ook de publicatie: 'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2021 (WUR, 2020)', het: 'Handvest Nederland Natuurinclusief (IPO, 2021)', evenals ook de betreffende motie van Bunnik m.b.t.: 'Contour-REP').

Daarnaast zou o.i., zoals eigenlijk ook in de zienswijze van de gemeente Zeist aangegeven, ook het belang van 'landschapsinclusief ontwerpen' en ook 'natuurinclusief bouwen' nog wel sterker kunnen worden benadrukt, door ook deze aspecten nader uit te werken, bijvoorbeeld in een: 'Handreiking landschaps- en natuurinclusief ontwerpen' en wat betreft: 'Natuurinclusief bouwen' bijvoorbeeld ook m.b.t. aanbestedingen met een puntensysteem te gaan werken (vergelijk ook de puntensystemen dat in die zin reeds door de gemeenten Den Haag, Groningen, Arnhem en Ede worden toegepast);

⁸⁷ Zie o.a. het rapport: 'Zorg voor landschap - Naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid (PBL, 2019)'

⁸⁸ Zie in deze ook het: 'Manifest natuurinclusief bouwen'.

⁸⁹ Zie in deze ook het: 'Manifest Basiskwaliteit Natuur'.

25. Juist vanuit het rekening houden met die groene waarden, dus de totale balans, dat dus met name ook vanuit het perspectief van een duurzame ontwikkeling van de Regio als geheel, is het dan toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de kernvraag, zoals ook hiervoor al aangegeven, of je dan alle groei wel moet willen accommoderen, of juist wat betreft de werkgelegenheid en ook het wonen deze beter te spreiden over het gehele land, dat dan op basis van het principe van de 'gebundelde deconcentratie', ook daarbij uiteraard rekening houdend met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie en ook de leefomgeving⁹⁰;
26. Dan wordt dus aangegeven dat veel nog een nadere uitwerking verdient, dat o.a. in het kader van de nog vast te stellen: 'Regionale programmering' en ook: 'Groen groeit mee', waarbij wat betreft dat laatste overigens nog geen gelden beschikbaar zijn. Maar dan zou het toch goed zijn, voor zover de gemeenten dan instemmen met de nu aangegeven programmering van extra aantallen woningen, arbeidsplaatsen, etc., dat een aantal punten zoals nu in het 'zevental perspectieven', 'achttal redeneerlijnen, etc., worden aangegeven dus veel harder in voorwaardelijke zin zouden moeten worden geformuleerd, dus op basis duidelijke 'Meetlatten', zoals die m.b.t. de biodiversiteit, maar ook m.b.t. een integrale ruimtelijke ontwikkeling in het algemeen, zoals bijvoorbeeld op basis van de 'bar-codes' die Utrecht t.a.v. stedelijke ontwikkelingen in het kader van haar 'RSU 2040' heeft aangegeven⁹¹, dat dus naast harde grenzen/contouren waar al dan niet bepaalde ontwikkelingen kunnen plaatsvinden (vergelijk dus ook de: 'POVI'). Anders bestaat er toch een grote kans dat we straks met name wat betreft de te bereiken kwaliteiten, inclusief die van de natuur, het landschap en ook de cultuurhistorie en de leefomgeving, toch (wederom) achter heel veel feiten aan gaan lopen (zie dus wederom diverse: 'Staat-en van Utrecht');
27. Feitelijk ontbreekt in die zin o.i. toch een echt integraal (en zorgvuldig) 'Afwegingskader' m.b.t. waarden en leefomgevingskwaliteiten, dat dan op basis van de zogenaamde: 'lagenbenadering', evenals een echte: 'Plan-MER', inclusief een: 'Passende beoordeling' m.b.t. met name de effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden, zij het wat betreft de: 'Plan-MER' daar dan, zoals ook hiervoor onder het hoofdje: 'Planproces' al aangegeven, ook op basis van het: 'Regionaal programmeren' in het kader van de 'POVI' zal worden voorzien;
28. Juist in die zin is het dus ook van belang dat voortdurend van een goede 'monitoring' en ook 'evaluatie' sprake is, dat dus ook met een eenduidig toetsingskader, zoals bijvoorbeeld dat van het: 'Rad van de leefomgeving' (vergelijk dus o.a. ook de: 'Plan-MER' in kader NOVI);

Specifieke aspecten

29. Hierbij zal nog bij aantal specifieke aspecten worden stilgestaan, die dan o.i. met name voor de gemeente Zeist relevant moeten worden geacht. Dat dan mede ook op basis van hetgeen dan thans in die zin in de: 'Zienswijze Concept-IRP' van de gemeente Zeist wordt voorgesteld. Dat zal dan zowel tegelijkertijd themagewijs, als gebiedsgericht worden gedaan;

Koepelthema: Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen

30. Zoals ook hiervoor onder het hoofdje: 'Algemeen' al aangegeven is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus nog maar de grote vraag of gezien het woningbouwprogramma

⁹⁰ Zie bijvoorbeeld dus ook recente aanbod noordelijke provincies voor bouw van 210.000 extra woningen.

⁹¹ Maar zie dus mogelijk ook de in het vooruitzicht gestelde Handreiking vitaliteit met kwaliteit' en ook de: 'Handreiking maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen' m.b.t. gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen.

(tussen de 124.100 en 147.500/167.265 extra woningen) en ook aan het aantal extra arbeidsplaatsen (80.000) dat men wil realiseren, men dit doel, dus een: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen', uiteindelijk wel kan halen. Dat hangt er dan met name ook mee samen dat t.a.v. dit overkoepelende thema en dan m.b.t. bepaalde o.i. in die zin wel degelijk wezenlijke aspecten in het: 'Beoordelingskader' een nadere uitwerking en dus ook beoordeling feitelijk gewoon nog ontbreekt (zie in deze dus met name ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.1: 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' en dan bijvoorbeeld onder het hoofdje: 'Bevorderen gezonde leefomgeving', pag. 9/10), zodat eigenlijk wat dat betreft geen goede afweging mogelijk is;

31. Verder zou het o.i. hierbij dus niet alleen moeten gaan om de mens, maar ook over het leven van binnen de provincie Utrecht voorkomende planten en dieren⁹², waaraan toch ook een intrinsieke waarde kan worden toegekend (zie in deze dus o.a. ook de: 'Biodiversiteitsvisie (Zeist, 2021)').
Weliswaar wordt dat in het: 'Beoordelingskader' dus wel ook meegenomen onder het hoofddoel; 'Ruimtelijke kwaliteit verhogen' en dan onder het subdoel: 'Behouden versterken van intrinsieke natuurwaarden' (zie dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.4: 'Ruimtelijke kwaliteit verhogen' en dan onder het hoofdje: 'Behouden versterken van intrinsieke natuurwaarden', pag. 17/18), maar zoals uit het voorgaande duidelijk zal zijn dient vanuit de zogenaamde 'lagenbenadering' en juist ook het respect voor die intrinsieke waarden van de natuur o.i. nu juist hieraan bij de toetsing een veel groter gewicht te worden toegekend;
32. Ook moet nu juist ook de natuur van belang worden geacht voor tal van wat dan als 'ecosysteemdiensten' wordt aangeduid, dus als het: 'Natuurlijk kapitaal', dus eveneens in die zin van belang om daar extra zorgvuldig mee om te gaan (zie in deze dus ook de website: 'www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl');
33. Gezien het gestelde zou het dus goed zijn, dat bij toekomstige ontwikkelingen dus alsnog in het IRP (en dus eigenlijk ook het: 'Beoordelingskader') (nog) beter wordt gewaarborgd dat (nog) zorgvuldiger met (bepaalde) kwaliteiten, zoals leefomgevingskwaliteiten (denk dus aan o.a. de luchtkwaliteit en ook de geluidsbelasting), evenals dus ook waarden, zoals die van natuur, landschap en cultuurhistorie, rekening wordt gehouden, dus door daar met name bij de te maken afwegingen ook echt een hogere prioriteit aan te geven.
Feitelijk wordt door de gemeente Zeist daartoe in haar: 'Zienswijze Zeist Concept-IRP' ook een bepaalde aanzet gegeven in de zin dat zij aangeeft dat wordt gewaarborgd dat het IRP ook echt voor alle inwoners bijdraagt aan het goede leven, zij het mogelijk via een eventuele compensatie. Wel is het zo dat de Stichting het daarbij dan niet zozeer in eerste instantie zoals voorgesteld in compensatie zou zoeken, maar dus eerder in het maken van duidelijk keuzen, dus in die zin nu ook echt te kiezen voor een duurzaam (en dus groen) toekomstperspectief voor de Regio Utrecht⁹³. Juist ook gezien de binnen de provincie Utrecht aanwezige kwaliteiten en daarmee samenhangende waarden en dan in het bijzonder ook binnen de Regio Utrecht kan o.i. immers gewoon niet alles (overal);
34. Meer in het bijzonder zou het dus goed zijn als in het IRP dus ook de per gebiedstype te bereiken omgevingswaarden/-kwaliteiten, dus zowel die met betrekking tot de natuur, als ook m.b.t. bepaalde milieukwaliteiten (sec), zoals die m.b.t. geluid en ook de

⁹² Zie in deze dus o.a. ook het: 'Manifest Tijd voor Biodiversiteit - Een leefbare wereld is een kwestie van kiezen (JongerenxNaturalis, 2021)'.

⁹³ Zie in deze dus ook de enquête zoals deze door de provincie Utrecht in het kader van de POVI is gehouden en waarbij bij de respondenten aan de natuur veruit de hoogste prioriteit werd gegeven, namelijk 63.8 %, en daarna aan duurzaamheid met 35.1 %.

luchtkwaliteit, daarbij uitgaande van de advieswaarden van de WHO⁹⁴, zouden worden aangegeven (zie wat betreft de mogelijkheden die er in die zin zijn dus ook het rapport: 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling - Vernieuwd instrumentarium leefbaarheid/duurzaamheid in ruimtelijke plannen (provincie Utrecht, 2015)');

Groen en landschap

35. Dus op zich fantastisch dat aan het thema groen en landschap nu mede door de inbreng vanuit diverse gemeenteraden bijzondere aandacht wordt gegeven, zowel in het IRP zelf, als met name ook in de achterliggende basisdocumenten, waar een en ander meer in detail is aangegeven (zie dus ook het drietal onderzoeksrapporten m.b.t. het thema/de Pijler Groen en Landschap).

In die zin wil men dus ook echt aan het: 'natuurnetwerk' zoals dat binnen de regio voorkomt, evenals het landschap en ook cultuurhistorie een kwaliteitsimpuls geven, dat o.a. door een uitbreiding van het NP(U)H, maar ook door de aanleg van een aantal meer robuuste ecologische verbindingen tussen de Heuvelrug en de Lek. Dat dus naast tal van andere maatregelen, zoals aanleg van een zevental natuurkernen (van 30 ha), extra ecologische verbindingen en ook (bijbehorende) ecopassages, al dan niet samen met bepaalde recreatieve verbindingen, zoals langs diverse rivieren die binnen de Regio voorkomen.

Ook hierbij is het natuurlijk wel altijd ook van belang te bezien hoe dat dan allemaal samen goed te doen, dat dan mede afhankelijk van de eisen die bepaalde doelsoorten aan een bepaalde ecologische verbinding stellen en in welke mate deze voor een bepaalde verstoring (zoals dus o.a. m.b.t. recreatie) gevoelig zijn;

36. Wel dus ook goed als er toch ook aandacht voor binnen de Regio voorkomende 'aardkundige waarden' was geweest, dat eveneens vanuit de 'lagenbenadering', zoals dus voor het initiatief van het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.', juist ook gezien bijzondere ligging van de Regio op overgang diverse landschappen⁹⁵;

37. Verder wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hierbij nog wel ook de bijzondere aandacht vragen voor de nadere uitwerking zoals deze m.b.t. het 'natuurnetwerk' heeft plaatsgevonden (zie in deze ook in het rapport: 'Verdieping groene routes en scheggen/landschap van toekomst/landbouwkerngebied (BVR, 2019)' én ook rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)') en dan met name ook voor de grotere robuustere ecologische verbindingen die daarbij van belang moeten worden geacht, zoals die tussen de Heuvelrug en de Veluwe, dus het: 'Valleilint', en ook die door het Groene hart, dus de verbinding die ook wel in het verleden als de: 'Groene Ruggengraat' werd aangeduid. Robuuste ecologische verbindingen die o.i. essentieel moeten worden geacht om het gehele natuurnetwerk binnen de provincie Utrecht adequaat te kunnen laten functioneren, dat ook met oog op klimaatverandering.

Op zich staan gegeven verbindingen ook op diverse kaarten, alsmede wordt daar met name wat betreft de: 'Groene Ruggengraat' ook in het IRP en dan in het bijzonder ook in het document: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' bijzondere aandacht aan gegeven (met dus o.a. aandacht voor de: 'Blauwe krans Stelling van Amsterdam'), maar dat geldt dus niet voor het: 'Valleilint', aangezien dat buiten de Regio is gelegen, maar daardoor o.i. niet minder belangrijk moet worden geacht (zie overigens wel ook de motie die m.b.t. het: 'Valleilint' bij de behandeling van de: 'POVI' door de Staten van Utrecht is aangenomen);

⁹⁴ Zie in deze dus o.a. ook het zogenaamde: 'Schone Lucht Akkoord'.

⁹⁵ Zie in deze ook de diverse publicaties die inmiddels in het kader van het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.' zijn verschenen, zoals over het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied, naast ook diverse Ontdekkaarten.

38. In ieder geval op zich dus weer wel goed in de: 'Zienswijze Zeist Concept-IRP' te lezen dat zij daarbij bijzondere aandacht vraagt voor de daadwerkelijke realisatie van een 'aaneengesloten en robuuste natuurcorridor van Groenekan tot en met tenminste Odiijk (bij deelgebied Kromme Rijnvallei)', hetgeen de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uiteraard van harte ondersteund (zie wat betreft de betreffende natuurcorridor dus ook Bijlage 1.1.A: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)');
39. Wat overigens ook in de diverse kaartbeelden behorende bij het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' dan weer wel opvalt is dat men daarbij kennelijk ook de al eerder door met name de provincie Utrecht beoogde aanleg van een fietspad tussen het USP- Zeist-West via de Lage grond reeds heeft ingetekend.
- Een dergelijk fietspad zal o.i. evenwel tot een onaanvaardbare aantasting van aanwezige waarden leiden, inclusief dus ook de hier aanwezige natuurcorridor/ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied (zie in deze dus ook Bijlage 1.1.A: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'), terwijl er daarvoor wel degelijk een goed alternatief aanwezig is, namelijk door de bestaande route over de Bisschopsweg te verbeteren, ook daarbij uiteraard rekening houdend met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (vergelijk dus ook het principe van: 'natuurinclusief ontwerpen');
40. Verder wordt nu gelukkig ook standaard bij alle deelgebieden aangegeven, dat er bij alle opgaven bijzondere aandacht dient te zijn voor zowel het integreren van water, de klimaatopgave en ook biodiversiteit, maar het zou dus wel goed zijn, zoals hiervoor ook al in algemene zin m.b.t. het thema groen/natuur/biodiversiteit aangegeven, als er m.b.t. betreffende thema's nog een nadere uitwerking van plaatsvindt, dus nog even los van de (meer) algemene inzet op groen (inclusief biodiversiteit) die daartoe in het diverse rapporten m.b.t. groen en landschap wordt aangegeven.
- Wat betreft 'water' is het dan natuurlijk aan de orde dat als er inderdaad zoveel bewoners bij komen wat dat dan o.a. voor drinkwatervoorziening betekent. Dat dan ook weer in relatie tot de grondwateronttrekking t.b.v. drinkwater met dus mogelijk ook weer gevolgen voor de natuur. Juist in die zin ligt er dus o.i. ook een opgave om nu juist tot een algeheel herstel van de grondwaterbalansen tussen de Heuvelrug en omringende lager gelegen gebieden te komen, waaronder het Kromme Rijngebied, met dus ook positieve effecten op de kwel en dus aldaar aanwezige natuurwaarden (zie in deze dus ook de zogenaamde: 'Blauwe Agenda' vanuit het NPUH). Ook liggen er in veel gebieden nog wel degelijk ook opgaven m.b.t. het verbeteren van waterkwaliteit, zoals in het kader van de 'Kader Richtlijn Water (KRW)', dus goed te bezien waar in die zin nog bepaalde opgaven liggen en deze ook meteen mee te nemen bij toekomstige ontwikkelingen.
- Wat betreft 'klimaatadaptie' ligt er dan natuurlijk wel ook al de: 'Regionale Adaptiestrategie Utrecht Zuid-West (RAS) (Netwerk Water & Klimaat, 2020)' waarna dan eveneens als inspiratie zou kunnen worden verwezen.
- Verder zou wat betreft 'biodiversiteit', zoals ook als hiervoor in algemene zin aangegeven, dus ook nog per relevant: 'Landschapstype' een: 'Basiskwaliteit natuur' kunnen worden aangegeven, dat op basis voor een bepaalde landschapstypen relevante soorten of zo men wil iconsoorten (zie in deze dus o.a. ook de: 'Natuurvisie - Een plus op het Natuurbeleid 1.0 (Provincie Utrecht, 2016)' en dan het: 'Supplement biodiversiteit'). Ook zou het goed zijn, voor zover het om het daadwerkelijk bereiken van een bepaalde natuurkwaliteit gaat dat de in het document: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' aangegeven opgaven nog wel worden doorvertaald in bijbehorende natuurdoeltypen (en dus ook daarbij dan weer behorende

'doelsoorten'), evenals bijkomend beheer teneinde deze duurzaam in stand te kunnen houden, uiteraard voor zover niet wordt gekozen voor 'wildernisnatuur', dus uitgaande van 'zelfregulatie';

41. Onder dit thema is er dan tevens o.a. de aandacht voor de zogenaamde:

'Waterliniescheg', die dat ook weer met de Kromme Rijnvallei/het Kromme Rijngebied is verbonden. In dat verband wordt dus o.a. aandacht aan de: 'Voordorpse Polder' gegeven (zie in deze dus ook het: 'Concept-IRP', pag. 74), waaraan men dus mogelijk ook een recreatieve functie wil geven (zie in deze overigens ook de mogelijke ruimtelijke reservering die met name wat betreft de: 'Voorveldse polder' in de: 'RSU 2040' is opgenomen).

Nu loopt er nu juist ook en waar dus door de gemeente Zeist ook in haar zienswijze dus bijzondere aandacht voor wordt gevraagd ten zuiden van zowel de gemeenten Zeist en ook De Bilt een belangrijke natuurcorridor/ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en ook het Noorderpark (zie in deze dus wederom Bijlage 1.1:A: 'Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'). Ook loopt er net ten oosten van de stad Utrecht de NHW die dus op de nominatie staat om door de UNESCO tot Werelderfgoed te worden aangewezen.

In die zin zou het goed zijn als bij eventuele toekomstige recreatieve (en andere) ontwikkelingen nadrukkelijk met de betreffende ecologische verbinding, evenals andere waarden (denk dus met name ook aan de NHW), rekening zou worden gehouden⁹⁶.

In ieder geval is er door de Werkgroep Sandwijck (en anderen) specifiek wat betreft de: 'Waterliniescheg' en dan voor de zone aan weerszijden van de A-28 reeds een nadere uitwerking gemaakt met ook een duidelijke recreatieve zonering (zie in deze dus ook Bijlage 1.1.B: 'Folder Liniepark Rijnsweerd');

42. Meer in het algemeen wordt het dus van belang geacht dat wil men rekening houden met bepaalde waarden dat ook wat betreft het recreatieve mede-gebruik dus van een goede recreatieve zonering sprake dient te zijn, eigenlijk overal, dus zowel op de Heuvelrug (zie in deze ook de: 'Zoneringskaarten' zoals deze door het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug zijn opgesteld), ter plaatse van de Waterliniescheg (zie dus ook hiervoor onder het aandachtspunt 41), maar dus ook in de Krommerijnvallei/het Kromme Rijngebied;

43. Meer in het bijzonder is er vanuit het verleden t.b.v. de o.i. nog noodzakelijk nadere uitwerkingen al heel veel informatie beschikbaar, evenals visies, dus goed daar dan in aanvullende zin ook gebruik van te maken, zoals die m.b.t. het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & partners, 2009)', etc., etc.;

Teneinde bepaalde ambities te kunnen halen, zoals m.b.t. biodiversiteit, zou het dus ook goed zijn als ook naar de kansen die in die zin bijvoorbeeld het: 'Deltaprogramma biodiversiteitsherstel' biedt ook echt binnen de Regio Utrecht op te pakken, bijvoorbeeld door bij de transitie naar een landbouw die circulair en ook natuurinclusief is in de diverse deelgebieden diverse 'proeftuinen' op te zetten, zoals dus o.a. in het Kromme Rijngebied. Verder moet wat betreft herstel biodiversiteit, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, dus ook aan het herstel grondwaterbalansen op de Heuvelrug en daarmee dus ook de kwel in de lager gelegen gebieden een belangrijke betekenis worden toegekend, hetgeen meteen ook wat betreft de aanpak van droogte in het kader van de klimaatverandering van belang moet worden geacht, dus goed dat in die zin aansluiting met de: 'Blauwe Agenda' van het NPUH wordt gezocht;

⁹⁶ Zie in deze overigens wel ook de diverse kaarten behorende bij het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' en waarbij wel ook aan de hier voorkomende ecologische verbinding tussen het Vechtplassen en het Kromme Rijngebied aandacht is gegeven, zij het alleen zeer schematisch.

44. Overigens is het, zoals ook hiervoor al in algemene zin reeds aangegeven, dus nog onduidelijk hoe dan de financiering van de ambities m.b.t. groen/natuur en landschap zal plaatsvinden, die dus ook voorwaardelijk worden gesteld aan de overige ruimtelijke ontwikkelingen, hetgeen in die zin de aangegeven ambities dus wel meteen ook (wederom) onzeker maakt, ook al worden dan diverse fondsen en mogelijke opties aangegeven, zoals in het kader van het programma: 'Groen groeit mee'. In ieder geval zou daarbij o.i. dus ook aan 'bovenplanse verevening' kunnen (en o.i. moeten) worden gedacht⁹⁷. Ook is natuurlijk een goede fasering van de aanleg van al het nieuwe groen van belang teneinde te voorkomen dat bestaande natuurgebieden niet nog verder worden overlopen door de extra toestroom van recreanten t.g.v. alle bouwplannen;
45. Al met al kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich vinden in de m.b.t. het thema: 'Groen en landschap' door de gemeente gegeven zienswijze, zij het dat die op punten wellicht nog wel op hetgeen hiervoor naar voren is gebracht zou kunnen worden aangevuld/aangescherpt;

Mobiliteit

46. Hierbij wordt dus wat betreft het HOV bijzondere aandacht aan de betekenis daarbij van het zogenaamde 'Wiel met spaken' gegeven. Wat betreft de gemeente Zeist gaat het dan met name ook het HOV USP-Zeist- Amersfoort langs de A-28 en kennelijk ook een nieuwe fietsroute tussen het USP en Zeist(-West) door de Lage grond (zie in deze dus met name ook het 'IRP', de kaart op pag. 48: 'Mobiliteitsnetwerk 2040' én ook de 'Perspectiefkaart', pag. 100-101);
47. Wat betreft het HOV USP- Zeist(-Noord)-Amersfoort hebben er dan in het kader van U-NED al diverse onderzoeken door Arcadis plaatsgevonden (zie in deze dus o.a. ook het rapporten: 'Doortrekken Uithoflijn naar Zeist en Amersfoort (Arcadis, 2020)' en ook: 'Studie naar HOV verbinding USP naar Mooi Zeist (Arcadis, 2020)'). Natuurlijk ook de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is voor een transitie van automobiliteit naar gebruik van OV en de fiets, maar het kan o.i. dus niet zo zijn dat dat ten koste van bijzondere landschappen gaat, inclusief de hier liggende robuuste natuurcorridor/ecologische verbinding (zie wat betreft de betreffende ecologische verbinding dus wederom de betreffende Bijlage 1.1.A: 'Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'). Zo zal een tracévariant door de Lage Grond met grote effecten op hier aanwezige waarden gepaard gaan, evenals een grote barrière gaan vormen voor de hier aanwezige natuurcorridor/ecologische verbinding. Terwijl een tracévariant parallel aan A-28 met directe effecten op het landgoed Oostbroek gepaard zal gaan, evenals ook effecten zal hebben op het functioneren van het wildviaduct 'De Wildsche Hoek' onder de A-28 dat immers dan nog verder dient te worden verbreed, dat dus naast verbreding in het kader van de Ring Utrecht.
- Juist gezien die effecten zou o.i. dan ook, zoals overigens gelukkig ook de gemeente Zeist in haar reactie aangeeft, net als overigens de gemeente De Bilt, gewoon voor een tracé langs de Universiteitsweg en Utrechtseweg moeten worden gekozen, waar dus al vrijliggende busbanen aanwezig zijn, althans grotendeels. Verder zou het dus inderdaad goed zijn de keuze voor een tram of gelede bus af te laten hangen van een vervoerswaardestudie⁹⁸, evenals wat dit dan eventueel voor de rest van de OV-keten, dus het overige OV-net, betekent.

⁹⁷ Zie in deze dus ook diverse opties zoals die in die zin reeds in de: 'Structuurvisie Zeist schrijf je met een Q' worden aangegeven, zoals o.a. 'bovenplanse verevening'.

⁹⁸ Overigens gaat het bij bepalen effecten HOV natuurlijk niet alleen om de effecten op waarden zoals deze in de buitengebieden voorkomen, zoals op aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, maar ook om de waarden die daarmee in de binnenstedelijke gebieden in het geding

Dat overigens vooralsnog een rijksbijdrage van 2.1 miljard voor de Merwedelijn en Waterlinielijn uit het: 'Nationale Groeifonds' (vooralsnog) niet is gehonoreerd, dat vanwege gegeven onderbouwing in het MKBA en die dan (voor diverse) onderdelen negatief zou zijn⁹⁹, geeft dus wel aan hoe onzeker een en ander nog is en dat dan nog los van eventuele effecten op aanwezige waarden;

48. Over een eventuele (snel)fietsroute van het USP naar Zeist-West (en verder) via de Lage Grond is hiervoor onder het hoofdje: '*Groen en landschap*' dus al het een en ander gezegd (zie dus ook hiervoor onder het aandachtspunt 39).

Gezien de effecten op aanwezige waarden van natuur, inclusief de hier aanwezige robuuste natuurcorridor/ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied (zie dus wederom de betreffende Bijlage 1.1:A: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'), evenals die van landschap en ook cultuurhistorie, waaronder aardkundige waarden, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus al lange tijd een tegenstander van een nieuw fietspad door de Lage Grond, maar dus wel een voorstander van het verbeteren van de bestaande route langs de Bisschopsweg. Ook daarbij uiteraard rekening houdend met aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (vergelijk dus wederom het principe van: 'natuurinclusief ontwerpen')¹⁰⁰;

49. Verder speelt dan tevens mogelijk een bypass van de A-12 (in kader plannen U-NED) met dus mogelijk ook aanzienlijke effecten op het Kromme Rijngebied, ook al is dan voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch nog niet geheel duidelijk waar deze dan exact zal worden geprojecteerd (maar zie dus ook het: 'Concept-IRP', pag. 109). Duidelijk zal zijn dat niet alleen vanuit het oogpunt van duurzaamheid (zie in deze dus ook de 'Ladder van Verdaas'), maar ook gezien de (te verwachten) effecten op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar geen enkele voorstander van is;

Wonen en werken

50. Wat betreft wonen wordt dan voor Zeist een extra opgave aangegeven m.b.t. de bouw van woningen voor Zeist-Noord en ook bij het Station Driebergen-Zeist, dat dus naast de vele (inbreidings)locaties die er nog zijn (met dus in totaal al zo'n 3.230 extra woningen¹⁰¹). Voor Zeist-Noord zou het dan gaan om 0 (minimaal) tot 5.000 (maximaal) extra woningen, hetgeen dan mede samen zou hangen met de aanleg van de eerder al aangehaalde HOV USP-Zeist-Amersfoort (zie dus ook de: 'Visie Utrecht-Nabij'). En voor het Stationsgebied Driebergen-Zeist om 500 (minimaal) en 1.500 (maximaal) extra woningen¹⁰².

Met name wat betreft die extra opgaven m.b.t. wonen voor Zeist is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. - dat dus naast in algemene zin wat betreft de voorgenomen sterke groei van zowel het aantal woningen als het aantal arbeidsplaatsen voor de Regio Utrecht als geheel - dan zeer kritisch, dat ook gezien de waarden die daarmee in het geding¹⁰³;

zijn, zoals in Zeist dus enerzijds op de binnenstedelijke buitenplaatsen van de Stichtse Lustwarande (SLW), maar ook de: 'Ecologische Hoofdstructuur Zeist (EHZ)'. Zo moet bijvoorbeeld ook aan het groen aan weerszijden van o.a. De Dreef wel degelijk in (landschaps)ecologische zin een bepaalde betekenis worden toegekend.

⁹⁹ Zie in deze dus ook het: 'Rapport eerste beoordelingsrond (Adviescommissie Nationaal Groeifonds, 2021)'.

¹⁰⁰ Zie in deze dus ook de reactie van de natuur- en milieuorganisaties op diverse onderzoeksrapporten van de provincie Utrecht, d.d. 30 november 2017.

¹⁰¹ Zie in deze ook: 'Projectenlijst 2021'.

¹⁰² Zie in deze ook het: 'Concept-IRP', Tabel op pag. 154.

¹⁰³ Dit geldt overigens ook voor een aantal reeds bestaande woningplannen, zoals die m.b.t. de woonwijk op de Vliegbasis en ook de woningbouwplannen op de WA-Hoeve.

51. Ook in Zeist-Noord komen wel degelijk bijzondere waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie voor, zoals i.r.t. het Sanatoriumbos en ook het landgoed Dijnseburg, evenals ligt er toch ook m.b.t. Huis ter Heide al een aanzienlijk bouwprogramma;
52. Wat betreft het Stationsgebied Driebergen-Zeist is daar dan nog niet zo lang gelegen een: 'Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen-Zeist' opgesteld (zie dus ook de: 'Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen Zeist (12 N Stedenbouw, 2014)'), dat nadrukkelijk ook rekening houdend met aanwezige waarden, zoals o.a. ecologische verbindingen, etc., met ook bepaalde ontwikkelmogelijkheden binnen de 'rode contour', dus zou het o.i. goed zijn als die mogelijkheden als uitgangspunten voor de toekomstige ontwikkeling van dit station tot de: 'Poort van de Heuvelrug/SLW' zou worden genomen;
53. Weliswaar is dan m.b.t. gegeven aantallen in het: 'Raadsvoorstel Zeist Concept-IRP' aangegeven dat die aantallen niet als een 'taakstelling' moeten worden gezien, maar als een 'maatschappelijke opgave', dat dus ook rekening houdend met waarden, hetgeen het wellicht mogelijk maakt om ook daadwerkelijk met die waarden rekening te houden, maar als er een keer een bepaalde ambitie ligt, dan zal het o.i. dus moeilijk zijn, zoals ook hiervoor onder het hoofdje: 'Planproces' al aangegeven, daar later weer op terug te komen;
54. Voor zover er dan wordt gebouwd zou dat dus wel, zoals ook hiervoor al op meerdere plekken aangegeven, natuurinclusief moeten zijn, dus zowel bij het ontwerp-proces meteen vanuit de 'lagenbenadering' rekening houden met aanwezige waarden, evenals als dan gebouwen worden gebouwd deze dan ook meteen natuurinclusief te bouwen. Iets waaraan overigens in het IRP gelukkig nu ook wel ook aandacht wordt gegeven, maar nog wel een nadere uitwerking zou verdienen, zoals wat betreft 'natuurinclusief bouwen' het toepassen van een 'puntensysteem' (vergelijk dus ook de betreffende puntensystemen m.b.t. 'natuurinclusief bouwen' van de gemeenten Den Haag, Groningen, Arnhem en Ede). In ieder geval mooi dat de gemeente in het haar zienswijze ook hier bijzondere aandacht voor vraagt;
55. Dat men ook inzet op de ontwikkeling van een duurzame economie die ook circulair is op zich mooi (zie in deze ook het: 'Concept-IRP', Hoofdstuk 2.1: 'Perspectief - Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' en dan onder: Perspectief 4: 'In 2040 profiteert iedereen van een regio met een sterke economie die volop in transitie is naar circulariteit'), maar enerzijds ook hier de vraag of er dan m.b.t. de voorgestane sterke groei van de economie dan helemaal 'geen grenzen aan de groei zijn'¹⁰⁴, evenals of ook dit thema dan juist niet veel verder zou moeten worden uitgewerkt, dat ook gezien de ambities van het Rijk en ook de provincie Utrecht¹⁰⁵;

Energie

56. Dan heeft iedere gemeente binnen de Regio Utrecht dus ook een opgave m.b.t. de energietransitie, dat niet alleen gezien haar eigen doelstellingen, maar ook als bijdrage in het kader van de RES;
57. Alhoewel de gemeente Zeist wel al een bepaalde ambitie heeft neergelegd in de door de gemeenteraad vastgestelde: 'Routekaart Nieuwe energie voor Zeist (Zeist, 2019)', zal zij zelf nog wel haar definitieve bod aan de RES moeten gaan bepalen.
Hoe dat ook zij, de Stichting Milieuzorg Zeist vraagt zich wel af wat nu het bod is dat samen met de provincie en andere gemeenten is gedaan aan het Min. van Economische zaken m.b.t. langs de A-28 plaatsen op gronden van RWS van zonnevelden en

¹⁰⁴ Zie dus ook de publicatie: 'Grenzen aan de groei (Club van Rome, 1972)' en bijvoorbeeld ook het: 'Living Planet Report 2020', waaruit dan voren komen dat we met name in het westen momenteel op het niveau zitten dat we 3.6. aarden gebruiken voor onze levensstandaard.

¹⁰⁵ Zie dus o.a. ook de: 'Beleidsvisie circulaire samenleving 2050 (Provincie Utrecht, 2021)', etc.

windmolens¹⁰⁶. Het is immers zo dat grote delen van de A-28 zijn gelegen binnen het NNN, evenals dat zonnevelden in bermten o.i. weinig kansrijk moeten worden geacht, dat ook aangezien aldaar een aantal beschermde diersoorten voorkomen, zoals zandhagedissen, evenals juist voor die zandhagedissen als mitigerende maatregelen bij de verbreding van de A-28 een aantal open zandige plekken zijn aangelegd.

Wel ziet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hier, zoals ook al eerder in o.a. haar: 'Insprakereactie Routekaart Zeist' aangegeven dus kansen van een innovatieve overkapping met zonnepanelen aan de bovenzijde en dan aan de onderzijde panelen die fijnstof kunnen afvangen. Naar een dergelijke optie zou ook al samen met andere gemeenten en ook RWS een verkenning hebben plaatsgevonden, maar waarvan de uitkomst tot op heden bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onbekend is en dus ook of die uitkomst dan nu als basis voor het bod aan het Min. van Economische heeft gediend;

58. Behalve vanuit een eigen verantwoordelijkheid naar de mogelijkheden die er zijn te kijken, met ook vanuit de: 'Trias Energetica' dus een accent op besparen, zou het dus goed zijn als ook op het schaalniveau van de RES uiteindelijk een integrale afweging plaatsvindt, dat dus rekening houdend met de diverse waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zoals deze binnen de Regio Utrecht aanwezig zijn, evenals de gezondheid van de mensen. Als wij die opgave evenwel niet gezamenlijk oppakken, zowel wat betreft de overheid (zie dus ook uitspraak in zogenaamde: 'Urgenda-zaak'), maar ook door het bedrijfsleven (zie dus ook de uitspraak in de: 'Milieudefensie-zaak') én de burgers/consumenten, dan gaan we er uiteindelijk niet komen, met dus grote gevolgen voor zowel de natuur, als ook de mens. Dus ook hierbij is het zoeken met elkaar naar (zoveel als mogelijk) gedragen oplossingen;

Deelgebied 1: Kromme Rijnvallei

59. Aan dit gebied wil men dan een algehele kwaliteitsimpuls geven, zowel wat betreft de natuur, als ook de recreatieve mogelijkheden. Logischerwijs gaat daarbij dan in eerste instantie de bijzondere aandacht uit naar de moederrivier de Kromme Rijn. Ook wil men dan een meer robuust groen raamwerk ontwikkelen tussen de Heuvelrug en de Lek, waarbij de Langbroekerwetering dan een van de centrale schakels is;

60. Met name in dit gebied liggen er inderdaad o.i. vele kansen om tot een (verdere) vergroening en dus versterking biodiversiteit te komen, inclusief ook voor een landbouw die circulair en natuurinclusief is (zie in deze dus o.a. ook de: 'Biodiversiteitsvisie (Zeist, 2021)' en ook de: 'Propositie').

Voor zover men dan besluit om de aanwezige groenstructuren verder te versterken, bijvoorbeeld door de aanplant van extra bos en landschapselementen (zie in deze behalve de voorstellen in het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' ook die uit het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2009)'), zou men ook daarbij nadrukkelijk met aanwezige waarden rekening dienen te houden.

In ieder geval biedt ook dit gebied wellicht extra kansen voor voedselbossen (zie ook het initiatief van het: 'Binnenbos' nabij Driebergen) en ook klimaatbossen (zie ook de publicatie: 'Kansen voor soortenrijk klimaatbos - Ruimtelijke verkenning nieuwe klimaatbossen Kromme Rijngebied en Veenweidegebied (Coöperatie Bosgroep Midden-Nederland, 2020)');

61. In die zin dus goed dat de gemeente in haar zienswijze op het 'Concept-IRP' nogmaals de aanwijzing van dit gebied als: 'Bijzonder provinciaal landschap' bepleit;

¹⁰⁶ Overigens zou wat betreft de brief zijn afgesproken dat deze pas nadat bod RES bekend zou zijn zou worden verstuurd, dus kennelijk is dit in procesmatige zin niet helemaal gegaan zoals eerder afgesproken.

62. Wel gaat het ook bij alle opgaven die voor dit bijzondere gebied worden aangegeven, dat het ook daarbij om het vinden van de juiste balans gaat, want de ervaring is dat ook in dit gebied, dat dus naast de Heuvelrug, de recreatiedruk inmiddels ook haar grenzen heeft bereikt, zeker wat bepaalde (natuur)gebieden betreft (denk dus aan o.a. Amelsiweerd);

Deelgebied 2: Noordoostflank

63. Dit gebied bestaat dus uit de Heuvelrug en ook de flanken/gradiënten naar lager gelegen gebied als het Kromme Rijngebied en ook het Noorderpark/Vechtplassengebied;
64. De inzet is dus hier om de Heuvelrug meer robuust te maken, inclusief een vergroting van het Nationale Park. Ook wil men de kwaliteiten van de Stichtse Lustwarande (SLW) verbeteren;
65. Wat betreft het meer robuust maken van de Heuvelrug zou het o.i. dus mooi zijn, zoals ook onder het hoofdje: 'Algemeen' reeds aangegeven, als daarbij toch ook bijzondere aandacht aan de al langer gewenste robuuste verbinding tussen de Heuvelrug en Veluwe wordt gegeven, dus het zogenaamde: 'Valleilint', met ook een ecoduct over de A1 ter hoogte van Terschuur. Voor het duurzaam overleven van bepaalde soorten, zoals de boommarter, moet een dergelijke verbinding wel degelijk van belang worden geacht (zie in deze ook het rapport: 'Corridorstudie Leusderheide (Alterra, 2004)')¹⁰⁷;
66. Verder ziet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het Station Driebergen-Zeist wel als dé: 'Poort van de Stichtse Lustwarande/Heuvelrug', maar dus niet als een ontwikkellocatie voor verdere woningbouw, etc.. Dat dus met name ook gezien de kwetsbare ligging van dit Station te midden van tal van waardevolle landgoederen, evenals aanwezige diverse ecologische verbindingen;

Conclusie

67. Alhoewel mede door inbreng diverse gemeenten er nu met name ook aandacht in het IRP (en prioritering) is voor waarden van groen en landschap, inclusief biodiversiteit, blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. met name kritisch t.a.v. van de sterke groei die de Regio zich met dit perspectief oplegt, zowel wat betreft de woningbouw, als de werkgelegenheid;
68. Verder zou het o.i. dus goed zijn als het 'IRP' en achterliggende documenten alsnog voor het indienen van inspraakreacties/zienswijzen ter inzage wordt gelegd, want als eenmaal vastgesteld als richtinggevend(e) koers/kader kan dan later feitelijk alleen nog bij de nadere uitwerking van participatie sprake zijn, maar dan zijn de feitelijke keuzen dus al gemaakt;
69. Wat betreft de: 'Zienswijze gemeente Zeist IRP' kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich in veel van de daarbij per thema gegeven zienswijzen vinden, ook al kunnen deze mogelijk op punten nog worden aangescherpt. Wel is zij t.a.v. bepaalde punten (zeer) kritisch en dan met name ook t.a.v. de sterke groei die kennelijk ook de gemeente Zeist wil faciliteren. In het bijzonder gaat het dan op (mogelijke) nieuwe woningbouwlocaties in Zeist-Noord en ook rondom het Station Driebergen-Zeist, met dus naar verwachting ook (grote) gevolgen voor aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie;
70. Gezien het gestelde wil zij de gemeente dan ook verzoeken haar reactie in die zin alsnog aan te passen.

Patrick Greeven (Stichting Milieuzorg Zeist e.o.)

¹⁰⁷ Zie ook de motie die in die zin in door de Staten ten tijde van de behandeling van de POVI is aangenomen.

Folder natuur verbinden en behouden

Natuur Verbinden en Behouden

De ecologische verbindingen tussen De Bilt, Zeist, Bunnik, Odijk en Driebergen

Bijlage 1.1.B

Folder Liniepark Rijnsweerd

Eén van de vele mogelijkheden
Sommige wegdelen worden verbouwd. Door van de gelegenheid gebruik te maken en de weg er op poten te zetten (i.p.v. op een dijk) ontstaat een open onderdoorgang voor recreanten en natuur.

(Geïnspireerd door De Hout bij Eindhoven.)
Afbeelding hieronder: Uithof-noord, Sorbonnelaan

huidige situatie

Liniepark Rijnsweerd voorstel ter inspiratie

Snelwegverbreding als KANS
voor omwonenden en recreanten

LINEIPARK RIJNSWEERD een landschapspark op de grens van stad en land onder knooppunt Rijnsweerd

De meeste mensen die wonen of werken in de omgeving van de A28 en A27 zullen de snelwegverbreding in eerste instantie zien als een bedreiging. Het bestaande groen zal immers worden aangetast, de werkzaamheden brengen overlast met zich mee en óf uiteindelijk de lucht- en geluidskwaliteit er op vooruitgaat is natuurlijk alleen maar te hopen.

Wij zien gelukkig ook kansen als gevolg van dit grootschalige verbredingsproject.

Mogelijkheden voor...

- het versterken van de cultuurhistorie (Nieuwe Hollandse Waterlinie, slagenvarkaveling, landgoederenlandschap).
- het verbinden van waterlopen (voor o.a. vis, ringslang, vleermuis en schaatsen?).
- uitbreiding van het recreatieve fietsroutenetwerk.
- wandelen, spelen en picknicken voor omwonenden, studenten en werkenden.
- uitzicht op een groene holende omgeving rondom de ziekenhuizen.
- het behouden van bestaand groen.

Alles komt samen in 'Liniepark Rijnsweerd'.

'Liniepark Rijnsweerd'
Linie is een ander woord voor grens, en dit gebied is de overgang tussen stad en land, tussen Utrecht en Uithof, en er is zowel zichtbaar rijke historie als een modern toekomstbeeld. Daarnaast is natuurlijk de Nieuwe Hollandse Waterlinie duidelijk aanwezig in dit gebied. Een landschapspark is een groen natuurrijk landschap met recreatief medegebruik. De ondertitel 'landschapspark onder Knooppunt Rijnsweerd' duidt verder op de ligging ten zuiden van het knooppunt, maar ook naar de wens om het park letterlijk onder de weglichamen door te leiden en zo een aangesloten groengebied te scheppen.

Aantrekkelijk voor zowel mens als dier.

Doel van dit voorstel
Dit idee biedt oplossing voor meerdere problemen. Het doel van dit voorstel is om te inspireren. Het voorstel past zich aan aan het tracé van de snelwegen. Het is zeker niet definitief en behoeft nadere uitwerking. Deze flyer toont een selectie van het hele schetsplan. Wij informeren u graag verder!

De **oranje**/groen-gestreepte pijl staat voor Liniepark Rijnsweerd: een landschapspark voor mens en dier op de grens van stad en land. De **groene** pijl komt overeen met 'Groene wegen langs de Heuvelrug' en is een rustgebied voor natuur. Behoud en versterking van landschap en natuurwaarden staat hier voorop.

Dit voorstel is mogelijk gemaakt door
Werkgroep Sandwijk
Utrechts Landschap
IVN De Bilt e.o.
Vogelwacht Utrecht
Bewonersvereniging
Leefklimaat UtrechtsWeg
en...

"Liniepark Rijnsweerd" voorstel ter inspiratie - park is aan te passen aan snelwegtracé

Bijlage 2: Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake 'Propositie Zeist'

Geachte raadsleden, wethouder, overige aanwezigen,

1. Eerst zal worden ingegaan op het 'Planproces', waarna een inhoudelijke reactie op de: 'Propositie' zal worden gegeven;

Planproces

2. Met de: 'Propositie' wordt dus feitelijk de positie van de gemeente Zeist naar de Regio U-16 en dus ook naar de provincie Utrecht bepaald, evenals dus tegelijkertijd ook haar inbreng binnen de diverse besluitvormingsprocessen zoals deze in die zin spelen (zie in deze dus ook het: 'Rv Propositie Zeist', onder besluitpunt 4).
3. Al eerder heeft de gemeente Zeist overigens in een zogenaamd 'Position paper - Voor een ruimtelijk economisch programma U 10 (Zeist, 2019)' een eerste verkenning opgesteld voor haar bijdrage aan de Regio, hetgeen dan nu in voorliggende 'Propositie' nader is uitgekristalliseerd of zo men wil uitgewerkt;
4. Daarnaast hebben de burgers in het kader van de 2^e 'Maaltijd van Zeist' natuurlijk ook hun dromen over de toekomst van Zeist aan de gemeente kenbaar kunnen maken. Het: 'Toekomstboek - Boek met dromen over de toekomst van Zeist (Zeist, 2020)' spreekt daarbij letterlijk boek-delen. In dat kader, evenals in relatie tot de 'Omgevingsvisie Zeist' hebben de Stichting Beter Zeist, de Werkgroep Natuurlijk Zeist-West en de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het gezamenlijke: 'Manifest – Toekomst van Zeist' uitgebracht;
5. Wat betreft het proces om tot een: 'Propositie' te komen zoals deze thans ter besluitvorming voor ligt, heeft daarbij, zoals ook uit het: 'Verantwoordingsdocument opstellen propositie', naar voren komt, dus wel een bepaalde, maar zeer (dus o.i. veel te) beperkte consultatie plaatsgevonden.

Zo is dus voor 'stakeholders' op 30 januari 2020 een bijeenkomst georganiseerd. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. heeft toen besloten al vrij vroeg die bijeenkomst te verlaten, hetgeen zij toen ook aan de projectleiding heeft kenbaar gemaakt, aangezien zij het totaal niet eens was met de wijze waarop een en ander werd aangepakt. Na die bijeenkomst heeft zij dat ook in een brief aan de gemeente kenbaar gemaakt, waar zij overigens nooit meer iets op heeft gehoord.

Waar gaat het nu om. Tijdens de betreffende bijeenkomst kregen de deelnemers, overigens omringd door een groot aantal ambtelijke medewerkers, na een korte inleiding met een aantal aandachtspunten, waar je overigens niet tot nauwelijks de gelegenheid kreeg daar een reactie op te geven, vrijwel direct een 3-tal: 'Ontwikkelingsperspectieven' voorgelegd, waarop zij dan konden reageren. Dat kon dan in 20 minuten per perspectief. Dat dus zonder eerst samen de kwaliteiten van de diverse binnen Zeist als zodanig te onderscheiden gebieden in beeld te brengen en hoe je dan vanuit die kwaliteiten, ook gezien de historie, dan tegen de: 'Ontwikkelingsperspectieven' zoals deze voorlagen aankeek.

Juist gezien vanuit het perspectief van de binnen de gemeente Zeist aanwezige omgevingskwaliteiten of zo men wil -waarden, zoals deze ook in de nieuwe 'Omgevingswet' centraal staan, dus op basis van de zogenaamde: 'Lagenbenadering', achtte de vertegenwoordiger van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het dus niet mogelijk om zo een zorgvuldige reactie op de gegeven: 'Ontwikkelingsperspectieven' te kunnen geven, dat overigens mede ook vanwege het globale karakter van de betreffende perspectieven. In die zin restte de vertegenwoordiger van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook niet anders dan de betreffende bijeenkomst vroegtijdig te verlaten;

6. Met name ook gezien de betekenis die aan dit document voor de toekomst van Zeist kan worden toegekend, maar niet in de laatste plaats ook gezien het vele werk dat er van is gemaakt, dat ook in (ruimtelijk-)visuele zin, waarvoor overigens ook waardering, is het

feitelijk een document geworden dat dan vergelijkbaar is met de gemeentelijke 'Structuurvisie – Zeist schrijf je met een Q', of zo u wilt het daaraan voorafgaande: 'Ontwikkelingsperspectief Zeist 2030'. Juist gezien de betekenis die daaraan o.i. dan ook kan worden gegeven is het ook bij dit document dus de grote vraag waarom ook daarbij dus geen 'actieve participatie' heeft plaatsgevonden, althans wat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich daarbij voorstelt, teneinde zo ook samen met d(i)e Zeister samenleving ook echt tot een gedragen voorstel te kunnen komen;

Inhoudelijke aspecten

7. De zogenaamde: 'Propositie' is dus de inbreng van Zeist binnen de Regio, daarbij dus nadrukkelijk ook rekening houdend met de kernkwaliteiten van Zeist;
8. Eerst zal in inhoudelijke zin een meer algemene reactie worden gegeven, alvorens op een aantal meer specifieke aspecten nader in te gaan;

Algemeen

9. Zoals ook hiervoor al m.b.t. de voorliggende: 'Propositie' in het algemeen, althans in procesmatige zin, reeds aangegeven, ziet de voorliggende: 'Propositie' er aansprekend uit (inclusief een aantal in die zin tot de verbeelding sprekende (pen)tekeningen, gedichten en plaatjes), dus dat men er in die zin ook alles aan heeft gedaan deze ook qua vormgeving voor een breder publiek toegankelijk te maken. Waarvoor dus ook de complimenten;
10. Verder kent de: 'Propositie', dat dus ook in navolging van de: 'Structuurvisie Zeist schrijf je met een Q', een duidelijke opbouw, waarbij (gelukkig) dus eerst bij de: 'kernkwaliteiten\waarden' van Zeist wordt stilgestaan, dus behalve aandacht voor de 5 kernen van Zeist die voor een zestal (kern)waarden, die de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. overigens allen uit haar duurzame hart zijn gegrepen, waarna een aantal: 'Ontwikkelkansen' aan de orde worden gesteld. Die: 'Ontwikkelkansen' worden dan uiteindelijk doorvertaald in een aantal: 'Onderzoeksrichtingen';
11. Het document als geheel beziend is het duidelijk dat de gemeente zich niet alleen bewust is van haar kernkwaliteiten/waarden, maar gelukkig dus ook van de grote 'opgaven m.b.t. de leefomgeving' (zij het dat deze dus in de voorliggende 'Propositie' net als de andere (veronderstelde) opgaven' als 'Ontwikkelkansen' worden aangeduid), waar we met zijn allen als samenleving voor staan, zoals dus die met betrekking tot het klimaat, maar bijvoorbeeld ook de: natuurbehoud/biodiversiteit, het ontwikkelen van een duurzame mobiliteit, maar ook het ontwikkelen van een 'inclusieve samenleving'. Feitelijk gaat het daarbij evenwel in een aantal gevallen om 'grote transities', waar je o.i. ook gezien de urgentie van een aantal 'opgaven', zoals die m.b.t. het klimaat en ook de biodiversiteit, dus als gemeente (nu) o.i. niet meer om heen (zie in deze dus ook hetgeen hiervoor m.b.t. een 'duurzame ontwikkeling' (in het algemeen) reeds is opgemerkt en dan in het bijzonder ook i.r.t. het zogenaamde: 'Beoordelingskader REP')¹⁰⁸, maar op zich dus wel fantastisch dat Zeist deze ook nu als zodanig ook echt agendaert. Wat dat betreft wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook haar gemeente complimenten voor het voorliggende document overbrengen;
12. Dan is duidelijk dat de gemeente in de voorliggende: 'Propositie', meteen ook inspeelt op de (ruimtelijke) ontwikkelingen zoals deze op het niveau van de Regio U-16 als geheel spelen en in die zin dus als thema feitelijk ook al (veel) langer op de (ruimtelijke) agenda staan (zie in deze dus o.a. ook het voorgaande), zoals dus:
 - het ontwikkelen van een Kromme Rijngebied dat natuurrobuust en duurzaam is;

¹⁰⁸ In die zin moet je je dus afvragen of met de duiding als 'Ontwikkelkansen' de urgentie in voldoende mate wordt geduid, maar als de doelen maar duidelijk en helder worden geformuleerd (dus SMART), kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar wel mee leven.

- het mede faciliteren van de (veronderstelde) woningbouwopgave in de Regio, dat dus door (o.a.) in de voorliggende: 'Propositie' als toekomstige ruimtelijke ontwikkeling, dat dus naast dus alle reeds bestaande woningbouwplannen, een geheel nieuwe kern rondom het nieuwe Station Driebergen Zeist op te nemen, zij het dan nog wel als 'Onderzoeksrichting';
- het ontwikkelen van een: 'HOV USP Amersfoort';
- en alhoewel niet expliciet in de tekst van de 'Contour-REP' genoemd, maar wel als zodanig op bepaalde kaarten aangegeven, de aanleg van nieuwe wandel- en fietspaden tussen het USP en Zeist(-West);

13. Uit het voorgaande, maar ook gezien de inzet van de gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties in het verleden, zal het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. natuurlijk bijzonder te spreken is over het voorstel van de gemeente Zeist in de voorliggende: 'Propositie' om samen met andere gemeenten (en andere betrokkenen die er daarbij toe doen) het Kromme Rijngebied als natuurgebied verder te versterken door (o.a.) aldaar een aaneengesloten: 'robuuste natuurcorridor' te creëren van Groenekan tot met Odijk (zie in deze dus overigens wederom de folder: 'Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2009)').

Maar de vraag is natuurlijk wel meteen ook wat de aanleg van een: '(H)OV tussen het USP en Amersfoort' dan voor de gegeven: 'robuuste natuurcorridor' betekent, zeker als deze langs de A-28 wordt geprojecteerd. Evenals dus ook de realisatie van een sociaal veilig en verlicht fietspad tussen het USP en Zeist, die dan op de betreffende kaart in de: 'Propositie' niet langs de bestaande Bisschopsweg is ingetekend, maar op de plek alwaar er eerder al plannen waren voor de aanleg van een geheel nieuw fietspad waren, dus dwars door het hier aanwezige nog relatief ongestoorde landschap met dus ook relatief hoge ecologische waarden, inclusief dus ook de: 'robuuste natuurverbinding' tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied, evenals hoge aardkundige waarden. Dat dan dus naast ook nog een '(slome) slenterroute' tussen Zeist(-West) en de Bisschopsweg/Oostbroek ter zijde van de Bisschopswetering, die dan eveneens deel uitmaakt van de op de in de: 'Propositie' op basis van de daarbij behorende kaart geschetste ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden.

Duidelijk zal zijn, ook gezien de eerdere (door zowel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. én ook de andere natuur- en milieuorganisaties) op de gegeven voorstellen gegeven reacties¹⁰⁹, dat de Stichting gezien de met de gegeven voorstellen gepaard gaande effecten op aldaar aanwezige waarden van natuur en dan in het bijzonder op aldaar gelegen 'robuuste natuurcorridor', evenals die op aanwezige waarden van landschap (inclusief aardkundige waarden) en ook cultuurhistorie, daarvan dus geen voorstander is;

14. Hetzelfde kan ook worden gesteld t.a.v. de ontwikkeling van een gehele nieuwe (woon)kern ter hoogte van het vernieuwde Station Driebergen Zeist e.o.. Ten tijde van de planvorming voor het Station Driebergen Zeist e.o. is toen een: 'Gebiedsvisie Station Driebergen-Zeist' opgesteld, waarbij de aldaar aanwezige 'rode contour' toen als uitgangspunt voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied is genomen. Het Stationsgebied en omgeving zou zich dan als 'landgoedstation' moeten ontwikkelen en zo als dé 'Groene poort' voor zowel het NPUH en ook de SLW (en dan nu kennelijk ook voor de 'Kromme Rijn Vallei') moeten gaan functioneren.

¹⁰⁹ Zie dus met name wat betreft de reactie op de voorstellen voor de aanleg van een nieuw fietspad tussen Zeist en het USP o.a.: 'Zienswijze Fietsverbinding Zeist-USP Uithof' namens de gezamenlijke natuur- en milieuorganisaties, d.d. 30 november 2017 én ook: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. variantenstudies TAUW, inclusief diverse rapporten Bureau Waardenburg inzake het fietspad USP – Zeist', d.d. 23 november 2019.

Het Station Driebergen-Zeist ligt te midden van diverse landgoederen, die ook allen deel uitmaken van zowel de CHS van de provincie Utrecht, evenals ook het NNN, dus waarom hier dan nu in een keer een geheel nieuwe (woon)kern Rijnwijk tot ontwikkeling zou moeten komen, ook al zoemde dat al een tijdje in de bestuurlijke wandelgangen rond, blijft voor de Stichting dus toch een groot 'raadsel', tenminste als men bij ruimtelijke ontwikkelingen dus ook echt duurzaamheid en dus waarden centraal wil stellen¹¹⁰.

Daarbij is het dus zo dat Zeist, net overigens de overige gemeenten ten oosten van de stad Utrecht, gewoon een 'sterfteoverschot' hebben en dat in die zin als er woningen worden gebouwd, deze dus grotendeels voor woningzoekenden in de regio en van daarbuiten (dus t.g.v. binnenlandse en buitenlandse migratie) worden gebouwd (zie in deze dus behalve de 'Regionale Woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2019)' met name ook het: 'Woningmarktonderzoek Zeist (Companen, 2020)'). Dus nog afgezien van de vraag of je alle (veronderstelde) woningbehoefte van de Regio (en van daarbuiten), dus al moeten willen faciliteren, zou je je dus hoe dan ook bij de keuzen die je maakt, dat dus mede op basis van een (objectief) 'Beoordelingskader', waarbij o.i. dan een echt duurzame ontwikkeling van de regio centraal zou moeten staan, je af moeten vragen of in dat geval gezien de aldaar aanwezige waarden nu juist het Station Driebergen Zeist daarvoor dan de meest geëigende plek is. Een en ander dan nog even los van de vraag dat Zeist dus nog een relatief groot aantal mogelijkheden heeft om te bouwen, ook al zet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook bij bepaalde bouwlocaties (nog steeds) haar (zeer) kritische kanttekeningen, zoals die van de Vliegbasis en ook (delen) van de WA-Hoeve;

15. Dat men dan echt inzet op: 'Duurzaam, duurzaam, duurzaam', dus o.a. natuurinclusief en energieneutraal bouwen (of toch beter 'ontwerpen'), is dan natuurlijk wederom fantastisch, maar allereerst gaat het natuurlijk om de daadwerkelijke ruimtelijke keuzen die je maakt en het dus nadrukkelijk daarbij al bij voorbaat met aanwezige waarden rekening houden (zie in deze dus wederom hetgeen hiervoor al m.b.t. het zogenaamde: 'Beoordelingskader REP' m.b.t. echt duurzame ontwikkeling is aangegeven);
16. Wat de Stichting Milieuzorg Zeist bij dit alles dus wel is opgevallen, dat veel opgaven (of toch 'Ontwikkelkansen') toch nog sectoraal worden opgepakt, hetgeen ook nodig is om ze te agenderen, maar uiteindelijk is het toch van belang, zeker als het om de uiteindelijke (ruimtelijke) doorvertaling gaat dan een en ander ook echt in integraal, dus gebiedsgericht worden opgepakt. Daarvoor worden dan met name in het hoofdstuk: 'Onderzoeksrichtingen' natuurlijk wel een aanzet toe gegeven, maar dat zou wel een blijvend aandachtspunt moeten zijn (zie in deze dus o.a. ook de: 'Naar een samenhangende Nationale Omgevingsvisie (PBL, 2018), 'Nu de koers is bepaald - Ex ante evaluatie van de Nationale Omgevingsvisie (PBL, 2019)', diverse adviezen van de

¹¹⁰ Natuurlijk is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend dat het Station Driebergen Zeist e.o. ook een soort van knooppunt voor het OV is, of althans zich zo in de loop van de tijd steeds meer heeft ontwikkeld, maar in historische zin was het vooral een in- en uitstaphalte voor welgestelden die op de Stichtse Lustwarande hun buitenverblijf hadden. Door nu juist hier op een echte knooppuntontwikkeling in te zetten, dus mede ook het ontwikkelen van een nieuwe kern, gaat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus veel te ver. Dat dus ook gezien de ligging van het Station Driebergen Zeist in het toch gelukkig nog landelijke gebied tussen Zeist en Driebergen, dat dus midden in een gebied waar buitenplaatsen (en de daarbij behorende hoge natuurwaarden), gelukkig nog volledig het beeld bepalen.

Eveneens is aan de Stichting natuurlijk de eerder in die zin m.b.t. de binnen de Regio U-16 aanwezige OV-knooppunten gegeven analyse bekend, dat op basis van de zogenaamde vlindermodellen (zie in deze dus ook het rapport: 'De knooppunten van de provincie Utrecht uitgelicht (Vereniging Deltametropool, 2018)'), maar hetgeen daaruit wat betreft het Station Driebergen Zeist naar voren komt is dan voor haar dan geen aanleiding hier dan maar grote aantallen woningen te bouwen. Dan had men maar voor een kleinere opzet van het Station moeten kiezen, inclusief ook de toegangswegen, met uiteindelijk ook meer behoud van de omringende landgoederen.

Raad voor de Leefomgeving en Infra (RLI) en (uiteindelijk toch ook) de aanpak overeenkomstig de: 'NOVI – Duurzaam perspectief voor onze leefomgeving (Rijksoverheid, 2020)'. In die zin is het dan tevens de vraag dat voor zover uiteindelijk toch keuzen moeten worden gemaakt, dus bij tegenstrijdige belangen, hoe dan uiteindelijk de keuzen zullen uitvallen, dus wat daarbij dan als: 'Beoordelingskader' wordt toegepast (zie in deze dus met name (wederom) ook wat hiervoor m.b.t. tot het: 'Beoordelingskader REP' reeds is aangegeven);

Specifieke aspecten

17. Hierbij zal dus nog op hetgeen in afzonderlijke hoofdstukken naar voren wordt gebracht worden ingegaan, zij het kort;

Wat maakt Zeist uniek

18. Laat het duidelijk zijn, ook op basis van het voorgaande, dat de zes waarden van Zeist zoals deze in het dit hoofdstuk voor Zeist worden aangegeven, die dus samen het DNA van Zeist vormen, dat dus naast de 5 kernen, dus:

- Groenmonumentaal, natuurinclusief en parkinclusief;
- Cultuurhistorie: de allure van Zeist;
- Verscheidenheid aan woon- en leefgebieden;
- Zorgzaam in een inclusieve samenleving
- Dorps waarden met stadse allure;
- Duurzaam (vergelijk dus (inderdaad) o.a. activiteiten binnen 'Samen Duurzaam Zeist', 'Stichting Energie Zeist', 'Stadslandbouw Zeist', etc., etc.),

de Stichting uit haar duurzame hart zijn gegrepen.

Als deze waarden daadwerkelijk als basis voor de toekomstige ontwikkeling van Zeist worden genomen, dan ligt er o.i. met de inzet op gegeven waarden daadwerkelijk een stevig 'fundament' om samen met die samenleving vorm te geven aan een duurzame én kwalitatief hoogwaardige ontwikkeling van Zeist. Een ontwikkeling waar dus niet alleen de bestaande kernkwaliteiten als uitgangspunt voor toekomstige ontwikkelingen worden genomen (vergelijk in deze dus overigens ook de: 'Structuurvisie Zeist schrijft je met een Q', maar dus ook het: 'Groenstructuurplan: 'Groen (voor) Zeist'), evenals deze waar mogelijk nog worden versterkt, maar daarbij ook echt wordt ingezet op een duurzame ontwikkeling, zowel wat betreft het geven van een kwaliteitsimpuls aan natuur/leefomgeving, inclusief ook een aanpak van de klimaatproblematiek, als ook m.b.t. het daarbij van het begin rekening houden met alle medemensen (dus een 'inclusieve samenleving');

Ontwikkelkansen

19. Ook in vele van de gegeven 'Ontwikkelkansen' kan de Stichting zich zonder meer vinden, dat dus ook gezien de grote 'transitie-opgaven' waar we met zijn allen voorstaan, zoals die dus met betrekking tot het klimaat (vergelijk in deze dus de opgave m.b.t. de energietransitie, evenals de klimaatadaptie), de biodiversiteit (vergelijk dus ook de opgave m.b.t. 'biodiversiteit/natuurbehoud en –ontwikkeling'), evenals het verduurzamen van de samenleving (zoals de mobiliteit, maar eigenlijk de gehele economie). Dat al deze opgaven op zich worden erkend en nu ook echt worden geagendeerd in de voorliggende 'Propositie' wordt door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus bijzonder gewaardeerd, aangezien het zo ook mogelijk is deze ook echt op te pakken;
20. Wat betreft 'Ontwikkelkans 1', dus een: 'Verdere groei van een inclusieve samenleving', hetgeen de Stichting dus van harte ondersteund, wordt dan o.a. voorgesteld om voor kinderboerderij De Brink een: 'Stadsboerderij' te maken met een (boven)locale uitstraling

en profilering. Nu is net voor het: 'Brinkpark (inclusief de kinderboerderij)' een integrale 'Beheersvisie en streefbeeld Park De Brink (SB4, 2019)' ontwikkeld, waarover trouwens nog steeds overleg met 'stakeholders' plaatsvindt en alhoewel daar ook over een mogelijke toekomstige functie van de kinderboerderij De Brink als stadboerderij is gesproken, blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog wel de vraag hoe een dergelijke functie zodanig kan worden ingepast zonder dat dat ten koste gaat van aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Verder wordt ook de verbindende rol die de 'KNVB' bij (het ontwikkelen van) een inclusieve samenleving kan hebben genoemd, hetgeen natuurlijk mooi kan, maar tegelijkertijd is en blijft het ook hier dan wel de vraag wat de eventuele ruimtelijke consequenties daarvan dan zijn, dat ook gezien het gegeven dat de Campus dus wel midden in het NNN is gelegen;

21. Bij 'Ontwikkelkansen 2' wil men dan inzetten op: 'Betekenisvolle bouw in de buurtschappen', waarbij dan o.a. het: 'Kerckebosch' en ook de: 'Sterrenberg' als voorbeeld voor (natuurinclusieve) woningbouwprojecten worden aangegeven, althans wat betreft de plaatjes. Meer concreet wordt dan 'Eikenstein' en ook het ontwikkelen van een nieuwe woonkern ter hoogte van het Station Driebergen-Zeist genoemd. In het hoofdje: 'Algemeen' is men name bij de (veronderstelde) woningbehoefte van Zeist al uitgebreider stilgestaan, evenals de ontwikkeling van een nieuwe kern in (en nabij) het Station Driebergen Zeist. O.i. is dat gebied dus gewoon veel te kwetsbaar voor het ontwikkelen van een nieuwe kern, ook gezien de ligging binnen de Stichtse Lustwarande (SLW)/Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de provincie Utrecht (CHS), evenals ook te midden van het Nationale Natuur Netwerk (NNN);
22. 'Ontwikkelkansen 3': 'Natuurinclusief bouwen tot een nieuwe norm verheffen' is de Stichting uiteraard uit haar duurzame/groen hart gegrepen. Wel tekent zij daarbij dus aan dat zowel t.a.v. de ontwikkeling van het Kerckebosch, als de Sterrenberg, ook al woont men daar dus nu in het groen, wel uiteindelijk meer dan in totaal 20 ha bos is gekapt, inclusief dus ook bos van een aanzienlijke ouderdom (meer dan 150 jaar oud). Een en ander neemt niet weg dat de Stichting dus er al langer voor pleit om binnen de gemeente een: 'Handreiking natuurinclusief ontwerpen' op te stellen. Inmiddels zijn er in die zin diverse voorbeelden beschikbaar, althans literatuur (zie in deze dus o.a. de publicatie: 'Aan de slag met natuurinclusief bouwen (Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, 2019)' en ook: 'Utrecht Parkinclusief (Boukens, S. 2020)');
23. Wat betreft: 'Ontwikkelkansen 4: 'Versterken recreatie' is het inderdaad zo dat Zeist die in zin gezien zijn rijke cultuurhistorie en ook (omringende) natuur kansen biedt, maar ook hierbij gaat het steeds om het vinden van de juiste balans, dat ook aangezien het steeds meer duidelijk wordt dat ook in die zin de natuur haar grenzen heeft bereikt, of deze op bepaalde plekken al heeft overschreden. Zoals ook al eerder m.b.t. het: 'Rv Contour REP' aangegeven, wordt thans binnen het NPUH in die zin aan een: 'zoneringskaart' gewerkt, die wellicht ook een basis kan bieden waar in de toekomst wel bepaalde extensieve vormen recreatie, zoals wandelen en fietsen, mogelijk zijn, maar waar juist vanwege de op een bepaalde plek aanwezige kwetsbare natuurwaarden nu juist ook niet;
24. 'Ontwikkelkansen 5' richt zich dan op: 'Natuurbehoud - Groen is van belang voor recreatie en biodiversiteit'. De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zou eerder willen stellen dat het behoud en het versterken van het groen op de eerste plaats van belang is voor biodiversiteit, dan ook vanuit de (intrinsieke) waarde van planten en dieren, evenals dan daarnaast, maar dat dan wel als afgeleide, als 'ecosysteemdienst' ook voor de mens, zoals dus ook om er te recreëren, maar dus ook voor opvang hittestress en voor de gezondheid van de mens in het algemeen (zie in deze o.a. ook de factsheet: 'Natuur en gezondheid (Van de Berg, A., 2013)', etc.. Meer in het bijzonder liggen er voor met

name het verder versterken van de biodiversiteit in Zeist vele kansen, niet alleen binnenstedelijk, maar dus ook in het buitengebied (zie in deze o.a. de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist (Zeist, 2020)', etc.)), dus zou het mooi zijn als deze, dat dus ook gezien de urgentie, nu ook echt worden opgepakt.

Bij de nadere uitwerking zoals deze met name bij de: 'Ontwikkelrichtingen' wordt gegeven zien we dan dat er dus wel bijzondere aandacht is voor het Kromme Rijngebied, maar zoals dus ook al bij het aan de orde stellen van de: 'Contour REP' geconstateerd, dus niet tot nauwelijks voor de (Utrechtse) Heuvelrug, zij het alleen in afgeleide zin, namelijk bij de 'Ontwikkelrichting 4: 'Recreatiepoorten van de Heuvelrug', hetgeen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus toch als een omissie wordt gezien, niet alleen gezien de ligging van dit gebied binnen het NPUH, maar ook binnen het Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.;

25. Met 'Ontwikkelkansen 6': 'Klimaatbestendigheid en het verdwenen water terugbrengen – Slim combineren en stapelen' en 'Ontwikkelkansen 7': 'Energietransitie – De belangrijkste opgave is energiebesparing' wordt dan ingespeeld op de klimaatverandering, hetgeen zoals in het voorgaande reeds is aangegeven op de schaal van de aarde als geheel samen met achteruitgang biodiversiteit een van de grootste opgaven is waar we in dit tijdperk als samenleving voor staan. Dus mooi dat deze beide: 'Ontwikkelkansen' nu ook echt worden geagendeerd!

Wel heeft de gemeente Zeist met het vaststellen van de 'Routekaart Nieuwe Energie voor Zeist (Zeist, 2019)' natuurlijk in die zin in belangrijke mate al wat betreft de 'Energietransitie' haar koers bepaald en komt het nu op actie aan. Dat daarbij dan vanuit de 'Trias Energetica' maximaal wordt ingezet op besparen is natuurlijk de Stichting ook uit haar duurzame hart gegrepen, want wat je bespaart behoeft dus niet extra duurzaam te worden opgewekt. In die zin moet trouwens het belang van het ontwikkelen van een 'circulaire economie' dus niet worden onderschat, dus zou het mooi zijn als ook daaraan nog bijzondere aandacht zou worden gegeven (zie in deze dus het pleidooi hiervoor om binnen de Regio net als Amsterdam het ontwikkelen van een zogenaamde: 'Doughnut economie' centraal te stellen).

Dat dan bij: 'Klimaatadaptie' er ook bijzondere aandacht is om het (regen)water zoveel mogelijk vast te houden is dan natuurlijk mooi, aangezien zo wellicht ook (op termijn) de voor de gemeente Zeist in lagere gebieden voor oorsprong aanwezige kwel vanuit de Heuvelrug mogelijk ook weer kan worden hersteld, met dus ook positieve gevolgen voor de daar aanwezige natuurwaarden;

26. Ook de: 'Ontwikkelkansen 8': 'Duurzame Mobiliteit - Bereikbaarheid in standhouden met duurzaam vervoer', 'Ontwikkelkansen 9': 'Hoogwaardige OV-Verbinding tussen Utrecht Science Park en Amersfoort' én ook: 'Ontwikkelkansen 10: '(Door) fietsroutes – Stimuleer het fietsende woon-werkverkeer' hangen natuurlijk in zekere zin met elkaar samen. Op basis van hetgeen in het voorgaande reeds in die zin naar voren is gebracht, staat de Stichting dus met name zeer kritisch tegenover de realisatie van een HOV-verbinding tussen het USP en Amersfoort, zeker als deze langs de A-28 wordt geprojecteerd, dat dus gezien de daarmee gepaard gaan de effecten op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie. Eveneens zal ook bij nieuwe (door)fietsroutes dus nadrukkelijk met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie rekening moeten worden gehouden, zoals dus o.a. bij het: 'Fietspad van de Toekomst';
27. Verder natuurlijk ook goed dat er met 'Ontwikkelkansen 11: 'Stimuleren bedrijvigheid' aan het bedrijfsleven en dus ook werkgelegenheid aandacht wordt gegeven, waarbij het dus mooi zou zijn als daarbij wordt aangesloten bij het DNA van Zeist. In die zin zou het dus mooi zijn, zoals ook (o.a.) hiervoor reeds aangegeven, dat met name ook bij het bedrijfsleven aan het ontwikkelen van een 'circulaire economie', in casus 'doughnut economie', dat ook gezien de grenzen die de aarde aan menselijke activiteiten stelt (o.a.

dus m.b.t. de klimaatverandering en de biodiversiteit), de hoogste prioriteit zou worden gegeven. In ieder geval zou door het stimuleren van de verkoop van (biologische) streekproducten daar al een belangrijke bijdrage kunnen worden gegeven;

Onderzoeksrichtingen

28. Op basis van het waarden/het DNA van Zeist, evenals de aangegeven:

‘Ontwikkelkansen’ worden voor Zeist dan een negental ‘Onderzoeksrichtingen’ aangegeven, die dan moeten bijdragen aan de waarden van Zeist en daarmee aan de kwaliteit van Zeist en de Regio. Deze: ‘Onderzoeksrichtingen’ zouden dan niet hard zijn, maar in vervolgprocessen nog nader moeten worden onderzocht en uitgewerkt. Toch vanuit de Stichting alvast bij bepaalde: ‘Onderzoeksrichtingen’ alvast een reactie, dat dus ook op basis van hetgeen in het voorgaande in die zin reeds naar voren is gebracht. Althans voor zover daar nog een aanleiding toe bestaat;

29. Op zich natuurlijk fantastisch dat de gemeente met: ‘Onderzoeksrichting 1’: ‘Kromme Rijngebied Natuurbewust en Duurzaam’ bijzondere aandacht aan dit gebied geeft, teneinde de kansen die er zijn om dit gebied te verduurzamen, dus inclusief het daaraan geven van een ecologische kwaliteitsimpuls, dus de biodiversiteit, ook daadwerkelijk vorm te geven. In het bijzonder kan dan worden gedacht aan het verder versterken van de hier gelegen ‘robuuste natuurcorridor’, maar ook van de biodiversiteit in het algemeen, o.a. door hier ‘natuurinclusieve vormen’ van landbouw te stimuleren, etc.. Wel tekent zij bij m.b.t. tot de intentie om hier verdwenen en verzwakte watergangen terug te brengen toch aan, hoe mooi deze intentie ook lijkt, dat deze intentie ook tot een versnelde afvoer van water kan leiden, terwijl je de kwel die hier van nature voorkomt juist zoveel als mogelijk wilt vasthouden en ook versterken, juist ook om zo een extra impuls aan aanwezige en nog te ontwikkelen natuurwaarden te kunnen.. Daartegenover staat dan, zoals ook in het voorgaande reeds op diverse plekken naar voren gebracht, dat men kennelijk hier tegelijkertijd kennelijk ook wil realiseren:

- een HOV-verbinding tussen het USP en Amersfoort (langs de A-28)
- een nieuw fietspad USP – Zeist;
- een nieuw wandelpad tussen Zeist(-West) en de Bisschopsweg/Oostbroek;
- een bepaalde opgave m.b.t. de energietransitie.

Duidelijk zal dus zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op basis voorgaande en ook nog hierna volgende de mening is toegedaan, dat met name een nieuwe HOV-verbinding tussen het USP en Amersfoort, evenals ook een nieuwe fietsverbinding USP-Zeist én ook een nieuwe wandelverbinding tussen Zeist-West en de Bisschopsweg/Oostbroek ter zijde van de Bisschopswetering hier tot een onaanvaardbare aantasting van aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zullen leiden en in het bijzonder van de hier voorkomende: ‘Robuuste natuurcorridor’. Bovendien zijn er voor met name de gegeven verbindingen, voor zover de noodzaak daarvan dus al is aangetoond, dus wel degelijk goede alternatieven. Zo is voor een eventueel HOV dus gewoon de bestaande route langs de Universiteitsweg en dan de Utrechtsweg/N-237 en N-225¹¹¹. Maar dan nog blijft het wat betreft dat laatste dan nog wel de grote vraag hoe daaraan dan verder binnen het wegennet in Zeist een gevolg kan worden gegeven, want ook dan zal dat naar verwachting met een aantasting van aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie gepaard gaan.

¹¹¹ Overigens hebben er dus in de verleden met enige regelmaat al nadere onderzoek naar zowel tram als HOV tussen Utrecht en Amersfoort plaatsgevonden, zoals in het kader van de: ‘Corridorstudie A-28’. Evenals rijden er dus ook al snelbussen tussen Amersfoort en het USP, althans heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat zo begrepen.

Verder is er voor oor het fietspad USP- Zeist(-West) natuurlijk hét alternatief van de bestaande Bisschopsweg, die gewoon door deze als fietsstraat in te richten.

Ook zijn er in het verleden wel degelijk wat betreft de aanleg van 'lome slenterpaden' die dan dwars door het gebied waren geprojecteerd, zoals door de Kouwenhovenselaan, alternatieven ontwikkeld (zie in deze o.a. de brochure: 'Boeren, burgers en buitenlui (UL et al., 2000)'), maar kreeg dat alternatieve pad, dat dus aan zijde Couwenhove was geprojecteerd, dus bij de bewoners van Couwenhove de handen niet op elkaar

Wat betreft de eveneens voor dit Kromme Rijngebied aangegeven opgave m.b.t. de energietransitie, zal daarbij hieronder onder het: 'Rv Duurzame opwek energie' dus nog nader worden stilgestaan;

30. Ook bij: 'Onderzoeksrichting 2': 'Een nieuwe kern (Rijnwijk) bij het station Driebergen Zeist' is in het voorgaande al in voldoende mate stilgestaan, dus verwijst de Stichting in eerste instantie naar de aldaar reeds gegeven reactie(s). Overigens lijkt dan die nieuwe kern grotendeels bovenop het thans bestaande landgoed 'De Reehorst' geprojecteerd, dat dus een integraal deel van zowel de CHS als het NNN uitmaakt. In aanvullende zin merkt de Stichting hierbij ook nog op dat al eens is gezien of een goede fietsverbinding vanuit het Station Driebergen Zeist naar het USP dan van toegevoegde waarde kan zijn, maar o.i. komt dan een goede fietsverbinding met Station Bunnik of nog beter het Station Vaartse Rijn daarvoor veel eerder in aanmerking;
31. Bij: 'Ontwikkelrichting 3: 'Kloppend hart van Zeist' zou het mooi zijn als ook daarbij aan duurzaamheid en circulariteit dus bijzondere aandacht zou worden gegeven, want ook wat betreft economische circulariteit ligt er dus nog een hele opgave;
32. Bij 'Ontwikkelrichting 4: 'Recreatiepoorten van de Heuvelrug', wordt dan met name stilgestaan kansen die er in Zeist zijn om tot een versterking van de recreatie te komen, dat ook gezien de potentie die Zeist heeft. Tegelijkertijd wil men dan in afgeleide zin gezien of een versterking van de natuurwaarden op de Heuvelrug kan komen, dat o.a. door herstel aanwezige sprengen, hetgeen mooi is, maar zoals ook in het voorgaande reeds aangegeven zou aan het NPUH en ook het Geopark in de voorliggende 'Propositie' dus een meer gewichtige plek kunnen worden gegeven en dan niet zozeer gezien de daar aanwezige recreatieve mogelijkheden, die o.i. dus al hun grens hebben bereikt, maar veeleer door te pleiten voor één: 'Natuurvisie' voor de Heuvelrug (en aangrenzende gebieden) als geheel, inclusief ook bijbehorende 'zonering' voor de recreatie;
33. Ook bij de: 'Ontwikkelrichting 5': 'HOV USP Amersfoort – Bron voor transformatie van Vollenhove' is in voorgaande dus reeds uitgebreid stilgestaan, dus wordt daarnaar eveneens verwezen. Daarbij kan dus wel ook nog worden aangegeven dat een dergelijk HOV-verbinding' dus o.i. niet als dé bron voor de transformatie van Vollenhove zou moeten worden aangemerkt, maar dat dat uiteindelijk toch eerder de bewoners zelf zijn, zoals toch ook het project: 'Vollenhove vooruit' laat zien;
34. Wat betreft de: 'Onderzoeksrichting 6': 'Wegh der weegen - nieuwe toekomst voor de Amersfoortse Lustwarande' is het natuurlijk mooi als de verkeerskundige functie van deze weg, dus de N-237, die dus thans als overloop van de A-28 functioneert, daadwerkelijk zou kunnen worden afgewaardeerd, hetgeen niet alleen de beleving van de unieke historie van deze weg ten goede zou komen (zie in deze overigens ook het: 'Streefbeeld Wegh der Weegen (Stichting Wegh der Weegen, 2018)'), maar ook het algemene leefklimaat. Wel staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus kritisch tegenover het onderzoeken van beperkte mogelijkheden voor duurzame, natuurinclusieve bebouwing binnen de zogenaamde 60 m zone, althans voor zover deze dus ten koste gaat van hier aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (vergelijk dus o.a. ook het (moeizame) proces zoals dat thans in het kader van de: 'Gebiedsvisie Dijnseburg' verloopt);

35. Met de: 'Onderzoeksrichting 7': 'Nieuwe betekenisgeving voor de Stichtse Lustwarande' wordt dan beoogd daaraan een nieuwe betekenis te geven, niet alleen door daar waar gewenst bestaande kantoren te transformeren naar nieuwe woon/werklocaties, maar ook door het eventueel toevoegen van nieuwe 'passende' bebouwing achter de bestaande hoofdgebouwen, dus met een korrelgrootte die dan zou passen bij dat hoofdgebouw. Alhoewel de Stichting op zich niet tegen transformaties is, staat zij nu juist wat betreft de Stichtse Lustwarande dus wel kritisch tegenover het nog meer toevoegen van bebouwing, zelfs als daarbij rekening zou worden gehouden met het zogenaamde 'Buitenplaatsbiotoop' van de er voorkomende buitenplaatsen (zie in deze dus ook de publicatie: 'De Utrechtse Buitenplaatsbiotoop (Provincie Utrecht, 2013)'). De ervaring uit het verleden leert immers dat dergelijke ontwikkelingen vrijwel zonder uitzondering ten koste van op de betreffende buitenplaatsen aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zijn gegaan. In die zin zou dus bij eventuele transformaties o.i. de bestaande 'footprint' van gebouwen als uitgangspunt zou moeten worden genomen, tenzij door het amoveren van bepaalde later bijgebouwde gebouwen en deze dan op een andere plek (met een vergelijk of juist beperkter volume) terug te bouwen, uiteindelijk de kwaliteiten van de oorspronkelijke buitenplaats als geheel zouden kunnen worden hersteld;
36. Met: 'Onderzoekrichting 8' wil men dan 'Lopen en fietsen stimuleren' stimuleren, hetgeen als meest duurzame vorm van mobiliteit natuurlijk fantastisch is, maar dus niet als dat ten koste van de op een bepaalde plek aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie gaat. Dat is o.i. dus zondermeer het geval bij een nieuw fietspad tussen het USP-Zeist, waar dus bovendien goede alternatieven voor aanwezig zijn. Hetzelfde geldt ook voor een geheel nieuw snelfietsroute zoals dat kennelijk langs het spoor tussen het Station Driebergen Zeist en Bunnik is geprojecteerd en dat dus dwars door de natuurkernen van Rijnwijck en ook de Wulperhorst gaat, met dus alle gevolgen voor de aldaar aanwezige waarden van natuur en landschap (zie in deze dus o.a. ook de betreffende fig. op pag. 71).
- Wat betreft nieuwe wandelroutes staat de Stichting Milieuzorg Zeist dan met name (zeer) kritische tegenover wen nieuwe wandelroute tussen Zeist-West en de Bisschopsweg/Landgoed Oostbroek ter zijde van de Bisschopswetering, waardoor er dan dus een direct uitloop vanuit de wijk (inclusief honden) naar het hier gelegen kwetsbare buitengebied ontstaat, inclusief dus ook de hier gelegen 'robuuste natuurcorridor' tussen het Vechtplassegebied en het Kromme Rijngebied.
- Waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in ieder geval weer wel positief tegenover staat is het afwaarderen van de landelijke sluiproutes langs de N-224, de N-225 en de N-237. Door bijvoorbeeld de snelheid op die wegen, naast dus andere maatregelen, te maximeren tot 60 km kan dat niet alleen het leefklimaat ten goede komen, maar uiteindelijk de oversteekbaarheid door dieren;
37. Met de: 'Onderzoekrichting 9': 'Duurzaam, duurzaam, duurzaam' worden dan de vele in het voorgaande reeds aangegeven 'ontwikkelkansen' en bijgaande '-richtingen' nog eens op een rijtje gezet, inclusief dus kennelijk ook het ontwikkelen van een nieuwe kern (Rijnwijck) bij het Station Driebergen Zeist. Voor zover daarbij evenwel geen rekening wordt gehouden met het 'planet-deel' van duurzaamheid, dus aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, kan een dergelijke ontwikkeling o.i. dus niet als duurzaam worden aangemerkt;

Conclusie

38. In de 'Propositie' worden op basis van de waarden/het DNA van Zeist o.i. een aantal belangrijke 'transitie-opgaven' geagendeerd, zoals die m.b.t. het klimaat en de biodiversiteit, maar tegelijkertijd wordt dus ook alvast een 'voorschot' genomen op een

aantal ruimtelijke ontwikkelingen die o.i. gezien de gevolgen voor het 'Planet-deel' van duurzame ontwikkeling, dus voor aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt. In het bijzonder gaat het dan om een nieuwe (woon)kern ter hoogte van het Station Driebergen Zeist, een nieuwe HOV verbinding tussen het USP en Amersfoort én nieuwe fietsverbindingen tussen het USP en Zeist én tussen Station Driebergen Zeist en Bunnik, evenals ook een nieuwe wandelroute langs de Bischopswetering tussen Zeist-West en Bisschopsweg/Oostbroek;

Patrick Greeven

Bijlage 3: 'Manifest Toekomst van Zeist (29 nov 2018)'

Stichting Beter Zeist, Stichting Milieuzorg Zeist e.o., Vereniging Werkgroep Natuurlijk Zeist-West

Inspiratie voor inbreng in de Maaltijd van Zeist over De toekomst van Zeist

Inleiding

Voor de toekomst van Zeist is het belangrijk dat Zeist deel uitmaakt van de regio om de stad Utrecht. De stad Utrecht en vooral de universiteit en alles daaromheen, Utrecht Science Park (USP De Uithof), groeit als kool. Arbeids- en opleidingsplaatsen nemen in hoog tempo toe. Dit geeft in en rondom Utrecht grote druk op de woningmarkt, het wegen- en openbaarvervoersnet, groen en natuur en recreatiemogelijkheden. Een florerende economie is mooi, maar teveel is nooit goed. Provincie en gemeenten, waaronder Zeist, willen de groei mogelijk maken met grote woningbouwprogramma's en ruimte voor bedrijven en groei van het USP / De Uithof. Discussie onder bevolking over de gevolgen en over beheersing van de groei, wordt echter niet georganiseerd.

Er komt voor Zeist in 2021 een nieuwe Omgevingsvisie. Maar vooruitlopend daarop worden er in informeel contact met gemeenten in de Regio Utrecht (U10 en U16) sectorale visies en plannen ontwikkeld. Grote bouwprogramma's en groei van arbeidsplaatsen worden hierin al vastgelegd. Dit heeft straks ingrijpende effecten op Zeist. Zo wordt de input voor Omgevingsvisie en druk op het Zeister groen al vastgelegd. Dit gebeurt zonder informatie aan of met inspraak van of via een dialoog met de burgers van Zeist.

Wij constateren dat ondanks jarenlang aandringen bij de raad en het college geen initiatieven zijn ondernomen om samen met de bevolking tot een Omgevingsvisie te komen. Dit in tegenstelling tot omliggende gemeenten die zich al jaren voorbereiden op een dergelijke wettelijk verplichte visie. Dialoog tussen burgers, organisaties, bedrijven en politiek is belangrijk om tot een maatschappelijk gedragen Omgevingsvisie Zeist te komen.

De Maaltijd van Zeist heeft o.i. nu teveel het karakter van 'Droomt u maar'. Dat kan natuurlijk een indicatie geven wat er onder de bevolking leeft ten aanzien van bepaalde thema's. Maar aangezien bij de Maaltijd gekozen is voor een thematische of sectorale insteek, ontstaat er niet zomaar een integrale toekomstvisie en omgevingsvisie voor Zeist. En de integratie van beleidsvelden was juist het basisidee van de Omgevingswet. Dus op zich kan dromen met zijn allen over de toekomst van Zeist goed zijn, maar dan wel gevolgd door een brede dialoog in de samenleving, inclusief bijbehorende verdieping.

De huidige Structuurvisie Zeist 2020, 'Zeist schrijf je met een Q' is wél in brede dialoog die met de bevolking is opgesteld. Dat gebeurde met een bijbehorende verdieping in wijk- en themabijeenkomsten en workshops. Dat moet nu weer gebeuren. Voordat er al van alles is vastgelegd in U10 of ander samenwerkingsverband tussen de gemeenten.

Wij maken ons dus ernstig zorgen over de samenhang van het gemeentelijk beleid en een dialoog daarover tussen politiek en de Zeister samenleving. De gemeente vraagt in de Maaltijd van Zeist om uitspraken, meningen van burgers over de toekomst van Zeist. Vanuit de ervaring van onze organisaties geven wij u het volgende mee als inspiratie voor uw inbreng.

Algemene aanbevelingen voor de toekomst van Zeist

1. Eindelijk beginnen met het opstellen van een Zeister Omgevingsvisie.
2. De Omgevingsvisie in een brede dialoog met de bevolking opstellen zoals ook gebeurde in 2009 en 2010. Daarbij werd eerst het 'Ontwikkelingsperspectief Zeist 2030' opgesteld en daarna op basis daarvan de Structuurvisie Zeist 2020. De uitkomsten van de Maaltijd van Zeist kunnen hooguit een eerste indicatie geven voor de toekomstvisie van Zeist.

3. Bij belangrijke thema's die de gehele bevolking aangaan ook echt kiezen voor een brede dialoog met burgers en betrokkenen, inclusief bijbehorende verdieping, vergelijk ook de 'Participatieladder'.
4. De inspraak over belangrijke raadsbesluiten in dialoog met de insprekers vormgeven. Zie voor een goed voorbeeld de gemeente Utrechtse Heuvelrug¹¹².
5. Voor meer continue advisering vanuit de burgers onafhankelijke adviesgroepen¹¹³ of -netwerken instellen voor groen, ruimte, mobiliteit, milieu/duurzaamheid.
6. Experimenteren met wijkvisies en wijk/buurtbudgetten met bewonersinvloed.
7. Initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen verplichten direct-belanghebbenden te betrekken bij de planvorming; als dat niet of onvoldoende plaatsvindt wordt een plan niet in behandeling genomen zoals in Engeland.
8. Raadsinformatie bijeenkomsten openbaar tenzij onmogelijk om redenen van financiën, veiligheid en privacy.
9. Gemeenteambtenaren moeten actief contact onderhouden met burgers en belanghebbenden (om kennis te nemen van wat er in de samenleving speelt).

Enkele inhoudelijke suggesties (van vele suggesties, zie verder de bijlage)

1. *Omgevingsvisie*: prioriteit voor natuur en groen, ruimtelijke kwaliteit (inclusief bijbehorende leefomgevingskwaliteiten en waarden), vrije uren- en dagrecreatie. Inzetten op de kwaliteit van Zeist i.p.v. stimuleren kwantiteit. Bouwen in harmonie met de omgeving, vergelijk principe: 'Natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'.
2. *Energie en luchtkwaliteit*: Inzetten op een energieneutrale samenleving; ontmoedigen van (particuliere) houtstook en instellen vuurwerkverbod m.u.v. centraal vuurwerk.
3. *Mobiliteit*: eerste prioriteit voor fietsverkeer en fijnmazig openbaar vervoer rekening houdend met aanwezige waarden.

Bijlage Manifest over de toekomst van Zeist / november 2019

Stichting Beter Zeist, Stichting Milieuzorg Zeist e.o., Vereniging Werkgroep Natuurlijk Zeist-West

De volgende aanbevelingen en suggesties gaan vooral over het gemeentebestuur en ruimtelijke ordening in brede zin en minder over het sociale domein. De punten zijn gebaseerd op de ervaringen die de organisaties de afgelopen jaren in de contacten met burgers hebben opgedaan.

1. Algemeen

1.1 Bestuur en ondersteuning

- Raadsinformatie bijeenkomsten openbaar tenzij onmogelijk om redenen van financiën, veiligheid en privacy.
- Gemeenteambtenaren moeten actief contact onderhouden met burgers en belanghebbenden (om kennis te nemen van wat er in de samenleving speelt).

1.2 Algemeen beleid

- Beleidsvisies: aantal en omvang beperken; dit kan omdat met de omgevingswet een integratie van diverse sectorale beleidsvelden wordt beoogd, zoals ruimtelijke ordening, milieu, natuur en gezondheid.
- Beleidsproces efficiënter en effectiever (door goede inspraak-aanpak concreet, kostenbewust, snel en resultaatgericht).
- Uitvoeringsregels eenvoudiger met behoud van de omgevingskwaliteit; daarnaast de regels beter handhaven.

¹¹² Ronde Tafel via fasen van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB-model).

¹¹³ Voor dergelijke adviesgroepen kan de Groenraad Amstelveen als voorbeeld dienen.

- Toezeggingen aan initiatiefnemers alleen op basis van vastgesteld beleid op basis van besluiten in openbare vergaderingen. Dus geen mondelinge toezeggingen aan projectontwikkelaars op basis van overleg binnenskamers. De winst daarvan is onder meer maatschappelijk draagvlak, kwaliteit van proces en product, vlottere doorgang van projecten door geen of minder procedures.

1.3 Gemeentefinanciën en voorzieningen

- De totale lasten voor burgers moeten gelijk blijven of verminderen (totale lasten gemeentelijke belastingen, heffingen en leges).
- Publieke voorzieningen waarborgen in de 5 kernen.

1.4 Burgerrelaties en burgerinitiatieven

- Alle gemeentelijke informatie, inclusief omgevingsvergunningen, digitaal beschikbaar maken en houden.
- De gemeente moet haar beleid helder en objectief uitleggen.
- Burgerparticipatie regelen in overleg met de wijk- en burgerorganisaties; vergelijk ook eerdere voorstellen met betrekking tot burgerparticipatie op basis van de 'Participatieladder'.
- De inspraak over belangrijke raadsvoorstellen in dialoog met de insprekers vormgeven; dat kan door de Ronde Tafel volgens het BOB-model vorm te geven zoals in gemeente Utrechtse Heuvelrug al geruime tijd gebeurt.
- Voor meer continue advisering vanuit de bevolking onafhankelijke adviesgroepen of – netwerken instellen voor groen, ruimte, mobiliteit, milieu/duurzaamheid.
- Burgerinitiatieven stimuleren en ondersteunen.
- Experimenteren met wijkvisies en wijk/buurtbudgetten met bewonersinvloed.

2. Beleidsvelden

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

- Voor de Omgevingsvisie echt kiezen voor een integratie van diverse beleidsvelden, waarbij een duurzame ontwikkeling van Zeist centraal staat. Dat wil zeggen inclusief de daarbij behorende waarden van natuur, landschap, ruimte, cultuurhistorie, leefomgevingskwaliteiten, dus een gezond stedelijk leven en vrije uren- en dagrecreatie.
- Een duurzaam toekomstperspectief schetsen voor de samenleving als geheel. Dat geldt in het bijzonder voor de grote transitieopgaven m.b.t. klimaat, biodiversiteit en landbouw. Denk aan het voorkomen van uitstoot van stikstofverbindingen (NOx en NH3) en koolzuurgas (koolstofdioxide: CO2) door activiteiten van de mens en de effecten daarvan op de natuur en onze gezondheid.
- Kwaliteit boven kwantiteit stellen, vergelijk ook de huidige Structuurvisie: 'Zeist schrijf je met een Q'.
- Waarborgen van groene 'dna' en dus groene (pre)positie van Zeist binnen de regionale ontwikkelingen. Dit vergt o.m. natuur- en landschapsinclusief ontwerpen.

2.2 Cultuurhistorie, natuur, landschap en groen

- Cultuurhistorie en groene omgeving bij ruimtelijke ontwikkelingen behouden en versterken, gezien het bijzondere natuurlijke kapitaal van Zeist; vergelijk ook de principes van 'natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'.
- Zorg voor voldoende natuurwaarden en geef een impuls aan biodiversiteit en duurzaam waterbeheer, zowel binnenstedelijk als in het buitengebied. Bijvoorbeeld 'Operatie Steenbreek, 'Deltaprogramma Biodiversiteitsherstel'. In dit verband ook opstellen van 'Biodiversiteitsvisie- en programma'. Het gaat niet alleen om groen en water, maar ook om vogels, insecten, bloemen, struiken etc. voor een mooie en rijk geschakeerde natuur in Zeist, bijzonder gelegen op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug met het Kromme Rijngebied.

- Ondersteun als gemeente initiatieven als 'Nationaal Park Heuvelrug' en ook het 'Geopark Heuvelrug', zij het wel met accent op waarden i.p.v. het 'vermarkten' van die waarden.
- Oude en nieuwe woonbuurten moeten voldoende groen houden of krijgen; zie ook de relatie 'groen/natuur en gezondheid' en recreatieve voorzieningen: Jantje Betonnorm.
- Openbaar wijkgroen en wijkparken dus niet bebouwen maar behouden. Ook toegankelijke landgoederen en instellingsterrein Sanatoriumbos behouden. Het laatstgenoemde terrein met de omgeving versterken als bospark van Zeist (noord).

2.3 Milieu en duurzaamheid

- Duurzaamheid bij alle ontwikkelingen centraal stellen conform 'sustainable development goals UN'.
- Inzetten op een circulaire economie met respect voor de grenzen die de aarde daaraan stelt volgens het principe: 'Think global, Act local'.
- Gezien de urgente klimaatproblematiek op een zo kort mogelijk termijn een energieneutraal Zeist bereiken maar uiterlijk 2050, voor zover mogelijk binnen eigen grondgebied gemeente. Daarbij nadrukkelijk ook rekening houden met aanwezige waarden van natuur en landschap, dus ook hier uitgaan van natuur- en landschapsinclusief ontwerpen, evenals ook actieve participatie bevolking.
- Inzetten op 'Zeist afval-/plasticvrij in 2030'; zwerfafval verminderen en preventie afvalproductie. In navolging van European Green Deal een Greendeal Zeist opzetten.
- Hergebruik (repaircafés) ondersteunen en recycling stimuleren.
- Bij luchtkwaliteit aanhouden advieswaarden WHO; zelf meten van luchtkwaliteit stimuleren; particuliere houtstook ontmoedigen o.m. door voorlichting over luchtvervuiling of afbouwen; Instellen vuurwerkverbod m.u.v. centraal vuurwerk en handhaven.
- Geluidsoverlast in het algemeen en in het bijzonder van evenementen voorkomen door beperking bij de bron.
- De Boswerf in het Zeisterbos als kennis- en educatiecentrum en leuk speel- en ontmoetingspunt in het bos blijven ondersteunen.

2.4 Economisch beleid en werkgelegenheid

- Primair verbeteren van arbeidsmogelijkheden voor de bevolking van Zeist, dat ook om onnodige mobiliteit te kunnen voorkomen.
- Voorrang voor werkgelegenheid die past bij groene 'dna' van Zeist: centrale ligging, duurzaamheid als centraal thema, groene omgeving, gezondheidszorg en zorg, duurzamer recreatie. Dat groene 'DNA' als 'trade-mark' van Zeist ook uitdragen naar partners en zich ook laten manifesteren in (het centrum van) Zeist zodat ook bezoekers zich daarvan bewust worden.
- Bij alle economische ontwikkeling inzetten op kansen circulaire economie.
- Midden- en kleinbedrijf en startende ondernemingen ondersteunen.

2.5 Bouwen, wonen en volkshuisvesting

- Inzetten op de kwaliteit van Zeist in plaats van stimuleren kwantiteit conform de huidige Structuurvisie 'Zeist schrijf je met een Q'.
- Bouwen in harmonie met de omgeving volgens basisprincipe 'natuurinclusief ontwerpen en bouwen'.
- Initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen verplichten direct-belanghebbenden te betrekken bij de planvorming, zoals bijvoorbeeld de 'GONS'-aanpak. Als dat niet of onvoldoende plaatsvindt, wordt een plan niet in behandeling genomen naar voorbeeld Engeland.

2.6 Verkeer, vervoer en parkeren

- Problematiek doorstroming, mobiliteit en parkeren oplossen op basis van een integrale visie, waarbij duurzaamheid centraal staat.
- Eerste prioriteit voor fietsverkeer en fijnmazig openbaar vervoer rekening houdend met aanwezige waarden. Dit onder meer vanwege leef- en luchtkwaliteit en onze mooie omgeving.
- Verbetering fietsroutes en fietsparkeren; snorscooters met helm op de rijbaan, zie het succesvol beleid van de gemeente Amsterdam.
- Beperken van overlast van wegen (geluid, gassen, fijnstof, stank) waaronder ontmoedigen van vervuilende scooters en bromfietsen.
- Verkeersmaatregelen realiseren in overleg met belanghebbenden en verkeerscirculatie centrum heroverwegen op basis van praktijkervaring; dit sluit een andere heroverweging niet uit.

2.7 Welzijn, zorg en sociale zaken

- Ondersteunen verenigingsleven, wijk- en culturele initiatieven en mogelijkheden voor ontmoeting in wijken.
- Ondersteunen van Voedselbank, sociale kringloopwinkels en opvang van daklozen en verwarde personen.

2.8 Sport en recreatie

- Bij recreatie nadrukkelijk rekening houden met draagkracht natuur en landschap, dus een duidelijke zonering aanhouden.
- Bij (herziening) 'Masterplan sport' nadrukkelijk rekening houden met de grenzen die aanwezige waarden natuur, landschap en cultuurhistorie daaraan stellen.
- Sportvoorzieningen betaalbaar en bereikbaar houden.
- Schoolzwemmen opnieuw invoeren.

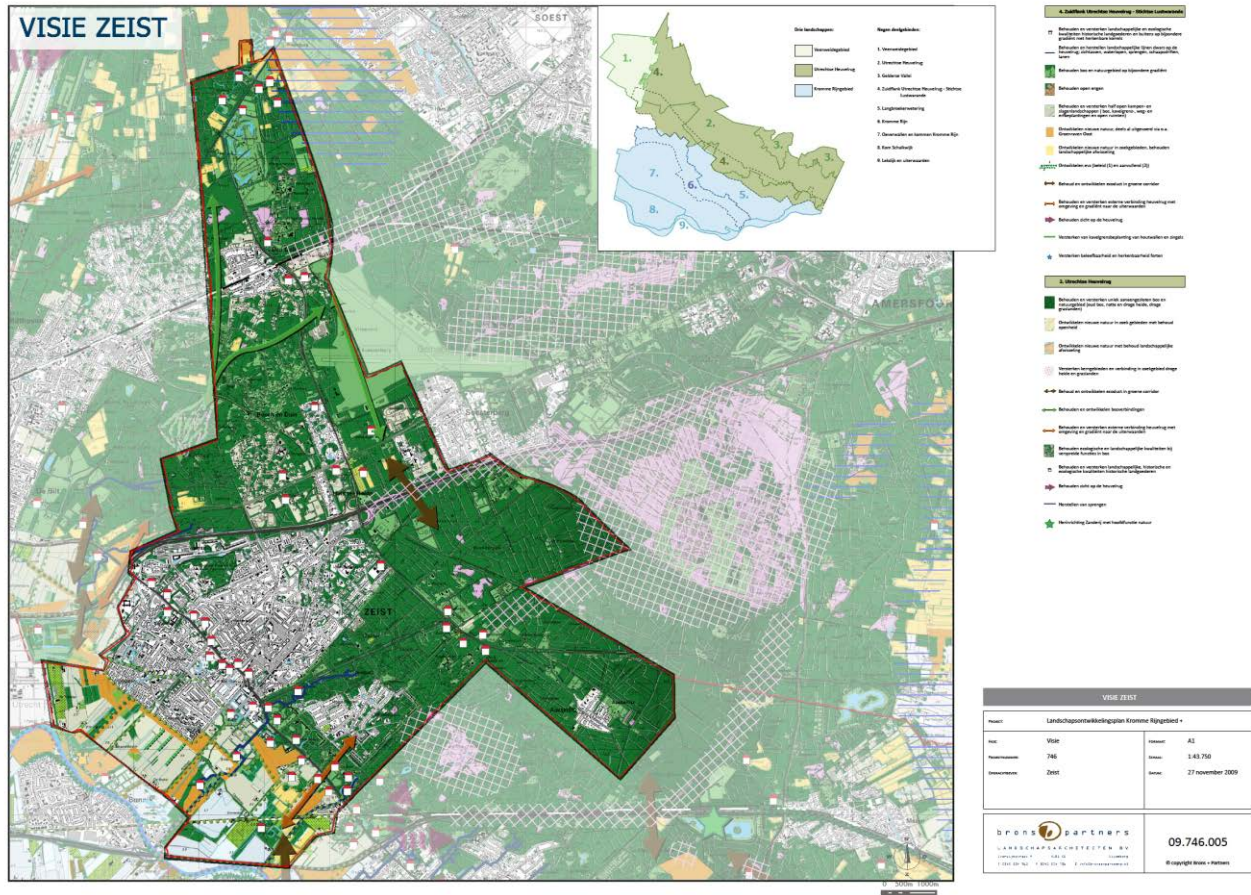
2.9 Kunst en cultuur

- Financiële ondersteuning voor kunst en cultuur handhaven.
- Zorgen voor voldoende atelierruimten voor (beginnende) kunstenaars.
- Bij evenementenbeleid nadrukkelijk rekening houden met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

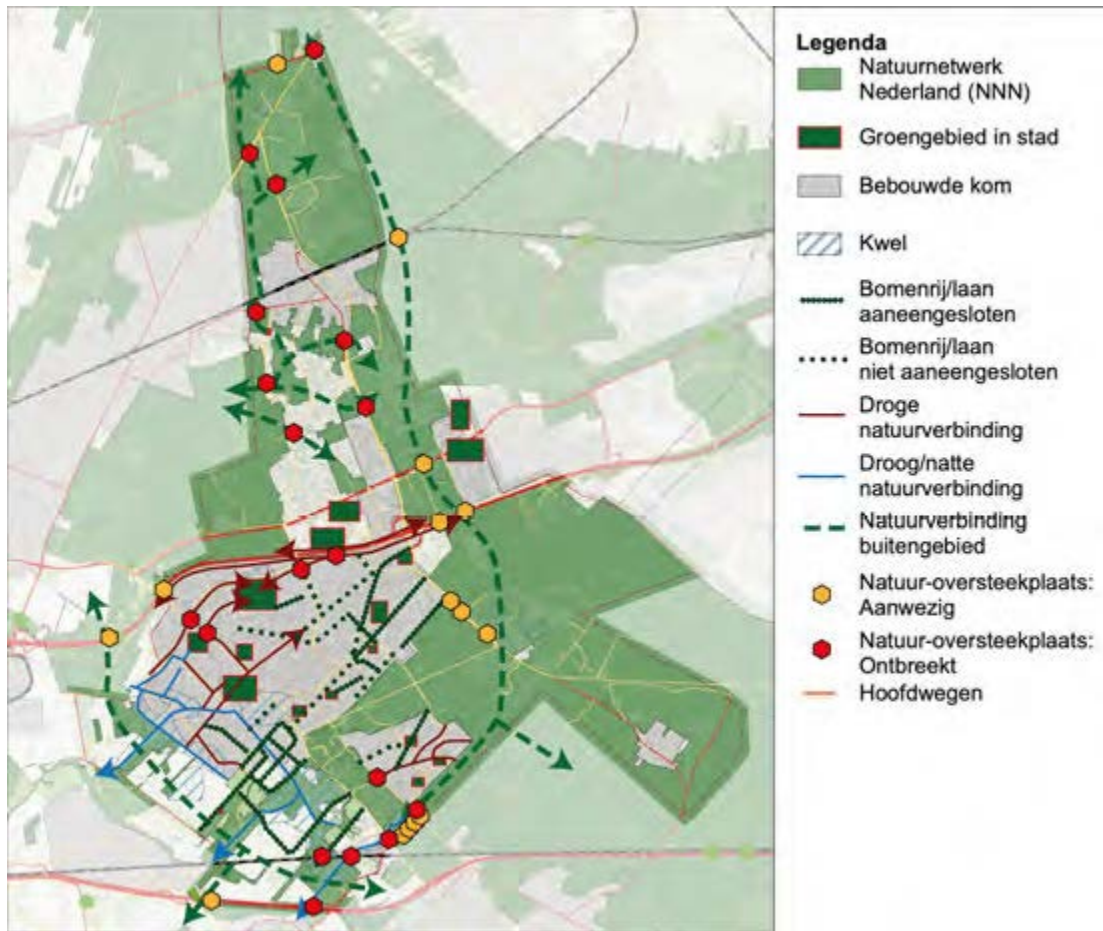
2.10 Openbare orde en veiligheid

- Meer cameratoezicht op kwetsbare plekken.
- Handhaven van openbare orde in plaats van gedogen van overlastgevend gedrag.

Bijlage 4: Visiekaart Zeist LOP Kromme Rijng gebied Zeist

Bijlage 5.A: 'Biodiversiteitsvisie Zeist', 'Visiekaart'

Bijlage 5.B: 'Biodiversiteitsvisie Zeist', 'Kaart groene netwerk Zeist'¹¹⁴

¹¹⁴ Zie voor grotere (en dus duidelijkere) kaart de: 'Biodiversiteitsvisie Zeist', Bijlage II: 'Kaart groene netwerk Zeist'

Bijlage 6: Kaart natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)

Natuur Verbinden en Behouden

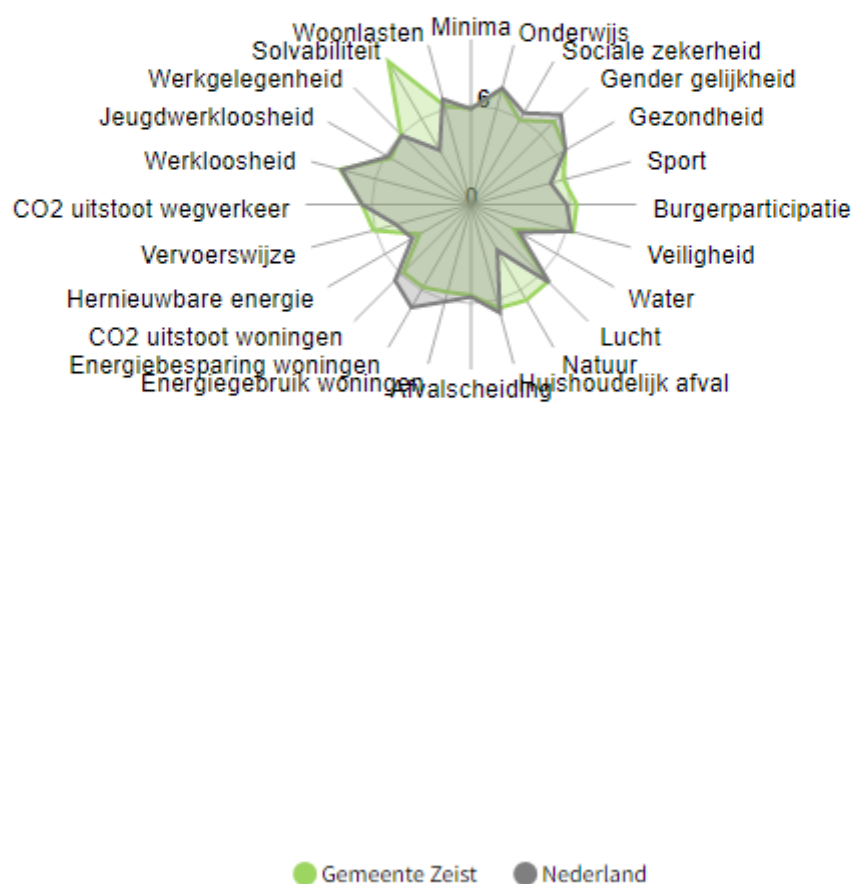
De ecologische verbindingen tussen De Bilt, Zeist, Bunnik, Odijk en Driebergen

Bijlage 7: Gemeentelijke duurzaamheidsindex Zeist 2021

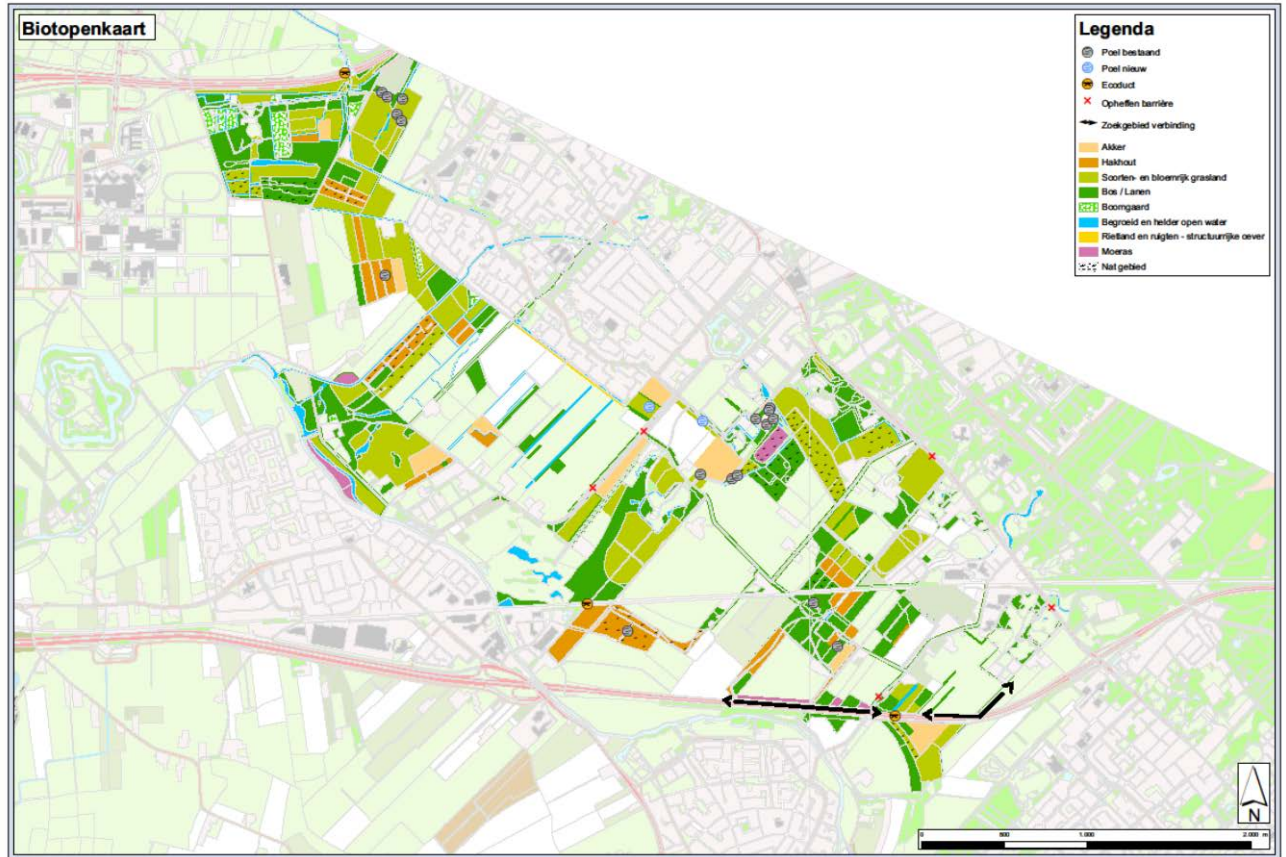
Scores indicatoren Duurzaamheid

Zeist, score

2021

Bijlage 8: 'Biotopenkaart Kromme Rijngebied Zeist - Bunnik (uit: 'Perspectief en inrichtingsbeeld voor de Ecologische Hoofdstructuur - Deelgebied Zeist-Bunnik (Grontmij, 2011)

Bijlage 9: 'Kansen tot versterking robuustheid Heuvelrug'

